

Jaarstukken

2015

Colofon

Uitgave Gemeente Wassenaar

Postbus 499

2240 AL Wassenaar

Drukwerk: Repro werkorganisatie Duivenvoorde

Inlichting: gemeente@wassenaar.nl

15 juli 2016

Inhoudsopgave

.....	1
Leeswijzer	4
Jaarverslag 2015	7
Inleiding	8
Algemeen	8
Resultaten	11
Financiële samenvatting	19
P1 Goed bestuur en goede dienstverlening	20
P2 Meedoen in Wassenaar	41
P3 Wassenaar ontwikkelt	76
P4 Wassenaar leefbaar	97
P5 Financiering en algemene middelen	115
Verplichte paragrafen	125
Paragraaf lokale heffingen	125
Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing	130
Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen	139
Paragraaf financiering	143
Paragraaf bedrijfsvoering	148
Paragraaf verbonden partijen.....	153
Paragraaf grondbeleid	173
Jaarrekening 2015	174
Balans per 31 december 2015.....	175
Toelichtingen	177
Grondslagen voor waardering en resultatenbepaling	178
Toelichting op de balans per 31 december	180
Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	203
Toelichting op de verschillen	205
Incidentele baten en lasten.....	211
Overzicht van de structurele toevoegingen en de onttrekkingen aan de reserves	212
Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid	215
Controleverklaring van de accountant	217
Bijlagen	218
Bijlage 1: Samenstelling gemeenteraad en college van burgemeester en wethouders	219
Bijlage 2: Kerngegevens per 31 december 2014 en 2015	222
Bijlage 3: Specifieke uitkeringen; Single information, Single audit (SiSa)	225
Bijlage 4: Bestuursovereenkomst: structuur Staat van de gemeente.....	229
Bijlage 5: Overzicht over te hevelen en af te sluiten kredieten	231
Bijlage 6: Overzicht incidentele baten en lasten	237
Bijlage 7: Verantwoording subsidietoekenningen uitvoeringsbesluit	241
Bijlage 8: Wet normering topinkomens	243

Leeswijzer

Met de jaarstukken 2015 legt het college van burgemeester en wethouders van Wassenaar verantwoording af aan de raad over het gevoerde beleid. Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) schrijft voor dat de opbouw van de jaarstukken gelijk is aan die van de programmabegroting voor dat jaar.

De jaarstukken bestaan uit:

Deel 1   Het programma verslag.,

In het programmaverslag is opgenomen:

- de resultaten;
- de financiële samenvatting;
- de programmaverantwoording;
- de paragrafen.

Deel 2   De jaarrekening

In de jaarrekening staat de financiële verantwoording die het uitgangspunt is voor de controleverklaring van de accountant.

Daarnaast is verdere detailinformatie beschikbaar in de vorm van een bijlagenboek.

Naast niet verplichte staten is hierin ook wettelijk verplichte informatie als de Sisa-bijlage en de Staat van de gemeente in het kader van het interbestuurlijk toezicht opgenomen.

Programmaverantwoording

De programmaverantwoording is opgenomen in hoofdstuk 1 van deze jaarstukken. Het bevat de beleidsmatige verantwoording over 2015. Elk programma begint met de programma indeling en daaronder het kopje "Visie en maatschappelijke effecten". Hier staat de letterlijke tekst uit de begroting 2015 opgenomen. Daarachter komt een tabel met de baten en lasten van het programma, onderverdeeld in de verschillende productgroepen.

Per productgroep gaan we in op de volgende drie vragen:

1. Wat hebben we bereikt?

Bij deze evalueren we de doelstellingen die in de beleidsbegroting 2015 zijn opgenomen.

2. Wat hebben we hiervoor gedaan?

Hier staat het antwoord op de vraag welke activiteiten hebben plaatsgevonden en welke maatregelen we hebben genomen om onze doelstellingen te bereiken.

3. Wat heeft het gekost?

Significante afwijkingen groter dan €50.000 tussen raming en realisatie lichten we hier toe.

Paragrafen

Een belangrijk onderdeel van de programmarekening zijn de paragrafen. De paragrafen geven als het ware een 'dwarsdoorsnede' van de rekening, gezien vanuit een bepaald perspectief en zijn daarmee een belangrijke aanvulling op de informatie over de financiële positie.

De paragrafen behandelen vooral een aantal belangrijke beheersmatige onderwerpen. Aangezien de raad in een dualistisch stelsel kaders stelt en controleert, is het van belang dat de raad inzicht heeft in, en overzicht heeft over, deze onderwerpen. De onderwerpen staan wel in de jaarrekening, maar verdeeld over een aantal plekken. De informatie is daardoor versnipperd. Doel van de paragrafen is om die versnipperde informatie samen te brengen en de raad daarmee een instrument te geven om de beleidskaders van deze diverse onderdelen vast te stellen en de uitvoering te kunnen controleren. De paragrafen hebben betrekking op de volgende onderwerpen:

Lokale heffingen

In deze paragraaf staat hoe we zijn omgegaan met de gemeentelijke belastingen.

Onderhoud kapitaalgoederen

Deze paragraaf gaat vooral in op de onderhoudstoestand en de lasten van wegen, riolering, gebouwen, openbaar groen, bruggen, verlichting en dergelijke.

Financiering

Hier beschrijven we de wijze waarop de gemeente Wassenaar omgaat met haar financiële vermogenswaarden (treasury).

Bedrijfsvoering

De paragraaf bedrijfsvoering omvat de besturing en beheersing van het toezicht op, en de verantwoording over, de bedrijfsprocessen binnen de gemeentelijke organisatie.

Grondbeleid

Het grondbeleid van de gemeente Wassenaar ondersteunt de overige programma's. Door het aankopen, bouwrijp maken en uitgeven van gronden houdt de gemeente immers grip op de realisering van beleid, bijvoorbeeld op het gebied van ruimtelijke ordening.

Verbonden partijen

In deze paragraaf staan de doelstellingen, activiteiten en de mate van financiële betrokkenheid van de samenwerkingsverbanden waarin de gemeente Wassenaar participeert en een bepaalde bestuurlijke invloed kan uitoefenen.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In deze paragraaf zijn de belangrijkste risico's in beeld gebracht en financieel vertaald. Het risicoprofiel is dit jaar voor het eerst met de nieuwe risicosystematiek tot stand gekomen.

Jaarverslag 2015

Inleiding

Algemeen

Voor u ligt de jaarrekening 2015 van de gemeente Wassenaar. Voor het college was 2015 het eerste volledige jaar waarin zij haar beleid kon uitvoeren. Het college heeft verdere stappen kunnen zetten in de uitvoering van de plannen uit het coalitieakkoord. De behaalde resultaten over 2015 zijn in deze jaarrekening terug te vinden.

Transitie en transformatie sociaal domein

Per 1 januari 2015 heeft de gemeente Wassenaar een uitbreiding van de taken op het gebied van jeugd, werk en zorg, het zogeheten 'sociale domein' gekregen. Stonden de voorgaande jaren in het teken van voorbereiding en implementatie van de drie decentralisaties, in 2015 ging het erom zowel de oude als nieuwe cliënten goed te bedienen en van de nodige zorg en ondersteuning te voorzien. De gemeente heeft in 2015 veel aandacht besteed aan de cliënten die naar de gemeente overkwamen en ervoor gezorgd dat niemand tussen wal en schip belandde.

Door middel van integrale aanpak is gewerkt aan tijdige en op maat gesneden zorg. Consulenten en cliënten zijn snel en gezamenlijk tot ondersteuningsplannen gekomen. Daar waar de inwoner afzag van ondersteuning heeft de gemeente het contact behouden. Als bleek dat het niet goed ging en de ondersteuning wel nodig was, werd gezocht naar een passende oplossing. Voor zowel Wmo als voor jeugd en participatie was voldoende en juiste zorg beschikbaar was. In enkele gevallen is uitgeweken naar de verstrekking van een PGB zodat de zorg bij een andere aanbieder kon worden ingekocht. Per 1 januari 2015 is het ACT team gestart en voert regie op multi-complexe problematiek in niet zelfredzame huishoudens. Daarnaast verbinden zij maatschappelijke organisaties waardoor netwerken van formele en informele zorg rondom cliënten kunnen ontstaan. Het ACT team stimuleert ook verandering van cultuur, houding en werkwijze van de professionals. Met het ACT team is zo inhoud gegeven aan de veranderkracht die nodig is om stappen voorwaarts te maken in de transformatie.

De transformatie in het sociaal domein werd vooral zichtbaar door de interactie tussen samenleving, maatschappelijke partners en de gemeente. Rondom de thema's van de transformatie zijn en worden met regelmaat bijeenkomsten belegd met maatschappelijke partijen en cliëntenraden. Vanuit de regierol van de gemeente is een aanzet gegeven voor het positioneren van een stevige welzijnspartner in het sociale netwerk als verbinder tussen formele en informele zorg.

Ruimtelijke ontwikkelingen

In 2015 is de grondruil van het gebied Den Deijl (Huize Den Deijl en huisje HèHè) geëffectueerd en openbare verkoopprocedure van Den Deijl is inmiddels van start gegaan. Hiermee kan een nieuwe invulling worden gegeven aan de locatie en er voor worden gezorgd dat het weer een Wassenaar-waardige entree van het dorp wordt.

Ook op andere locaties in Wassenaar zijn in 2015 ontwikkelingen in gang gezet. De herontwikkeling van Van Polanenpark 243 is gestart, de exploitatieovereenkomst Bellesteijn is ondertekend, de

verkoopprocedure van de Generaal Winkelmanlaan is van start gegaan en voor de ontwikkeling van het Havengebied zijn de eerste stappen gezet.

Sterke lokale economie

Op verschillende manieren is in 2015 ingezet op een sterke lokale economie. Een belangrijk onderdeel hiervan is het opstellen van de Economische Visie. De Economische Visie is een integrale visie om te streven naar voldoende werkgelegenheid, een goed ondernemersklimaat en in te zetten op duurzaam en maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Daarnaast is de Taskforce Centrum opgericht om het centrum winkelgebied te versterken en toekomstbestendig te maken. Dit heeft geresulteerd in een Centrum Visie met maatregelen die partijen gezamenlijk zullen gaan uitvoeren.

Voor het gebied Maaldrift is de BedrijfsInvesteringsZone Maaldrift in werking getreden om het terrein kwalitatief op het gebied van duurzaamheid te verbeteren en de voorzieningen op het gebied van veiligheid en bereikbaarheid te verbeteren.

Duurzaamheid

Een dwarsdoorsnijdend thema van het coalitieakkoord is duurzaamheid. Bij het uitvoeren van beleid en het ontwikkelen van nieuw beleid wordt duurzaamheid altijd meegewogen. Een belangrijke stap is in 2015 gezet door het opstellen van het Klimaatprogramma 2016-2019 waarin wordt gestreefd naar volledig CO₂-neutraal opgewekte energie in 2040. Een ander doel van het klimaatprogramma is het stimuleren van het bewustzijn van nut en noodzaak van het streven naar een duurzame maatschappelijke ontwikkeling.

Kunstgrasvelden

Sport vormt een belangrijk onderdeel van de Wassenaarse samenleving. Daarom is in het coalitieakkoord afgesproken een nota sportbeleid op te stellen. Vooruitlopend op deze nota zijn in 2015 bij SV Wassenaar en Blauw Zwart kunstgrasvelden aangelegd en is bij de Kieviten de toplaat van een kunstgras vervangen. Bij deze drie verenigingen dreigde de sportmogelijkheden in het gedrang te komen vanwege de slechte staat van de velden. Door multifunctioneel gebruik als voorwaarde te stellen worden niet alleen de betreffende verenigingen gestimuleerd maar kunnen de velden ook worden gebruikt voor bijvoorbeeld onderwijs, jeugd of andere soorten verenigingen.

Metropoolregio Rotterdam Den Haag

De transitie sociaal domein was niet de enige verandering die per 1 januari 2015 werd ingezet, ook de opheffing van Stadgewest Haaglanden en daarmee de start van de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) was met ingang van deze datum een feit. Voor de MRDH was 2015 het jaar van de verdere opbouw en de nadere uitwerking van de strategische agenda. In 2016 zal hier verder uitvoering aan worden gegeven.

(Digitale) dienstverlening

Sinds begin 2015 heeft de gemeente een nieuwe, gebruiksvriendelijkere, website. Via de website is de gemeente 24/7 beschikbaar en kan sinds 2015 aangifte worden gedaan van huwelijk, geboorte en overlijden. In 2015 is 71% van de producten digitaal beschikbaar geworden, heeft de

aansluiting op e-herkenning voor bedrijven plaatsgevonden, zijn voor bedrijven 16 producten digitaal beschikbaar gesteld en is de app Omgevingsalert gerealiseerd.

In het coalitieakkoord is aangegeven dat er naar minder regels wordt gestreefd. Met het vaststellen van het plan van aanpak deregulering is hier invulling aan gegeven. Het plan van aanpak vormt de basis om de administratieve lasten voor inwoners en bedrijven te verminderen.

De wethouders houden eens in de zes weken een spreekuur waar inwoners vragen kunnen stellen. Over het algemeen zijn de spreekuren goed bezocht maar om meer inwoners de kans te geven hun vraag te stellen zijn vanaf 2015 ook spreekuren in de avond gehouden.

Financiën:

Voor het jaar 2015 was in de primaire begroting een positief resultaat van € 1.873 geraamd. De stand bij de Najaarsnota was verslechterd tot een negatief resultaat van € 368.812. Het jaar wordt echter afgesloten met een positief resultaat van € 759.413 en is daarmee € 1.128.225 gunstiger dan de actuele begroting begroot.

Bij de behandeling van de begroting voor 2015 is motie nr. 15 aangenomen waarin het college onder andere is opgedragen om een onderzoek te (laten) doen naar duurzame inzet van reserves en voorzieningen.

In de Kadernota is hier invulling aan gegeven door de reserve- en voorzieningenpositie opnieuw in te delen zodat deze (beter) aansluit bij het gewijzigde takenpakket (decentralisaties in het sociaal domein) en bij het in maart vastgestelde beleid voor 'Risicomanagement en weerstandsvermogen'. Van een aantal niet langer relevante reserves is voorgesteld deze op te heffen en de saldi toe te voegen aan de vrije ruimte van de algemene reserve. Er zijn twee nieuwe reserves ingesteld.

De nota 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' is in maart vastgesteld. Het risicoprofiel is dit jaar voor het eerst met de nieuwe risicosystematiek tot stand gekomen.

Een aantal niet volledig onderbouwde voorzieningen in de openbare ruimte is in het kader van de jaarrekening over 2014 per 1 januari 2015 afgeroomd en in een bestemmingsreserve Onderhoud beheer openbare ruimte gestort. In het jaar 2015 is door de afdeling Omgevingsbeheer een start gemaakt met het actualiseren van de beheerplannen met als doel om het saldo van de bestemmingsreserve weer onderbouwd aan de voorzieningen te kunnen toevoegen.

Resultaten

Rekeningresultaat

In het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is bepaald dat per programma eerst alle baten en lasten en het saldo daarvan worden verantwoord. Aan de hand hiervan bepalen we het totale resultaat voor alle programma's. Op dit resultaat verwerken we vervolgens per programma de toevoegingen en onttrekkingen aan reserves.

Op deze manier ontstaat een resultaat vóór bestemming (het saldo exclusief toevoegingen/ onttrekkingen aan reserves) en een resultaat ná bestemming (inclusief toevoegingen/ onttrekkingen aan reserves).

Het resultaat van de jaarrekening 2015 is in het onderstaande overzicht weergegeven:

Rekeningresultaat boekjaar 2015 (+ = voordelig; - = nadelig)	gewijzigde begroting*)	jaarrekening	verschil
Resultaat voor reservemutaties	-10.524.591	-3.418.021	7.106.570
Mutatie in reserves volgens begroting	10.155.779	4.177.434	-5.978.345
Resultaat na reservemutaties cf. begroting	-368.812	759.413	1.128.225
Resultaatbestemming			
- Onttrekkingen reserves cf. bestaand beleid	0	362.000	362.000
- Voorgestelde budgetoverhevelingen	0	-221.165	-221.165
- Voorgestelde toevoegingen aan reserves	0	-184.489	-184.489
Jaarrekeningresultaat	-368.812	715.759	1.084.571

*) Stand najaarsnota 2015

Resultaat voor reservemutaties

Het voordelige verschil tussen de gewijzigde begroting en het resultaat van de jaarrekening vóór reservemutaties bedraagt € 7.106.571.

Het verschil wordt op programma 2 veroorzaakt door een onderuitputting op het budget voor oude Wmo taken en de nieuwe taken Wmo, Jeugd en Participatie van € 1.682.000. Voor de implementatie van de drie decentralisaties is minder budget besteed dan aangenomen (circa € 406.000).

Daarnaast is in de Najaarsnota 2015 budget beschikbaar gesteld voor onderhoudsmaatregelen voor het Buurtcentrum Oostdorp. Het project is opgestart en deel van het budget is besteed. Een voordeel van € 563.000 komt daardoor ten gunste van het resultaat.

Op programma 3 is sprake van een onderuitputting kapitaallasten voor verschillende verkeersprojecten (€ 2,3 miljoen).

Ook op programma 4 draagt de onderuitputting kapitaallasten bij aan een positieve afwijking (€ 1,8 miljoen). Het gaat hier om een reeks grote projecten in de openbare ruimte. De in het jaar 2015 opgestarte projecten worden in 2016 voortgezet.

Een uitgebreid overzicht van de verschillen staat in de toelichtingen bij de programma's en in de tabel op blz. 206. Hierbij merken we op dat in de tabel de mutaties op de reserves reeds verwerkt zijn.

Mutatie reserves ten opzichte van de begroting

Per saldo is € 5.978.346 minder onttrokken aan de diverse reserves dan begroot. Op het jaarrekeningsaldo heeft dit een nadelig effect. Als er voor € 5.978.346 minder aan de reserves wordt onttrokken nemen de baten in de rekening met dat bedrag af en wordt het resultaat, ten opzichte van de geraamde saldo, nadeliger. Wanneer de voortgang van investeringsuitgaven achterblijft bij de ramingen zijn de onttrekkingen aan de reserves waar de dekking uit is voorzien ook voor eenzelfde bedrag lager.

De mutaties op de reserves zijn toegelicht bij de balanspost 'reserves' en in het overzicht in de toelichting op de verschillen bij de jaarrekening in het jaarrekeningdeel (resp. blz. 189 t/m 197 en blz. 213).

Resultaat na reservemutaties

Het positieve jaarrekeningresultaat vóór reservemutaties wordt bijna volledig teniet gedaan door de mutaties op de reserves. Het jaar sluit daardoor per saldo af met een positief verschil ten opzichte van de begroting van € 759.413.

Voorstel tot bestemming van het rekeningresultaat

De resultaatbestemming bestaat uit drie onderdelen:

I. Onttrekkingen aan de reserves conform het bestaand beleid (maar niet expliciet conform de raming);

II. Budgetoverhevelingen:

a. ten laste van het jaarrekeningresultaat;

b. waarvoor reeds dekking beschikbaar is in de vorm van beschikkingen over reserves;

III. Toevoegingen aan de reserves.

Ad I. Onttrekkingen aan de reserves conform het bestaand beleid.

Wij stellen voor om € 362.000 extra te onttrekken voor leges omgevingsvergunningen. Het gaat hierbij om een beschikking over de reserve omgevingsvergunning die binnen eerdere besluitvorming passen maar die niet expliciet in de raming was verwerkt.

De leges omgevingsvergunningen waren geraamd op € 1.212.000. De werkelijke legesinkomsten voor omgevingsvergunningen bedroegen in 2015 € 725.000. Dit is een tekort ten opzichte van de begroting van € 487.000.

Uit het in juni 2015 aan de Raad aangeboden verdiepingsonderzoek 'kostendekkendheid leges Wabo' bleek een kostendekkendheid, op basis van de legestarieven 2015, van 70%. De te verwachten legesopbrengsten voor 2015 werden op basis hiervan berekend op € 850.000.

Hoewel het totaal aantal aanvragen jaarlijks toeneemt, blijven de aanvragen voor grotere projecten achter. Hierdoor zijn in 2015 de werkelijke legesopbrengsten € 125.000 lager uitgevallen dan het geschatte bedrag van € 850.000. Van het bovengenoemde tekort van € 487.000 wordt € 362.000 veroorzaakt door niet kostendekkende leges en € 125.000 door tegenvallende legesaanvragen bij grote projecten.

Op basis van het bovengenoemde verdiepingsonderzoek heeft de Raad ingestemd met maatregelen om de leges omgevingsvergunningen met ingang van 2018 volledig kostendekkend te maken. Ook is een reserve gevormd om de te verwachten tekorten als gevolg van nog niet volledig kostendekkende leges in de jaren 2015-2017 te kunnen dekken.

Voorgesteld wordt het deel van het tekort dat het gevolg is van niet-kostendekkende leges (€ 362.000) te dekken uit deze reserve.

Ad II. Budgetoverhevelingen

In de loop van het jaar is gebleken dat een aantal zaken niet geheel in dit jaar kon worden gerealiseerd. Hierdoor zijn de beschikbare budgetten niet volledig benut. In een aantal gevallen wordt realisatie in 2016 voorzien. Daar waar de beschikbare budgetten in 2016 niet toereikend zijn, stellen we voor om de desbetreffende restantbudgetten van 2015 over te hevelen naar 2016. Afhankelijk van de eerder beschikbaar gestelde dekking vinden de overhevelingen plaats ten laste van het rekeningresultaat en/of ten laste van specifieke reserves. Door de overhevelingen neemt het rekeningresultaat met € 306.305 af. De overhevelingen waarvoor dekking vanuit de reserves beschikbaar is, hebben uiteraard geen invloed op het rekeningresultaat.

a. Budgetoverhevelingen ten laste van het rekeningresultaat:

- *Invoering vennootschapsbelasting (vpb) € 38.665)*

Van het incidentele budget (€ 60.000) dat met de voorjaarsnota 2015 is verkregen voor het project vpb resteert nog € 38.665. Dit komt doordat de strategie-, besluitvormings- en implementatiefase naar 2016 is verschoven. Voorgesteld wordt dit over te hevelen naar 2016.

- *Kruising A44/N44 en de Rozenweg € 66.000 (hiervan €33.000 budgetneutraal)*

In april 2015 is door de provincie bevestigd dat zij de helft van de kosten voor het onderzoek kruispunt N44/A44 – Rozenweg tot een maximum van € 33.000 betalen aan de gemeente Wassenaar. Aangezien het onderzoek niet in 2015 is uitgevoerd moet het budget van € 66.000 en de bijdrage van de provincie van € 33.000 doorgeschoven worden. Daarmee komt per saldo €33.000 ten laste van het jaarresultaat.

Voorgesteld wordt om het budget van € 66.000 en de bijdrage van de provincie van € 33.000 over te hevelen naar 2016.

- *Pachtvereenkomst strand € 58.000*

De eenmalige verrekening van de pacht aan Staatsbosbeheer voor het gebruikte oppervlak van het strand moet nog betaald worden. Voorgesteld wordt het budget van € 58.000 door te schuiven naar 2016.

- *Onderzoek explosieven € 45.000*
In de najaarsnota is € 45.000 beschikbaar gesteld voor het maken van een explosievenkaart. Dit is een kaart met gebieden met een hoge verwachting voor het aantreffen van explosieven. De kaart vormt daarmee een risico-inventarisatie op dit terrein. Omdat dit onderzoek nog niet is uitgevoerd wordt voorgesteld om het budget ad € 45.000 over te hevelen naar 2016.
- *Strandnota € 16.500*
Het strandbeleid moet verder worden uitgewerkt. In de VJN is € 16.500 beschikbaar gesteld voor inhuur van externe expertise ten behoeve van de op te stellen strandnota. Aangezien de strandnota nog niet is opgesteld in 2015 moet dit in 2016 te gebeuren. Voorgesteld wordt om het budget van € 16.500 over te hevelen naar 2016.
- *Inhuur casemanager € 30.000*
Vanwege het toegenomen aantal aanvragen omgevingsvergunningen is, om knelpunten in de vergunningsafhandeling te voorkomen, voor één jaar een parttime casemanager Wabo aangetrokken. In de najaarsnota is besloten de lasten bouw- /omgevingsvergunningen incidenteel met € 30.000 te verhogen ten laste van het budget dienstverlening. Voorgesteld wordt het bedrag van € 30.000 over te hevelen naar 2016 om deze casemanager ook in 2016 te kunnen bekostigen.
- *Motie speelnatuur subsidie (€ 54.000 budgetneutraal door dekking subsidie)*
In 2014 zijn de mogelijkheden voor het realiseren van een landschapsspeelbos in Backershagen onderzocht. Voor de realisatie bleken verschillende subsidiemogelijkheden via het Groenfonds Haaglanden en de Provincie Zuid-Holland te zijn. Deze zijn in samenwerking met Duin, Horst en Weide aangevraagd en inmiddels is door stadgewest Haaglanden en de provincie Zuid-Holland € 90.000 aan subsidie toegekend. In 2015 was het de bedoeling om speelnatuur aan te leggen op Backershagen. De gemeente neemt voor het participatieve traject met buurtverenigen en omwonenden graag meer tijd. De uitvoering is zo met een jaar verschoven en staat in 2016 gepland. In de najaarsnota is € 90.000 bij geraamd met als dekking bovenstaande subsidie. Een voorschotbedrag ter hoogte van € 36.000 is in 2015 ontvangen. Voorgesteld wordt om een budget ter hoogte van € 54.000 over te hevelen naar 2016 en dit bedrag te dekken uit het in 2016 nog te ontvangen deel van de subsidie van € 54.000 en derhalve het restantbedrag van de subsidie ad -€ 54.000 ook over te hevelen naar 2016.

b. Budgetoverhevelingen waarvoor reeds dekking in de vorm van beschikkingen over reserves beschikbaar is:

- *Project Invoering BGT (€ 12.500)*
Op 22 september 2014 is besloten uitvoering te geven aan het Project Invoering BGT op basis

van het "Plan van Aanpak Invoering Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) Wassenaar en Voorschoten".

In het eerste kwartaal van 2016 moeten nog nazorg activiteiten plaatsvinden voor activiteiten uit 2015. Het gaat hierbij om kosten voor de gebruikersbegeleiding van de nieuwe BGT Beheer applicatie, de kosten voor de mutatiesignalering van de nieuwe BGT's en de kosten van het daarmee samenhangende wegwerken van de achterstanden voor de BAG en de Beheerdata. Deze zijn gedurende de periode van de opbouw van de BGT ontstaan maar konden niet in de BGT applicatie verwerkt worden. Van het resterende budget is €12.500 benodigd.

Het project wordt gedekt uit de algemene reserve. Voorgesteld wordt om € 12.500 aan budget naar 2016 over te hevelen en hiervoor de dekking te handhaven.

- *Bijzondere bijstand € 52.200*

In 2015 is het beleidsplan minimabeleid vastgesteld. In dit beleidsplan worden extra gelden, beschikbaar gesteld door het Rijk in de decembercirculaire 2014, voor de periode 2015-2018 vrijgemaakt om de doelgroep actief te informeren en daarmee het gebruik van de minimaregelingen te stimuleren. Dit budget wordt dus gedurende deze periode aangewend voor dit doel. Het beschikbare budget in de gemeente Wassenaar was € 58.000 voor 4 jaar. Voorgesteld wordt het restant van het budget ter waarde van € 52.200, ter dekking van de kosten in 2016-2018, over te hevelen naar 2016.

- *Eenmalige koopkrachtegemoetkoming € 32.940*

Bij de vaststelling van de eenmalige uitkering minima 2014 is bepaald dat een overschot op de koopkrachtegemoetkoming ten goede moet komen aan minima.

Voorgesteld wordt dit bedrag van € 32.940 over te hevelen naar 2016.

- *Motie speelnatuur (€ 8.842)*

Een voorwaarde voor het verkrijgen van de subsidies voor het project speelnatuur is een financiële bijdrage vanuit de gemeente. Op 30 oktober 2013 heeft de gemeenteraad hierover een motie aangenomen en voor de realisatie € 14.000 beschikbaar gesteld. Het project is opgestart.

Het wordt voorgesteld € 8.842 ten laste van de Algemene reserve in 2016 beschikbaar te blijven stellen.

- *Restauratie buitenbeelden (€ 17.816)*

In de Voorjaarsnota 2015 is € 25.000 verkregen voor het onderhoud van de beelden in de openbare ruimte. Het bedrag is niet volledig benut omdat de maatregelen nog niet volledig zijn uitgevoerd. Voorstel is om het restantbedrag van € 17.816 over te hevelen naar 2016 voor het onderhoud van beelden. Hiervoor is reeds dekking beschikbaar gesteld door de raad uit de bestemmingsreserve onderhoud openbare ruimte.

- *Buurtcentrum Oostdorp (€ 563.009)*

Buurtcentrum Oostdorp wordt grondig aangepakt. De onderhoudsmaatregelen waren geraamd op € 651.827 en zouden ten laste gebracht worden van de voorziening accommodaties. Deze voorziening is bij de jaarrekening 2014 echter opgeheven en het saldo van circa € 1,35 miljoen is opgenomen in de bestemmingsreserve onderhoud openbare ruimte. In de Najaarsnota is een incidenteel nadeel van € 651.827 geraamd dat gedekt wordt uit deze bestemmingsreserve. In 2015 is het project opgestart en zijn kosten gemaakt van € 88.818. Het project is momenteel in uitvoering en zal rond de zomer worden afgerond.

In de resultaatbestemming wordt gevraagd € 563.009 over te hevelen naar 2016 voor de uitvoering van de onderhoudsmaatregelen Oostdorp. Hiervoor is in de najaarsnota reeds dekking beschikbaar gesteld door de raad uit de bestemmingsreserve onderhoud openbare ruimte.

- *Generaal Winkelmanlaan (voormalig Sterrenbad) (€ 139.217)*

Binnen het product grondexploitatie was in 2015 de verkoop van de locatie van het voormalige Sterrenbad aan de Generaal Winkelmanlaan voorzien. Omdat het selectieproces doorloopt in 2016 vindt verkoop in 2016 plaats.

Daarom wordt nu voorgesteld het restantkrediet van € 139.217 inclusief de dekking ten lasten van de algemene reserve over te hevelen naar 2016.

Ad III: Toevoegingen aan de reserves

Overschotten sociaal domein en de reserves sociaal domein

De kosten voor de nieuwe taken in het sociaal domein zijn aanzienlijk lager dan de decentralisatie uitkering die de gemeente ontvangt. Als we de lasten over 2015 als uitgangspunt nemen, passen deze ook in 2019 nog binnen de nu bekende uitkering. Er bestaan echter nog wel belangrijke onzekerheden de komende jaren. In de eerste plaats daalt de decentralisatie uitkering de komende jaren nog fors en worden nieuwe kortingen niet uitgesloten. Verder was 2015 het eerste jaar van uitvoering en het is aannemelijk dat het lastenniveau de komende jaren nog zal veranderen. Zo kan bijvoorbeeld de stijging van het aantal vluchtelingen het beroep op voorzieningen in het sociaal domein nog laten stijgen.

Wij vinden het belangrijk om een egalisatiereserve voor het sociaal domein aan te houden. Daarom stellen wij voor om een substantiële storting in de reserve te doen. Wij achten het echter verantwoord de hoogte van de reserve te maximeren op een bedrag van € 2.000.000. Dit bedrag is ruim 25% van de jaarlijkse decentralisatie uitkering. We menen dat de hoogte voldoende is om eventuele tegenvallers, die wij op korte termijn overigens niet voorzien, op te vangen. Bovendien bestaat jaarlijks bij de begrotingsbehandeling de mogelijkheid om het plafond van de reserve sociaal domein aan te passen aan de hand van de ontwikkeling van de decentralisatie uitkering en de ontwikkeling van de lasten. Vanuit het oogpunt van een solide dekking op langere termijn willen wij de exploitatiebudgetten de eerstkomende nog niet verlagen. Wij vinden dat pas verantwoord als het structurele lastenniveau op basis van meerdere jaren kunnen bepalen.

In de bedragen zijn alle kosten voor de nieuwe taken in het sociaal domein meegenomen, ook de implementatiekosten. Desondanks bestaat er in 2015 een overschot op de rijksvergoeding. Omdat er geen tekort is, zijn er geen onttrekkingen aan de reserve implementatie of de reserve uitvoering sociaal domein gedaan. Omdat de verwachting is dat ook in 2016 de kosten binnen de rijksvergoeding kunnen worden opgevangen is er geen beroep op de reserve nodig. Het doel van de reserve implementatie sociaal domein (het opvangen van aanlooptekorten) is daarmee vervallen.

Het college stelt de raad het volgende voor;

- **De implementatie sociaal domein**

het saldo van de reserve implementatie sociaal domein vrij te laten
vallen in 2016 ten gunste van de reserve uitvoering sociaal domein; € 952.691

- **Een maximum te stellen aan de reserve uitvoering sociaal domein**

het maximum van de reserve uitvoering sociaal domein in te stellen op €2.000.000

- **Overschotten nieuwe taken sociaal domein**

De jaarrekening geeft aanleiding de volgende posten toe te voegen aan de reserves:

In 2015 zijn de nieuwe taken op het gebied van maatschappelijke ondersteuning, jeugd en participatie uitgevoerd. Door de raad is aangegeven dat een eventueel overschot op de rijksvergoeding moet worden gereserveerd in de reserve uitvoering sociaal domein. In het onderstaande overzicht hebben wij het overschot gespecificeerd. Wij constateren dat de hoogte van het overschot in 2015 substantieel is. Wij stellen u voor dit overschot te storten in de reserve uitvoering sociaal domein.

Rijksvergoeding 3D	7.430.634
lasten	
lasten nieuwe taken WMO	1.251.622
lasten nieuwe taken jeugd	2.701.565
lasten participatie (incl WSW)	1.948.448
lasten programma 3D	387.605
totaal lasten nieuwe taken sociaal domein	6.289.240
Storting in de reserve uitvoering sociaal domein	1.141.394

Wij plaatsen bij dit overschot de volgende kanttekening. De rijksvergoeding voor de nieuwe taken daalt de komende jaren fors. Op basis van de laatste cijfers uit de decembercirculaire is tot 2019 een verlaging te verwachten van in totaal bijna € 950.000. Dat betekent dat bij een gelijkblijvend uitgaven niveau het overschot de komende jaren aanmerkelijk afneemt.

Overigens zullen de komende jaren naar verwachting nog wijzigingen in zowel de baten als de lasten optreden. De reserve biedt echter wel financiële mogelijkheden om maatregelen die de transformatie ondersteunen te nemen. In het nieuwe beleidsplan sociaal domein komen deze maatregelen aan de orde.

- **Overschotten oude Wmo taken**

Verder stellen wij u voor om, volgens de geldende beleidslijn, het overschot op de "oude" Wmo taken te storten in de reserve uitvoering sociaal domein. Een deel van deze storting is een verhoging van de uitkering uit het gemeentefonds over 2014.

Overschot oude taken WMO	€541.760
--------------------------	----------

Bij elkaar een bedrag van € 1.683.154 beoogd te storten in de reserve uitvoering sociaal domein, echter om aan het maximale bedrag van € 2.000.000 is een storting van €1.137.180 voldoende.

Stand van de reserve uitvoering sociaal domein per 31-12-15	€ 862.820
---	-----------

Storting in de reserve uitvoering sociaal domein	€ 1.137.180
--	-------------

Stand van de reserve uitvoering sociaal domein na storting in 2016	€ 2.000.000
--	-------------

Afwikkeling oude investeringskredieten en – budgetten

Om te voorkomen dat beschikbaar gestelde kredieten te lang aan de integrale afweging worden onttrokken, is in de nota Activabeleid opgenomen dat kredieten voor investeringen maximaal twee jaar beschikbaar blijven. De openstaande kredieten zijn in het kader van de jaarrekening tegen het licht gehouden om te zien of de middelen in 2016 nog noodzakelijk zijn of dat deze (gedeeltelijk) kunnen vrijvallen in de jaarrekening over 2015.

Naar verwachting zullen de nog niet in 2015 afgeronde investeringen in 2016 tot afronding komen. Het betreft 55 investeringskredieten en –budgetten.

Voor het volledige overzicht wordt verwezen naar de toelichting op de verschillen van de programmarekening en bijlage 5.

Voorgesteld wordt de beschikbaarstelling van in totaal € 10.310.084 restantkrediet voor investeringen (€ 7.935.571) en interne orders (€ 2.374.513) met één jaar te verlengen en daarmee voor € 1.009.911 aan oude kredieten en budgetten af te boeken.

Van de opschoning van kredieten gaat een licht positief voordeel uit. Hiervan heeft een gedeelte betrekking op éénmalig gedekte kredieten (t.l.v. reserves, bijdragen derden e.d.) en een gedeelte op lagere vervangingsinvesteringen die tot structureel lagere kapitaallasten in de exploitatie leiden.

Van de verlenging van de beschikbaarstelling van investeringen gaat daarnaast het voordeel uit dat er sprake is van lagere kapitaallasten zolang de investeringen nog niet volledig gerealiseerd zijn.

Het effect van het doorschuiven en de (beperkte) afboeking zal in de najaarsnota 2016 worden verwerkt.

Gevraagd wordt de bestaande dekking uit de algemene reserve en de bestemmingsreserve onderhoud openbare ruimte in 2016 beschikbaar te laten.

Financiële samenvatting

Onderstaand overzicht geeft per beleidsprogramma de cijfers voor de oorspronkelijke begroting, de begroting na wijziging en de jaarrekening.

tabel 0.2

Programma's bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)		Begroting primaair 2015	Begroting actueel 2015*)	Rekening 2015	Vershil (begroting actueel / rekening)
P1 Goed bestuur en goede dienstverlening	Baten	701	651	913	262
	Lasten	-8.533	-8.667	-8.509	158
	Saldo	-7.832	-8.015	-7.595	420
P2 Meedoen in Wassenaar	Baten	6.147	6.275	6.585	309
	Lasten	-27.508	-30.686	-27.998	2.687
	Saldo	-21.361	-24.410	-21.414	2.996
P3 Wassenaar ontwikkelt	Baten	361	325	763	438
	Lasten	-4.514	-8.184	-5.486	2.698
	Saldo	-4.153	-7.859	-4.723	3.136
P4 Wassenaar leefbaar	Baten	9.614	9.945	8.842	-1.103
	Lasten	-16.166	-19.223	-17.759	1.463
	Saldo	-6.551	-9.278	-8.918	360
P5 Financiering en algemene middelen	Baten	40.399	39.606	39.620	14
	Lasten	-719	-568	-389	180
	Saldo	39.680	39.038	39.232	194
Totaal baten		57.222	56.803	56.723	-80
Totaal lasten		-57.440	-67.327	-60.141	7.187
Totaal saldo van baten en lasten		-218	-10.525	-3.418	7.107
Onttrekking reserves		220	63.777	57.798	-5.978
Toevoeging reserves		0	-53.621	-53.621	0
Mutaties reserves		220	10.156	4.177	-5.978
Resultaat		2	-369	759	1.128

*) Stand najaarsnota 2015

P1 Goed bestuur en goede dienstverlening

Programma	Productgroep	Producten
Goed bestuur en goede dienstverlening	Algemeen bestuur Dagelijks bestuur Samenwerking Publiekszaken	Raad College B&W Externe communicatie en voorlichting Rechtsbescherming Planning & Control instrumenten Bestuurlijke samenwerking Publiekszaken Basisregistraties

Visie en maatschappelijke effecten

Goed bestuur

De politieke en bestuurlijke verhoudingen hebben de afgelopen jaren onder druk gestaan. Mede daardoor staat het vertrouwen van inwoners van Wassenaar in hun gemeenteraad en college onder druk. De komende periode staat daarom in het teken van herstel van vertrouwen.

Algemeen bestuur

Het voormalige interim college heeft een goede basis gelegd voor het herstel van vertrouwen. Deze ingeslagen weg van nauwe interactie tussen college en gemeenteraad zetten we voort.

Wij willen een verandering in de bestuurscultuur: 'vernieuwen, verbinden en vertrouwen' zijn daarbij sleutelwoorden. We benutten daarvoor optimaal de kracht uit de samenleving en willen constructief samenwerken met de gehele gemeenteraad. Alleen door een verandering in die cultuur, kunnen onze inwoners weer het vertrouwen terugkrijgen in de lokale politiek en in het bestuur van ons prachtige dorp.

Een van de beoogde effecten is verder de versterking van de controlerende functie van de gemeenteraad op het gebied van financiën. Hiertoe wordt een auditcommissie ingesteld.

Dagelijks bestuur

Voor ons dorp is een vakkundig, stabiel en integer bestuur van groot belang. Een nieuw college dient vernieuwend, integer, betrouwbaar en professioneel te zijn.

In de komende periode investeren we fors in kernwaarden als betrouwbaarheid en transparantie. Integriteit staat bij ons hoog in het vaandel. Daarnaast is ook open communicatie tussen raad en

college van belang, een bewustzijn van ieders rol en verantwoordelijkheden en elkaar de ruimte geven. Eventuele geschillen worden respectvol beslecht in de raad en niet daarbuiten. Daartoe stellen wij, in samenspraak met de raad, een covenant op.

Om de kernwaarde transparantie verder vorm te geven, maken wij zoveel mogelijk informatie tijdig openbaar. Wij willen de inwoners van Wassenaar uitnodigen om mee te doen en zullen hen op tal van manieren tijdig betrekken bij de voorbereiding van besluiten. Beleid moet zoveel mogelijk tot stand komen in samenspraak met burgers en hun vertegenwoordigers. Een van de instrumenten die wij daarbij inzetten is het raadgevend referendum. We komen met een voorstel voor de invoering hiervan.

Bovenlokale en regionale samenwerking

Wassenaar blijft een zelfstandige gemeente. De gemeente werkt intensief samen met de gemeente Voorschoten in de gezamenlijke 'Werkorganisatie Duivenvoorde'. De samenwerking is erop gericht burgers, instellingen en bedrijven optimaal te bedienen. We monitoren dit zorgvuldig en rapporteren hierover aan de gemeenteraad. Ook wordt in 2015 een bestuurskrachtonderzoek uitgevoerd.

Op diverse beleidsthema's trekken Wassenaar en Voorschoten vanuit een gezamenlijk belang samen op, soms is bij een aantal van deze thema's ook de gemeente Leidschendam-Voorburg betrokken. Het gaat dan onder meer om de drie decentralisaties, de sociale dienst/Werk & Inkomen, het 'Pact van Duivenvoorde' en archeologie.

Op grotere schaal werkt Wassenaar sinds jaar en dag samen in het Stadsgewest Haaglanden. Als gevolg van de te verwachten opheffing van de plusregio's wordt echter gewerkt aan de afbouw van het Stadsgewest. Tegelijkertijd wordt vormgegeven aan een nieuw samenwerkingsverband, dat van de Metropoolregio Rotterdam Den Haag. In dit samenwerkingsverband zal volop aandacht zijn voor samenwerking op het gebied van verkeer & vervoer en economie. Voor overige onderwerpen, zoals ruimte, wonen en groen, wordt nog nagedacht over hoe de samenwerking het beste georganiseerd kan worden.

Het vormen van strategische allianties met naastgelegen gemeenten in Haaglanden en de Leidse regio kan kansen bieden om zaken opnieuw en op het meest ideale schaalniveau te organiseren. Wij participeren daarom actief in bestaande samenwerkingsverbanden waarin wij de belangen behartigen van Wassenaar in de regio.

Democratische legitimatie samenwerkingen

Het vraagstuk van democratische legitimatie en de rol en positie van de raad in relatie tot samenwerkingsverbanden vergen bijzondere aandacht. Ook willen we een beter inzicht in de risico's van verbonden partijen. We ontwikkelen daarom een nota 'Verbonden partijen'. Hierin toetsen we ook de huidige samenwerkingsverbanden op kwaliteit van de dienstverlening, kosten en toezicht. Daarnaast volgt in dit kader een voorstel over de informatievoorziening en verantwoording aan de raad over regionale samenwerkingsverbanden. De Rekenkamercommissie heeft hierin een adviserende rol. Over het algemeen zullen wij terughoudend zijn bij de overdracht van autonome bevoegdheden aan gemeenschappelijke regelingen.

Goede dienstverlening

Goede dienstverlening aan onze inwoners en ondernemers is van groot belang en moet tijdig, duidelijk, klantgericht en toegankelijk zijn. We willen dat inwoners tevreden zijn met de dienstverlening van de gemeente.

Daarom zien we toe op de naleving van en verantwoording over de hiertoe ingestelde richtlijnen. Ook monitoren we zorgvuldig dat we hieraan kunnen blijven voldoen en verdere verbeteringen kunnen realiseren.

We bieden de dienstverlening digitaal aan, tenzij persoonlijk contact een meerwaarde heeft of gewenst is. Het KCC blijft daarom fysiek bestaan. Het uitgangspunt is 'digitaal waar het kan, persoonlijk waar nodig'.

Bijzondere aandacht gaat uit naar de dienstverlening aan onze inwoners die de Nederlandse taal niet machtig zijn.

Deregulering

De komende periode wordt een apart dereguleringsproject opgezet waarin bestaande regels en procedures op basis van een helder normenkader worden doorgelicht. Met name in de bouw- en welstandsregelgeving en de Algemene Plaatselijke Verordening zitten regels die niet meer van deze tijd zijn. Vereenvoudiging van regelgeving kan ons ook helpen de nieuwe zorgtaken beter uit te werken. Zo is het belangrijk dat naasten zorgtaken op zich kunnen nemen zonder belemmerende regels. Dit project zal worden aangestuurd door een stuurgroep, waarin zowel een wethouder uit Wassenaar als een wethouder van Voorschoten, een concerndirecteur en een stafmedewerker zal participeren. Deze stuurgroep zal met een plan van aanpak komen op welke onderdelen en met welke prioriteiten handen en voeten wordt gegeven aan deregulering.

Wat heeft het gekost?

x € 1.000

Tabel 1.0

P1 Goed bestuur en goede dienstverlening bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)		Begroting primair 2015	Begroting actueel 2015	Rekening 2015	Vershil (begroting actueel / rekening)
Algemeen bestuur	Baten	0	21	0	-21
	Lasten	-793	-758	-679	79
	Saldo	-793	-738	-679	58
Dagelijks bestuur	Baten	47	47	291	244
	Lasten	-5.519	-5.572	-5.551	21
	Saldo	-5.472	-5.525	-5.260	265
Samenwerking	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-215	-318	-228	89
	Saldo	-215	-318	-228	89
Publiekszaken	Baten	654	584	623	39
	Lasten	-2.006	-2.019	-2.050	-31
	Saldo	-1.352	-1.435	-1.427	7
Totaal baten		701	651	913	262
Totaal lasten		-8.533	-8.667	-8.509	158
Totaal saldo van baten en lasten		-7.832	-8.015	-7.595	420
Onttrekking reserves		0	74	44	-30
Toevoeging reserves		0	0	0	0
Mutaties reserves		0	74	44	-30
Resultaat		-7.832	-7.942	-7.551	391

Wat hebben we bereikt?

De raad en het college hebben stappen gezet op de ingeslagen weg om het vertrouwen verder te versterken.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

De huishouding van de raad is onder de loep genomen en daar waar nodig zijn regelingen, zoals het reglement van orde voor de vergaderingen van de gemeenteraad herzien. Ook zijn er afspraken gemaakt in het kader van het bestuurlijk besluitvormingsproces.

Voorgenomen doelstelling bij de toezichthoudende rol van de gemeenteraad bij de financiën

De Subcommissie Planning & Control heeft als doel er voor te zorgen dat de gemeenteraad toezicht kan houden op de integriteit van de financiële informatie en de kwaliteit van interne beheersingssystemen

Maatregelen

Subcommissie Planning & Control is ingesteld en er is een reglement met betrekking tot taken, bevoegdheden, samenstelling en werkwijze van de subcommissie opgesteld.

Voorgenomen doelstelling bij de rol van volksvertegenwoordigers

Kinderen kennis te laten maken met democratische besluitvorming in de gemeente zodat zij leren hoe dit werkt en op kunnen groeien tot politiek bewuste burgers.

Maatregelen

Met het educatieve doeprogramma Democracy van Prodemos zetten kinderen uit groep 7 en 8 de eerste stappen in het gemeentehuis. Helaas is het Democracy programma in 2015 niet uitgevoerd omdat de belangstelling van de scholen zeer beperkt was. Scholen moeten ieder jaar kiezen aan welke 'extra' activiteiten ze meedoen.

Wat heeft het gekost?

Tabel 1.1

Productgroep: Algemeen bestuur ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting primair 2015	Begroting actueel 2015	Rekening 2015	Vershil (begroting act/rekening)
Lasten	-793.268	-758.268	-679.390	78.878
Baten	0	20.504	0	-20.504
Saldo van baten en lasten	-793.268	-737.764	-679.390	58.374
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0
Resultaat	-793.268	-737.764	-679.390	58.374

Toelichting /analyse verschillen

De kosten op algemeen bestuur zijn per saldo € 58.374 lager dan geraamd.

Dit komt door lagere kosten Rekenkamercommissie i.v.m. terugstorting uit de reserve van de Rekenkamercommissie, lagere kosten voor de presentiegelden en overige kosten voor de raad.

Inleiding

Het college is belast met het dagelijks bestuur van de gemeente. Dit omvat de voorbereiding en uitvoering van de besluiten van de gemeenteraad en de uitvoering van hogere regelgeving, de zogenoemde medebewindstaken. Het college wordt voor de uitvoering van zijn taken bijgestaan door de Werkorganisatie Duivenvoorde.

Het college bestuurt in nauwe interactie met de gemeenteraad. Daarbij spelen kernwoorden als vakkundig, stabiel en integer, vernieuwend, betrouwbaar en professioneel een grote rol.

We benutten optimaal de kracht uit de samenleving. We nodigen iedereen daarom uit om samen met ons te werken aan de toekomst van Wassenaar.

Kandidaat-wethouders worden vooraf getoetst op mogelijke belangenverstrengeling. Ook zijn onze wethouders verplicht om nieuwe nevenfuncties eerst ter goedkeuring voor te leggen aan het presidium van de gemeenteraad voordat zij deze aanvaarden.

Om de kernwaarde transparantie verder vorm te geven, maken wij zoveel mogelijk informatie tijdig openbaar. Wij willen de inwoners van Wassenaar tijdig betrekken bij de voorbereiding van besluiten.

Over de afhandeling van bezwaarschriften wordt het college geadviseerd door de Commissie voor de afhandeling van bezwaarschriften. De afhandeling van bezwaren op het gebied van Werk en Inkomen is gemandateerd aan Leidschendam-Voorburg. De vanuit het Rijk geïnitieerde ontwikkelingen in de rechtsbescherming in het programma Kwaliteit en Innovatie rechtspraak leiden ertoe dat in de komende jaren digitaal geprocedeerd dient te worden (consultatieronde Voorstel tot wijziging van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en de Algemene wet bestuursrecht in verband met vereenvoudiging en digitalisering van het procesrecht). De invoering ervan is gepland voor 2016. De gemeente dient voor aanvang van die periode toegerust te zijn.

Wat hebben we bereikt?

Het college is belast met het dagelijks bestuur van de gemeente. Ook in 2015 zijn besluiten van de gemeenteraad voorbereid en uitgevoerd. Daarnaast is uitvoering gegeven aan besluiten van hogere regelgeving, de zogenaamde medebewindstaken.

Hieronder wordt aangegeven welke maatregelen zijn genomen om het voorgenomen beleid te verwezenlijken.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Voorgenomen doelstelling bij Integriteit en professionaliteit van het bestuur

Het college wil de bestuurscultuur veranderen, zodat de inwoners van Wassenaar het vertrouwen terugkrijgen in de lokale politiek en in het bestuur. Daarom is er open communicatie tussen raad en college, eventuele geschillen beslechten wij respectvol in de raad.

Maatregelen

Het was de bedoeling om in 2015 een bestuurlijk convenant op te stellen. Hierin zouden de kernwaarden, de missie, de integriteitscode en de wijze waarop wij op een transparante manier communiceren van zowel het college als de gemeenteraad worden vastgelegd. In plaats daarvan is ervoor gekozen om integer gedrag verder te borgen in de integriteitscode. Deze is op verschillende punten aangepast. In de integriteitscode zijn ook afspraken gemaakt over onder meer het indienen van declaraties, de toets op nevenfuncties en dergelijke. Dit was een maatregel die in de vorige begroting werd aangekondigd.

Wij betrekken burgers op verschillende manieren en in een vroeg stadium bij beleidsvorming. Daarbij gebruiken wij ook social media. Aan burgerparticipatie is expliciet aandacht geschonken door dit als onderdeel van raadsvoorstellen en collegebesluiten op te nemen. Deze betrokkenheid kan ervoor zorgen dat het vertrouwen van burgers in de gemeente toeneemt.

Voorgenomen doelstelling bij Transparantie

De kernwaarde transparantie krijgt inhoud door tijdig te communiceren, informatie te delen en inwoners (nog) meer bij de totstandkoming van beleid te betrekken. Transparantie heeft een duidelijke relatie met integriteit en professionaliteit van bestuur.

Maatregelen

Als maatregel hebben de raad, het college en de burgemeester de nota Samenspraak vastgesteld. Hierin staan duidelijke en toekomstbestendige bestuurlijke intenties voor alle participanten. In de nota is ook opgenomen hoe burgers in een zo vroeg mogelijk stadium hun inbreng kunnen leveren. Om dit te realiseren zijn er zogenoemde 'droomsessies' gehouden. Ook is er nagedacht over de (on)mogelijkheden van social media. Tot slot worden bewonersbrieven zo vroeg mogelijk verstuurd.

Voorgenomen doelstelling bij Rechtsbescherming

De digitale toegankelijkheid moet sneller en eenvoudiger, om te kunnen voldoen aan de landelijke regelgeving met betrekking tot tot digitaal procederen.

Maatregelen

Afhankelijk van de voortgang van het wetgevingstraject wordt het digitaal procederen in civiel- en bestuursprocesrecht eind 2016 ingevoerd. Zoals toegezegd zijn alle bestuurlijke documenten inmiddels digitaal gearchiveerd en in gedigitaliseerde vorm beschikbaar. Ook is er aansluiting op e-Herkenning om online diensten te kunnen afnemen.

Voorgenomen doelstelling bij Bestuurskrachtonderzoek

Het verbeteren van de bestuurskracht van de gemeente en het verbeteren van de dienstverlening. Dit is zowel de dienstverlening aan burgers, instellingen en bedrijven (inclusief de afhandeling van klachten) als de interne dienstverlening.

Maatregelen

In de begroting is toegezegd dat er in de tweede helft van 2015 een bestuurskrachtonderzoek zou komen. Dit is een jaar uitgesteld. Er is in de eerste helft van 2015 namelijk een evaluatie van de werkorganisatie geweest. Hieruit zijn verbeterpunten gekomen die van invloed zijn op de bestuurskracht. Het bestuurskrachtonderzoek staat nu gepland voor 2016.

Bij de opdrachtformulering heeft ook de raad een rol. Bij de rapportage betrekken we ook de Rekenkamercommissie. Dit is in lijn met de opzet van de rapportage van januari 2014 en het vervolg op de tussenrapportage van najaar 2014.

De toegezegde benchmark op de formatie van de werkorganisatie in september 2015 afgerond.

Communicatie

Heldere communicatie verbetert de betrokkenheid van burgers en organisaties bij het ontwikkelen en uitvoeren van beleid. Communicatie speelt een belangrijke rol bij projecten en werkzaamheden in Wassenaar. Voorbeelden hiervan zijn de ontwikkeling van Den Deijl, de plannen rond Valkenburg, asielzoekers in Duinrell, renovatie van Raadhuis De Paauw en diverse herinrichtingen en herstructureringen van straten. Ook de Rijnlandroute en de ontwikkelingen rond de Metropoolregio Rotterdam Den Haag hebben communicatief de nodige aandacht gekregen.

De uitvoering van de motie Digitale informatieborden is gerealiseerd.

Daarnaast is gewerkt aan de versterking van de communicatiefunctie binnen de WODV.

In 2015 is er specifiek op toegezien dat de collegevoorstellen voorzien waren van adequate communicatie-adviezen, aangezien deze bijdragen aan het verwezenlijken van de doelstellingen van het college en een soepele implementatie van beleid.

Open communicatie met inwoners

Het college hecht aan open communicatie met de inwoners. Dit is dan ook als speerpunt benoemd. De organisatie neemt dat ter harte en heeft dit bij de uitvoering van haar werkzaamheden als uitgangspunt genomen. Wethouders houden regelmatig spreekuren en wijkwandelingen.

Sociaal domein

Communicatie is een belangrijk aspect in de gewijzigde rol van de gemeente in het sociale domein. Er is een samenwerkingsrelatie met de partners Leidschendam-Voorburg en Voorschoten. Er zijn veel communicatie-uitingen gedaan, waaronder persberichten, advertenties in lokale kranten, de gemeenterubriek en berichten op de website.

Website en digitale dienstverlening

Op 1 januari 2015 is de nieuwe website gelanceerd. De digitale dienstverlening aan inwoners en ondernemers is laagdrempelig ingericht. Inwoners kunnen nu vanuit huis digitaal vragen stellen aan de gemeente en transacties afhandelen.

De gemeente wil dat het beleid en de regelgeving duidelijk en begrijpelijk zijn voor alle inwoners. De gemeentelijke website komt tegemoet aan de eisen van deze tijd, sluit aan bij de behoeften van de bezoekers en voldoet aan landelijke en Europese richtlijnen.

De website is gebaseerd op het toptakenprincipe. Dat wil zeggen: de gebruiker zo goed mogelijk helpen een taak af te ronden. Naast de toptakeninrichting op de homepage zijn er ingangen voor inwoners en ondernemers (het digitaal ondernemersloket), en informatie over het bestuur en toeristische attracties.

Crisiscommunicatie

Naast reguliere publieksvoorlichting speelt communicatie een belangrijke rol waar het gaat om voorlichting bij rampen en crises. Hiervoor wordt regelmatig geoefend door de betrokken medewerkers. Ook neemt Wassenaar deel aan het crisiscommunicatieteam Haaglanden binnen de veiligheidsregio Haaglanden. Dit team beoogt een betere en bovenregionale samenwerking tussen communicatieprofessionals op het gebied van crisiscommunicatie. Dit heeft geleid tot deelname aan de harde piketregeling op strategische communicatiefuncties.

Wat heeft het gekost?

Tabel 1.2

Productgroep: Dagelijks bestuur ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting primair 2015	Begroting actueel 2015	Rekening 2015	Vershil (begroting act/rekening)
Lasten	-5.518.695	-5.571.614	-5.550.510	21.104
Baten	46.604	46.604	290.557	243.953
Saldo van baten en lasten	-5.472.091	-5.525.010	-5.259.952	265.058
Onttrekking reserves	0	73.739	44.126	-29.613
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	73.739	44.126	-29.613
Resultaat	-5.472.091	-5.451.271	-5.215.827	235.444

Toelichting /analyse verschillen

Dagelijks bestuur

Op de productgroep Dagelijks bestuur is een positief saldo van € 235.444. Onderstaand worden de grootste afwijkingen toegelicht.

Invoering vennootschapsbelasting (vpb)

Van het incidentele budget (€ 60.000) dat met de voorjaarsnota 2015 is verkregen voor het project vpb resteert nog € 38.665 positief. Dit komt omdat de strategie-, besluitvormings- en implementatiefase naar 2016 is verschoven. In de resultaatbestemming wordt voorgesteld dit over te hevelen naar 2016.

College van B&W

Op de budgetten voor het college van B&W is een vrijval van wachtgeldvoorziening (€ 190.500 positief) en een overschot op het salarisbudget (€ 68.300 positief). In de begroting is rekening gehouden met 4 fte, terwijl de werkelijkheid een bezetting van 3,2 fte kent. Dit positieve saldo wordt echter tenietgedaan door een extra storting in de pensioenvoorziening voor bestuurders (€ 227.000 negatief).

Op 'Bestuursondersteuning' zien we een overschot van € 84.700 onder meer doordat aan extern advies minder is uitgegeven dan geraamd.

Raadhuis De Paauw

Ondanks een hogere elektriciteitsrekening, hogere kosten voor schoonmaak en achterblijvende huuropbrengsten zijn de uitgaven voor raadhuis De Paauw € 19.000 lager dan begroot. Dit komt door een vrijvallende voorziening voor onderhoud.

Project Invoering BGT

Op het product dienstverlening is het project BGT verantwoord. Op 22 september 2014 is besloten uitvoering te geven aan het Project Invoering BGT conform het "Plan van Aanpak Invoering Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) Wassenaar en Voorschoten".

In het eerste kwartaal van 2016 moeten nog nazorg activiteiten ten behoeve 2015 van het project uitgevoerd worden. Dit leidt tot een positief verschil van rond €29.000. Het gaat hierbij om kosten met betrekking tot de gebruikersbegeleiding van de nieuwe BGT Beheer applicatie, de kosten voor de mutatiesignalering van de nieuwe BGT's en de kosten van het daarmee samenhangende wegwerken van de achterstanden voor de BAG en de Beheerdata die gedurende de periode van de opbouw van de BGT wel ontstaan zijn maar niet in de BGT applicatie verwerkt konden worden.

Reserves

Het project BGT wordt gedekt uit de algemene reserve. De onderuitputting op de lasten leidt tot een lagere onttrekking uit de reserves van rond € 29.000 en daarmee tot lagere baten na reservemutaties.

Van het resterende budget wordt €12.500 benodigd. Het project wordt gedekt uit de algemene reserve. Voorgesteld wordt om een restantbudget ad € 12.500 in 2016 beschikbaar te houden en te dekken uit de algemene reserve.

Wat hebben we bereikt?

Samenwerking met Voorschoten

Zie onder de Productgroep 'Dagelijks Bestuur' voor nadere informatie over de Werkorganisatie Duivenvoorde en het bestuurskrachtonderzoek.

Samenwerking met Voorschoten en Leidschendam-Voorburg

De verantwoording over de drie decentralisaties, de sociale dienst en Werk & Inkomen zijn opgenomen in het Programma 'Meedoen in Wassenaar'. De 'Pact van Duivenvoorde' - en archeologie-activiteiten staan in het Programma 'Wassenaar ontwikkelt'.

Inkoopsamenwerking H6 - H10

Voor Wmo en Jeugd wordt samengewerkt met zes, respectievelijk tien Haagland gemeenten, inclusief Voorschoten.

Haaglanden in liquidatie

Per 1 januari 2015 is het Stadsgewest Haaglanden opgeheven. Tot in ieder geval 1 januari 2017 zal Haaglanden in liquidatie de lopende financiële, juridische en organisatorische dossiers afhandelen.

Metropoolregio Rotterdam Den Haag

Per 1 januari 2015 is het samenwerkingsverband Metropoolregio Rotterdam Den Haag opgericht. In dit samenwerkingsverband is volop aandacht voor samenwerking op het gebied van verkeer & vervoer en economie.

Aansluiting Leidse Regio

Wassenaar neemt deel aan het ontwikkelingstraject van de Omgevingsvisie Leidse Regio. Ook zijn er bestuurlijk oriënterende gesprekken geweest over afstemming met de Economische-Agenda-071.

Democratische legitimatie samenwerkingen

In juli 2015 heeft de raad de Nota Verbonden Partijen vastgesteld. Zie hiervoor de paragraaf Verbonden Partijen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Voorgenomen doelstelling bij Oprichting Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH)

Het optimaal positioneren van de gemeente Wassenaar als groene woongemeente binnen de MRDH op het terrein van bereikbaarheid, duurzaamheid en economie.

Maatregelen

Actieve participatie in de Metropoolregio (MRDH), onder meer door bij te dragen aan de uitwerking van de acties Agenda Bereikbaarheid en de acties Agenda Economisch Vestigingsklimaat

Door vertegenwoordiging van Wassenaar in het Algemeen Bestuur, de Bestuurscommissies, Adviescommissie Economisch Vestigingsklimaat en Vervoersautoriteit en de Rekeningcommissie neemt Wassenaar actief deel aan de besluitvorming en advisering over plannen en projecten. Wassenaar vervult ook de voorzittersrol van de Adviescommissie Economisch Vestigingsklimaat.

Agenda Bereikbaarheid

Op 1 januari 2015 is de Vervoersautoriteit van de Metropoolregio Rotterdam Den Haag van start gegaan. Net als voorheen bij het Stadsgewest Haaglanden behartigt Wassenaar ook bij de Vervoersautoriteit de belangen voor Wassenaar op het gebied van verkeer en vervoer. Het afgelopen jaar is er binnen de Vervoersautoriteit vooral gewerkt aan het opstellen van de Uitvoeringsagenda Bereikbaarheid.

Agenda Economisch Vestigingsklimaat

Prioriteit voor Wassenaar is het meedoen in het werkveld landelijke gebied, meedenken in het werkveld werklocaties en meeweten in de werkvelden branding en werklocaties. Het gaat op dit moment nog om een inventarisatie, in de loop van het proces kunnen de prioriteiten nog veranderen.

De Investeringskaart biedt het instrument om de investeringsprojecten in beeld te brengen. Vanuit Wassenaar hebben wij aangegeven dat de projecten De groene buffer, De ondertunneling van de N44 en Duin Horst & Weide projecten zijn die wij belangrijk vinden voor de regionale investeringskaart.

Vormen van samenwerkingsverbanden voor de beleidsvelden Groen, Wonen en Ruimte en hierin gezamenlijk op te trekken met Leidschendam-Voorburg en eventueel Voorschoten.

Voor Groen is een Landschapstafel Duin Horst & Weide opgericht. Hier hebben, naast de wethouders van de Pact van Duivenvoordegemeenten Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg, ook bestuurders van Leiden, Den Haag en Zoetermeer zitting. Verder zijn er

verschillende maatschappelijke organisaties vertegenwoordigd. Het gaat dan om Dunea, Staatsbosbeheer, Zuidhollandse Milieufederatie, Stichting Horst en Voorde namens de landgoederen, Erfgoedhuis, Agrarische natuurvereniging Santvoorde, ANWB, Recron en individuele ondernemers.

Aan de provinciale Regiegroep Metropolitaan Groen nemen de provincie Zuid-Holland deel en vertegenwoordigers van de vier provinciale Landschapstafels. Namens de Landschapstafel Duin Horst & Weide is een Wassenaarse bestuurder afgevaardigd naar de Regiegroep.

Inmiddels is een Bestuurlijke tafel Wonen ingesteld. Met deze tafel wordt de regionale samenwerking in de woningmarktregio Haaglanden voortgezet.

Voor Ruimte is er al een provinciale bestuurlijke tafel. Deze heeft ieder jaar een andere lokale bestuurder als voorzitter. De gedeputeerde schuift ook aan. De bestuurlijke tafel Ruimte komt twee keer per jaar bij elkaar. Gedurende een jaar is één van de regiogemeenten de gastheer/coördinator/voorbereider van deze provinciale bestuurlijke tafel, samen met de provincie Zuid-Holland. Agenda-onderwerpen zijn bijvoorbeeld Agenda Ruimte voor de Stad, provinciale Visie Ruimte en Mobiliteit en uitvoeringsplannen, de nieuwe Omgevingswet en onderwerpen die de gemeenten zelf aandragen. Afhankelijk van de agenda kunnen, voorafgaand aan de bestuurlijke tafel Ruimte, bestuurlijke afstemmingsoverleggen worden georganiseerd.

Voorgenomen doelstelling bij Afbouw van het Stadsgewest Haaglanden

Het proces van de afbouw van het Stadsgewest Haaglanden moet gestaag en zorgvuldig plaatsvinden. De frictiekosten en de financiële risico's voor de gemeente zijn daarbij zo laag mogelijk.

Maatregelen

- Verzorgen dan inbreng in de diverse gremia (AB, DB, bestuurlijke overleggen, ambtelijke overleggen) en via zienswijzen.

Wassenaar is vertegenwoordigd in zowel het AB als het DB.

In het Algemeen Bestuur zijn op 1 juli 2015 de jaarrekening 2014 en de begroting 2016 vastgesteld. Ook is besloten de Verordening op de rekeningcommissie 2008 in te trekken. Toegelicht is dat het stadsgewest in 2016 nog enkele subsidiebeschikkingen moet nemen. Het streven is in 2016 te liquideren.

- Voor de verkenning en uitwerking van de samenwerking op het gebied van de taken die niet naar de Metropoolregio Rotterdam Den Haag overgaan, de "weestaken", maximaal € 2,95 per inwoner reserveren.

Voor de inmiddels ingestelde Bestuurlijke Tafel Wonen is € 0,25 per inwoner uit deze reserve betaald voor de samenwerking in 2015.

Wat heeft het gekost?

Tabel 1.3

Productgroep: Samenwerking ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting primair 2015	Begroting actueel 2015	Rekening 2015	Vershil (begroting act/rekening)
Lasten	-214.661	-317.886	-228.405	89.481
Baten	0	0	0	
Saldo van baten en lasten	-214.661	-317.886	-228.405	89.481
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0
Resultaat	-214.661	-317.886	-228.405	89.481

Toelichting /analyse verschillen

Het positieve verschil ten opzichte van de begroting komt doordat er nog weinig kosten gemaakt zijn voor de taken Wonen, Ruimte en Groen die niet door de Metropoolregio Rotterdam Den Haag van het Stadsgebied Haaglanden zijn overgenomen. Ook zijn er geen uitgaven geweest ten laste van het Groenfonds.

Wat hebben we bereikt?

Dienstverlening is een belangrijk speerpunt van de gemeente Wassenaar. Het is fijn als inwoners tevreden zijn over de dienstverlening van de gemeente.

Via het Klant Contact Centrum (KCC) in het gemeentekantoor en via het digitaal loket kunnen inwoners, bedrijven en instellingen voor diensten en producten bij de gemeente terecht. Het KCC werkt volgens de 'één loket gedachte'. Het KCC is het visitekaartje van de gemeente: het eerste aanspreekpunt voor alle burgers, bedrijven en instellingen zowel aan de balie, aan de telefoon, via internet of per post.

In onze visie op dienstverlening staat dat we streven naar duidelijke, tijdige, klantgerichte en toegankelijke dienstverlening. Dit draagt bij aan tevreden inwoners. Via verschillende kanalen kunnen de inwoners terecht. Hierbij stimuleren we het digitale kanaal dat 24/7 beschikbaar is. Daarnaast zijn ook de andere kanalen beschikbaar. Digitaal waar mogelijk en persoonlijk waar nodig is.

Het implementatieplan dienstverlening geeft uitvoering aan de visie op dienstverlening. Eén van de projecten uit het implementatieplan is het digitaliseren van de producten die de gemeente levert. Binnen dit project is er voor gezorgd dat meer dan tweederde van de producten digitaal beschikbaar was eind 2015 (158 producten). De rest volgt in 2016 (circa 65).

De basisgegevens zijn vastgelegd in de gemeentelijke basisadministratie adressen en gebouwen (BAG) en de basisregistratie personen (BRP). In 2015 is er hard aan gewerkt om deze te moderniseren.

De producten geboorteaangifte, huwelijk en overlijden zijn digitaal beschikbaar gekomen en kunnen geheel digitaal worden afgehandeld.

In 2015 is de burgerpeiling van Waarstaatjegemeente uitgevoerd. De inwoners gaven Wassenaar een overall waardering van 6,7 (het referentiegemiddelde is een 6,6).

Voor de vier thema's waren dit:

- woon- en leefklimaat 6,8
- relatie burger-gemeente 6,0
- gemeentelijke dienstverlening 6,9
- zorg en welzijn 6,6

Er zijn sterke en zwakke punten per thema. Op basis hiervan zijn verbeterpunten geformuleerd. Voor woon- en leefklimaat zijn dit onder andere de intensivering van de wijkaanpak en het opstellen van regels voor adoptiegroen en geveltuintjes.

Bij de relatie burger-gemeente willen we meer werk maken van burgerparticipatie. Voor zorg en welzijn werken we aan het vergroten van de bekendheid van het welzijnswerk en het benutten van de potentie onder de inwoners voor vrijwilligerswerk.

Voor de gemeentelijke dienstverlening pakken we verbeterpunten op binnen het project zaakgericht werken en zijn we bezig met een ontwikkeltraject op het gebied van een dienstverlenende houding.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Voorgenomen doelstelling bij Visie op de dienstverlening

Inwoners zijn tevreden over de dienstverlening van de gemeente. De dienstverlening wordt als tijdig, duidelijk, klantgericht en toegankelijk ervaren. Daarom moet de gemeente een duidelijke visie hebben op dienstverlening aan haar burgers.

Maatregelen

De vastgestelde visie op dienstverlening is omgezet in een implementatieplan. De (digitale) dienstverlening brengen we naar een hoger plan door een groot aantal projecten. Per project zijn "effectindicatoren" benoemd die periodiek worden gemeten. Op deze wijze bewaken we de voortgang van de projecten.

Digitale dienstverlening

De effectindicator voor de digitale dienstverlening is het percentage producten dat is gedigitaliseerd. Eind 2015 is voor 71% van de producten een e-formulier beschikbaar. Eind 2016 moet dit 100% zijn.

Daarnaast is de website in Wassenaar 132.176 keer bezocht. De meest bezochte pagina's zijn de pagina over de openingstijden, de overzichtspagina van het bestuur van Wassenaar en de pagina van het college van burgemeester en wethouders. De meest gebruikte zoektermen zijn openingstijden, vacatures en contact.

In 2015 is de aansluiting op e-herkenning gerealiseerd. Met e-herkenning kan een bedrijf op een gevalideerde manier producten aanvragen bij de gemeente. Het is vergelijkbaar met DigiD voor burgers. In 2015 zijn 16 producten beschikbaar gesteld die een ondernemer digitaal middels e-herkenning kan afnemen. In 2016 zal onderzocht worden welke producten nog meer in aanmerking komen en zullen waar mogelijk beschikbaar worden gesteld.

In 2015 is ook de app "Omgevingsalert Wassenaar" gerealiseerd. In de app kan eenvoudig worden aangegeven over welk gebied, met een straal van maximaal één kilometer, iemand gemeentelijke publicaties wil ontvangen. De locaties waarvoor een vergunning is aangevraagd of verleend, worden weergegeven op een digitale kaart.

De gemeente beschikt sinds begin 2015 over een nieuwe website. Deze is duidelijker en gebruiksvriendelijker. Gemeentelijke diensten en producten zijn op de nieuwe site makkelijker door bewoners en ondernemers af te nemen. De productencatalogus is up to date en verwijzingen/links worden wekelijks gecontroleerd. Voor een deel van de productencatalogus zijn we afhankelijk van externe websites als die van de rijksoverheid en verbonden partijen.

Zaakgericht werken

Afgelopen jaar is verder invulling gegeven aan de pilot zaakgericht werken. Met deze pilot moet de basis worden gelegd voor de verdere invoering van het zaakgericht werken binnen de werkorganisatie. De achterliggende doelstelling is een verdere verbetering van de dienstverlening. Bij de uitwerking van deze pilot was in eerste instantie gekozen om te werken met twee systemen van twee verschillende leveranciers. Uiteindelijk is gebleken dat de samenwerking tussen beide leveranciers te veel risico's met zich meebracht. Daarom is de keuze gemaakt met slechts één systeem van één leverancier. Hierdoor is de beoogde invoering van het zaakgericht werken binnen de werkorganisatie niet bereikt in 2015. Er is daarom nog geen cijfer verbonden aan de effectindicator "aantal zaaktypen volledig zaakgericht afgehandeld".

De omgevingswet

Door deze wet verandert er veel op het gebied van de ruimtelijke ontwikkeling en vergunningen. Voor inwoners worden aanvragen in het verlengde van de wabo makkelijker. Er is ook meer ruimte voor eigen initiatief. Het is de bedoeling dat we hier op 1 januari 2018 klaar voor zijn.

De basiskaart grootschalige topografie

Het project is voor 1 januari 2016 afgerond en dit leidt ertoe dat 100% correcte topografische gegevens beschikbaar zijn.

Digitale infrastructuur

Afgelopen jaar zijn vanuit het Rijk geen bouwstenen toegevoegd die door gemeenten geïmplementeerd moeten worden op het gebied van identificatie en authenticatie (digid en e-herkenning), dienstverlening (bijvoorbeeld mijn overheid), gegevens (bijvoorbeeld de BGT) en de interconnectiviteit (veilige uitwisseling van gegevens). Een zogenaamde I-spiegel geeft aan hoe zuiver de gegevens in de gemeentelijke administratie zijn. Wassenaar scoort van 99,97 in de vergelijking van de gegevens in de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA) en de gegevensmakelaar. Dat is erg goed. Voor de vergelijking basisadministratie Gebouwen en de GBA is dat zelfs de hoogste score namelijk 100%.

Regeldrukvermindering

Het plan van aanpak voor deregulering is vastgesteld. Dit plan van aanpak geeft aan welke onderwerpen op welke termijn worden opgepakt. Voor 2015 stond de aanpassing van de APV in de planning. De door te voeren wijzigingen zijn geïnventariseerd en zullen bij de eerstvolgende aanpassing van de APV in 2016 ter goedkeuring aan de raad worden voorgelegd. De effectindicatoren met de vermindering van regels, vergunningen en lasten kunnen pas na definitieve vaststelling worden gegeven.

Voorgenomen doelstelling bij Pilot reisdocumenten

Om de klantgerichtheid te verbeteren is in maart 2013 besloten mee te doen aan een pilot van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). Burgers van Wassenaar die hun Nederlandse paspoort, identiteitskaart of rijbewijs kwijt zijn vanwege verlies of diefstal kunnen bij de aanvraag, een eigen verklaring van vermissing opmaken. Burgers hoeven (op uitzonderingen

na) geen aangifte meer te doen bij de politie. De pilot is een succes en is in verschillende (bijzondere) gemeenten en landen (binnen het Koninkrijk) ingevoerd. Een wetswijziging is in de maak. In overleg met het Ministerie van BZK wordt de pilot voortgezet.

Maatregelen

Ook in 2015 heeft Wassenaar meegedaan aan de pilot reisdocumenten van BZK. De pilot van BZK zal in 2016 worden voortgezet. Verder loopt er een onderzoek of de dienstverlening kan worden verbeterd door het thuis bezorgen van reisdocumenten.

Voorgenomen doelstelling bij Modernisering Basisregistratie Personen (BRP)

De BRP zal van een lokaal bijgehouden administratie worden omgevormd tot een centrale persoonsadministratie. De wetgeving die dit mogelijk moet maken is in juni 2013 door de Eerste Kamer aangenomen.

Maatregelen

I-Burgerzaken

Met I-Burgerzaken kunnen inwoners hun huwelijk digitaal plannen en kunnen zij digitaal aangifte doen van geboorte. Voor begrafenisondernemers kan dit binnenkort ook bij overlijden.

BAG-resultaten

De eisen die gesteld worden aan de kwaliteit van de Basisregistratie Adressen en Gebouwen(BAG) zijn hoog en verdienen constant aandacht. Uit het onderstaande Kwaliteitsdashboard BAG blijkt dat de gemeente erin slaagt om de kwaliteit op een constant hoog niveau te houden. Dit dashboard komt voorlopig in de plaats van de reguliere audits voor de BAG. Uit de eerste cijfers blijkt dat de gemeente beter scoort dan het landelijk gemiddelde.

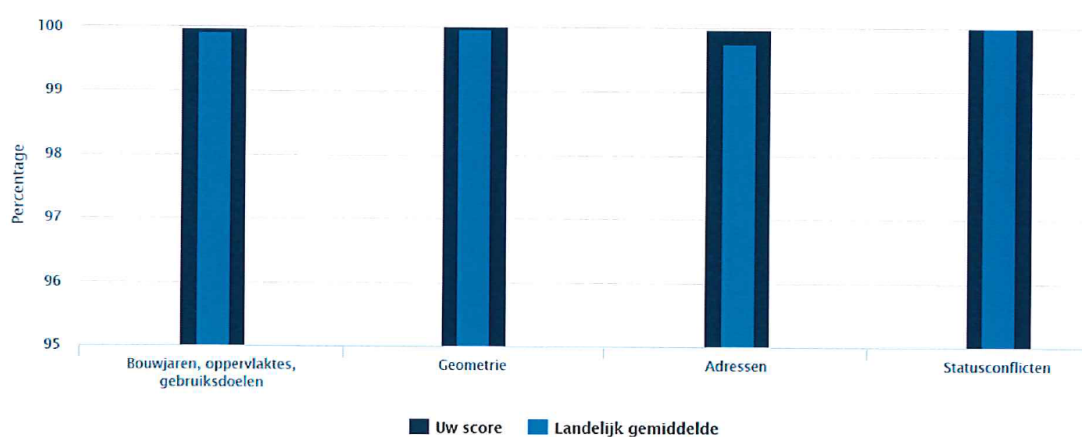
Tabel 1.4.1

BAG Kwaliteitsdashboard Wassenaar

De Bag audits zijn tijdelijk door het Ministerie van I&M stopgezet tot de nieuwe wet- en regelgeving van de BAG van kracht is.

Om de kwaliteitszorg van de BAG in de interimperiode te borgen is het kwaliteitsdashboard voor de BAG ontwikkeld. Dit is nu een brede pilot beschikbaar is gesteld aan alle gemeenten.

Hieruit blijkt dat Wassenaar en Voorschoten beter scoren dan het landelijke gemiddelde

Bouwjaren, oppervlaktes, gebruiksdoelen

- Wassenaar -99.9823%
- Landelijk -99,9159%

Geometrie

- Wassenaar -100%
- Landelijk -99,9877%

Adressen

- Wassenaar -99.9885%
- Landelijk -99,97688%

Statusconflicten

- Wassenaar -100%
- Landelijk -99,9918%

Wat heeft het gekost?

Tabel 1.4.2

Productgroep: Publiekszaken ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting primair 2015	Begroting actueel 2015	Rekening 2015	Vershil (begroting act/rekening)
Lasten	-2.005.977	-2.018.977	-2.050.221	-31.244
Baten	654.196	584.196	622.859	38.663
Saldo van baten en lasten	-1.351.781	-1.434.781	-1.427.362	7.419
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0
Resultaat	-1.351.781	-1.434.781	-1.427.362	7.419

Toelichting /analyse verschillen

Geen significante afwijkingen ten opzichte van actuele begroting.

P2 Meedoen in Wassenaar

Programma	Productgroep	Producten
Meedoen in Wassenaar	Participatie en inkomen	Inkomen Sociale werkvoorziening Minima Participatiewet
	Maatschappelijke ondersteuning	Wijkaanpak Dienstverlening in het sociaal domein Mantelzorgers en vrijwilligers Ouderen Individuele voorzieningen Maatschappelijke opvang Invoering 3D Specialistische WMO zorg Openbare gezondheidszorg
	Jeugd	Specialistische jeugdzorg Jeugd Jeugdgezondheidszorg
	Kunst en cultuur	Openbaar bibliotheekwerk Kunst en cultuur Culturele accommodaties
	Onderwijs en kinderopvang	Onderwijshuisvesting Lokale onderwijsvoorzieningen Kinderopvang
	Sport	Sportdeelname Buitensportaccommodaties Binnensportaccommodaties Zwembad

Visie en maatschappelijke effecten

Het is fijn wonen, werken, leven en recreëren in Wassenaar. Dat is iets om trots op te zijn. En waar we zorgvuldig mee moeten omgaan. We willen behouden wat goed is en beter maken wat beter kan of beter moet. We investeren in zorg en sport. We investeren in economie. We investeren in onze inwoners. Zo bouwen we met zijn allen aan een veilig, groen, sociaal en vitaal Wassenaar. Een dorp om trots op te zijn en waar iedereen meedoet.

Om te zorgen dat ook in de toekomst iedereen kan meedoen, moet de zorg op een andere manier georganiseerd worden.

Het Rijk en Provincie dragen per 1 januari 2015 taken op het gebied van jeugd(zorg), maatschappelijke ondersteuning, werk en inkomen over aan de gemeenten. Het gaat om de decentralisatie van de begeleiding en verzorging vanuit de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) naar de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en de Wet langdurige zorg (WLZ).

Ook alle jeugdzorgtaken worden overgeheveld (Jeugdwet). De wijzigingen op de Wet werk en bijstand (WWB), de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en een deel van de Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten (Wajong) worden ondergebracht in de Participatie-wet. Met deze nieuwe taken krijgen gemeenten de verantwoordelijkheid voor bijna de gehele maatschappelijke ondersteuning van jongeren, volwassenen en ouderen. Centraal hierbij staat dat we betere zorg willen leveren door beter samen te werken met onze partners en onze inwoners.

Als gemeente staan we dicht bij onze inwoners en kunnen we de zorg efficiënter organiseren. We gaan dus van landelijk regelen, naar lokaal en met elkaar regelen. Dit betekent dat wij een groter beroep moeten doen op de eigen kracht van onze inwoners om een bijdrage te leveren aan een Wassenaar waar het goed leven is en niemand aan de kant staat.

Monitor Sociaal Domein

De VNG en King hebben een monitor Sociaal Domein opgezet (VISD). Deze monitor voorziet in horizontale beleids- en verantwoordingsinformatie. Door aan te sluiten bij deze landelijke monitor verkrijgen we informatie om tijdig te kunnen (bij)sturen, beleid te (her)formuleren en prestaties in de wijk te beoordelen. Daarnaast kunnen we de situatie en prestaties in het sociaal domein van Wassenaar vergelijken met die van andere deelnemende gemeentes. De VNG rapporteert op basis van 35 indicatoren. In de manier van rapporteren wordt rekening gehouden met de privacywetgeving. Op dit moment is de definitieve lijst met indicatoren nog niet vrijgegeven door het ministerie en/of de VNG. Het is de verwachting dat deze later dit jaar beschikbaar komt. Dit betekent dat we bij de voorjaarsnota 2015 een voorstel kunnen doen voor de indicatoren.

Ramingen

De ramingen voor 2015 op dit programma vertonen grote verschillen met 2014. Dit is een gevolg van de nieuwe taken in het sociaal domein. Met deze operatie is een bedrag gemoeid van in totaal bijna € 7,6 miljoen. De lasten op gebied van participatie, de WMO en de Jeugdwet zijn op dit programma verantwoord. De baten, die een onderdeel vormen van de algemene uitkering (de integratie-uitkering sociaal domein) worden verantwoord op het programma algemene dekkingsmiddelen. Bij de productgroepen gaan wij nader in op de verschillen.

Wat heeft het gekost?

Tabel 2.0

P2 Meedoen in Wassenaar bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)		Begroting primaair 2015	Begroting actueel 2015	Rekening 2015	Vershil (begroting actueel / rekening)
Participatie en inkomen	Baten	4.674	4.648	5.355	707
	Lasten	-8.558	-8.593	-9.216	-623
	Saldo	-3.885	-3.944	-3.861	84
Maatschappelijke ondersteuning	Baten	868	987	670	-317
	Lasten	-8.215	-9.110	-6.340	2.770
	Saldo	-7.347	-8.123	-5.670	2.453
Jeugd	Baten	120	112	123	11
	Lasten	-4.699	-4.760	-4.425	335
	Saldo	-4.579	-4.648	-4.302	346
Kunst en cultuur	Baten	199	199	157	-42
	Lasten	-1.289	-1.305	-1.305	0
	Saldo	-1.090	-1.106	-1.148	-42
Onderwijs en kinderopvang	Baten	118	161	109	-52
	Lasten	-3.122	-3.596	-3.487	109
	Saldo	-3.004	-3.435	-3.378	57
Sport	Baten	169	169	171	2
	Lasten	-1.624	-3.322	-3.226	96
	Saldo	-1.455	-3.153	-3.055	98
Totaal baten		6.147	6.275	6.585	309
Totaal lasten		-27.508	-30.686	-27.998	2.687
Totaal saldo van baten en lasten		-21.361	-24.410	-21.414	2.996
Onttrekking reserves		50	13.022	11.578	-1.443
Toevoeging reserves		0	-9.472	-9.472	0
Mutaties reserves		50	3.550	2.106	-1.443
Resultaat		-21.311	-20.861	-19.307	1.553

Wat hebben we bereikt?

Sinds 1 januari 2015 zijn de Jeugdwet, Participatiewet en Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo 2015) van kracht. Hiermee zijn ingrijpende wijzigingen doorgevoerd en heeft de gemeente meer taken en verantwoordelijkheden gekregen. Van mensen wordt gevraagd om naar vermogen een bijdrage te leveren aan de samenleving en zoveel mogelijk te participeren op de reguliere arbeidsmarkt. Als de betrokkene zijn verplichtingen niet nakomt, kan de uitkering verlaagd of ingetrokken worden. Wij zien veel mogelijkheden om hier samen met Wassenaarse ondernemers werk van te maken. De gemeente heeft bevorderd dat ondernemers en onderwijsinstellingen om tafel gaan om te bezien waar stageplaatsen en werkplekken beter kunnen aansluiten op het lokale en regionale opleidingsaanbod. Mensen die minder dan 110% van de voor hen geldende bijstandsnorm verdienen, komen in aanmerking voor een sociaal vangnet op het terrein van specifieke voorzieningen. Dit geldt ook voor zelfstandige ondernemers, als zij onder de grens van de 110% van de voor hen geldende bijstandsnorm komen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Voorgenomen doelstelling bij het leveren van een bijdrage naar vermogen en het participeren op de reguliere arbeidsmarkt

1. Door middel van maatschappelijke activering de belemmeringen bij het verkrijgen van werk verkleinen waarbij uitgegaan wordt van de mogelijkheden en talenten van mensen.
2. Uitkeringsgerechtigden zo snel mogelijk weer aan een baan helpen.
3. De gemeente als werkgever vervult een voorbeeldfunctie.
4. Uitkeringsgerechtigden naar vermogen iets terug laten doen voor de maatschappij.
5. Inzetten op het terugdringen jeugdwerkloosheid.

Genomen acties aan de hand van genoemde maatregelen uit de begroting 2015 om bovenstaande doelstellingen te realiseren.

1.1. Het extra inzetten van een werkgeversservicepunt om uitstroom uit de uitkering te bevorderen. Gerealiseerd door:

- Structurele bemensing van het in 2014 opgerichte werkgeversservicepunt (wgsp) in 2015 voor Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg. De lokale werkgeversservicepunten delen vacatures en potentiële kandidaatgegevens. Op basis van het plan van aanpak arbeidsmarktoffensief is de capaciteit uitgebreid, zodat in deze collegeperiode een uitstroom van zestig personen uit de bijstand gerealiseerd is. Een aantal vaste aanspreekpunten onderhouden de contacten met de werkgevers.

1.2. Samenwerken met de bibliotheek om zo analfabetisme en laaggeletterdheid tegen te gaan. Gerealiseerd door:

- Vrijwilligers op te leiden om, in samenwerking met de bibliotheek, analfabetisme en laaggeletterdheid tegen te gaan door middel van het bijvoorbeeld inzetten van taalmaatje.

2.1. Re-integratie activiteiten bieden. Gerealiseerd door:

- Het organiseren van re-integratieactiviteiten gericht op individuen en groepen. In het eerste geval is afhankelijk van de mogelijkheden van de cliënt, een passend aanbod gedaan. De groepsgerichte activiteiten zijn terug onder andere te vinden in de werkacademie, het jongerenloopbaancentrum en voorlichtingsbijeenkomsten voor personen die de maximale WW duur bijna hebben doorlopen.

3.1. Het herpositioneren van onze deelname in de Maregroep als sociale werkvoorziening.

Gerealiseerd door:

- De herpositionering van de deelname in de gemeenschappelijke regeling werkvoorzieningschap Kust- Duin- en Bollenstreek (de Maregroep) te onderzoeken en in 2016 zijn beslag te laten krijgen.
- De Participatiewet en de WWB maatregelen te implementeren. Alle cliënten zijn per 1 juli 2015 geherindexeerd. Ook is de pilot beschut werk nieuwe stijl gestart.

3.2. Lokaal invulling geven aan de werkgeversbenadering door een sociaal-economische agenda op te stellen. Gerealiseerd door:

- Vaste contacten tussen Werk & Inkomen en Economie om samen naar kansen voor de arbeidsmarkt te kijken. De resultaten hiervan zijn terug te vinden in het plan van aanpak arbeidsmarktoffensief, social return on investment en sociaal ondernemerschap. Door deze initiatieven is een uitgebreid netwerk ontstaan van lokale en regionale werkgevers. Werkgevers in Wassenaar en de rest van de regio hebben een eigen accountmanager ter beschikking, die als spil in dit netwerk fungeert.

3.3. Opnemen van social return on investment in aanbestedingsbeleid. Gerealiseerd door:

- Contacten tussen W&I en economie te intensiveren. De resultaten hiervan zijn terug te vinden in het plan van aanpak arbeidsmarktoffensief, social return on investment en sociaal ondernemerschap.

3.4. Gemeenten spelen een actieve rol op de regionale arbeidsmarkt. Gerealiseerd door:

- Het vergroten van de coördinatie van de dienstverlening door samen met de arbeidsmarktregio Haaglanden aan een sectorale aanpak te werken. De regionale werkgeversaanpak benadert ondernemers gecoördineerd, biedt een herkenbaar en eenduidig pakket aan diensten, richt zich op het versterken van acquisitie en relatiebeheer en het versterken van matching van klanten.

Er is in 2015 een marktwerkingplan opgesteld vanuit de arbeidsmarktregio Zuid-Holland Centraal. Dit plan geeft inzicht in de ontwikkelingen van vraag en aanbod. Daarnaast is er een lokaal marktwerkingplan opgesteld voor de gemeente Wassenaar. Dit lokale

marktwerkingsplan vergroot kennis in de lokale economie en maakt inzichtelijk waar kansen liggen.

4.1. Uitvoeren van tegenprestatie. Dit is gerealiseerd door:

- De uitvoering van de tegenprestatie (onderdeel van de participatiewet) te beleggen bij W&I en de begeleiding van de cliënten definitief te beleggen bij de coach sociale activering van de Vrijwilligerscentrale Wassenaar. Rapportage over de tegenprestatie staat in de managementrapportage W&I 2015.

4.2. Opstellen van een plan voor het bieden van werk en werkervaring voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in de werkorganisatie Duivenvoorde. Gerealiseerd door:

- De WODV heeft in 2015 afspraken gemaakt met het werkgever Service punt om gezamenlijk de kansen die er zijn op het gebied van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt ook te realiseren. In 2015 heeft dit geleid tot plaatsing van enkele WEP-ers binnen de WODV. Daarnaast heeft de WODV haar werving en selectieproces aangepast waardoor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt snel benadert en bereikt kunnen worden.

4.3. Participatie bevorderen door budget voor minimabeleid / bijzondere bijstand op peil te brengen. Gerealiseerd door:

- Diverse activiteiten te ontwikkelen om het bereik van het minimabeleid te vergroten. Zo is onder andere het kindpakket samengesteld. Dit is een bundeling van alle kindregelingen. Ook is de Stichting Leergeld dit jaar van start gegaan.
- Het opzetten van verschillende activiteiten en middelen waaronder:
  - Het benaderen van scholen om het kindpakket onder de aandacht te brengen, hiervoor is specifiek een flyer gemaakt.
  - Het starten met een initiatief voor digitalisering van ouderen.
  - Het starten van een communicatie campagne over de collectieve zorgverzekering. Dit doen we met flyers, een voorlichtingsbijeenkomst, sociale media, de gemeenterubriek en de nieuwsbrief Werk en Inkomen. Er is al een duidelijke stijgende lijn te zien in het aantal aanvragen.
  - Het vernieuwen en actualiseren van de website van Werk en Inkomen. Hierdoor is het voor klanten makkelijker informatie te vinden.
  - Het, samen met Schuldhulpverlening, uitbrengen van een NIBUD agenda op maat. Deze agenda omvat tips om goed en verstandig om te gaan met geld. Ook komen hier de minimaregelingen aan bod. Met een ludieke actie wordt de agenda onder de aandacht gebracht en wordt ook pers betrokken, De agenda wordt naar alle bijstandsgerechtigden en deelnemers aan het schuldhulpverleningstraject in de drie gemeenten verstuurd.

4.4. *Het uitvoeren van het vastgestelde handhavingsbeleid. Gerealiseerd door:*

- Het actualiseren van het Beleidsplan Doelmatig handhaven 2014-2017 uit 2013. Met dit geactualiseerde beleidsplan zijn onder andere de gevolgen van de Fraudewet vertaald in gemeentelijk beleid.

5.1. *Inzetten op het voorkomen van jeugdwerkloosheid door het jongerenloket en door het zorgdragen voor extra stageplaatsen en werkplekken voor jongeren samen met ROC's en lokale ondernemers en het inzetten van ambassadeurs hiervoor. Gerealiseerd door:*

- Het jongerenloopbaancentrum stuurt, in combinatie met leerplicht Regionaal Meld Coördinatiefunctie (RMC) intensief op de uitstroom van jongeren naar werk, scholing of een combinatie hiervan.

Wat heeft het gekost?

Tabel 2.1

Productgroep: Participatie en inkomen ("-"= nadeel / "+"= voordeel)	Begroting primair 2015	Begroting actueel 2015	Rekening 2015	Vershil (begroting act/rekening)
Lasten	-8.558.411	-8.592.696	-9.215.736	-623.040
Baten	4.673.585	4.648.234	5.354.854	706.620
Saldo van baten en lasten	-3.884.826	-3.944.462	-3.860.882	83.580
Onttrekking reserves	0	120.940	30.000	-90.940
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	120.940	30.000	-90.940
Resultaat	-3.884.826	-3.823.522	-3.830.882	-7.360

Toelichting /analyse verschillen

Het totaal resultaat op het thema Participatie en inkomen laat een negatief saldo zien van € 7.360. In de onderstaande toelichting op dit resultaat wordt ingezoomd op de posten die het meest bepalend zijn in de verklaring voor deze afwijking – positief of negatief - van de begroting 2015.

Inkomen (-/- € 125.000)

De budgetten voor de Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen aan Gemeenten (BUIG) zijn in de loop van 2015 door het rijk verhoogd met € 122.000,- waardoor het voorziene tekort resteert van € 32.000,- Daarnaast is de vangnetregeling in de plaats gekomen van de IAU (Incidentele

aanvullende uitkering). Het eigen risico van de gemeente loopt hierdoor terug van 10% van het Rijksbudget naar 5%.

In de najaarsnota is reeds gemeld dat omdat in de begroting voor 2015 de uitvoeringskosten voor W en I zijn gehandhaafd op het (te lage) voor 2014 begrote bedrag, er in 2015 een tekort ontstaat van bijna € 100.000. Voor 2016 en verder zal een dekkingsvoorstel worden gedaan in voorjaarsnota 2016.

Sociale werkvoorziening (+ € 60.000)

Het WSW budget daalt. De mensen behouden hun rechten tot hun pensioen. De daling van het WSW budget houdt geen gelijke tred met de daling van de doelgroep oud beschut. Voor 2015 heeft dit vooralsnog geen gevolgen gehad. In komende jaren ontstaat de situatie dat het huidige budget niet meer toereikend is .

De gelden op het gebied van participatie en nieuw beschut zijn met ingang van 2015 opgenomen in de integratie-uitkering Sociaal domein als onderdeel van het gemeentefonds. Dit is verantwoord bij programma 5 Algemene Dekkingsmiddelen.

De Wet Sociale Werkvoorziening wordt voor Wassenaar uitgevoerd door Maregroep, die aangestuurd wordt door een gemeenschappelijke regeling. De kosten bestaan uit de doorbetaling van de Rijksbijdragen en een gemeentelijke bijdrage. De laatste was voor 2015 begroot op een voorschot van € 63.000,- en kon worden bijgesteld naar een voorschot van circa € 39.000. Dat komt door het resultaat van de productiekant van De Maregroep, een hogere Rijksbijdrage als gevolg van de herberekening cijfers over het voorgaande jaar en het hogere aantal wsw-ers die naar "begeleid werken" zijn uitgestroomd.

Een positief verschil van bijna € 31.000,- is veroorzaakt door de afrekening 2014 (gedeeltelijke teruggave van de gemeentelijke bijdrage 2014 in 2015).

Minima (+ € 52.000)

In 2015 is het beleidsplan minimabeleid vastgesteld.

In dit beleidsplan worden extra gelden, beschikbaar gesteld door het Rijk in de decembercirculaire 2014, voor de periode 2015 tot en met 2018 vrijgemaakt om de doelgroep actief te informeren en daarmee het gebruik van de minimaregelingen te stimuleren. Dit budget wordt dus gedurende deze periode aangewend voor dit doel. Het beschikbare budget in de gemeente Wassenaar was € 58.000 voor 4 jaar. In 2015 is € 5.500 van dit budget uitgegeven aan de genoemde doelen, voorgesteld wordt het resultaat op dit product ter waarde van € 52.500 ter dekking van de kosten in 2016 tot en met 2018, over te hevelen naar 2016.

Hiervoor is in de jaarrekening 2014 reeds dekking beschikbaar gesteld door de raad uit de Algemene reserve.

Daarnaast is bij de vaststelling van de eenmalige uitkering minima 2014 bepaald dat een overschot inzake de koopkrachttegemoetkoming ten goede dient te komen aan minima. Voorgesteld wordt dit

bedrag ad €32.940 over te hevelen naar 2016 ter dekking van de extra uitgaven als gevolg van de acties om het bereik van de minimaregelingen onder de doelgroep te bevorderen. Hiervoor is in de jaarrekening 2014 reeds dekking beschikbaar gesteld door de raad uit de Algemene reserve.

Participatie (-/- € 24.000)

Plan van aanpak arbeidsmarktoffensief

De maatregelen uit het 'Plan van aanpak Arbeidsmarktoffensief 2015-2018' worden deels gefinancierd uit de historisch gebleken overschotten op het participatiebudget. Het resultaat op dit product ad € 31.104 wordt onttrokken aan de reserve re-integratie ter dekking van de lasten voor het Plan van Aanpak arbeidsmarktoffensief op grond van Raadsbesluit.

Re-integratievoorziening WWB werk

De gelden voor het participatiebudget zijn gedaald. Hoewel er een vergoeding voor nieuw beschut tegenover stond liep het totale budget terug. Bovendien vergen inspanningen in het kader van nieuw beschut meer inzet dan inspanningen in het kader van participatiebudget.

Reserves

In de begroting is een onttrekking uit de reserves van € 58.000 voor het project armoedebestrijding geraamd en een onttrekking van € 32.940 voor koopkrachttegemoetkoming. In de werkelijkheid heeft geen onttrekking plaats gevonden waardoor het resultaat met € 90.940 negatief wordt belast.

Wat hebben we bereikt?

In 2015 is sturing gegeven aan de herziening van het aanbod van algemene voorzieningen door maatschappelijke partners. Deze herziening valt binnen de kaders van het huidige subsidieplan. Wat de inkoop betreft is in 2015 de zorgvernieuwing beperkt geweest omdat we vanwege zorgcontinuïteit in de meeste gevallen gebonden waren aan het 'traditionele aanbod' van voor de transitie. In 2016 krijgt de herziening verder vorm en wijzigt het nieuwe subsidieplan zodat er meer ruimte voor vernieuwing ontstaat. Voor de inkoop stellen we een lokaal inkoopkader Wmo op. Op basis van het nieuwe subsidie en inkoopplan zal in 2017 het nieuwe aanbod worden geselecteerd.

Verder werd dit jaar vooral gekenmerkt door:

- Invoering van resultaatfinanciering voor de huishoudelijke ondersteuning;
- Overgangsjaar voor cliënten die over zijn gekomen vanuit de AWBZ;
- Herindiceren van alle cliënten die onder het overgangsrecht vielen;
- Introductie van de dienstenvouchers voor huishoudelijke ondersteuning;
- Het invoeren van beschermd wonen als nieuwe WMO taak;
- Het invoeren van een inloopfunctie GGZ als nieuwe WMO taak;
- Het opstellen van een kwaliteitsstandaard WMO voor het uitvoeren van toezicht op de kwaliteitseisen WMO uitgevoerd door de GGD Haaglanden;
- Het in 2014 opgestarte proces om te komen tot een definitieve organisatievorm van Veilig thuis Haaglanden, is in 2015 voortgezet, om in 2016 tot besluitvorming te komen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Voorgenomen doelstelling bij zorg voor iedereen; met elkaar, voor elkaar

1. Met preventie het gebruik van zwaardere zorg beperken
2. Eén gezin, één plan, één regisseur;
3. Eigen kracht van mensen met een hulpvraag en hun netwerken versterken en faciliteren;
4. Mensen met een hulpvraag en mantelzorgers in staat stellen om zelf de regie over de inzet van ondersteuning te voeren. Hierbij benutten we de eigen kracht optimaal;
5. Het actief betrekken en faciliteren van het sociale krachtenveld van inwoners, wijkteams, organisaties, ondernemers en andere overheden, die ieder vanuit een eigen belang of verantwoordelijkheid van invloed zijn op de sociale ontwikkeling van ons dorp;
6. Zorgen voor een goede toegang tot ondersteuning en goede informatie hierover voor onze inwoners.

Genomen acties aan de hand van genoemde maatregelen uit de begroting 2015 om bovenstaande doelstellingen te realiseren.

1.1. In de woonvisie wordt aandacht besteed aan langer thuis blijven wonen. Gerealiseerd door:

- In 2015 is in Haaglandenverband onderzocht welke kwetsbare doelgroepen er binnen de gemeente zijn en welk woonaanbod er is. Daarbij zijn aanbevelingen gedaan over hoe vraag en aanbod op de lange termijn beter op elkaar kunnen aansluiten. Dit onderzoek wordt in 2016 meegenomen bij de visieontwikkeling en uitwerking van activiteiten gericht op de bevordering van langer zelfstandig thuis wonen.

1.2. Er wordt een plan van aanpak opgesteld ten behoeve van langer thuis blijven wonen.

Gerealiseerd door:

- Het plan van aanpak preventie sociaal domein op te stellen. Hierin zijn voor het hele sociaal domein speerpunten benoemd waar we in 2016 verder aan werken. Preventie is één van de ontwikkelrichtingen in de transformatieagenda.

2.1. Invulling geven aan een integrale werkwijze.

- Naar aanleiding van een melding van een inwoner doen we onderzoek naar de exacte zorgbehoefte. Hierbij geldt het uitgangspunt één gezin, één plan, één regisseur.

3.1. Uitvoering geven aan een voorziening ter compensatie van meerkosten. Gerealiseerd door:

- Realisatie van de regeling compensatie meerkosten voor chronisch zieken en gehandicapten in het laatste kwartaal 2015 en waarvan de uitvoering doorloopt tot in het eerste kwartaal 2016.

4.1. De wijze van contracteren van nieuwe partijen en de wijze van bekostiging van diensten en producten wordt zo vormgegeven, dat zorg dichtbij de cliënt georganiseerd kan worden.

Gerealiseerd door:

- De startnotitie transformatie is opgesteld waarmee we handvatten hebben gekregen om zorg anders te organiseren.

5.1. Afspraken maken met zorgverzekeraars voor de inzet van de wijkverpleegkundige in het gebiedsteam en de relatie met de netwerken in de wijk. Gerealiseerd door:

- Bijeenkomsten met lokale maatschappelijke partners te organiseren, waarbij kennis en inspiratie op het terrein van vernieuwende samenwerkingsinitiatieven is uitgewisseld.
- Op ambtelijk niveau afspraken te maken met de directeur van Plicare over de inzet van de wijkverpleegkundige segment 1. De segment 1 wijkverpleegkundige doet onder andere aan kortdurende trajecten van preventie, advies, stimuleert het sociaal netwerk en is de schakel tussen medisch domein (gezondheid en zorg) en de andere actoren in het gebied. Vanaf september 2015 is in Wassenaar de wijkverpleegkundige van start gegaan.
- Een intentieverklaring en een samenwerkingsovereenkomst met de Wassenaarse huisartsen op te stellen waarmee we een goede samenwerking met, en doorverwijzing tussen gemeente en huisartsen op het gebied van Jeugd(zorg), Wmo en Werk en Inkomen realiseren.

5.2. *Er wordt een adviesraad Sociaal Domein ingesteld die adviseert over de wijze waarop invulling gegeven kan worden aan nieuwe verantwoordelijkheden. Gerealiseerd door:*

- Een bijeenkomst te organiseren over de rol van adviesraden binnen Sociaal Domein
- Een adviesraad Sociaal Domein in te stellen die adviseert hoe er invulling gegeven kan worden aan nieuwe verantwoordelijkheden

5.3. *In het kader van de woonvisie worden afspraken gemaakt met woon- en zorgpartners over:*

- *integrale zorg- en dienstverlening, o.a. door woonzorgarrangementen op maat;*
- *Proces- en prestatieafspraken over taken, realisatie van woningen, woningtoewijzing, etc.. Nog niet gerealiseerd.*
- Dit onderdeel wordt in 2016 opgepakt, omdat in 2015 de woonvisie nog moest worden vastgesteld.

6.1. *Doorontwikkeling van de toegang tot ondersteuning waarbij gemeenten, zorgaanbieders en welzijnspartners binnen het sociaal wijknetwerk en in gebiedsteams samenwerken, zodat problemen sneller gesignaleerd en opgelost worden. Gerealiseerd door:*

- Het ACT (Aanjagen, Consulteren en Transformeren) team te vormen en twee ACT-ers te benoemen voor Wassenaar. Bij multi-problemen en niet-zelfredzaamheid voert het ACT-team de regie. Door het organiseren van intervisie tussen verschillende professionals geeft het team invulling aan haar aanjaagfunctie in het lokale netwerk van zorg- en welzijnsprofessionals. Tot slot ondersteunen zij professionals bij een nieuwe manier van werken waarbij de sociale netwerken rondom de inwoners met een ondersteuningsvraag nog meer worden geactiveerd.
- De toegang tot ondersteuning verder te ontwikkelen en te evalueren. Begin 2016 volgt op basis van de eerste ervaringen een advies over de ontwikkelstappen die de komende jaren voor het dienstverleningsmodel Sociaal domein noodzakelijk zijn.

6.2. *Het communicatieplan 3D wordt uitgevoerd. Gerealiseerd door:*

- De website aan te passen;
- Met maatschappelijke partners samen te werken over een éénduidige boodschap in het kader van het sociaal domein.

Voorgenomen doelstelling bij investeren in informele zorg

Als regisseur van de maatschappelijke ondersteuning zorgt de gemeente voor naadloze aansluiting van professionele zorg op vrijwillige ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers. Zo valt niemand tussen wal en schip. Bij het opstellen van beleid betrekken we de nog op te richten Adviesraad Sociaal Domein, de Vrijwilligerscentrale en de Stichting Maatschappelijke Ondersteuning Wassenaar (SMOW). De corporaties worden ook betrokken, dit omdat in goede gezondheid (kunnen blijven) wonen een basisbehoefte is. Waar mogelijk ondersteunen we

kleinschalige welzijns- en zorginitiatieven in de buurt. We stimuleren mantelzorg en vrijwilligerswerk.

1. De transformatie van het sociale domein vorm geven door het verbinden van professionele en informele ondersteuning. Doel is betere en betaalbare zorg voor degenen die het nodig hebben;
2. De aandacht van de vrijwilligers en de zorgaanbieders moet zich vooral richten op de taken die mensen niet zelf kunnen organiseren;
3. Overbelasting van mantelzorgers voorkomen;
4. Een sterk vrijwilligersveld.

Genomen acties aan de hand van genoemde maatregelen uit de begroting 2015 om bovenstaande doelstellingen te realiseren.

1.1. Realisatie van een lokale sociale kaart dat inzicht geeft in het totale zorg- en welzijnsaanbod. Gerealiseerd door:

- Een abonnement op de sociale kaart (Jalp). Actualisering en gebruiksvriendelijkheid behoeven nog aandacht.

1.2. Herziening van het aanbod aan algemene voorzieningen. Gerealiseerd door:

- Aan de hand van de startnotitie transformatie de herziening van het aanbod aan algemene voorzieningen in 2016 op te pakken door met subsidiepartner andere afspraken te maken en bijvoorbeeld extra te investeren in de vrijwilligerscentrale.

2.1. Nagaan waar doelstellingen in het subsidieplan kunnen worden aangescherpt ten behoeve van de

ondersteuning van de preventieve functie van welzijnsvoorzieningen. Gerealiseerd door:

- Een start te maken met het opstellen van een tussenevaluatie van het huidige subsidieplan.

3.1. Mantelzorg voldoende ondersteunen. Facilitering hiervan wordt georganiseerd via het subsidieplan. Gerealiseerd door:

- Stichting Maatschappelijke Ondersteuning Wassenaar een extra aanvullende subsidie te verstrekken om invulling te geven aan de volgende onderdelen:
  - eerder vinden en ondersteunen van mantelzorgers
  - extra inzet op het vinden van jonge mantelzorgers
  - professionals bewust te maken van mantelzorgproblematiek.
- Het organiseren van extra activiteiten door de SMOW gericht op de versteviging en uitbouw van mantelzorgondersteuning.

3.2. Invulling geven aan een jaarlijkse blijk van waardering voor mantelzorgers. Gerealiseerd door:

- De jaarlijkse blijk van waardering voor mantelzorgers op te nemen binnen de structurele subsidie van SMOW om jaarlijks de mantelzorgers binnen het budget van SMA een budget van waardering toe te kennen.

4.1. *Sturen op een stevige vrijwilligerscentrale die in staat is de groeiende vraag aan vrijwilligers en*

inzet van vrijwilligers binnen zorg en welzijn te werven, coördineren, trainen etc. facilitering hiervan wordt georganiseerd via het subsidieplan. Gerealiseerd door:

- Te sturen op een stevige vrijwilligerscentrale;
De vrijwilligerscentrale heeft hiervoor de volgende zaken gerealiseerd:
  - Plan van aanpak professionalisering ondersteuning vrijwilligerswerk;
  - Nieuw automatiseringsprogramma;
  - Een campagne opgezet om zichzelf meer bekendheid te geven (nieuwe folders, website, nieuwsbrief);
  - Allerlei projecten (repair café, deskundigheids cursussen voor vrijwilligers, netwerkbijeenkomsten e.d.);
  - Versterking vrijwilligerswerk;
  - Vrijwilligersmarkt.
- Sinds 2014 de vrijwilligerscentrale Wassenaar extra budget te verlenen ten behoeve van professionalisering.

4.2. *investeren in de kracht van de wijk door een extra wijkmanager in te zetten. Gerealiseerd door:*

- Een nieuwe wijkmanager aan te stellen.

Wat heeft het gekost?

Tabel 2.2

Productgroep: Maatschappelijke ondersteuning ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting primair 2015	Begroting actueel 2015	Rekening 2015	Verschil (begroting act/rekening)
Lasten	-8.215.415	-9.110.256	-6.340.219	2.770.037
Baten	868.462	986.937	670.346	-316.591
Saldo van baten en lasten	-7.346.953	-8.123.319	-5.669.873	2.453.446
Onttrekking reserves	0	1.254.912	88.818	-1.166.094
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	1.254.912	88.818	-1.166.094
Resultaat	-7.346.953	-6.868.407	-5.581.055	1.287.352

Toelichting /analyse verschillen

Het totaal resultaat op het thema Maatschappelijke ondersteuning laat een positief saldo zien van circa € 1.287.000. In de onderstaande toelichting op dit resultaat wordt ingezoomd op de posten die het meest bepalend zijn in de verklaring voor deze afwijking – positief of negatief - van de begroting 2015.

Dienstverlening in het sociale domein (+ € 6.000)

In de begroting 2015 is een bedrag opgenomen voor deelname aan een regionale sociale kaart. Hiervoor is ten opzichte van de begroting ruim € 6.000 minder uitgegeven.

Mantelzorgers en vrijwilligers (+26.000)

Er is sprake van een positief resultaat op 'opvolging maatschappelijke stages'. Door de raad is budget vrij gemaakt om een vervolg op de maatschappelijke stages te kunnen realiseren. In 2015 hebben de ASH, Adelbert en Rijnland twee projecten gedraaid, waarbij leerlingen zich vrijwillig hebben ingezet voor kwetsbare doelgroepen. Deze twee projecten zijn uit dit budget betaald, waarbij nog een budget resteert. In 2016 dienen de scholen een nieuw voorstel in voor een structurele subsidie. Dan wordt er bekeken of het strookt met het beleid en/of in hoeverre het budget bijgesteld moet worden.

Individuele voorzieningen (+ € 496.000)

In de najaarsnota 2015 is al aangegeven dat ten aanzien van de individuele voorzieningen Wmo zoals Huishoudelijke zorg PGB, Rolstoelvoorzieningen, Woningaanpassingen en vervoersvoorzieningen over het algemeen een daling zichtbaar is van het aantal aanvragen. Daarnaast is bijvoorbeeld bij de rolstoelvoorzieningen en vervoersvoorzieningen een besparing zichtbaar dankzij scherpere contractering en inkoop. Dit leidt tot lagere uitgaven op deze posten. Tot slot heeft ook het rekenen van een eigen bijdrage op scoot-mobielen en woningaanpassingen een neerwaarts effect op het gebruik van deze voorzieningen. De lagere uitgaven worden deels teniet gedaan door lagere inkomsten uit de eigen bijdragen.

Met ingang van 2015 wordt over de gehele kostprijs van een woonvoorziening een eigen bijdrage gevraagd, zodat de burger uiteindelijk de gehele voorziening in de vorm van een eigen bijdrage terug betaalt. Dit heeft ertoe geleid dat inwoners veel vaker een eigen oplossing gezocht en gevonden hebben. Verder zijn er minder dure voorzieningen toegekend. Als gevolg hiervan is er circa € 263.000 minder uitgegeven dan begroot op de woonvoorzieningen.

Op vervoersvoorzieningen is een bedrag van ruim € 98.000 over. Dit is o.a. het gevolg van het feit dat de oude contracten voor scoot-mobielen die in de loop van 2015 zijn omgezet in nieuwe, met bijbehorende nieuwe en lagere tarieven die uit de aanbesteding in 2014 zijn gevolgd. Daarnaast zien we een geringe afname van het aantal aanvragen.

In 2015 zijn de oude contracten op klantniveau voor rolstoelvoorzieningen omgezet in nieuwe, met bijbehorende nieuwe en lagere tarieven die uit de aanbesteding in 2014 zijn gevolgd. Daarnaast zien we een geringe afname van het aantal aanvragen. Als gevolg hiervan is circa € 148.000 minder uitgegeven.

Op de post huishoudelijke hulp in natura is een bedrag van bijna € 164.000 over.

Er is sprake van een afname van het aantal nieuwe aanvragen voor huishoudelijke ondersteuning. Daarnaast zien we dat het bestand is afgenomen, omdat mensen afzien van de voorziening, vanwege de hoogte van de eigen bijdrage. Mensen geven aan zelf de voorziening in te kopen. Deze mensen blijven wel in beeld, doordat ze na een aantal maanden telefonisch worden benaderd met de vraag of de door hun zelf ingekochte voorziening ook functioneert.

Het aantal uitgevoerde adviezen voor (her)indicaties lager uitgevallen dan voorzien. Bovendien is een groot aantal adviezen door de consulenten zelf uitgevoerd in samenwerking met de SCIO-arts.

Aan eigen bijdrage Wmo individuele voorzieningen is een bedrag van circa € 243.000 minder binnen gekomen dan begroot. Dit is het gevolg van meerdere zaken. Het CAK liep in 2015 achter met het innen van de eigen bijdragen. Verder zien we dat mensen met een hoge eigen bijdrage, afzien van een Wmo-voorziening en zelf hun eigen voorziening gaan inkopen. Tenslotte worden er betalingsregelingen getroffen, waardoor de eigen bijdrage later binnenkomt.

Specialistische Wmo zorg (+ € 1.190.000)

Voor de nieuwe Wmo taken is het jaar 2015 een overgangsjaar. Bij aanvang van 2015 was er nog geen helder beeld van het bestand van klanten dat vanuit de AWBZ overging naar de gemeente en de voorzieningen die werden afgenomen. Inzicht in de omvang van het klantenbestand en de voorzieningen is pas in het najaar van 2015 op gang gekomen, nadat klanten zijn gesproken en de zorgaanbieders de zorgkosten zijn gaan factureren.

Op de uitgaven voor begeleiding wmo is er een overschot op de individuele voorzieningen van circa € 970.000. Alle overgangsklanten afkomstig uit de AWBZ die met ingang van 1 januari 2015 onder de verantwoordelijkheid van de gemeente vallen zijn in de tweede helft van 2015 geïndiceerd. Bij deze onderzoeken is gebleken, dat een aantal van de personen met zware dus kostbare indicaties uiteindelijk niet voor rekening van de gemeente komen, maar vallen onder de Wet Langdurige zorg en dat een niet gering aantal nog wel een indicatie had maar geen zorg meer afnam. Bovendien wordt er maatwerk geleverd, hierbij wordt meer gekeken wat de klant en/of zijn omgeving nog zelf kan. De gemeente vult aan wat dan nog nodig is. Het aantal geïndiceerde uren is over het algemeen lager dan volgens de oude (awbz) indicatie van de inwoners.

Ook is er in de loop van 2015 een geringe afname te zien van het aantal nieuwe aanvragen voor wmo begeleiding. Door de inwoners bij de toegang goed te informeren zien wij dat meldingen minder vaak leiden tot het leveren van voorzieningen.

Aan eigen bijdrage voor Wmo begeleiding is een bedrag van circa € 31.000 minder binnen gekomen dan begroot. Dit is het gevolg van meerdere zaken. Het CAK liep in 2015 achter met het

innen van de eigen bijdragen. Verder zien we dat inwoners met een hoge eigen bijdrage, afzien van een Wmo-voorziening en zelf hun eigen voorziening gaan inkopen. Tenslotte worden er betalingsregelingen getroffen, waardoor de eigen bijdrage later binnenkomt. Doordat de er minder personen gebruik maken van begeleiding is het effect, dat ook het te ontvangen bedrag van de eigen bijdrage lager is.

Op de uitgaven voor compensatie meerkosten is er een overschot van circa € 89.000. Door het hanteren van een inkomenstoets en voorwaarden komen er minder personen voor deze tegemoetkoming in aanmerking dan verwacht.

Het aantal uitgevoerde adviezen in verband met de (her) indicaties is lager uitgevallen dan verwacht. En er zijn minder adviezen door derden uitgevoerd, omdat de wmo consulenten zelf een groot aantal indicaties hebben opgepakt. Hierdoor is circa € 150.000 minder uitgegeven aan advieskosten herindicaties SCIO.

Een positief saldo van ruim € 11.000 komt voort uit een landelijke afspraak tussen gemeenten (VNG) en verzekeraars in 2015, om het regresrecht af te kopen. Voor het bedrag dat Wassenaar zou ontvangen is in de begroting uitgegaan van een conservatieve schatting.

Openbare gezondheidszorg (+ € 34.000)

In de begroting 2015 is rekeningen gehouden met financiële tegenvallers voor wat betreft GGD Haaglanden. Deze hebben zich niet voorgedaan en ook zijn er geen extra diensten ingekocht. Per saldo is er op de post gemeenschappelijke gezondheidsdienst een positief resultaat van circa € 38.000.

Wijkaanpak (-/- € 62.000)

Het wijkgericht werken heeft een incidentele onderuitputting van € 37.500. Het budget dat beschikbaar is gesteld voor een wijkmanager wordt in 2015 niet volledig besteed. In 2016 is dit budget overgeheveld naar werkorganisatie Duivenvoorde. De verklaring is opgenomen in Najaarsnota 2015.

Een negatief resultaat van ongeveer € 50.000 is terug te voeren op de verminderde huurinkomsten voor het van Heeckerenhuis en het buurtcentrum Oostdorp, terwijl overige exploitatiekosten voor o.a. schoonmaak, nutsvoorzieningen en verzekeringen gewoon doorgaan.

De renovatie van buurtcentrum Oostdorp is opgestart. Het pand krijgt met name aan de buitenkant de statuur terug die past bij dit gemeentelijke monument. Buurtcentrum Oostdorp wordt grondig aangepakt. De onderhoudsmaatregelen waren geraamd op € 651.827 en zouden ten laste gebracht worden van de voorziening accommodaties. Deze voorziening is bij de jaarrekening 2014 echter opgeheven en is het saldo van € 1.349.360 opgenomen in de bestemmingsreserve onderhoud openbare ruimte. In de najaarsnota is incidenteel € 651.827 beschikbaar gesteld die gedekt werden uit de bestemmingsreserve. In 2015 is het project opgestart en zijn kosten gemaakt van € 88.818. Het project zal rond de zomer 2016 worden afgerond.

In de resultaatbestemming wordt gevraagd € 563.009 beschikbaar te stellen in 2016 voor de uitvoering van de onderhoudsmaatregelen Oostdorp. Hiervoor is in de najaarsnota reeds dekking beschikbaar gesteld door de raad uit de bestemmingsreserve onderhoud openbare ruimte.

Gelijktijdig met onderhoudswerkzaamheden aan het buurtcentrum Oostdorp worden ook energetische verbeteringen en verbetermaatregelen voor de brandveiligheid uitgevoerd. Voor die energetische en brandveiligheidsmaatregelen zijn in maart 2014 door de raad kredieten beschikbaar gesteld van respectievelijk € 287.133 en € 113.637.

Project programma 3D (-/- € 406.000)

Voor de implementatie van de 3 decentralisaties hebben wij het afgelopen jaar nauw samengewerkt met de gemeenten Leidschendam-Voorburg en Wassenaar. Naast het gezamenlijk optrekken in het overleg met de overige gemeenten en het veelvuldig uitwisselen van kennis en ervaringen betrof dit een gezamenlijk ACT-team. De lasten van implementatie binnen deze samenwerking vallen ruim € 196.000 lager uit dan was geraamd. De oorzaak hiervan is dat het ACT-team niet volledig bezet is geweest en dat de inhuur van externe expertise beperkter is geweest dan aanvankelijk was aangenomen. Het voordeel op dit onderdeel wordt meegenomen in het voorstel voor storting van het overschot op 3D in de reserve sociaal domein.

In de voorjaarsnota is een onttrekking aan de reserve implementatie sociaal domein geraamd van € 603.084 met het oog op het toen verwachte tekort. Gelet op het feit dat er geen tekort is ontstaan bij de uitvoering van de 3D taken is deze onttrekking in de jaarrekening niet geëffectueerd.

De voorbereiding en implementatie van de nieuwe wetten in 2014 vanuit het programma 3D is deels bekostigd vanuit de post individuele voorzieningen Wmo. Als gevolg van een voordelige afrekening vanuit het gezamenlijk programmabudget Leidschendam-Voorburg/Voorschoten/Wassenaar over het jaar 2014 is het saldo op de post individuele voorzieningen Wmo in 2015 € 53.000 positief.

Reserves

In de begroting is € 1.166.094 als onttrekking uit de algemene reserve beschikbaar gesteld. De onttrekking heeft voor het project 3D niet plaats gevonden wat een nadelig effect heeft van € 603.084. Voor het buurtcentrum Oostdorp is een onttrekking uit de bestemmingsreserve onderhoud openbare ruimte geraamd. De uiteindelijke onttrekking is €88.818 wat tot een nadelig effect van €563.009 leidt.

Wat hebben we bereikt?

Begin 2015 is de nieuwe Jeugdwet van start gegaan. We zijn als gemeente verantwoordelijk voor het hele spectrum van zorg rondom de jeugd. Naast preventie en jeugdgezondheidszorg zijn dit ook alle vormen van (geïndiceerde) jeugdhulp, de uitvoering van kinderbeschermingsmaatregelen en de uitvoering van jeugdreclassering.

Dit jaar heeft de nadruk sterk gelegen op het inregelen en optimaliseren van de organisatie en Toegang tot de nieuwe jeugdhulptaken. De toegang tot jeugdhulp verloopt voornamelijk via het Centrum Jeugd & Gezin (CJG) Wassenaar, soms via het gemeentelijk loket en ook regelmatig via een verwijzing van huisartsen.

De samenwerking met de huisartsen heeft vorm gekregen meteen intentieverklaring tot samenwerking en door concrete samenwerkingsafspraken.

De samenwerking in het CJG is vormgegeven samen met de netwerkpartners. Dit heeft geresulteerd in een intentieverklaring en ontwikkelthema's die in 2016 verder uitgewerkt worden.

Ook heeft er in overgangsjaar 2015 een herbeoordeling plaatsgevonden van alle cliënten met een Persoonsgebonden budget (PGB) of Zorg in Natura (ZIN). Dat waren er in Wassenaar 20 cliënten voor de PGB's en 260 voor ZIN.

De samenwerking met scholen voor primair en voortgezet onderwijs is actief opgezocht en vormgegeven. Er vindt nauwe samenwerking en afstemming plaats tussen het CJG met de scholen. De samenwerking met de leerplichtambtenaren.

De samenwerking met Veilig Thuis Haaglanden (VT) is vormgegeven. Het CJG pakt zaken vanuit VT op en zet hulp in. We hebben elke zaak direct kunnen oppakken.

Er is een verbinding met de Raad van de Kinderbescherming. De meldingen lopen via de Jeugdbeschermingstafel (=JBT). Wassenaar sluit aan bij de JBT in de Haagse regio.

De uitvoering van de kinderbeschermingsmaatregelen en de uitvoering van jeugdreclassering doet door een gecertificeerde organisatie Jeugdbescherming West. Vanuit het CJG zijn er goede contacten en de samenwerking verloopt veelal goed. We hebben afspraken gemaakt over samenwerking, warme overdracht, rollen en verantwoordelijkheden.

In 2015 is onderzocht op welke manier de lokale kamer, waarin zorg en veiligheidstaken voor jeugd bij elkaar komen, vorm kan krijgen in Wassenaar. Het zorgnetwerk Wassenaar 0 – 23 jaar ontwikkelt zich naar een lokale kamer. Dit proces gaat verder in 2016.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Voorgenomen doelstelling bij het bieden van passende ondersteuning en zorg aan jongeren om veilig op te kunnen groeien, sociaal actief te zijn en deel te kunnen nemen aan de Wassenaarse samenleving.

1. Meer inzet op preventie, vroeg signalering en ondersteuning;
2. Meer samenhang binnen het jeugdstelsel;
3. Meer focus op de aanpak van kindermishandeling en minder gebruik van het gedwongen kader;
4. Jongeren ontvangen passende ondersteuning en zorg om veilig op te kunnen groeien
5. Jongeren stimuleren om betrokken te zijn bij de Wassenaarse samenleving.

Genomen acties aan de hand van genoemde maatregelen uit de begroting 2015 om bovenstaande doelstellingen te realiseren.

1.1. Investeren in netwerken van jeugdhulp en veiligheid om meer of sneller zicht te krijgen op de jongere jeugd, de zogenaamde 12-minners om het afglijden naar crimineel gedrag te voorkomen. Gerealiseerd door:

- Uitvoering te geven aan Preventie door:
  - Opstellen van een plan van aanpak Preventie onder andere op het gebied van jeugd;
  - Echtscheidingsspreekuur: we zijn gestart met een echtscheidingsspreekuur waar inwoners kosteloos en zonder afspraak professioneel advies kunnen krijgen als ze vragen over echtscheiding hebben. We willen door mensen goed te informeren voorkomen dat een echtscheiding uitmondt in een (v)chtscheiding. We hopen hiermee ook het aantal onder toezicht stellingen te voorkomen.
  - Scholen hebben voorlichting gekregen over hoe te handelen bij ouders in een (v)chtscheiding.
  - Met een actuele CJG website en facebookpagina houden we inwoners van Wassenaar goed op de hoogte van actuele thema's en aanbod. Een goede en actuele informatievoorziening is essentieel. Dat kan preventief werken.
  - De kennis en kunde van de zwaardere jeugdzorg (jeugd ggz en jeugd- en opvoedhulp) wordt actief in het CJG ingezet. Dit werkt twee kanten op. In sommige zaken is het goed om direct zwaardere zorg in te zetten om erger te voorkomen, in andere zaken benutten we de kennis van de zwaardere jeugdzorg om tot een goede weging te komen: licht of zwaar inzetten.

2.1. Doorontwikkeling van toegang tot ondersteuning waarbij gemeente, jeugdzorgaanbieders en welzijnspartners binnen het sociaal wijknetwerk, in gebiedsteams en in het centraal team samenwerken en waarbij een centrale rol is weggelegd voor het Centrum Jeugd en Gezin (CJG).

Gerealiseerd door:

- Een intentieovereenkomst CJG af te sluiten waarin de partners van het CJG met elkaar hebben vastgelegd wat ze verder willen vormgeven. Vanuit deze intentieovereenkomst zijn er gezamenlijke ontwikkelthema's ontstaan die in 2016 verder uitgewerkt worden en in een samenwerkingsovereenkomst worden vastgelegd. Hierdoor is er meer samenhang binnen de jeugdketen. De ontwikkelthema's zijn: 1) Kritische Prestatie Indicatoren inrichting CJG, 2) inzet en financiën, 3) overgang 18- en 18+, 4) basis kennis & methodieken CJG, houding en gedrag en werkwijzen, 5) Privacy, 6) regievoering, 7) huisvesting en middelen, 8) communicatie, 9) samenstelling CJG partners, 10) evaluatie ontwikkeling CJG, 11) klachtenregeling CJG, 12) Frontoffice CJG, 13)
- Investering in het creëren van een gezamenlijk beeld van één gezin, één plan en hierop regie te voeren.

2.2. Het borgen van een efficiënte en effectieve toeleiding tot de Raad voor de Kinderbescherming inclusief de daarvoor benodigde convenanten/ samenwerkings-protocollen voor de gemeenten Leidschendam-Voorburg, Voorschoten en Wassenaar. Gerealiseerd door:

- Een efficiënte en effectieve toeleiding tot de Raad voor de Kinderbescherming inclusief de daarvoor benodigde convenanten/ samenwerkingsprotocollen voor de gemeenten Leidschendam-Voorburg, Voorschoten en Wassenaar. Wassenaar sluit aan bij de Jeugdbeschermingstafel (=JBT) in de Haagse regio. Dit verloopt goed.

2.3. De mogelijkheden onderzoeken tot het instellen van een ouderpanel. Gerealiseerd door:

- Het opstarten van een klankbordgroep van ouders die mee willen/kunnen denken met beleid, ideeën etc. Dit staat nog in de kinderschoenen en moet verder ontwikkeld worden in 2016.
- Het organiseren van twee bijeenkomsten door het Regionaal platform Jong doet mee, waar input voor het beleid bij jongeren is opgehaald.

3.1. Implementatie van het Advies en Meldpunt Huiselijk geweld en Kindermishandeling (bovenlokaal). Gerealiseerd door:

- Samenwerkingsafspraken te maken met Veilig Thuis Haaglanden en het CJG Wassenaar. Veilig Thuis is nog ondergebracht bij de Stichting Tijdelijke Jeugdhulp (Stojah).
- Nauwe samenwerking van het CJG Wassenaar met VT Haaglanden door zich in een gezamenlijke werkwijze: Veilig Verder. Betrokken partijen zijn: Kwadraad, MEE, VT en gemeente (jeugdconsulent). In 2015 is een pilot gestart om binnen deze methodiek te gaan werken met een digitaal dossier (gezamenlijk met de cliënt).
- Een goede verbinding tussen VT en JB West en het Crisisinterventieteam Haaglanden. Er zijn samenwerkingsafspraken gemaakt.

- Medewerkers van de Stichting tijdelijke ondersteuning jeugdhulp en AMHK Haaglanden (Stojah) per 1 januari 2016 in dienst te laten treden bij de werkorganisatie Duivenvoorde.

4.1. Doorontwikkelen van een goed werkend en goed gehuisvest CJG. Gerealiseerd door:

- De Toegang tot Jeugdhulp via het CJG in te regelen. Ouders en professionals weten het CJG steeds beter te vinden. Het aantal telefoontjes, mails en nieuwe aanmeldingen neemt nog steeds toe.
- Een passend aanbod aan te bieden, doordat het CJG verschillende expertise in huis heeft. Het lukt ook nog om dat tijdig te doen en slagkracht met elkaar te hebben. Korte lijnen zijn essentieel.
- Ouders/kinderen/jongeren kunnen volgens het principe klik, bel, kom terecht bij het CJG of bij het loket op het gemeentekantoor.
- Laagdrempelig informatie, advies en hulp aanbieden:
  - via de CJG website en de facebookpagina actuele informatie aanbieden over thema's en aanbod van cursussen/trainingen.
  - inloopsprekuren (zonder afspraak en kosteloos) door professionals
  - Frontoffice CJG: elke ochtend is het CJG van 9 tot 12 telefonisch bereikbaar voor informatie, advies en aanmelding. In de frontoffice draaien medewerkers vanuit de verschillende CJG partners.
  - CJG folder is vernieuwd. Gezien het aantal expats ook in het Engels vertaalt.
  - Folder Jeugdhulp is ontwikkeld en beschikbaar.

4.2. De lokale zorgbehoeftebepaling effectief organiseren via de gebiedsteams. Gerealiseerd door:

- Een intentieovereenkomst op te stellen tussen huisartsen en gemeente.
- Samenwerkingsafspraken te maken.
- Een regionaal protocol samenwerking gecertificeerde instellingen in te stellen waaronder Jeugdbescherming West en het crisisinterventieteam.
- Lokaal nauw samen te werken met (Jeugdbescherming West) JB West.
- Het op orde brengen van het Registratiesysteem gemeente (GWS), waarmee we zicht hebben op werkelijke aantallen cliënten & lopende dossiers. Dit is gedaan door onder andere 20 PGB's en 260 ZIN herbeoordelingen te doen.
- Goede monitoring van de Inkoop jeugdhulp 2015. Hieruit is gebleken dat:
  - De zorg die is ingekocht voldoende was.
  - In 2015 geen zorgboerderijen waren ingekocht. Die waren wel nodig, een aantal kinderen is daar met een PGB geplaatst. Voor 2016 laten we een aantal zorgboerderijen contracteren bij het inkoopbureau zodat dit ook middels ZIN vergoed kan worden. Dat maakt het makkelijker om te sturen op kwaliteit.
  - We richting hebben gegeven aan de inkoop jeugdhulp voor 2016 via het regionaal inkoopkader en het lokaal inkoopplan 2016
- Een lokaal traject ontwikkeling monitoring en verantwoording op te starten.

- We hebben bijgedragen aan de ontwikkeling van een regionale strategische visie voor informatievoorzieningen jeugdhulp in Haaglanden.

5.1. *Opstellen plan tot behoud maatschappelijke stage voor middelbare scholieren. Gerealiseerd door:*

- Twee projecten te verwezenlijken waarbij scholieren zich in hebben gezet voor kwetsbare doelgroepen.
  - 2014 was het laatste jaar dat Maatschappelijke Stages gefinancierd werden vanuit het rijk. De raad heeft voor 2015 middelen beschikbaar gesteld om een vervolg op de maatschappelijke stage te kunnen organiseren. In 2015 zijn er gesprekken geweest met het Adelbert College, het Rijnlands Lyceum en de American School of the Hague om te onderzoeken in welke vorm de Mas een vervolg kon krijgen.

In 2015 zijn we begonnen met de aanbesteding voor het nieuwe jongerenwerk in Wassenaar. Stichting jeugd en jongerenwerk Midden Holland zal april 2016 beginnen.

Wat heeft het gekost?

Tabel 2.3

Productgroep: Jeugd ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting primair 2015	Begroting actueel 2015	Rekening 2015	Vershil (begroting act/rekening)
Lasten	-4.699.291	-4.760.199	-4.424.978	335.221
Baten	120.000	112.000	122.523	10.523
Saldo van baten en lasten	-4.579.291	-4.648.199	-4.302.456	345.743
Onttrekking reserves	0	81.867	81.867	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	81.867	81.867	0
Resultaat	-4.579.291	-4.566.332	-4.220.589	345.743

Toelichting /analyse verschillen

Het totaal resultaat op het thema Jeugd laat een positief saldo zien van circa € 346.000. In de onderstaande toelichting op dit resultaat wordt ingezoomd op de posten die het meest bepalend zijn in de verklaring voor deze afwijking – positief of negatief - van de begroting 2015.

Jeugdzorg (+ € 10.000)

In 2015 is bijna €24.000 minder uitgegeven aan de subsidie Stichting jongerenwerk Wassenaar, dit in verband met de beëindiging subsidierelatie met deze stichting per 1 oktober 2015. De opbrengsten huur is met rond €17.000 achter de raming gebleven.

Jeugdgezondheidszorg (-/- € 23.000)

De subsidie aan 'Xtra Plus' voor het Jeugd Interventie Team van ruim € 43.000 is ten onrechte ten laste gebracht van de Jeugdgezondheidszorg, waardoor op deze post een negatief resultaat van €23.000 is ontstaan. Deze subsidie had ten laste moeten worden gebracht van het budget specialistische jeugdhulp.

Specialistische jeugdzorg - jeugdhulp nieuwe taken (3D) (+ € 307.000)

In de loop van het afgelopen jaar hebben wij u op de hoogte gehouden van de problemen rond het indienen van declaraties van de jeugdzorgaanbieders. In de laatste maanden van 2015 zijn pas op grote schaal declaraties ingediend. Op basis van de declaraties van 3 kwartalen heeft het Inkoopbureau H10 een extrapolatie voor de zorgkosten voor het laatste kwartaal gemaakt. Dit geldt eveneens voor de landelijk gecontracteerde partijen als voor de persoonsgebonden budgetten (PGB).

Op basis van deze gegevens bedragen de lasten voor de nieuwe taken op het gebied van jeugdzorg in totaal € 2.822.667. Ten opzichte van de raming van € 3.059.662 betekent dit een onderschrijding van € 236.995. Deze onderschrijding komt voor een belangrijk deel door lagere kosten voor maatwerkvoorzieningen en PGB's (ruim € 200.000) en voor een klein deel bij de uitvoeringskosten (ca. € 30.000).

Overeenkomstig de wens van de raad wordt bij het bestemming van het resultaat voorgesteld om dit positieve resultaat te storten in de reserve sociaal domein.

De uitkomst behoeft echter wel enige nuancering. Het beeld is slechts voor één jaar, dat tevens het invoeringsjaar is, en moet dus nog zijn bevestiging krijgen door de ervaringen in de komende tijd. Verder loopt de integratie-uitkering voor jeugd de komende jaren nog iets terug. Op basis van de huidige gegevens daalt het budget in 2016 met ruim € 220.000 om daarna weer wat te stijgen. De korting bedraagt in 2019 bijna € 120.000 ten opzichte van 2015. Een voorlopige conclusie kan wel zijn dat deze daling van het budget kan worden opgevangen door de lagere werkelijke lasten binnen het budget voor jeugd. Een en ander neemt niet weg dat wij de inhoudelijke vernieuwing van de zorg in het belang van de jeugdigen, blijven nastreven. Overigens houden we er bij de uitvoering van de jeugdwet rekening mee dat de lasten van jaar tot jaar kunnen verschillen. De vraag naar zorg zal, naar wij verwachten, van jaar tot jaar fluctueren, vanwege de specifieke kenmerken van de doelgroep en de aard van de zorg.

Cultuur

Wat hebben we bereikt?

De gemeente hecht grote waarde aan culturele uitingen en activiteiten in de gemeente en het in standhouden en bevorderen van een divers mogelijke cultuuraanbod. Door subsidieverstrekking wordt het culturele leven in Wassenaar gestimuleerd. Het gemeentelijke subsidiebeleid, onder meer op het terrein van cultuur, moet voorspelbaar en consistent zijn. De bibliotheek, het zwembad en theater de Warenar nemen in het subsidiebeleid een bijzondere positie in.

Voorgenomen doelstelling bij het beoogd maatschappelijk effect het behouden van het culturele leven van Wassenaar en versterken, aansluiten bij sterke profilering van Wassenaar en aansluiten bij lokale initiatieven.

- Mensen inspireren
- Bijdragen aan een hoogwaardig leefklimaat in Wassenaar
- Dicht bij huis een goed kunst en cultuuraanbod
- Lokale kunst en cultuur stimuleren
- Een divers aanbod voor bezoekers en bewoners van Wassenaar

Wat hebben we hiervoor gedaan

Genomen acties aan de hand van genoemde maatregelen uit de begroting 2015 om bovenstaande doelstellingen te realiseren.

1. Evaluatie huidig cultuurbeleid in 2016
Om tot de cultuurnota te komen zijn een aantal instrumenten gebruikt zoals een enquête en een samenspraak avond met het culturele veld. Met de key-holders uit het veld is een gesprek geweest over het huidige beleid en hun visie op de culturele toekomst van Wassenaar. In 2016 wordt de evaluatie aangevuld tot een volledige evaluatie van het huidige beleid.
2. Nieuw cultuurbeleid formuleren waarbij invulling wordt gegeven aan:
  - a. Onderzoek mogelijkheden opzetten jeugdcultuurfonds
  - b. Het aanmoedigen van privé initiatieven van kunst- en cultuurinstellingen, verzamelaars en musea aan huis,
  - c. Het incidenteel en gericht inzetten van kunstsubsidies, kunst in de openbare ruimte en op rotondes
  - d. De zelfvoorzienende positie van culturele instellingen stimuleren
  - e. Middels het subsidieplan sturen op een sterkere verbinding tussen cultuur en de drie decentralisaties

De cultuurnota wordt geschreven. Dit traject geeft een beeld van wat er speelt in de culturele samenleving van Wassenaar. Eén duidelijke wens is naar voren gekomen vanuit het culturele veld, namelijk een intensivering van het contact binnen het netwerk.

Verder hebben we het volgende bereikt:

Lokale initiatieven zijn omarmd. Een aantal mooie projecten die vanuit de samenleving zijn gekomen zijn in samenwerking met de gemeente begonnen. Nieuwe kunstprojecten vanuit de samenleving, waar de gemeente nauw bij betrokken is, zijn: de Poëzieroute, Filmstad, kunst op de rotonde en de gedichtenwedstrijd. Het zijn grotere projecten die nog niet zijn afgerond.

De tentoonstellingen zijn dit jaar op een hoger niveau gebracht, wat resulteerde in een beter publieksbereik en dus meer bezoekers in Raadhuis De Paauw, ook van buiten de regio. Het hogere niveau is mede te danken aan de aangehaalde connecties met de particuliere verzamelaars van Wassenaar en Voorschoten.

Om een extra stimulans naar de culturele instellingen uit te laten gaan, is waar mogelijk de samenwerking gezocht. De connectie met Den Haag is aangehaald. Dit seizoen zijn ook nauwere banden ontstaan met meerdere Haagse instellingen zoals museum Meermanno en het Louwman museum. Daarbij zijn de banden aangehaald met lokale particuliere kunstcollecties.

Theater Warenar is, nu met een nieuw bestuur, nadrukkelijk in gesprek met de gemeente over de exploitatie mogelijkheden, wat onder andere het culturele programma behelst.

Door culturele instellingen zoals de bibliotheek en Kunstgroep Wassenaar, maar ook de retail uit het dorp bij het culturele programma van De Paauw te betrekken, is er een begin gemaakt om een groter draagvlak voor cultuur te creëren.

Onderhoud en restauratie van de eigen kunstcollectie worden in kaart gebracht en uitgevoerd.

Subsidies

Wat hebben we bereikt?

Beoogde effecten uit de begroting

De gemeente subsidieert vele instanties die lokaal activiteiten ontplooiën. Subsidie is een middel om gemeentelijke beleidsdoelstellingen te bereiken. De belangrijkste voorwaarde is dat de activiteiten een bijdrage leveren aan de doelstellingen die de gemeente vaststelt. Dit betekent dat activiteiten waarvoor subsidies worden verstrekt, afhankelijk van het beleidsthema waarbinnen ze vallen, qua karakter zeer uiteen kunnen lopen. De gemeente heeft bepaald welke activiteiten prioriteit hebben bij subsidiëring, namelijk:

1. uitvoering van wettelijk opgedragen taken;
2. realisatie van noodzakelijk geachte basisvoorzieningen;
3. ondersteuning van de kwetsbare groepen;
4. bevordering van de vitaliteit van Wassenaar.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Voorgenomen doelstelling bij Subsidies

De subsidies worden effectief en efficiënt ingezet om beleidsdoelen te realiseren.

Genomen acties aan de hand van genoemde maatregelen uit de begroting 2015 om bovenstaande doelstellingen te realiseren.

- Verder uitvoering geven aan het in 2013 vastgestelde subsidiebeleid
Op basis van het vastgestelde subsidiebeleid zijn in 2015 subsidies verleend aan diverse partijen. De bibliotheek, het zwembad en theater de Warenar nemen in het subsidiebeleid een bijzondere positie in. In 2015 is gestart met het sterker verbinden van activiteiten van de bibliotheek met het sociaal domein, bijvoorbeeld in het kader van de bestrijding van laaggeletterdheid.
- De Beleidsregels Subsidiëring up-to-date houden
De beleidsregels zijn in 2015 ongewijzigd gebleven. Wel is geconcludeerd dat het wenselijk is in 2016 het totale beleid, de verordening en de beleidsregels te actualiseren.
- De subsidieverordening actualiseren
Zie onder 2.

Wat heeft het gekost?

Tabel 2.4

Productgroep: Kunst en cultuur ("-"= nadeel / "+"= voordeel)	Begroting primair 2015	Begroting actueel 2015	Rekening 2015	Vershil (begroting act/rekening)
Lasten	-1.289.155	-1.304.733	-1.304.824	-91
Baten	198.798	198.798	157.009	-41.789
Saldo van baten en lasten	-1.090.357	-1.105.935	-1.147.815	-41.880
Onttrekking reserves	0	25.000	7.184	-17.816
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	25.000	7.184	-17.816
Resultaat	-1.090.357	-1.080.935	-1.140.631	-59.696

Toelichting /analyse verschillen

Verklaring Kunst en Cultuur

Reserves

In de Voorjaarsnota 2015 is €25.000 verkregen voor het onderhoud van de beelden in de openbare ruimte. Het bedrag is niet volledig benut omdat de maatregelen nog niet volledig zijn uitgevoerd. Voorstel is om het restantbedrag t.w.v. €17.816 over te hevelen naar 2016 voor het onderhoud van beelden. Hiervoor is reeds dekking beschikbaar gesteld door de raad uit de bestemmingsreserve onderhoud openbare ruimte.

Onderwijs en peuterspeelzalen

Wat hebben we bereikt?

Overheveling zorgtaak schoolgebouwen naar schoolbesturen

Met ingang van 1 januari 2015 wordt het onderhoud van de gebouwen gedecentraliseerd naar de schoolbesturen.

Uitvoering wettelijke taken onderwijs en kinderopvang

De gemeente draagt zorg voor een goede uitvoering van de leerplicht, de inspectie van de kinderopvang en de implementatie van nieuwe onderwijsontwikkelingen zoals de invoering van het passend onderwijs.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Voorgenomen doelstelling bij overheveling zorgtaak schoolgebouwen naar schoolbesturen en uitvoeren wettelijke taken onderwijs en kinderopvang

- De kwaliteit van de onderwijsgebouwen behouden na overheveling van de verantwoordelijkheid voor het buitenonderhoud van scholen.
- Ieder kind krijgt zoveel mogelijk ondersteuning die het nodig heeft om aansluiting te vinden en te houden bij het geschikte onderwijs.

Genomen acties aan de hand van genoemde maatregelen uit de begroting 2015 om bovenstaande doelstellingen te realiseren.

1. Decentralisatieopgave voor onderwijshuisvesting uitwerken waarbij goed onderhoud van de schoolgebouwen door de schoolbesturen wordt gegarandeerd

Voor de overdracht aan de scholen is gewerkt aan een voorstel voor warme overdracht, waarbij de scholen door middel van een overgangsregeling worden ondersteund.

2. In goed overleg blijven met schoolbesturen in het onderwijsoverleg over een goed onderwijsaanbod in Wassenaar

Met de scholen is regelmatig overleg over een diverse aantal zaken.

3. Toezicht op de implementatie van de invoering van het passend onderwijs en andere onderwijsontwikkelingen, dit ook in relatie tot de 3D's

Via regionale afstemming wordt toezicht gehouden en via op overeenstemming gericht overleg met alle betrokken wethouders en besturen van de in samenwerkingsverbanden vertegenwoordigde scholen. Via reguliere, regionale overleggen is afstemming gerealiseerd tussen de samenwerkingsverbanden van het primair en voortgezet onderwijs en de gemeenten Leiderdorp, Oegstgeest, Kaag en Braassem, Zoeterwoude, Leiden, Voorschoten en Wassenaar.

4. *Toe zien op kwaliteit kinderopvang en peuterspeelzalen*

De GGD voert regulier controle uit op de kwaliteit van deze organisaties en stemt daarbij af met de gemeente.

5. *Het bieden van voor-en vroegschoolse educatie (VVE) door het faciliteren van kinderopvang en peuterspeelzalen*

In 2015 is verder invulling gegeven aan de ontwikkelingen rondom voor- en vroegschoolse educatie. De samenwerking tussen het CJG en de peuterspeelzalen die VVE bieden is verbeterd, waardoor de doelgroepkinderen sneller aan een peuterspeelzaal werden gekoppeld.

Het convenant met de Schooladviesdienst (SAD) is dit jaar verlengd (2016 t/m 2019).

In samenspraak met de gemeente heeft de Schooladviesdienst, door de inzet die zij pleegt in het kader van het Centrum voor Jeugd en Gezin, peuterspeelzalen en kinderdagverblijven, de VVE en schoolbegeleiding, gewerkt aan de ontwikkeling van kinderen in de leeftijd van 0 – 18 jaar.

6. *Een vast aanspreekpunt vanuit gebiedsteam voor het onderwijs organiseren*

Het vaste aanspreekpunt is benoemd voor de gebiedsteams.

7. *Vanuit de brede school gedachte worden combinatiefunctionarissen ingezet om kinderen te laten kennismaken met sport en cultuur*

In 2015 is veelvuldig gebruikt gemaakt van de kennismakingscursussen. De cursussen op het gebied van kunst en cultuur hadden de meeste belangstelling van de jeugd.

Wat heeft het gekost?

Tabel 2.5

Productgroep: Onderwijs en kinderopvang ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting primair 2015	Begroting actueel 2015	Rekening 2015	Vershil (begroting act/rekening)
Lasten	-3.121.949	-3.595.716	-3.486.606	109.110
Baten	117.632	160.712	109.059	-51.653
Saldo van baten en lasten	-3.004.317	-3.435.004	-3.377.547	57.457
Onttrekking reserves	50.000	399.269	295.378	-103.891
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	50.000	399.269	295.378	-103.891
Resultaat	-2.954.317	-3.035.735	-3.082.169	-46.434

Toelichting /analyse verschillen

Verklaring Onderwijsbegeleiding (€ 21.000 extra lasten)

Als gevolg van hogere kosten van de SAD door de uitbreiding van taken van de SAD binnen het CJG, is er een overschrijding van € 21.000 totaal ontstaan op Onderwijsbegeleiding.

Verklaring onderwijshuisvesting BBO (€ 19.000 minder lasten)

Een overschrijding is ontstaan, die te maken heeft met het nog niet uitgekeerde bedrag overheveling middelen onderhoud.

De scholen voor bijzonder basisonderwijs hebben met minder schade incidenten te maken gehad, waardoor het negatief saldo op deze post is afgenomen tot € 19.000.

Verklaring onderhoud scholen (€ 103.000 minder lasten, € 103.000 minder baten)

De kosten voor het onderhoud van scholen (openbaar en bijzonder) zijn nog niet allemaal uitgegeven. Samen resteert nog een bedrag van € 103.000.

Verklaring huisvesting voortgezet onderwijs (€ 13.000 minder baten)

Er zijn minder inkomsten dan geraamd, doordat de geldlening van het Rijnlands Lyceum eerder is afbetaald het ontvangen van de (rente)baten niet langer meer aan de orde is.

Verklaring kinderopvang en peuterspeelzalen (€ 44.000 minder baten)

De overschrijding is veroorzaakt door het opheffen van 't Hummeltje, Van Polanenpark 243, waardoor er minder huuropbrengst is gegenereerd.

Reserves

In november 2015 is door de raad rond € 399.000 beschikbaar gesteld voor onderhoud aan scholen. In 2015 is hiervan € 295.000 uitgegeven, hiervan een structurele onttrekking aan de reserve voor vermindering kapitaallasten Rijnlands Lyceum van € 50.000.

Wat hebben we bereikt?

Sport is belangrijk voor een gezonde levensstijl voor jong en oud. In nauwe samenwerking met de sportverenigingen en het Wassenaars Sportcontact bevorderen we een gezonde levensstijl voor alle burgers. Incidenteel zal dat extra investeringen vragen in de beschikbare accommodaties.

Beoogde maatschappelijk effecten:

- Een gezonde leefstijl voor jong en oud in Wassenaar
- Een sterk verenigingsleven

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Voorgenomen doelstelling in de begroting 2015 voor sport

- Stimuleren dat meer kinderen gaan sporten
- Bevorderen van samenwerking tussen sportverenigingen, bijvoorbeeld bij het delen van accommodaties
- Multifunctioneel gebruikt van sportfaciliteiten, onder andere in relatie tot de Brede School
- Versterken van de positie van het Wassenaarse Sportcontact als partner in het ontwikkelen van sportbeleid

Genomen acties aan de hand van genoemde maatregelen uit de begroting 2015 om bovenstaande doelstellingen te realiseren.

Samen met sportverenigingen en het Wassenaar Sportcontact wordt een nota Sportbeleid opgesteld. Hierin worden de volgende onderwerpen uitgewerkt:

- de mogelijkheid om kunstgras aan te leggen op sportvelden
- subsidieverstrekkings aan verenigingen op basis van meerjarige afspraken en beleids- en investeringsplannen
- het mogelijk maken van sporten voor alle doelgroepen bij Wassenaarse sportverenigingen om zo invulling te geven aan emancipatie en acceptatie van al onze inwoners
- de relatie tussen sport en de drie decentralisaties
- de mogelijke renovatie en het beter gebruik van de sporthallen aan de Dr. Mansveltkade

In 2015 is al een start gemaakt met het sportbeleid en zijn er een tweetal bijeenkomsten georganiseerd met de sportverenigingen en sportcontact, om te komen tot gedragen sportbeleid.

Daarnaast zijn er al een aantal stappen gezet richting de uitvoering van het sportbeleid:

Talentum (combinatiefunctionarissen) organiseert op alle basisscholen tijdens de schooltijd extra beweeg- sportactiviteiten. Na schooltijd worden er ook diverse activiteiten voor alle Wassenaarse

basisschoolleerlingen georganiseerd. Tevens wordt door (incidenteel) te investeren in de kwaliteit van sportaccommodaties, zoals bijvoorbeeld de aanleg van kunstgrasvelden, beoogd dat de jeugd (en ouderen ook natuurlijk) blijven sporten.

Door de aanleg van kunstgrasvelden bij een drietal sportverenigingen is de mogelijkheid voor het medegebruik door derden verbeterd. Als voorwaarde voor de aanleg van de kunstgrasvelden is aan de verenigingen multifunctioneel gebruik meegegeven. Momenteel gebeurt dat door bijvoorbeeld de basis- en middelbare scholen en de BSO van de velden gebruik te laten maken.

Tevens zijn er ook ideeën om de wijk/buurt gebruik van de velden te laten maken. Die worden nog nader uitgewerkt in 2016. De Sportbank is een organisatie, die daarbij ondersteund.

Contacten met het Wassenaars sportcontact zijn aangehaald. Zowel het sportcontact als alle sportverenigingen individueel worden intensief betrokken bij het ontwikkelen van het sportbeleid.

Subsidies

Zie onder de paragraaf Kunst en Cultuur

Wat heeft het gekost?

Tabel 2.6

Productgroep: Sport ("-"= nadeel / "+"= voordeel)	Begroting primair 2015	Begroting actueel 2015	Rekening 2015	Vershil (begroting act/rekening)
Lasten	-1.624.229	-3.322.056	-3.226.017	96.039
Baten	168.730	168.730	170.710	1.980
Saldo van baten en lasten	-1.455.499	-3.153.326	-3.055.308	98.018
Onttrekking reserves	0	11.139.518	11.075.237	-64.281
Toevoeging reserves	0	-9.472.000	-9.472.000	0
Mutaties reserves	0	1.667.518	1.603.237	-64.281
Resultaat	-1.455.499	-1.485.808	-1.452.071	33.737

Toelichting /analyse verschillen

Het verschil van de lasten (€ 96.039) is te verklaren door:

Verklaring buitensport (€ 64.000 minder lasten)

Het overschot heeft te maken met het feit dat het krediet voor de aanleg van de kunstgrasvelden nog niet is afgesloten en het budget nog niet volledig is benut op 31 december 2015.

Verklaring binnensportaccommodaties (€ 10.000 extra lasten)

Voor de binnensportaccommodaties zijn extra kosten gemaakt voor electra en schoonmaak in totaal van ongeveer € 10.000 euro.

Verklaring sport (€ 40.000 minder lasten)

De reservering voor kosten van Talentum zijn dit jaar minder uitgevallen dan begroot vanwege een vacature.

Het verschil van de baten is te verklaren door:

Verklaring buitensport vrijval voorziening (€ 37.000 extra baten)

Verder is er sprake van vrijval voorzieningen onderhoud sportvelden.

Verklaring Zwembad (€ 39.000 minder baten)

Dit is te verklaren uit de vrijval van de voorziening ter dekking van de aankoop van gemeentelijk

Reserves (resteert € 64.000)

Er hebben onttrekkingen uit de reserves plaatsgevonden voor zowel het instellen van reserve kapitaallasten zwembad (onttrekking en toevoeging reserve), als voor de realisatie van de kunstgrasvelden. Dit laatste project, was bij het afsluiten van de jaarrekening 2015 nog niet volledig afgerond. Hierdoor is het verschil van € 64.000 te verklaren.

P3 Wassenaar ontwikkelt

Programma	Productgroep	Producten
Wassenaar ontwikkelt	Ruimtelijke ontwikkeling Verkeer Wonen Natuur en landschap, milieu en cultureel erfgoed en recreatie Economie en bedrijvigheid	Structuurplannen en ruimtelijke visies Bestemmingsplannen Planontwikkeling incl. grondexploitaties Verkeer en mobiliteit Verkeersveiligheid Parkeren Wonen Natuur en landschap Milieuprogramma Cultureel erfgoed Recreatievoorzieningen en evenementen Bedrijvigheid Ambulante handel

Visie en maatschappelijke effecten

Wassenaar is een gemeente in een kwetsbaar gebied in een druk deel van de Randstad. Wij zetten ons in voor behoud van de unieke kwaliteiten van Wassenaar. Dit doen wij door actief in te spelen op ontwikkelingen binnen Wassenaar en de (Metropool)regio. Het is belangrijk dat Wassenaar het aantrekkelijke woon- en leefklimaat behoudt dat het nu kent. Dat betekent aandacht voor kwaliteit in de openbare ruimte en een goede balans tussen bereikbaarheid en last van verkeer. Dit alles gericht op het duurzame karakter van de omgeving.

Deze collegeperiode zal voor een belangrijk deel in het teken staan van het in de markt zetten van locaties. Daarnaast zullen de mogelijkheden voor ontwikkeling van gebieden worden gezien, veelal in een faciliterende rol. Het gaat dan bijvoorbeeld om het gebied Van Hallstraat, Den Deijl, Duindigt en Maaldrift. De nieuw op te stellen structuurvisie kan in een aantal gevallen hiervoor het kader bieden. Veel belang wordt gehecht aan burgerparticipatie. Voor actualisering van de structuurvisie en bestemmingsplannen en ruimtelijke ontwikkelingen zal het participatietraject een belangrijke basis zijn. Daarbij zal zo veel mogelijk worden vooruitgelopen op de nieuwe Omgevingswet. Wens is de gemeente aantrekkelijk, vitaal en levendig houden. Wassenaar heeft unieke kwaliteiten die we willen behouden en versterken. Door het verbeteren van het vestigingsklimaat en het stimuleren van de economische bedrijvigheid en leefbaarheid van Wassenaar wordt bijgedragen aan een ondernemersvriendelijk klimaat. Unieke kwaliteiten van Wassenaar zijn ook het groene karakter en de open groene gebieden rond Wassenaar en de rijke cultuurhistorie. Wij willen deze rijkdom behouden en een waardevolle plaats geven in de dorps structuur. Versterking en behoud

van het groene karakter krijgt vorm door het samenwerkingsverband Pact van Duivenvoorde waarin samen wordt gewerkt met de gemeenten Voorschoten en Leidschendam-Voorburg. Voor een ander deel wordt ingezet op kwaliteitsbehoud bij ontwikkelingen in naburige gemeenten. De gemeente stimuleert een voldoende en gevarieerd woon- en voorzieningenaanbod. Hiervoor worden de gemeentelijke woonvisie, economische visie en verkeersplan herzien. Ook zetten wij ons in voor de implementatie en uitvoering van visies en maatregelen die tot merkbare verlichting van de bureaucratie leiden. Wij zetten ons in voor het stimuleren van de bewustzijn van nut en noodzaak van het streven naar een duurzame ontwikkeling, dus zonder dat het de invulling van de behoefte van toekomstige generaties in gevaar brengt.

Wat heeft het gekost?

Tabel 3.0

P3 Wassenaar ontwikkelt bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)		Begroting primair 2015	Begroting actueel 2015	Rekening 2015	Vershil (begroting actueel / rekening)
Economie en bedrijvigheid	Baten	43	43	35	-7
	Lasten	-292	-289	-298	-9
	Saldo	-249	-246	-262	-16
Ruimtelijke ontwikkeling	Baten	0	0	18	18
	Lasten	-1.257	-1.529	-1.358	170
	Saldo	-1.257	-1.529	-1.340	189
Natuur en lands,milieu,cult.erfg,recreat	Baten	126	200	254	53
	Lasten	-1.465	-2.337	-2.019	318
	Saldo	-1.339	-2.137	-1.765	372
Verkeer	Baten	166	56	418	362
	Lasten	-1.346	-3.875	-1.647	2.229
	Saldo	-1.180	-3.820	-1.229	2.591
Wonen	Baten	27	27	38	11
	Lasten	-154	-154	-164	-11
	Saldo	-127	-127	-126	1
Totaal baten		361	325	763	438
Totaal lasten		-4.514	-8.184	-5.486	2.698
Totaal saldo van baten en lasten		-4.153	-7.859	-4.723	3.136
Onttrekking reserves		68	3.416	750	-2.667
Toevoeging reserves		0	0	0	0
Mutaties reserves		68	3.416	750	-2.667
Resultaat		-4.085	-4.443	-3.973	469

Wat hebben we bereikt?

De beoogde effecten voor 2015 waren:

- behoud en versterking van de unieke kwaliteiten op het gebied van groen, economisch klimaat, cultuurhistorie, duurzaamheid en leefbaarheid;
- de structuurvisie is een helder en inspirerend kader dat uitnodigt tot investeren in Wassenaar;
- de structuurvisie bepaalt de strategie voor de vier ontwikkelgebieden, havengebied, Maaldrift, Den Deijl en het gebied rond draf- en renbaan Duindigt;
- de bestemmingsplannen zijn actueel;
- starten van ruimtelijke projecten met een actief participatietraject;
- accountmanagers hebben voor verschillende thema's in Wassenaar;
- effectief grondbeleid voeren waarmee maatschappelijke doelen uit bestemmingsplannen verwezenlijkt kunnen worden;
- per planontwikkeling bepalen in welke mate wij de regie in handen willen hebben.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Voorgenomen doelstelling bij structuurvisie en ruimtelijke plannen

- We stellen een structuurvisie op. Dit is een verbindend en inspirerend kader. Gebieden worden met elkaar verbonden en de ruimtelijke effecten op de gehele gemeente worden meegenomen. In de structuurvisie maken we voor verschillende gebieden een gebiedsuitwerking. Waar mogelijk en strategisch noodzakelijk komen daarbij de gebieden Maaldrift, Van Hallstraat, Havengebied aan de orde. De keuze voor de locaties leggen we in het koersdocument voor aan de gemeenteraad.
- Deregulering in het ruimtelijk domein krijgt verder vorm.
- Voorbereiding op de Omgevingswet (inwerkingtreding vermoedelijk 2018). De structuurvisie zal zoveel mogelijk voorsorteren op de Omgevingswet. Hierbij zijn participatie en vertrouwen in burgers belangrijk.
- Faciliteren, stimuleren en ondersteunen ruimtelijke ontwikkelingen.
- In het coalitieakkoord is een aantal mogelijke ontwikkellocaties genoemd. Voor deze vier ontwikkelgebieden bepalen we de strategie. Inzet hierbij is het beheersbaar houden van het financieel risico van de gemeente, draagvlak creëren bij de directe omgeving, de groene buffers behouden en aandacht voor de verkeersveiligheid.

Maatregelen

De Toekomstvisie Wassenaar 2025 en het koersdocument voor de nieuwe structuurvisie zijn vastgesteld. Voor de totstandkoming van het koersdocument is een uitgebreid participatietraject opgezet. Mede op basis hiervan zijn richtinggevende uitgangspunten geformuleerd en uitwerkingsgebieden benoemd. Deze werken we in de structuurvisie zelf verder uit. Deze uitwerkingsgebieden zijn onder andere het Havengebied en de Zuidrand (inclusief Duindigt). Tijdens het participatietraject is de wens uitgesproken voor een sterke positioneringsstrategie van Wassenaar. Dit is als uitgangspunt opgenomen in het koersdocument. Er heeft voorafgaand aan de besluitvorming een actieve terugkoppeling plaatsgevonden aan de deelnemers van het participatietraject. De raads werkgroep structuurvisie is nauw betrokken geweest bij de totstandkoming van zowel de toekomstvisie als het koersdocument. Dit zorgvuldige traject in combinatie met de samenhang met de sectorale visies was tijdrovend. De planning loopt daardoor uit.

Voorgenomen doelstelling bij bestemmingsplannen

- Actueel planologisch kader gereed.
- Bestemmingsplannen bieden een zo concreet mogelijk toetsingskader.
- Verankering van beleid archeologie en cultureel erfgoed in de bestemmingsplannen.

Maatregelen

In 2015 is het postzegelbestemmingsplan Zijdedweg (van der Valk en Stichting Nationale Dierenzorg) vastgesteld. Verder is het voorontwerp bestemmingsplan voor een ontwikkeling op de Generaal Winkelmanlaan vrijgegeven voor inspraak en wettelijk vooroverleg.

Lopende bestemmingsplanprocedures zijn voortgezet. Het Bestemmingsplan Duinrell is vastgesteld.

Voor het bestemmingsplan Landelijk Gebied 2015 lopen nog drie beroepszaken bij de Raad van State. Wij hebben inmiddels verweer gevoerd op deze beroepen en wachten op de zitting.

Soms is het voor ruimtelijke ontwikkelingen nodig om bij omgevingsvergunningen af te wijken van het bestemmingsplan. Het gaat dan vaak om principeverzoeken waarover de commissie R&E ook haar standpunt uit, zoals voor Oosterbeek 5 (dierenambulance). In 2015 zijn onder andere aanvragen omgevingsvergunning behandeld met een verklaring van geen bedenkingen voor Oostdorperweg 206 (bed & breakfast) en Buurtweg 135 (2e dienstwoning).

Tot slot is een langlopende planschadezaak met betrekking tot de Lange Kerkdam 57 definitief afgerond.

Voorgenomen doelstelling bij planontwikkeling inclusief grondexploitaties

De gemeente voert een actief grondbeleid om haar ruimtelijke en maatschappelijke doelen via bestemmingsplannen te verwezenlijken. Per planontwikkeling bepaalt zij in welke mate zij de regio

in handen wil hebben. Als een sterke grondpositie onontbeerlijk is voor een sterke regierol doen wij gericht strategische grondaankopen.

De geactualiseerde Nota Grondbeleid is vastgesteld. Een actueel kader voor het in de markt zetten van locaties is onderdeel daarvan.

De kosten voor ambtelijke inzet zullen we zo veel als mogelijk verhalen. De gemeente sluit hiertoe onder meer privaatrechtelijke overeenkomst met ontwikkelende partijen. Uitgangspunt is dat opbrengsten en tekorten uit grondexploitaties ten gunste van respectievelijk ten laste van de algemene reserve komen. Bij het starten van nieuwe ruimtelijke projecten gaat de gemeente actief in overleg met bewoners en gebruikers van het gebied. Dit past bij de kernwaarde 'transparantie'. In het coalitieakkoord is aangegeven, dat mogelijke kansen en ontwikkelingen rond Den Deijl en Duindigt onderzocht worden. De locatie Duindigt is geen gemeentelijk eigendom.

Maatregelen

Voor de herontwikkeling van de locatie van het voormalig Sterrenbad is op 25 november 2013 een startnotitie vastgesteld. In die startnotitie is het proces tot herontwikkeling uiteengezet, tevens zijn daarin door de raad de ruimtelijke kaders meegegeven op basis waarvan verdere invulling wordt gegeven aan de locatie.

In 2015 heeft de raad de gelegenheid gekregen om zich uit te spreken over de verkoopstukken. Daarna is de openbare verkoop gestart. Beoogd is dat een aantal geselecteerde partijen een plan/visie in kunnen dienen waarna met een winnende partij een koop/realisatieovereenkomst kan worden gesloten. Een groot aantal partijen heeft kenbaar gemaakt interesse te hebben in het ontwikkelen van deze locatie. Tot in het vierde kwartaal hebben partijen stukken kunnen insturen waarmee ze zich kunnen kwalificeren.

In 2014 is de intentieovereenkomst ondertekend ten behoeve van de ontwikkeling van de locatie Bellesteijn met Woningbouwvereniging St. Willibrordus. Het gaat om de bouw van 42 nieuwe woningen in twee woonblokken, waarvan 24 zorgeenheden. In 2015 is het bouwplan voor de locatie Bellesteijn verder uitgewerkt en hebben onderhandelingen plaatsgevonden over de grondverkoop. Alle definitieve afspraken over de verdere ontwikkeling van de locatie zijn vervolgens vastgelegd in een exploitatieovereenkomst die in 2015 is ondertekend. Op deze basis wordt gewerkt aan verdere uitwerking van de vergunningaanvraag.

De huidige economische omstandigheden en nieuwe wetgeving maken dat de gemeente zich is gaan beraden op het tot nu toe gevoerde beleid zoals verwoord in de Nota Grondbeleid. Om de ruimtelijke en maatschappelijke doelen zoals beschreven in haar bestemmingsplannen te verwezenlijken wordt niet meer alleen ingezet op een gericht actief grondbeleid. Dat is ook reden om voor de meer toegepaste werkwijze voor het in de markt zetten van locaties een actueel kader te hebben. De nieuwe Nota Grondbeleid is in 2015 vastgesteld.

Gebruik makend van de in voorbereiding zijnde nieuwe Nota Grondbeleid is gelijktijdig met de vaststelling daarvan de startnotitie voor herontwikkeling van de locatie Van Polanenpark 243 vastgesteld. Deze locatie is een vrijgekomen gemeentelijke accommodatie.

De herontwikkeling van het gebied Den Deijl die in 2014 in gang is gezet, heeft in 2015 verder vorm gekregen. Voor Den Deijl Oost is eind 2015 een aanvraag omgevingsvergunning ingediend voor de bouw van drie paviljoens. Het verkoopproces voor Huize Den Deijl en het huisje HèHè heeft in 2015 verder vorm gekregen. Begin 2015 zijn de herinneringen aan Den Deijl opgehaald onder de Wassenaarse bevolking, medio 2015 is daarvan een boekje gepubliceerd. De kaders zijn vastgesteld voor het zoeken van een koper die, met respect voor de bestaande gebouwen, een nieuwe invulling geeft aan deze gebouwen en ervoor zorgt dat deze unieke locatie een waardige entree van het dorp Wassenaar wordt. Eind 2015 is de openbare verkoopprocedure gestart met het vaststellen van de daarvoor benodigde stukken.

Wat heeft het gekost?

Tabel 3.1

Productgroep: Ruimtelijke ontwikkeling ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting primair 2015	Begroting actueel 2015	Rekening 2015	Vershil (begroting act/rekening)
Lasten	-1.256.876	-1.528.919	-1.358.485	170.434
Baten	-272	-272	18.001	18.273
Saldo van baten en lasten	-1.257.148	-1.529.191	-1.340.485	188.706
Onttrekking reserves	0	257.043	47.867	-209.176
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	257.043	47.867	-209.176
Resultaat	-1.257.148	-1.272.148	-1.292.618	-20.470

Toelichting /analyse verschillen

Onderstaand worden de belangrijkste verschillen toegelicht.

Lasten € 170.434

Binnen het product grondexploitatie was verkoop van de locatie van het voormalige sterrenbad aan de Generaal Winkelmanlaan voorzien in 2015. Omdat het selectieproces doorloopt in 2016 vindt verkoop in 2016 plaats. Daarom wordt nu voorgesteld het restantkrediet van € 139.217 inclusief de dekking ten lasten van de algemene reserve over te hevelen naar 2016.

Reserves:

In de begroting is een onttrekking uit de reserve van € 41.191 geraamd voor het opstellen van de structuurvisie. Het project is nog niet afgesloten wat tot een negatief effect op het resultaat van rond € 40.000 leidt.

Daarnaast zijn onttrekkingen geraamd voor de Generaal Winkelmanlaan € 143.852 geraamd. Het selectieproces loopt nog door en leidt tot een negatief effect op het resultaat van €139.217.

Voor nog uitstaande werkzaamheden in het Polanenpark is het negatieve effect op het resultaat rond € 38.000.

Wat hebben we bereikt?

De beoogde effecten voor 2015 waren:

- beleid om in te kunnen spelen op actuele ontwikkelingen;
- verkeersveiligheid vergroten door gedragsbeïnvloeding;
- het verhogen van het gebruik van de fiets, realisatie van extra fietsparkeergelegenheden en het elektrische rijden en het verbeteren van de laadmogelijkheden;
- verkeersveiligheid verhogen door betrokkenheid van bewoners, scholen en sportclubs te vergroten;
- de verkeersveiligheid voor het langzaam verkeer verbeteren en de grootste knelpunten in Wassenaar oplossen;
- leefbaarheid en duurzaamheid van de wijken vergroten door de herinrichting van straten, herindelings van parkeren e.d. bij onderhoudswerkzaamheden.

Voorgenomen doelstelling bij beleidsvisie

Verhogen van de verkeersveiligheid, met name voor fietsers, scootmobielen en voetgangers.

Prioriteit krijgen respectievelijk verkeersveiligheid, leefbaarheid en bereikbaarheid.

Uitvoeringsmaatregelen en maatregelen die het verkeersgedrag van verkeersdeelnemers kunnen beïnvloeden en die beperkte kosten met zich meebrengen hebben daarbij de voorkeur.

Maatregelen

De Verkeersvisie is in concept door de raad vrijgegeven voor inspraak. Verkeersveiligheid, leefbaarheid en bereikbaarheid hebben in die volgorde prioriteit gekregen in het beleid en de daaruit voortvloeiende uitvoeringsmaatregelen.

In het laatste kwartaal van 2015 is een start gemaakt met het veiliger inrichten van de schoolomgevingen door onder ander het instellen van schoolzones en de plaatsing van opvallend wegmeubilair.

Afgelopen jaar heeft het strandtreintje op vier zomerse dagen bezoekers vervoerd tussen de wijk Rijksdorp en het strand via De Wassenaarse Slag.

Voorgenomen doelstelling bij regio

Inbreng blijven houden bij regionale zaken en daarbij de Wassenaarse belangen behartigen.

Maatregelen

Op 1 januari 2015 is de Vervoersautoriteit van de Metropoolregio Rotterdam Den Haag van start gegaan. Net als bij het Stadsgewest Haaglanden wil Wassenaar ook bij de Vervoersautoriteit de belangen voor Wassenaar op het gebied van verkeer en vervoer behartigen. Het afgelopen jaar is

er binnen de Vervoersautoriteit vooral gewerkt aan het opstellen van de Uitvoeringsagenda Bereikbaarheid. Begin 2016 wordt deze Uitvoeringsagenda ter consultatie aan de gemeenteraden en andere belanghebbenden aangeboden.

In 2014 zijn het Tracébesluit en het provinciaal inpassingsplan voor de Rijnlandroute door de provincie en rijk vastgesteld. De hier tegen ingediende bezwaren zijn in 2015 behandeld door de Raad van State. Tegelijkertijd hiermee is door de provincie gewerkt aan het aanbestedingstraject, de verwerving van gronden en rechten van opstal /onderstal, het bepalen van de werkwijze in het vergunningentraject en het opstellen van een samenwerkingsovereenkomst met betrokken gemeenten.

Voorgenomen doelstelling bij projecten

De diverse projecten op het gebied van verkeer dragen bij aan het verbeteren van de verkeersveiligheid, leefbaarheid en bereikbaarheid in de gemeente.

Maatregelen

In 2015 is het Centrum Verkeersplan gewijzigd vastgesteld. Daarnaast is er een begin gemaakt met het uitvoeren van de maatregelen. In de Van Hogendorpstraat zijn de eerste parkeerplaatsen vervallen zodat de uitstraling van deze winkelstraat verbetert. Voor de Johan de Wittstraat, de Lange Kerkdam en de omgeving Molenplein zijn de ontwerpen voorgelegd tijdens een inloopavond voor omwonenden. Op basis van de reacties zijn de ontwerpen aangepast.

In 2015 zijn de verkeersregelininstallaties op de kruisingen van de N44 in Wassenaar vervangen. Door een onderlinge koppeling, een koppeling met de verkeerscentrale van Rijkswaterstaat en verschillende voorgeprogrammeerde scenario's kan de capaciteit van de kruisingen optimaal worden benut. Ondanks deze verbeteringen zal ook in de toekomst de doorstroming op de N44 en daarmee de bereikbaarheid van Wassenaar een punt van aandacht blijven.

Nadat de gemeenteraad het krediet voor de herinrichting van het parkeerterrein bij de Dr. Mansveltkade beschikbaar heeft gesteld zijn we begonnen met de uitwerking van de plannen. Wij doen dit samen met de indieners van een burgerinitiatief.

Rond de zomer is het project kruispunt Zijdeweg - Wittenburgerweg afgerond. Door de toevoeging van fietspaden inclusief fietsverkeerslichten, is met name de verkeersveiligheid voor fietsers op dit kruispunt sterk verbeterd.

In 2015 is ook het fietspad langs de Wassenaarse Slag gereconstrueerd. Om het aantal (enkelzijdige) fietsongevallen terug te dringen heeft een nieuwe inrichting van het fietspad plaatsgevonden. Daarnaast is een vrijliggend trottoir aangelegd.

Eind 2015 is na een lang en intensief participatietraject ook het project Violierenweg en omgeving afgerond en opgeleverd. Het project omvatte een nieuwe inrichting van de Violierenweg, de Anemonenweg, de Burmanlaan, de Van Cranenburchlaan en de Clematislaan.

Wat heeft het gekost?

Tabel 3.2

Productgroep: Verkeer ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting primair 2015	Begroting actueel 2015	Rekening 2015	Vershil (begroting act/rekening)
Lasten	-1.346.406	-3.875.283	-1.646.609	2.228.674
Baten	165.994	55.594	417.867	362.273
Saldo van baten en lasten	-1.180.412	-3.819.689	-1.228.743	2.590.946
Onttrekking reserves	68.394	2.510.171	151.246	-2.358.925
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	68.394	2.510.171	151.246	-2.358.925
Resultaat	-1.112.018	-1.309.518	-1.077.496	232.022

Toelichting /analyse verschillen

Toelichting van de belangrijkste verschillen

Er is op het gebied van verkeersprojecten minder onttrokken aan de reserve. Enkele verkeersprojecten zijn nog in uitvoering of worden later opgepakt. Dit heeft ook gevolgen voor de te ontvangen subsidie. Dit heeft tot gevolg dat een positief saldo resteert in de begroting 2015. De uitvoering van het centrum verkeersplan is in volle gang, maatregelen bij scholen zijn al op veel locaties gerealiseerd, het project Zijdedeweg/Witteburgerweg is nagenoeg afgerond, dit geldt ook voor de Hofcampweg en de uitvoering van maatregelen 60 km/uur wegen vindt nog plaats. Het project fietsoversteek Hogeboomsepad wordt eind 2016 opgestart, de maatregelen sluipverkeer worden uitgevoerd in 2017. De maatregelen voor de kruispunten van de Jagerslaan met de Storm van 's-Gravezandeweg en Groot Haesebroekseeg worden in het nieuwe Verkeersbeleid nader bezien. De restanten worden overgeheveld naar 2016.

In april 2015 is door de provincie bevestigd dat zij de helft van de kosten voor het onderzoek kruispunt N44/A44 – Rozenweg tot een maximum van € 33.000,- betalen aan de gemeente Wassenaar. Aangezien het onderzoek niet in 2015 is uitgevoerd dient het budget van € 66.000,- van Wassenaar en de bijdrage van de provincie van € 33.000,- naar 2016 doorgeschoven te worden.

De eenmalige verrekening van de pacht aan Staatsbosbeheer voor het gebruikte oppervlak van het strand moet nog betaald worden. Dit is na transport bij de notaris. Het budget dient doorgeschoven te worden naar 2016. In de resultaatbestemming wordt voorgesteld om het budget van € 58.000 over te hevelen naar 2016.

Reserves - € 2.358.925

Er is op het gebied van verkeersprojecten minder onttrokken aan de reserve. Enkele verkeersprojecten zijn in uitvoering vertraagd of later opgepakt. Het grootste verschil is te verklaren door het project Mansveltkade met een negatief effect op het resultaat van rond € 1.370.000. Daarnaast is de uitvoering van het centrum verkeersplan in volle gang, vindt de uitvoering van maatregelen 60 km/uur wegen ook al plaats. Het project fietsoversteek Hoogeboomsepad is later dit jaar opgestart en ook de maatregelen sluipverkeer. Dit wordt overgeheveld naar 2016. Het nadelig effect door lagere onttrekking uit de reserves op het resultaat is voor de verkeersprojecten rond € 990.000.

Wat hebben we bereikt?

De beoogde effecten voor 2015 waren:

- er is extra aandacht voor ouderen zodat ze langer thuis kunnen blijven wonen;
- het belang van mantelzorg krijgt voorrang in planologische afwegingen;
- mogelijkheden bieden op de woningmarkt voor starters en jonge gezinnen;
- inspelen op de grote vraag naar sociale woningbouw;
- bevorderen van een evenwichtige bevolkingsopbouw;
- kansen creëren op de woningmarkt voor kwetsbare groepen;
- regionale samenwerking versterken na afschaffen van de plus-regio Haaglanden.

Voorgenomen doelstelling bij woonvisie

In samenwerking met maatschappelijke partijen (o.a. woningcorporaties en zorgpartijen) een (woon)beleidsstuk opstellen, waarin o.a. de volgende doelstellingen naar beleid(maatregelen) worden vertaald:

- Voldoende sociale woningbouw;
- Kansen vergroten voor starters en jonge gezinnen (met name uit Wassenaar);
- Vergroten kwaliteit woningen (woonlasten en duurzaamheid);
- Vergroten kwaliteit woonomgeving en veiligheid d.m.v. een BLCV-plan (Bereikbaarheid, Leefbaarheid, Veiligheid en Communicatie);
- Kwaliteit van wonen, welzijn en zorg waarborgen (langer thuis wonen en verzorging door kinderen waar mogelijk faciliteren).

Maatregelen

In 2015 is gewerkt aan het opstellen van een concept woonvisie voor de gemeente Wassenaar. Ten behoeve van het opstellen van de woonvisie is externe expertise ingehuurd. Naast de woonvisie is er een nieuwe huisvestingsverordening opgesteld, inclusief uitvoeringsregels voorrangsverklaring. Ook is er in regioverband een regionale woonvisie opgesteld. Er is volgens gemeentelijk beleid een woonwagengedrag verkocht.

Wat heeft het gekost?

Tabel 3.3

Productgroep: Wonen ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting primair 2015	Begroting actueel 2015	Rekening 2015	Vershil (begroting act/rekening)
Lasten	-153.682	-153.682	-164.244	-10.562
Baten	26.630	26.630	37.948	11.318
Saldo van baten en lasten	-127.052	-127.052	-126.296	756
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0
Resultaat	-127.052	-127.052	-126.296	756

Toelichting /analyse verschillen

De financiële afwijkingen vallen binnen de toegestane marge.

Wat hebben we bereikt?

De beoogde effecten voor 2015 waren:

- duurzaam behoud van de kwaliteiten van Wassenaar;
- behoud van Wassenaar als goede woongemeente voor onze inwoners waar ze goed kunnen wonen, werken en recreëren met een juiste balans tussen rust en levendigheid;
- de kwaliteit van de woonomgeving hoog houden en stimuleren van de lokale economie door het groen, de fraaie gebouwen in de landgoederenzone en de karakteristieke structuur van het landschap (duinen, strandwallen en strandvlaktes en zeeleilandschap) ;
- natuurgebieden nodigen uit tot natuurgerichte recreatie en we vervullen een regionale rol op het gebied van strand- en natuurrecreatie en een nationaal recreatiepark;
- bijdrage leveren aan drinkwatervoorziening voor de Randstad;
- duurzame maatschappelijke ontwikkeling voor nu en in de toekomst, die wordt gekenmerkt door een balans tussen people (welzijn), planet (leefomgeving) en profit (welvaart);
- duurzame maatschappelijke ontwikkeling wordt gemeengoed;
- doelmatig en energiezuinig gebruik van monumenten;
- hedendaags duurzaam gebruik van rijks- en gemeentelijke monumenten;
- regionale samenwerking voortzetten ook na opheffing van het samenwerkingsverband Haaglanden;
- afvalpreventie, -scheiding, -inzameling en -verwerking is effectief en efficiënt;
- de fysieke kwaliteit van de leefomgeving wordt beschermd en zo mogelijk verbeterd.

Voorgenomen doelstelling bij Natuur, Landschap en recreatie

- Het buitengebied van de drie gemeenten vitaal en authentiek houden, met mogelijkheden voor het hier en daar toegankelijker maken van het gebied, mogelijkheden voor vergroten en verbreden van agrarische bedrijven, en behoud van de authentieke cultuurhistorische- en natuurwaarden.
- Heldere keuzes maken om ons groenbeleid en recreatie zo goed mogelijk te beschermen en (waar nodig) te versterken;
- Mogelijkheden onderzoeken om de waterstructuur beter te benutten
- Buitengebied Duin, Horst & Weide (Leidschendam-Voorburg, Wassenaar en Voorschoten) vitaal en authentiek houden;
- Recreatieve mogelijkheden verder uitbreiden om draagvlak te versterken voor het behoud van het gebied en om de inwoners van Wassenaar en de Randstedelingen nog meer te laten genieten van de kwaliteiten;
- Zorgen voor draagvlak van de maatregelen die in het gebied worden genomen;

- Stimuleren en faciliteren van verenigingen, instellingen en particulieren die een ruim groenareaal binnen Wassenaar in beheer hebben (zoals de landgoedeigenaren);
- Beschermen en versterken van de groene buffers rondom het dorp;
- Samenwerken met omliggende gemeenten als het resultaat of efficiëntie daarbij voordeel heeft;
- Inzetten op het toegankelijk houden en promoten van het strand- en duingebied zodat de natuurliefhebbers er gebruik kunnen blijven maken.

Maatregelen

In de herziene Groen- en watervisie is een concreet uitvoeringsprogramma opgenomen. De uitvoering van de ambities uit het Landschapontwikkelingsplan Duin Horst & Weide zijn voortgezet. Voorbereidingen zijn gestart voor het realiseren van een wandelverbinding langs de randen van de Duivenvoordse- en Veenzijdse polder en een wandelverbinding langs de Papelaan.

Na het opheffen van het regioverband Haaglanden heeft de nieuwe samenwerking binnen de regio vorm gekregen in de Landschapstafel Duin Horst & Weide. Hierin hebben de oorspronkelijke Pact van Duivenvoorde gemeenten Leidschendam-Voorburg, Voorschoten en Wassenaar zitting. Verder de gemeenten Leiden, Zoetermeer en Den Haag en ook maatschappelijke organisaties en ondernemers als Staatsbosbeheer, Dunea, de landgoedeigenaren (Horst en Voorde), Zuidhollandse Milieufederatie, Recron, ANWB, Vlietlanden, en Van der Valk Voorschoten. In deze landschapstafel hebben ook ondernemers zitting. Mede hierdoor kan branding en betrekken van toeristische bedrijven goed vorm krijgen. Een informatiepakket met folders over wandel- en fietsroutes is verstuurd naar toeristische bedrijven in Wassenaar en Voorschoten.

De Landschapstafel heeft een meerjarenprogramma met een meerjarenbegroting voorbereid. Dit programma wordt ingezet om co- financiering bij de provincie Zuid-Holland te vragen voor de uitvoering van activiteiten. Alle partners in de Landschapstafel zullen in de vorm van capaciteit of geld ook een bijdrage leveren.

In de raadscommissie R&E is afstand genomen van het rapport van de gemeente Katwijk "Verkenning Groene Buffer en tijdelijk gebruik Locatie Valkenburg". Het past niet bij het uitgangspunt van een brede buffer van minimaal 1500 meter. De Strategiegroep Valkenburg heeft hierop een strategie bepaald. Het gaat om het maken van een film, een stedenbouwkundig plan en een plan voor communicatie/lobby. Externe bureaus voeren de strategie uit.

Voor de ecologische verbindingzone in de groene buffer (nat en droog) hebben wij onderzoeken laten uitvoeren hoe de faunapassage ingericht moet worden en wat er nodig is om deze aan te laten sluiten op de ecologische zone. Voor de inrichting van de gehele ecologische verbindingzone is een onderzoek uitgevoerd naar de technische aspecten. Bij de faunapassage wordt een fietsdoorsteek gerealiseerd, waarvoor ingezet is op een meest optimale aansluiting op bestaande fietsroutes.

In opdracht van de Metropoolregio (MRDH) heeft landschapsbureau West 8 een visie ontwikkeld op groen als vestigingsfactor. Dit heeft najaar 2015 geresulteerd in een achtergrond document met als titel Wenkend perspectief.

Het strand en de duinen zijn een belangrijke recreatievoorziening voor de inwoners (en voor mensen die de gemeente bezoeken) en belangrijk voor de drinkwatervoorziening voor de randstad. De gemeente vervult hierin, samen met partners als Dunea, Staatsbosbeheer en omliggende gemeenten, een belangrijke rol. Op basis van het uitvoeringsprogramma uit het Convenant van Meijndel is ingezet op het toegankelijk maken van, en het informeren over, het strand- en duingebied. Natuur- en cultuurliefhebbers kunnen daardoor optimaal gebruik maken van deze prachtige natuur.

Ook heeft Wassenaar wederom de Blauwe Vlag behaald als zogeheten 4 sterren schoonste strand van Nederland. De Blauwe Vlag is een internationale onderscheiding die jaarlijks wordt toegekend aan stranden en jachthavens die veilig en schoon zijn. In de praktijk betekent dit dat genomineerden moeten voldoen aan een aantal belangrijke criteria zoals schoon (zwem)water, goede sanitaire voorzieningen en een hoge mate van veiligheid.

In 2015 heeft Wassenaar als toeristische bestemming de zilveren Quality Coast Award in de wacht gesleept. Dit keurmerk zet Wassenaar internationaal op de kaart als onderdeel van de Quality Coast. Het geeft de gemeente erkenning voor de inspanningen die ze levert op het gebied van duurzaam toerisme en milieuzorg.

Voorgenomen doelstelling bij Milieu

- Bevorderen van de leefbaarheid;
- Maatschappelijke ontwikkeling gekenmerkt door een balans tussen people (welzijn), planet (leefomgeving) en profit (welvaart). (= verduurzaming van de samenleving);
- De gemeente als duurzame organisatie inspireert de samenleving tot navolging.;
- Bevorderen bewustzijn over duurzaamheid voor eigen personeel, inwoners en bedrijven en instellingen in Wassenaar;
- In 2018 is minimaal 14% van de energie die Wassenaar verbruikt CO2-neutraal opgewekt;
- Streven naar verdere CO2-reductie t.b.v. een duurzame samenleving;
- Up to date beleid;
- In 2018 is 65% van het afval grondstof;
- Samenwerken met de omliggende gemeenten als het resultaat of efficiëntie daarbij voordeel heeft. Dit speelt met name als het Stadsgewest Haaglanden wordt opgeheven.

Maatregelen

Evenals in voorgaande jaren heeft de gemeente deelgenomen aan landelijke initiatieven die bijdragen aan het klimaatbewustzijn, zoals Warme Truiendag, Nacht van de Nacht en Earth Hour. Tijdens de Week van de Duurzaamheid zijn ook weer verschillende activiteiten georganiseerd om het bewustzijn rondom duurzaamheid te verhogen. In het kader van het SER-Energieakkoord is de Omgevingsdienst Haaglanden (ODH), die namens de gemeente milieutaken uitvoert, gestart met de voorbereiding van een programma om energiebesparing en CO₂-reductie door bedrijven en instellingen te stimuleren. Met gebruikmaking van subsidies van het stadsgewest Haaglanden zijn in de openbare ruimte acht extra laadpunten voor elektrische auto's gerealiseerd.

Aan de hand van de klimaatmonitor is de ontwikkeling van de CO₂-uitstoot in Wassenaar gevolgd. De klimaatmonitor biedt de mogelijkheid prestaties te vergelijken met die van andere gemeenten. De monitor vormt een belangrijke bron voor de evaluatie en herijking van het beleid. Het Klimaatprogramma 2016-2019 is vastgesteld. Met de uitvoering van dit programma wordt de eerste stap gezet naar een CO₂-neutraal Wassenaar in 2040. Het programma besteedt vooral aandacht aan de voorbeeldfunctie van de gemeente. Daarnaast bevat het projecten om partijen in de samenleving te stimuleren tot energiebesparing en opwekking van duurzame energie.

Het Energieloket is gelanceerd: via de website www.woonwijzerwinkel.nl kunnen particuliere woningeigenaren informatie en advies over energiebesparende maatregelen inwinnen. Dit instrument is het resultaat van door de VNG gesubsidieerde regionale samenwerking in het kader van het SER-Energieakkoord.

Wij zijn ook een pilot gestart waarbij woningeigenaren in de gelegenheid worden gesteld met gemeentelijke korting een energiebesparingsadvies te verkrijgen van een onafhankelijk adviseur. Wanneer woningeigenaren vervolgens een offerte aanvragen voor energiebesparende maatregelen en hiervoor opdracht geven, verleent de gemeente korting op de kosten voor het regelen van een definitief energielabel voor hun woning, waardoor deze omzetting gratis wordt. Bij de uitvoering van deze pilot betrekken wij het lokale bedrijfsleven.

Gestart is met het opstellen van het afvalbeleidsplan. Als stap hierin heeft de raad gekozen voor omgekeerd inzamelen en Avalex verzocht een operationeel plan ter besluitvorming aan de raad voor te leggen alvorens begonnen wordt met de uitvoering. Het dagelijks bestuur van Avalex werkt voorts ook nog aan de uitwerking van de governance.

Voorgenomen doelstelling bij Cultureel erfgoed

Versobering van het monumentenbeleid in relatie tot de grootte van de gemeente

Maatregelen

2015 stond geheel in het teken van de ontwikkeling van nieuw erfgoedbeleid. Hiervoor zijn verschillende opties uitgewerkt met als doel dat meer eigenaren met minder regels te maken krijgen. Niet alleen door zo veel mogelijk regels af te schaffen, maar ook door het aantal objecten waarop die regels van toepassing zijn tot een minimum te beperken. Omdat het voorstel eerst nog

voor inspraak wordt voorgelegd is besluitvorming uitgesteld tot in 2016. Het voorbereidingsbesluit van 2014 is daarom met een jaar verlengd om te voorkomen dat cultuurhistorische waardevolle panden worden gesloopt.

Een nieuw concept erfgoedverordening is voorbereid en heeft de inspraakprocedure doorlopen. De verordening anticipeert op de nieuwe Erfgoedwet. De inwerkingtreding van de nieuwe Erfgoedwet is uitgesteld tot medio 2016. Ondertussen zijn we doorgedaan met de voorbereidingen voor het opstellen van nadere richtlijnen voor archeologisch onderzoek.

Verder zijn er veel activiteiten ondernomen op het gebied van communicatie en zijn subsidies verstrekt met als doel stimuleren en faciliteren. De ANWB-informatieborden van tennisclub Marlot, De Zijkkerk, de Vleermuisbunker en Oostdorp zijn op feestelijke wijze onthuld. De Open Monumentendag en -avond hebben dit jaar wederom veel bezoekers getrokken. De grootste publiekstrekkingen waren molen Windlust, Raadhuis De Paauw en Wiltzangk, de residentie van Iran. Het uitvoeringsprogramma van het convenant van Meijndel wordt succesvol uitgerold en wordt verantwoord in het jaarverslag 2014-2015.

Deelname voor 2015 van Wassenaar binnen het Erfgoedlijnenproject was het project 'De Groene Loper'. Dit project, dat als doel heeft een ruimere en betere ontsluiting van het wandelnetwerk langs en door historische buitenplaatsen, zal resulteren in een aantal nieuwe, meer aantrekkelijk wandelroutes en informatievoorziening. Verder neemt Wassenaar deel aan het project 'Kwaliteitsimpuls Zocher', dat gecoördineerd wordt door het Erfgoedhuis Zuid-Holland.

Alle deze projecten bevorderen de regionale samenwerking met partnergemeenten in het Pact van Duivenvoorde, maar ook met Den Haag, Delft en Rijswijk, evenals organisaties als Dunea en Staatsbosbeheer. Dat geldt ook voor het door de provinciale zelf geïnitieerde erfgoedlijnenproject voor het Ruimtelijk beeld van de landgoederenzone over hoe ambities van de erfgoedtafel gerealiseerd zouden kunnen worden.

In het door Provinciale staten vastgestelde maatregelenpakket 2016 zijn een aantal gemeentelijke projecten opgenomen. Doel is te komen tot een integrale visie op het beheer en herstel van de kwaliteiten van beide buitenplaatsen als onderdeel van de landgoederenzone. Deze projecten kunnen, in lijn met de Groen- en Watervisie, vervolgens als voorbeeld dienen voor andere buitenplaatsen.

Door een financiële bijdrage van de VNG is het mogelijk deel te nemen aan een pilot van de Stichting De Groene Gracht, die ook in 2016 doorloopt.

Wat heeft het gekost?

Tabel 3.4

Productgroep: Natuur en lands,milieu,cult.erfg,recreat ("-"= nadeel / "+"= voordeel)	Begroting primair 2015	Begroting actueel 2015	Rekening 2015	Vershil (begroting act/rekening)
Lasten	-1.465.403	-2.337.103	-2.018.682	318.421
Baten	126.234	200.334	253.608	53.274
Saldo van baten en lasten	-1.339.169	-2.136.769	-1.765.074	371.695
Onttrekking reserves	0	649.200	550.748	-98.452
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	649.200	550.748	-98.452
Resultaat	-1.339.169	-1.487.569	-1.214.326	273.243

Toelichting /analyse verschillen

Toelichting van de belangrijkste verschillen

Het project groencompensatie Amerikaanse Ambassade is in uitvoering. Voor de uitvoering van het project is een bijdrage van het Rijk ontvangen en moeten grondaankopen plaatsvinden. De uitvoering van het project loopt door in 2016. Het restant saldo wordt overgeheveld naar 2016.

Explosieven

In de najaarsnota is € 45.000 beschikbaar gesteld voor het maken van een explosievenkaart. Dit is een kaart met gebieden met een hoge verwachting voor het aantreffen van explosieven en dient als risico-inventarisatie op dit terrein. Omdat dit onderzoek nog niet is uitgevoerd wordt het budget ad € 45.000 overgeheveld naar 2016 in het product natuur en landschap.

Strandnota

Het strandbeleid moet verder worden uitgewerkt. In de VJN is € 16.500 beschikbaar gesteld om externe expertise ten behoeve van de op te stellen strandnota in te huren. Aangezien de strandnota nog niet is opgesteld in 2015 dient dit in 2016 te gebeuren. In de resultaatbestemming wordt voorgesteld om het bedrag van €16.500 dat in de VJN 2015 beschikbaar is gesteld voor de strandnota over te hevelen naar 2016

Mutaties reserves

Het grootste verschil betreft met € 80.000 het Landschaps Ontwikkelingsplan (LOP). De voorziene onttrekking voor uitvoering hiervan is dit jaar niet gerealiseerd. Dit wordt overgeheveld naar 2016. Het gaat om een bedrag van € 80.000.

Wat hebben we bereikt?

De beoogde effecten voor 2015 waren:

- ondernemersvriendelijk klimaat;
- verbeterde dienstverlening voor ondernemers;
- verbetering van het vestigingsklimaat en het stimuleren van de economische bedrijvigheid en leefbaarheid van Wassenaar;
- bevordering van de werkgelegenheid voor iedereen;
- een betere betrokkenheid / inzetbaarheid van Wassenaarse bedrijven bij de uitvoering van gemeentelijke werken;
- eerlijke concurrentie en het aantrekkelijk houden voor consumenten ten opzichte van de omgeving.; verbetering van Wassenaar als toeristische gemeente;
- De betekenis van Wassenaar vergroten voor de economische ontwikkeling van de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag door de combinatie van recreatieve 'open ruimte' in combinatie met een 'top-woonmilieu';
- regionale samenwerking bestendigen en uitbreiden.

Voorgenomen doelstelling bij economische zaken en toerisme

- Een stimulerend kader creëren waardoor private initiatieven ontstaan. Het ondersteunen en faciliteren van particuliere initiatieven voor een bedrijfsverzamel-gebouw;
- Meer Wassenaarse bedrijven komen in aanmerking voor gemeentelijke aanbestedings-opdrachten. Het wordt mogelijk voor Wassenaarse ondernemers om in consortium verband mee te doen aan aanbestedingen;
- De detailhandel te bevorderen door mogelijkheden te bieden concurrerend te blijven met omliggende gemeenten, meer vrijheid te bieden voor openstelling op zondag;
- Toerisme bevorderen door beter informatieverstrekking en inzetten op een langer verblijf in Wassenaar;
- Behoud van het ondernemersfonds voor aantrekkelijke winkelstraten en behoud van de bedrijfscontactfunctionarissen om de ondernemers beter van dienst te kunnen zijn.

Maatregelen

Ondernemend Wassenaar is opgericht. Er is regelmatig overleg tussen de vereniging en de gemeente. Ook worden regelmatig bedrijven bezocht door het hele college of door de betrokken portefeuillehouder. Dit is onder andere opgenomen in het accountplan voor de bedrijfscontactfunctionarissen.

Ingezet is invoering van de BIZ (BedrijfsInvesteringsZone) op bedrijventerrein Maaldrift op 1 januari 2016. De BIZ verordening Maaldrift is vastgesteld waarna een draagvlakmeting is gedaan onder ondernemers.

De Economische Visie is opgesteld, inclusief werkprogramma, en heeft ter inzage gelegen. Hierin komen onder andere detailhandel, toerisme, het bedrijfsverzamelgebouw en de bedrijventerreinen terug. Voor al deze onderwerpen zijn maatregelen en acties voorgesteld.

Ook op het gebied van economie is gekeken hoe andere samenwerkingsverbanden vorm kunnen krijgen na het opheffen van het Stadsgewest Haaglanden. Er hebben oriënterende gesprekken plaatsgevonden met de Leidse Regio om te kijken of en waar Wassenaar deel kan nemen. In 2016 wordt dit overleg voortgezet.

Wij hechten veel waarde aan het dorpscentrum als centrale plaats waar mensen samenkomen en elkaar ontmoeten. Het Centrummanagement is daarom ook in 2015 ondersteund. Daarnaast is de Taskforce Centrum opgericht om het centrum winkelgebied van Wassenaar te versterken en toekomstbestendig te maken. Op interactieve wijze is samen met vastgoedeigenaren en het centrummanagement gewerkt aan een gedragen visie met maatregelen die door alle partijen samen zal worden uitgevoerd.

Wat heeft het gekost?

Tabel 3.5

Productgroep: Economie en bedrijvigheid ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting primair 2015	Begroting actueel 2015	Rekening 2015	Vershil (begroting act/rekening)
Lasten	-291.975	-288.875	-297.712	-8.837
Baten	42.650	42.650	35.298	-7.353
Saldo van baten en lasten	-249.325	-246.225	-262.414	-16.189
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0
Resultaat	-249.325	-246.225	-262.414	-16.189

Toelichting /analyse verschillen

De financiële afwijkingen vallen binnen de toegestane marge.

P4 Wassenaar leefbaar

Programma	Productgroep	Producten
Wassenaar leefbaar	Veiligheid Vergunningverlening, toezicht en handhaving Openbare ruimte Afvalinzameling en afvalverwerking en riolering Gebouwen en opstallen	Brandweer Rampenbestrijding Integrale veiligheid Vergunningverlening Toezicht en handhaving Wegen en verhardingen Kunstwerken Openbare verlichting Watergangen en partijen Openbaar groen Speelvoorzieningen Begraafplaatsen en lijkbezorging Straatmeubilair Afvalstromen Afvalstoffenheffing Riolering Rioolheffing Ongediertebestrijding Gebouwen en opstallen

Visie en maatschappelijke effecten

Het is van belang dat Wassenaar het aantrekkelijke woon- en leefklimaat behoudt dat het nu kent. Dat betekent een veilige en schone leefomgeving, met veel groen en aandacht voor kwaliteit in de openbare ruimte en voor de gemeentelijke gebouwen. Deze uitgangspunten zullen in overeenstemming moeten zijn met het duurzame karakter van de omgeving.

Het beheer van de openbare ruimte is erop gericht om langdurig gebruik te maken van een aantrekkelijk groen woon-, werk- en leefklimaat en waar nodig op punten de functionaliteit ervan te optimaliseren. Beheer en onderhoud wordt uitgevoerd, opdat de gewenste kwaliteit sober en doelmatig in stand blijft op minimaal het huidige basisniveau (niveau C).

Wassenaar is een veilige en schone gemeente waarvoor iedereen zich gezamenlijk inzet. We investeren op het gebied van veiligheid nadrukkelijk in participatie, door de samenwerking tussen de veiligheidsketen, bewoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers te behouden en te bevorderen. Onze inwoners zijn zelfredzaam, kennen hun eigen verantwoordelijkheid en geven daar actief invulling aan, al dan niet georganiseerd op buurt- en wijkniveau. De afspraken die we maken en acties die we uitvoeren geschieden op basis van vrijwilligheid zonder vrijblijvendheid.

Onze inwoners kunnen rekenen op integrale en tijdige afhandeling van hun vergunningaanvraag.
We zien toe op naleving van wet- en regelgeving.

Wat heeft het gekost?

Tabel 4.0

P4 Wassenaar leefbaar bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)		Begroting primaair 2015	Begroting actueel 2015	Rekening 2015	Vershil (begroting actueel / rekening)
Vergunningverlening, toezicht en handhaving	Baten	1.267	1.267	762	-505
	Lasten	-2.107	-2.137	-2.072	66
	Saldo	-840	-870	-1.310	-440
Veiligheid	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-2.493	-2.367	-2.346	20
	Saldo	-2.493	-2.367	-2.346	21
Openbare ruimte	Baten	149	294	410	116
	Lasten	-4.813	-7.909	-6.444	1.465
	Saldo	-4.664	-7.615	-6.034	1.581
Afvalinzameling en verwerking en riolering	Baten	7.756	7.942	7.434	-507
	Lasten	-6.380	-6.407	-6.441	-34
	Saldo	1.376	1.535	993	-542
Gebouwen en opstallen	Baten	442	442	235	-207
	Lasten	-372	-402	-456	-53
	Saldo	70	40	-220	-260
Totaal baten		9.614	9.945	8.842	-1.103
Totaal lasten		-16.166	-19.223	-17.759	1.463
Totaal saldo van baten en lasten		-6.551	-9.278	-8.918	360
Onttrekking reserves		0	3.020	1.181	-1.839
Toevoeging reserves		0	0	0	0
Mutaties reserves		0	3.020	1.181	-1.839
Resultaat		-6.551	-6.258	-7.737	-1.479

Wat hebben we bereikt?

Werken aan de veiligheid in Wassenaar is een gedeelde verantwoordelijkheid en taak. We doen dit samen met onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners. Samen staan we sterker tegen overlast, inbraken en vandalisme.

In het Integraal Veiligheidsbeleid 2015-2018 is beschreven hoe we omgaan met de veiligheidsproblematiek. Hoe we ons door middel van bestrijding van criminaliteit en overlast gezamenlijk inzetten voor het behoud en wellicht verdere verbetering van het prettige en veilige woon- en leefklimaat in Wassenaar.

De strategische uitgangspunten van dit beleid zijn: Regie, Verbinding en Eigen Verantwoordelijkheid. De gemeente organiseert op het gebied van veiligheid vooral de samenwerking, stuurt aan en legt verbindingen.

Het Integraal Veiligheidsbeleidsbeleid is zoveel mogelijk gericht op het aanpakken van de problematiek die de inwoners van Wassenaar en de (overige) partners in veiligheid ervaren. Het gaat om de volgende vier prioriteiten/doelstellingen:

1. Terugdringen vermogenscriminaliteit, met name woninginbraken, winkeldiefstal en autodiefstal;
2. Aanpakken woonoverlast en sociale problematiek;
3. Bestrijden jeugdoverlast;
4. Bestrijden fysieke overlast en verbeteren sociale kwaliteit (buurtproblemen).

Naast deze prioriteiten wordt uiteraard ingezet op andere onderwerpen, reguliere taken en op urgente vragen en incidenten.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Voorgenomen doelstelling bij Veiligheid: participatie en samenwerking

Gemeente, inwoners, politie en andere partners werken steeds meer samen op Veiligheidsonderwerpen.

Maatregelen

Ook in 2015 vond het tweewekelijkse afstemmingsoverleg plaats over veiligheidsonderwerpen tussen de burgemeester/gemeente en de politie. Daarbij worden afspraken gemaakt over de prioriteiten van de politie-inzet, de gemeentelijke inzet en de gezamenlijke inzet op thema's als woninginbraken, (woon- en jeugd)overlastzaken, evenementen en jaarwisseling.

Het totaal aantal misdrijven is volgens politiecijfers in 2015 gedaald met ongeveer 13% terwijl het aantal woninginbraken (na twee jaar van sterke daling) juist met meer dan 60% is gestegen, naar het niveau van enkele jaren geleden. De precieze cijfers volgen begin 2016.

Na elke woninginbraak is er een informatiebrief gestuurd naar adressen rondom de getroffen woning. Daarin staan verschillende tips om de kans op een woninginbraak te verkleinen. Belangrijk is daarbij om de boodschap over te brengen dat inbraakpreventie vooral door de bewoner zelf georganiseerd wordt.

In het kader van preventie van woninginbraken hebben gemeente en politie (social) media campagnes ingezet onder andere in de week van de veiligheid, rondom de schoolvakanties en in het kader van het zogeheten donkere-dagen-offensief.

De inzet van Burgernet, de samenwerking tussen burgers, gemeente en politie aan veiligheid in de buurt is ook in 2015 voortgezet. Via SMS (tijdkritisch) en mails zijn diverse berichten naar deelnemersgroepen gestuurd. Het aantal lokale burgernetdeelnemers is mede dankzij verschillende wervingsactiviteiten gestegen naar ruim 2400 (= 9,5%), waarmee de oorspronkelijke doelstelling van 5% ruimschoots is bereikt.

De ketensamenwerking tegen georganiseerde misdaad van het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC) Den Haag is in 2015 voortgezet. Het RIEC faciliteert en stimuleert diverse veiligheidspartners in de aanpak van georganiseerde criminaliteit. Het RIEC fungeert als informatieknooppunt en expertisecentrum.

Complexe problematiek is vanuit de ketenoverstijgende aanpak van het Veiligheidshuis Haaglanden behandeld. Het gaat om ernstige overlast, maatschappelijke uitval en criminaliteit.

In de week van de veiligheid (week 41) organiseerde de gemeente samen met de politie en de brandweer op het terrein achter het gemeentekantoor een druk bezochte Veiligheidsdag, waarbij diverse lokale partners lieten zien welke inzet zij leveren voor de lokale veiligheid.

Voorgenomen doelstelling bij Brandweezorg

Het huidige niveau van de brandweezorg blijft behouden tegen aanvaardbare kosten.

Maatregelen

De belangrijkste taak en ambitie in de begroting van de Veiligheidsregio Haaglanden (VRH) was de bezuinigingsopdracht om vanaf 2015 10 % structureel goedkoper te werken. Randvoorwaarde daarbij is dat de veiligheidszorg en de veiligheid van het eigen personeel duurzaam gewaarborgd blijven. De VRH heeft bezuinigingen gecombineerd met vernieuwen, daardoor is de VRH erin geslaagd deze ambitieuze doelstelling te realiseren met behoud van de veiligheid van de burgers en bedrijven in de regio Haaglanden.

Ook was de VRH gebonden aan de afspraken in het Sociaal Plan, dat het Algemeen Bestuur in 2009 is overeengekomen met de vakorganisaties ABVAKABO FNV en CNV Publieke Zaak.

De invoering van het financieel verdeelmodel is een goed voorbeeld geweest van de regionale gedachte. Hiernaast is gerealiseerd dat er binnen de gehele regio gewerkt wordt binnen één uniform rooster.

Het ingezette beleid van "Op Koers" wordt in de komende periode doorgezet, waarbij de focus ligt op het door ontwikkelen van de vernieuwing om de operationele bedrijfsvoering en het brandweezorgniveau te blijven waarborgen. Resultaat hiervan is een vraag-gestuurd/risico-

gestuurde brandweer, die zich richt op een hoger maatschappelijk rendement en daarvoor specialiseert en differentieert in taken en middelen. Met het bovenstaande heeft de VRH de efficiencywinst, die de regionalisering mogelijk maakte, ten volle gerealiseerd.

Voorgenomen doelstelling bij Rampenbestrijding en crisisbeheersing

De bevolkingszorg bij calamiteiten en crisissituaties is op orde.

Maatregelen

Om de gemeentelijke crisisorganisatie in vorm te krijgen en te houden zijn in 2015 diverse activiteiten uitgevoerd. Zo hebben alle actiecentra een opleiding en training gehad evenals het Team Bevolkingszorg. De burgemeester volgt een trainingstraject dat in 2015/2016 regionaal is uitgezet en de wethouders hebben intern een cursus gevolgd. De nieuwe gemeentesecretaris van Wassenaar volgt nog dit jaar verschillende trainingen.

Een gedeelte van de crisisorganisatie is in 2015 één keer ingezet voor crisisnoodopvang van de vluchtelingen in sporthal 'de Vliethorst' in Voorschoten.

Het jaar 2015 is benut om de samenwerking op het gebied van crisisbeheersing binnen de Veiligheidsregio Haaglanden te professionaliseren en effectiever op te zetten. Steeds meer functies worden regionaal ingevuld en getraind. Crisiscommunicatie en Informatiemanagement zijn hierin de voorlopers. Een aantal functionarissen is door middel van regionale piketten nu 24/7 beschikbaar.

Wat heeft het gekost?

Tabel 4.1

Productgroep: Veiligheid ("-"= nadeel / "+"= voordeel)	Begroting primair 2015	Begroting actueel 2015	Rekening 2015	Verschil (begroting act/rekening)
Lasten	-2.493.394	-2.366.762	-2.346.480	20.282
Baten	0	0	395	395
Saldo van baten en lasten	-2.493.394	-2.366.762	-2.346.086	20.676
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0
Resultaat	-2.493.394	-2.366.762	-2.346.086	20.676

Toelichting /analyse verschillen

Geen significante afwijkingen ten opzichte van actuele begroting.

Wat hebben we bereikt?

Afgelopen jaar is er in de openbare ruimte streng gehandhaafd. Hierbij is scherp gekeken naar prioriteiten en de inzet van diverse toezichtinstrumenten. Zo zorgen we voor een veilige en schone openbare ruimte.

De eerste stappen voor het verkorten van de doorlooptijd van vergunningen zijn gezet. We beoordelen kleine afwijkingen van een bestemmingsplan sneller en hebben het vergunningenproces is nader uitgewerkt. Ook is het deelproces voor advisering door de commissie Welstand en Cultureel Erfgoed efficiënter ingericht. We werken meer oplossingsgericht. Als er belemmeringen waren, is er actief meegedacht over hoe een vergunning dan wel verleend kon worden.

In het kader van betere dienstverlening aan burgers is een organisatiebreed dereguleringstraject gestart. Inmiddels is een inventarisatie gemaakt van de mogelijkheden tot deregulering die in 2016 uitgevoerd kunnen worden.

De bouwleges zijn meer kostendekkend gemaakt. Kostendekkende leges zorgen ervoor dat de rekening wordt betaald door degene die een dienst/product afneemt en dat andere inwoners van Wassenaars hieraan niet meebetalen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Voorgenomen doelstelling bij Handhaving

Het beschermen van de woon- en leefomgeving.

Maatregelen

Op 17 februari 2015 is het Handhavingsuitvoeringsprogramma2015 vastgesteld waarin de naleving van de Wabo, het Bouwbesluit, de Wet Kinderopvang, de APV/bijzondere wetten, de Bouwverordening en de bestemmingsplannen zijn opgenomen. Daarnaast wordt het prioriteringsschema d.d. 16 november 2010 toegepast. Hiermee is de voorgenomen doelstelling bereikt.

Dit betekent dat de kinderopvanginstellingen, openbare ruimte en bebouwing in Wassenaar voldoen aan wet- en regelgeving.

In het Handhavingsuitvoeringsprogramma zijn de volgende zaken opgenomen:

- naleving van wet- en regelgeving (Wabo, Bouwbesluit, Wet kinderopvang)
- naleven bouw en regelgeving (APV, Bouwverordening)
- naleven voorschriften bestemmingsplan
- naleving prioriteringsschema

Voorgenomen doelstelling bij Doorlooptijd vergunningen

Binnen het gestelde kader van een integrale belangenafweging worden vergunningsaanvragen efficiënter behandeld.

Maatregelen

Verkorten afhandelingstermijnen

Het Wabo-proces is beschreven en uitgezet binnen de organisatie.

Eind 2015 hebben wij de beleidsregels "Kruimelgevallen Wassenaar 2015" vastgesteld waar de bouwplannen die in strijd zijn met het bestemmingplan aan getoetst kunnen worden. De beleidsregels zijn een helder en duidelijk beschreven normenkader waar burgers en bedrijven bij het maken van bouwplannen rekening mee kunnen houden. Daarmee wordt het uitgangspunt 'aanvragen is toekennen' daadwerkelijk mogelijk gemaakt.

Een ander effect hiervan is dat de administratieve last van het beoordelen van aanvragen omgevingsvergunning voor onder andere aan- en uitbouwen en bijgebouwen aanzienlijk wordt verminderd. Hierdoor valt er sneller een besluit over een aanvraag omgevingsvergunning.

Het proces voor het aanvragen, beoordelen en afhandelen van een aanvraag om kabels of leidingen te leggen is gedigitaliseerd. Er is ook een begin gemaakt met de digitalisering van het proces voor omgevingsvergunningen. Dit project wordt in 2016 voortgezet en afgerond.

Klantgerichtheid

In het kader van een kwaliteitsslag in dienstverlening hebben alle medewerkers van het team vergunningen een training effectief samenwerken gevolgd. Onderdeel van die training was klantgericht handelen en open communiceren. Ook zijn de brieven die gebruikt worden bij het behandelen van vergunningaanvragen (APV, Bijzondere wetten en Wabo) klantvriendelijk herschreven.

Tot slot is de informatie over vergunningen in de Producten & Diensten Catalogus geactualiseerd en zijn er nieuwe digitale formulieren gemaakt.

Voorgenomen doelstelling bij Deregulering Welstand

Minder gedetailleerde regels ten aanzien van de welstandstoets.

Maatregelen

Herziening Handboek voor Welstand en Beeldkwaliteit

De regels voor de fysieke leefomgeving staan verspreid over verschillende (bestemmings)plannen, verordeningen en beleidstukken zoals het handboek voor Welstand en Beeldkwaliteit.

In afwachting van de verlenging van de proef met het welstandsvrije gebied is het herzien van het handboek voor Welstand en Beeldkwaliteit "on-hold" gezet. Het handboek voor Welstand en Beeldkwaliteit is daarom in 2015 nog niet herzien. Dit zal pas in 2017 gebeuren.

Op basis van het raadsbesluit van 7 april 2015 is het proces voor de advisering van de commissie Welstand en Cultureel Erfgoed efficiënter gemaakt. Over bouwplannen die aan bepaalde vastgestelde kaders voldoen kan de secretaris van de commissie in mandaat adviseren.

Voorgenomen doelstelling bij Vergunningaanvragen in één oogopslag

Voorzien in de informatiebehoefte van inwoners over vergunningaanvragen in de omgeving.

Maatregelen

In september 2015 is de service "Omgevingsalert" voor Wassenaar live gegaan. Burgers en bedrijven kunnen via een app op een smartphone of tablet direct zien welke vergunningen er bij hen in de buurt zijn aangevraagd en/of verleend.

Voorgenomen doelstelling bij Leges

Alle producten en diensten die in de legesverordening staan genoemd, dienen kostendekkend te zijn.

Maatregelen

Uit het verdiepingsonderzoek leges omgevingsvergunningen bleek dat de legestarieven nog niet volledig kostendekkend zijn. Op basis zijn de legestarieven in 2016 en 2017 jaarlijks met 10% verhoogd. Bovendien moet er in de jaren 2016-2017 een kostenbesparing van € 181.000 worden gerealiseerd op de uitvoeringskosten.

Voorgenomen doelstelling bij Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (hierna VTH) en omgevingsrecht

Een professionele kwaliteit van de uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving is wat de samenleving van de overheid verwacht. Het doel is om de uitvoering transparanter en voorspelbaarder te maken en een meer gelijkmatige aanpak over het land te realiseren.

Eenduidige kwaliteitscriteria binnen de wet VTH maken inzichtelijk welke kwaliteit burgers, bedrijven en instellingen, maar ook overheden onderling en opdrachtgevers mogen verwachten bij de uitvoering of de invulling van de VTH-taken.

Maatregelen

Met de Wijziging van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in 2015 is er meer verantwoordelijkheid voor de kwaliteit op gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving overgedragen naar de gemeenten.

Hoe de gemeente Wassenaar met deze verantwoordelijkheid zal omgaan leggen we vast in de Verordening kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving en in het omgevingsbeleidsplan. Deze verordeningen zullen in de eerste helft van 2016 ter vaststelling aan de Raad worden aangeboden.

In november 2015 is een project gestart voor het implementeren van de wet Vergunningverlening, Veiligheid en Handhaving. De eerste fase hiervan is het opstellen van een omgevingsverordening en de daarbij behorende Vergunningen uitvoeringsplan en het Handhaving uitvoeringsplan. Het

afroeden van deze eerste fase (vaststellen van de omgevingsverordening) staat gepland in de eerste helft van 2016.

Wat heeft het gekost?

Tabel 4.2

Productgroep: Vergunningverlening, toezicht en handhav ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting primair 2015	Begroting actueel 2015	Rekening 2015	Vershil (begroting act/rekening)
Lasten	-2.107.347	-2.137.347	-2.071.833	65.514
Baten	1.267.194	1.267.194	762.168	-505.026
Saldo van baten en lasten	-840.153	-870.153	-1.309.665	-439.512
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0
Resultaat	-840.153	-870.153	-1.309.665	-439.512

Toelichting /analyse verschillen

Onderstaand worden de grootste verschillen toegelicht.

Lasten (+ €65.514)

In verband met het toegenomen aantal aanvragen omgevingsvergunningen en om knelpunten in de vergunningafhandeling te voorkomen, is voor één jaar een parttime casemanager Wabo aangetrokken. Hiervoor is een bedrag geraamd van € 30.000.

In de najaarsnota 2015 is besloten de lasten bouw-/omgevingsvergunningen incidenteel met € 30.000 te verhogen ten laste van het budget dienstverlening. De inhuur van deze casemanager loopt door in 2016. Daarom wordt voorgesteld het bovengenoemde bedrag van € 30.000 te reserveren om deze casemanager ook in 2016 te kunnen bekostigen.

De overige meevallers werden onder andere veroorzaakt door lagere advieskosten ten behoeve van het afgeven van vergunningen.

Baten (- €505.026):

De leges omgevingsvergunningen zijn geraamd op € 1.212.000. De werkelijke legesinkomsten voor omgevingsvergunningen bedroegen in 2015 € 725.000. Dit is een tekort ten opzichte van de begroting van € 487.000.

In het in juni 2015 aan uw Raad aangeboden verdiepingsonderzoek kostendekkendheid leges Wabo werd de mate van kostendekkendheid op basis van de legestarieven 2015 berekend op 70%. De te verwachten legesopbrengsten voor 2015 werden op basis hiervan berekend op € 850.000.

Hoewel het totaal aantal aanvragen jaarlijks toeneemt, blijven de aanvragen voor grotere projecten achter. Hierdoor zijn in 2015 de werkelijke legesopbrengsten € 125.000 lager uitgevallen dan het geschatte bedrag van € 850.000. Van bovengenoemde tekort van € 487.000 wordt € 362.000 veroorzaakt door niet kostendekkende leges en € 125.000 door tegenvallende legesaanvragen bij grote projecten.

Op basis van het bovengenoemde verdiepingsonderzoek heeft de Raad ingestemd tot maatregelen besloten om de leges omgevingsvergunningen met ingang van 2018 volledig kostendekkend te maken. Ook is een reserve gevormd om de te verwachten tekorten als gevolg van nog niet volledig kostendekkende leges in de jaren 2015-2017 te kunnen dekken. Voorgesteld wordt dat deel van het tekort in 2015 dat het gevolg is van niet kostendekkende leges (€ 362.000) te dekken uit deze reserve.

Het overige deel van het tekort komt ten laste van de algemene middelen.

Wat hebben we bereikt?

Vanuit onze zorgplicht voor de openbare ruimte is klein en groot onderhoud planmatig uitgevoerd en zijn klachten en meldingen verholpen. Ook het afgelopen jaar is de kwaliteit en staat van onderhoud beoordeeld en is daarop actie ondernomen in de vorm van klein onderhoud. Zie hiervoor ook de paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen.

Het coalitieakkoord geeft aan dat de kwaliteit van de openbare ruimte beter moet. Eind 2015 is met raadsleden besproken welke verwachtingen er bij de term kwaliteit zijn. De input uit die bijeenkomst geeft mede richting voor de beheerplannen.

In 2015 is de in 2014 ingestelde voorziening voor het wegwerken van achterstallig groenonderhoud gebruikt om onderhoud uit te voeren aan ruiterspaden, groot onderhoud uit te voeren rondom het parkeerterrein aan de Dr. Mansveltkade, snoeien van bomen en meer bloeiend groen aan te brengen. Dit laatste ook vanwege het stimuleren van de biodiversiteit.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Voorgenomen doelstelling bij Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT)

Voldoen aan de wettelijke verplichting invoering BGT

Maatregelen

Het afgelopen jaar heeft in het teken gestaan van de realisatie van de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT). Begin december zijn de bestanden, digitaal kaartmateriaal van Wassenaar naar de centrale organisatie (kadaster) toegestuurd. Op dit kaartmateriaal zijn objecten zoals gebouwen, wegen, water, spoorlijnen en groen op eenduidige manier vastgelegd. Eind 2015 is na een onderhandse aanbesteding de leverancier van het BGT beheer pakket definitief geworden.

Voorgenomen doelstelling bij Parallelweg Rijksstraatweg

Voldoen aan de verplichting van provincie om dit deel van de Via 44 ook in te richten als snelfietsroute.

Maatregelen

In dit project was het aanbrengen van een waterdichte laag opgenomen op het dak van de fietstunnel Erik Hazelhoff Roelfzema ter hoogte van de parallelweg. Dit om de geconstateerde lekkage te stoppen. Bij nadere inspectie van de tunnel bleek dat op andere plaatsen in het dak van de tunnel ook lekkagesporen aanwezig waren. Daarom is er onderzoek uitgevoerd naar de oorzaak van de lekkages. Het doel van het onderzoek is zorgen voor een effectieve en toekomstbestendige oplossing. In afwachting van het onderzoek zijn de werkzaamheden aan de parallelweg opgeschort.

Wat heeft het gekost?

Tabel 4.3

Productgroep: Openbare ruimte ("-"= nadeel / "+"= voordeel)	Begroting primair 2015	Begroting actueel 2015	Rekening 2015	Vershil (begroting act/rekening)
Lasten	-4.812.537	-7.909.127	-6.444.075	1.465.052
Baten	148.715	293.715	409.618	115.903
Saldo van baten en lasten	-4.663.822	-7.615.412	-6.034.457	1.580.955
Onttrekking reserves	0	2.975.120	1.180.966	-1.794.154
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	2.975.120	1.180.966	-1.794.154
Resultaat	-4.663.822	-4.640.292	-4.853.492	-213.200

Toelichting /analyse verschillen

Baten (€115.903)

De baten binnen deze productgroep zijn € 115.000 hoger uitgevallen. Dit komt door een hogere opbrengst van degeneratiekosten (de vergoeding die nutsbedrijven betalen voor kwaliteitsverlies straatwerk vanwege sleuven voor kabels) van circa € 66.000. Ook is er een voordeel van circa € 50.000 voor elektragebruik over de laatste jaren, betaald door de beheerder van deabri's (wachthuisje die beschutting biedt tegen de elementen) en mupi's (=straatmeubilair in de vorm van verlichte reclamezuil).

Lasten (€1.465.052)

In 2015 is een groot aantal projecten op het gebied van wegonderhoud opgestart. Hiervoor was in de begroting onvoldoende budget beschikbaar. In de voor- en najaarsnota is daarom geld beschikbaar gesteld uit de bestemmingsreserve onderhoud openbare ruimte van rond € 2,5 mln. Een aantal projecten is reeds afgerond. Het grootste deel van de uitgaven zal echter pas in 2016 plaats vinden en in sommige gevallen tot in 2017 doorlopen. Hierdoor zijn de lasten in 2015 circa € 1,7 mln. lager dan in de begroting voorzien.

Op 25 juli heeft een zomerstorm grote schade veroorzaakt aan het groenareaal. Er is wekenlang gewerkt om de uitgebroken takken, omgevallen en ernstig beschadigde bomen op te ruimen en de schade te herstellen. Ter dekking van deze extra kosten is in de najaarsnota een bedrag van € 178.288 beschikbaar gesteld.

Hogere kosten voor de voorschotbedragen voor elektraverbruik bij de openbare verlichting van circa € 86.000. Daarbij zal verrekening van daadwerkelijk gebruik in 2016 plaatsvinden.

De overschrijding van € 230.000 bij openbare verlichting is een gevolg van het onverwacht voortijdig moeten vervangen van de oudere leidingnetten. Deze netten uit de jaren 1965 – 1975 hebben kunststof aftakmoffen van de eerste generatie welke, naar nu blijkt, zijn gaan lekken. De extreme neerslag in het najaar 2015 veroorzaakte dusdanig veel storingen in het kabelnetwerk dat vervanging noodzakelijk was om de zo veel mogelijk ongestoorde lichtvoorziening in de gemeente te handhaven. Het betreft hier de wijken Nieuw Wassenaar en het Van Polanenpark. In 2016 wordt nog een analyse gemaakt van de overige netdelen waar zich nog dergelijke kunststof aftakmoffen bevinden.

Verder bleek bij de omzetting van de Ledverlichting langs de Wittenburgerweg een niet voorziene kabelaanpassing nodig. Zijn er noodzakelijke netverbeteringen uitgevoerd in de wijk Nieuw Wassenaar, nabij de Bloemcamplaan op het traject Katwijkseweg – De Wassenaarse Slag tot aan de Vleijmanlaan en voorbereidingskosten gemaakt voor de vernieuwing van de openbare verlichting in de Wijk Rijksdorp. Netvernieuwing aan de Van Hallstraat is 2 jaar eerder uitgevoerd vanwege onherstelbare storingen als gevolg van de veroudering van het kabelsysteem. Ook is een groot deel van de lichtmasten gereinigd om vooral de aantasting aan de paalvoet te vertragen. Daarnaast zijn er hogere onderhoudskosten geweest omdat een aanbesteding voor meerjarig onderhoud in regionaal verband is uitgelopen en er in de tussenfase een hoger onderhoudstarief betaald moest worden.

De gemeenteraad had een motie met betrekking tot speelnatuur aangenomen en voor de realisatie €14.000 beschikbaar gesteld. Voor de realisatie is een subsidie van € 90.000 toegekend. In de najaarsnota is daarvoor extra budget van € 90.000 is bij geraamd met als dekking de te ontvangen subsidie. Het project is nog niet in uitvoering gekomen doordat er meer tijd voor overleg en afstemming met de omgeving is genomen. Er is al een subsidie van €36.000 binnen gekomen.

In de resultaatbestemming wordt gevraagd worden om en bedrag van € 54.000 voor 2016 over te hevelen naar 2016. Het bedrag wordt gedekt door het nog te ontvangen deel van de subsidie. Daarnaast wordt gevraagd het restant bedrag van € 8.872 uit het oorspronkelijk beschikbaar gestelde bedrag van € 14.000 over te hevelen naar 2016.

Reserves - € 1.794.154

Onttrekking uit de bestemmingsreserve €2,35 mln. (voorjaarsnota) en €0,16 mln. (najaarsnota) voor het opstarten van diverse grote projecten. Een deel van deze projecten is voltooid. De rest wordt in 2016 uitgevoerd.

Dekking voor deze projecten is beschikbaar gesteld uit de bestemmingsreserve onderhoud openbare ruimte. Er wordt gevraagd de dekking ook in 2016 beschikbaar te stellen.

Wat hebben we bereikt?

Het gescheiden inzamelen en verwerken van huishoudelijke afvalstromen is uitgevoerd door Avalex. Er is wekelijks een ronde gemaakt om het aangeboden GFT en de restafvalfractie op te halen. De zogenaamde monostromen zoals papier, glas, kunststof en textiel zijn ingezameld bij de milieuparkjes. Het ondergronds brengen van de containers van de milieuparkjes loopt door. Het afgelopen jaar was de Generaal Winkelman aan de beurt.

Beheer- en onderhoudstaken op rioleringsgebied zijn uitgevoerd. Hierbij was het vGRP 2012 de basis.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Voorgenomen doelstelling bij onkruidbestrijding

Het onkruid op de verhardingen verwijderen. Dit op beeldkwaliteit C

Maatregelen

De inzet van onkruidborstelmachines is het afgelopen jaar vergroot. De relatief vochtige lucht en de hoge temperaturen in het najaar maakten dat er meer en langer onkruid aanwezig was. Daarom was het noodzakelijk het borstelen op een grotere totaaloppervlakte uit te voeren dan voorzien was. Mede daarom is de beeldkwaliteit op sommige locaties achtergebleven. Andere bestrijdingsmethodes zijn vooralsnog duurder gebleken of niet goed toepasbaar. Hoewel het mechanische bestrijden van onkruid niet ideaal is, is er te weinig reden om een alternatieve methode voor te stellen.

Voorgenomen doelstelling bij gladheidbestrijding

Het bestrijden van de gladheid in Wassenaar aan laten sluiten bij die van de omliggende gemeenten.

Maatregelen

In 2015 is proefgedraaid met het preventief bestrijden van gladheid zodat dit aansluit bij de werkwijze van omringende gemeenten. Omdat het beeld na de winter van 2014/2015 zeer beperkt beeld was, is de proef voortgezet naar de winter 2015/2016. Dit zal in het voorjaar van 2016 geëvalueerd worden waarna een voorstel volgt.

Voorgenomen doelstelling bij riolering

Een veilig, schoon, heel en functioneel werkend rioolstelsel om op adequate wijze het afval- en hemelwater af te voeren.

Maatregelen

In 2015 is er 9 kilometer vrijverval riool (rioleringsbuizen waar het afvalwater vanwege de zwaartekracht van hoog naar laag stroomt) gereinigd en geïnspecteerd. Gebleken is dat gegevens van meetpunten in overstorten en voor het grondwater niet altijd betrouwbaar zijn. Sensoren zijn oud waardoor de data onbetrouwbaar zijn geworden. Een vergelijkend onderzoek is gestart om te beoordelen of vervanging van sensoren nog zinvol of dat we over moeten gaan een nieuw (modern) meetnet.

De vervanging van de riolering en drainage van enkele straten in de wijk Oostdorp is uitgesteld vanwege de koppeling met werkzaamheden van de woningbouwvereniging. De start is nu in 2016. De vervanging van riolering in Raadhuislaan en Victorialaan is vanwege aan- en afvoer van materialen en materieel gekoppeld aan de restauratie van raadhuis De Paauw. Afhankelijk daarvan plannen we de werkzaamheden aan het riool in. Het vervangen van de riolering in de Bremhorst-, Teylingerhorst- en Kerkeboslaan is uitgesteld en wordt gestart na de realisatie van de van Zuijlen van Nijeveltstraat (fase 3). De herinrichting van de Van Zuijlen van Nijeveltstraat tussen De Lus is en de Van Oldenbarneveltweg is gecombineerd met het vervangen van de riolering en nutsleidingen. De uitvoering is inmiddels gestart.

Wat heeft het gekost?

Tabel 4.4

Productgroep: Afvalinzameling en verwerking en riolering ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting primair 2015	Begroting actueel 2015	Rekening 2015	Vershil (begroting act/rekening)
Lasten	-6.380.024	-6.407.044	-6.441.264	-34.220
Baten	7.755.798	7.941.603	7.434.134	-507.469
Saldo van baten en lasten	1.375.774	1.534.559	992.870	-541.689
Onttrekking reserves	0	15.000	0	-15.000
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	15.000	0	-15.000
Resultaat	1.375.774	1.549.559	992.870	-556.689

Toelichting /analyse verschillen

Baten - €507.469

Van het totaal aan baten is een nadeel van circa € 375.000 toe te schrijven aan een lagere rioolheffing dan begroot. Dit komt voornamelijk doordat het waterverbruik, waaraan de heffing gekoppeld is, lager uitgevallen is dan vooraf was ingeschat. Bij de reinigingsheffingen is door een afnemend aantal bedrijfsaansluitingen een lagere opbrengst van circa € 108.000 gerealiseerd. Daarnaast kleine verschillen onder de €50.000.

Lasten - € 34.220

Hogere kosten voor de riolering van circa € 34.000, zoals in de najaarsnota al aangegeven, zijn veroorzaakt doordat er enerzijds meer pompen vervangen moesten worden en anderzijds er meer herstel van kleine gebreken nodig was.

Reserves - € 15.000

In de begroting is een onttrekking uit de reserve voor het afvalbeleidsplan geraamd. Uitgaven hebben in 2015 niet plaats gevonden.

Wat hebben we bereikt?

De gemeente exploiteert en onderhoudt het gemeentelijk bezit om een adequate huisvesting te bieden aan een gemeentelijke diensten en instellingen met maatschappelijke waarden. Onderdeel van het accommodatiebeleid is het doorvoeren van kostendekkende huren voor alle gebruikers door de investeringen en kosten aan accommodaties transparant te maken en door te belasten aan de gebruikers. In 2015 is verder gewerkt aan het transparant maken van de kosten.

Het technisch beheer en onderhoud van de accommodaties is opgenomen in de voorzieningen. De grondslag hiervan is opgenomen in de meerjarenonderhoudsbegroting.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

In 2015 is gestart met het opstellen van een beheerplan en met het inzichtelijk maken van de consequenties van het doorvoeren van kostendekkende huren. In 2016 gaan we hier mee verder.

Bij het voorgenomen onderhoud aan Raadhuis De Paauw is gebleken dat de onderhoudskeuzen in het verleden niet hebben bijgedragen aan een duurzame instandhouding van dit rijksmonument. Met een proefvlak is de meer oorspronkelijke kwaliteit teruggebracht. Op basis van deze ervaring kan nu in samenspraak met de Commissie WCE en de Rijksdienst voor Cultureel erfgoed afgewogen worden welke aanpak de meest gewenste is voor dit rijksmonument.

De gemeente heeft cultureel centrum De Warenar teruggekregen van de woningbouwvereniging. Het is nu de vraag hoe we de toekomst zien van het culturele programma in relatie tot het gebouw. Een antwoord hierop zal in 2016 gegeven moeten worden. Het gebouw moet duidelijk weer up-to-date gemaakt worden, zowel op bouwtechnisch vlak als qua uitstraling.

Wat heeft het gekost?

Tabel 4.5

Productgroep: Gebouwen en opstallen ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting primair 2015	Begroting actueel 2015	Rekening 2015	Vershil (begroting act/rekening)
Lasten	-372.299	-402.299	-455.507	-53.208
Baten	442.402	442.402	235.302	-207.100
Saldo van baten en lasten	70.103	40.103	-220.204	-260.307
Onttrekking reserves	0	30.000	0	-30.000
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	30.000	0	-30.000
Resultaat	70.103	70.103	-220.204	-290.307

Toelichting /analyse verschillen

Baten - €207.100

De achtergebleven baten komen voort uit lagere opbrengst uit grondverkopen dan begroot.

Voorzien was € 350.000 en hiervan is € 135.000 gerealiseerd door de verkoop van grond bij de Hofcampweg. Daarnaast kleine verschillen lager dan €50.000.

Lasten - € 53.208

Hogere lasten van circa € 53.000 zijn vooral het gevolg van de bijdrage aan de herinrichting van de openbare ruimte rondom de Aldi.

Reserves - € 30.000

In de najaarsnota is €30.000 aanvullend budget beschikbaar gesteld voor het krediet Huize den Deyl. De werkzaamheden zijn nog niet uitgevoerd.

P5 Financiering en algemene middelen

Programma	Productgroep	Producten
Algemene dekkingsmiddelen	Belastingen Algemene uitkering Treasury, saldi en deelnemingen	Gemeentelijke belastingen Algemene uitkering Geldleningen Deelnemingen Algemene baten en lasten onvoorzien Saldo kostenplaatsen Resultaat en winstbestemming

Visie en maatschappelijke effecten

De financiële positie van Wassenaar is gezond. Dat is belangrijk omdat inwoners, bedrijven en instellingen baat hebben bij, dan wel afhankelijk zijn van voorzieningen die de gemeente biedt. Deze goede financiële positie dient dan ook behouden te blijven door een doelmatig financieel beleid en een duurzaam sluitende begroting. De investeringen zijn deels al voorzien, deels incidenteel en deels structureel te dekken.

De omvang en de functie van de algemene reserve worden opnieuw gezien. Er dienen bijvoorbeeld geen structurele uitgaven ten laste van de algemene reserve te worden gebracht.

Om kostenoverschrijdingen te vermijden is een sterke en adequate politieke sturing op grote projecten noodzakelijk.

De OZB en andere belastingen kennen ten hoogste een inflatiecorrectie. De tarieven en belastingen worden transparant berekend. De grondslagen worden door de gemeenteraad vastgesteld. Er komt geen heffing op parkeren. Er wordt inzichtelijk gemaakt hoe de ontwikkeling van de OZB de afgelopen tien jaar is geweest.

Wat heeft het gekost?

Tabel 5.0

P5 Financiering en algemene middelen bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)		Begroting primair 2015	Begroting actueel 2015	Rekening 2015	Vershil (begroting actueel / rekening)
Belastingen	Baten	12.007	11.853	11.633	-220
	Lasten	-861	-872	-875	-3
	Saldo	11.146	10.980	10.758	-223
Algemene uitkering	Baten	25.165	24.573	24.782	210
	Lasten	0	0	0	0
	Saldo	25.165	24.573	24.782	210
Treasury, saldi en deelnemingen	Baten	3.227	3.181	3.205	24
	Lasten	142	304	486	182
	Saldo	3.369	3.485	3.691	207
Totaal baten		40.399	39.606	39.620	14
Totaal lasten		-719	-568	-389	180
Totaal saldo van baten en lasten		39.680	39.038	39.232	194
Onttrekking reserves		101	44.245	44.245	0
Toevoeging reserves		0	-44.149	-44.149	0
Mutaties reserves		101	96	96	0
Resultaat		39.781	39.134	39.328	194

Wat hebben we bereikt?

De gemeente kent diverse gemeentelijke heffingen. De gemeentelijke heffingen zijn te verdelen in belastingen en rechten.

De belastingen zijn algemene dekkingsmiddelen, terwijl de rechten zogenoemde bestemmingsheffingen zijn. Dit betekent dat er een specifieke taak van de gemeente tegenover staat, zoals bijvoorbeeld afval ophalen. Rechten mogen niet meer dan kostendekkend zijn. In principe geldt voor belastingen geen opbrengstlimiet.

Volgens de uitgangspunten van de Kaderbrief 2015-2018 zijn de baten van alle belastingen voor 2015 aangepast met het inflatiepercentage van 1,5%.

Sinds 2011 voert Belasting Samenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR) de heffing en invordering van de belastingen voor Wassenaar uit. Ook bepaalt de BSGR de hoogte van de WOZ-waarde.

In het coalitieakkoord is afgesproken dat de stijging van de belastingopbrengsten niet meer bedraagt dan de correctie voor inflatie. De duidelijkheid over de lokale heffingen in het algemeen en de OZB in het bijzonder wordt vergroot.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Voorgenomen doelstelling bij OZB en andere belastingen

De stijging van de belastingopbrengst bedraagt niet meer dan de correctie voor inflatie.

Maatregelen

In de begroting 2015 zijn de belastingopbrengsten met het inflatiepercentage van 1,5% verhoogd. Het inflatiepercentage is ontleend aan de ramingen die door het Centraal Planbureau zijn gedaan in het Centraal Economisch Plan (CEP) 2014.

Voorgenomen doelstelling bij Nota lokale heffingen

De duidelijkheid te vergroten over de lokale heffingen in het algemeen en van de onroerende-zaakbelastingen in het bijzonder.

Maatregelen

In de raadsvergadering van 6 juli 2015 is de Nota Lokale Heffingen 2015 vastgesteld. In deze nota is de samenstelling van het pakket aan lokale heffingen, de (verdeling van de) druk van de lokale heffingen over de diverse bevolkingsgroepen en belanghebbenden, de kostendekkendheid van de heffingen, het kwijtscheldingsbeleid en het tarievenbeleid beschreven. Ook is beschreven welke heffingen in de gemeente Wassenaar niet worden geheven en is er aandacht voor recente ontwikkelingen. Eind december 2014 is een informatiebrief over de ontwikkeling van de OZB in de afgelopen tien jaar aan de raad verstuurd.

Wat heeft het gekost?

Tabel 5.1

Productgroep: Belastingen ("-" = nadeel / " + " = voordeel)	Begroting primair 2015	Begroting actueel 2015	Rekening 2015	Vershil (begroting act/rekening)
Lasten	-861.067	-872.369	-875.174	-2.805
Baten	12.006.825	11.852.825	11.632.800	-220.025
Saldo van baten en lasten	11.145.758	10.980.456	10.757.625	-222.831
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0
Resultaat	11.145.758	10.980.456	10.757.625	-222.831

Toelichting /analyse verschillen

De lagere opbrengst van € 222.000 wordt met name veroorzaakt door:

- lagere opbrengsten voor OZB (woningen en niet-woningen) € 223.000
- lagere opbrengst precariobelasting € 90.000
- hogere opbrengsten voor toeristenbelasting € 87.000

De lagere opbrengsten OZB zijn het gevolg van een lagere WOZ-waarde dan geraamd en een lagere opbrengst over eerdere boekjaren.

De lagere opbrengst precariobelasting komt gedeeltelijk doordat de vaste precario voor 2015 nog niet was opgelegd. Dit gebeurt naar verwachting begin 2016. Daarnaast loopt de precario op tijdelijke uitstallingen (m.n. containers en bouwketen) terug.

De hogere opbrengst toeristenbelasting is veroorzaakt door een hoger aantal overnachtingen dan geraamd. Het is nog te vroeg om te bepalen of deze stijging een structureel karakter heeft.

Wat hebben we bereikt?

Sinds de opstelling van de begroting heeft de algemene uitkering uit het gemeentefonds de volgende ontwikkeling laten zien voor de jaren 2013 tot en met 2015. De hogere uitkering voor 2015 ten opzichte van 2013 en 2014 komt door de integratie-uitkering voor het sociaal domein met ingang van 2015.

Tabel 5.2.1

Circulaires Gemeentefonds	2013	2014	2015
Mei 2014	18.769.213	19.687.146	25.164.661
September 2014 mutatie	-43.233	19.222	-84.638
tussenstand	18.725.979	19.706.368	25.080.023
December 2014 mutatie	27.797	-68.967	-155.171
tussenstand	18.753.777	19.637.400	24.924.852
Mei 2015 mutatie	-3.471	8.762	-420.498
tussenstand	18.750.306	19.646.162	24.504.353
September 2015 mutatie	-1.166	0	85.039
tussenstand	18.749.140	19.646.162	24.589.393
December 2015 mutatie	-19.640	26.962	178.724
eindstand	18.729.500	19.673.125	24.768.117

De belangrijkste ontwikkeling waarmee we in de algemene uitkering na het vaststellen van de begroting geconfronteerd zijn, is de teruggang van het acres voor 2015 en de negatieve afrekening van het acres over 2014. Daardoor is de uitkering met € 652.000 verminderd.

Hier tegenover stond een voordeel van € 121.000 omdat de raming voor het aantal bijstandontvangers in de landelijke uitkeringsbasis is verminderd.

Hoeveelheidsverschillen hebben per saldo geleid tot een voordeel van € 88.000.

Een verlaging van de uitkering voor de Wmo met € 75.000 en een uitkering van € 209.000 voor de Huishoudelijke Hulp Toelage zijn zoals afgesproken één op één vertaald in de betreffende budgetten en pakken daarmee budgettair neutraal uit.

De drie decentralisatiebudgetten vormen samen de integratie-uitkering sociaal domein. Deze integratie-uitkering is integraal onderdeel van de algemene uitkering en mag als algemeen dekkingsmiddel in de gemeentelijke exploitatie worden ingezet. In de loop van 2014 en 2015 zijn ook de budgetten voor de integratie-uitkering Sociaal domein 2015 verlaagd voor een totaalbedrag van € 157.000. Volgens afspraak zijn de budgetten met ditzelfde bedrag verlaagd.

Deze ontwikkelingen binnen het Gemeentefonds hebben er toe geleid dat de algemene uitkering over 2015 ten opzichte van de *oorspronkelijke* raming op basis van de meicirculaire 2014 bruto

met ca. € 397.000 afgenomen is. Wanneer gecorrigeerd wordt voor de doorvertaling in specifieke budgetten resteert een netto vermindering van € 373.000.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Voorgenomen doelstelling bij het onderhoud van de algemene uitkering

Bestuur en organisatie zijn tijdig en juist geïnformeerd over de ontwikkeling van het gemeentefonds.

Maatregelen

De verschillende circulaire over het gemeentefonds zijn uitgewerkt in collegeadviezen en raadsinformatiebrieven waarmee duidelijk is gemaakt wat de beleidsimplicaties en financiële gevolgen zijn van de ontwikkeling van de algemene uitkering. De gevolgen zijn bij Voorjaarsnota en Najaarsnota verwerkt in de ramingen. De financiële gevolgen van de Decembercirculaire konden door het late tijdstip van verschijnen niet in de ramingen worden verwerkt.

Wat heeft het gekost?

Tabel 5.2.2

Productgroep: Algemene uitkering ("-"= nadeel / "+"= voordeel)	Begroting primair 2015	Begroting actueel 2015	Rekening 2015	Verschil (begroting act/rekening)
Lasten	0	0	0	
Baten	25.164.662	24.572.502	24.782.409	209.907
Saldo van baten en lasten	25.164.662	24.572.502	24.782.409	209.907
Onttrekking reserves	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0
Resultaat	25.164.662	24.572.502	24.782.409	209.907

Toelichting /analyse verschillen

Ten opzichte van de raming op basis van de actuele begroting is er in totaal sprake van een voordeel van € 210.000. Dit komt vooral doordat de positieve ontwikkelingen van de Decembercirculaire nog niet in de begroting waren verwerkt. De belangrijkste post hierin was de ontwikkeling van de reguliere algemene uitkering met € 177.000 voordelig.

In dit voordeel is een 'nog te ontvangen'-post opgenomen van € 209.000 voor de huishoudelijke hulp toelage die gemeente Leidschendam-Voorburg als regiogemeente beschikt heeft gekregen.

Wat hebben we bereikt?/Ontwikkelingen

In deze productgroep zijn de volgende ontwikkelingen van belang.

Dividenden

De dividenduitkeringen uit de gemeentelijke belangen in BNG, Alliander en Nuon Energy blijven onder druk staan.

- BNG meldt dat de vooruitzichten voor 2015 met aanhoudende onzekerheden zijn omgeven, waardoor zij het niet verantwoord vindt om uitspraken te doen over de hoogte van de verwachte netto winst over 2015.
- Halverwege 2015 is het economisch belang in Nuon Energy definitief beëindigd. Met ingang van 2016 wordt dus ook geen rentevergoeding op de uitgestelde levering in de vorm van preferent dividend ontvangen.
- Halverwege 2019 wordt een met de verkoopopbrengst van Nuon Energy uitgezette geldlening afgelost. Dit zal naar verwachting een lagere herbeleggingsrendement tot gevolg hebben dat opgevangen zal moeten worden in de meerjarenramingen.
- Het dividend op het gemeentelijk belang in het netwerkbedrijf Alliander wordt voorzichtigheidshalve op het niveau van de winstuitkering over 2012 geraamd, € 350.000. Door incidentele baten kende Alliander over 2014 een fors hogere uitkeerbare winst dan waar oorspronkelijk van uit was gegaan. Dit leidde in 2015 tot een hoger ontvangen dividend dan geraamd.

Tabel 5.3.1

Tabel Dividenden	werkelijk 2013	werkelijk 2014	geraamd 2015	werkelijk 2015
Dividend Nuon Energy (in € 1.000)	405	195	293	293
Dividend netwerkbedrijf Liander (in € 1.000)	335	589	350	587
Dividend Dunea	Statutair beperkt			
Dividend BNG (in € 1.000)	159	135	122	61

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Voorgenomen doelstelling bij het actualiseren van de visie op de omvang en functie van de algemene reserve

De omvang van de algemene reserve en de wijze waarop deze reserve als dekking kan worden aangewend sluiten aan bij de aard en omvang van het risicoprofiel van de gemeente en het materieel sluitend zijn van de begroting.

Maatregelen

- In de raadsvergadering van 2 maart 2015 is de beleidsnotitie Risicomanagement & Weerstandsvermogen vastgesteld. Hierin zijn de uitgangspunten en kaders bepaald om de omvang van de benodigde weerstandscapaciteit te kunnen bepalen als onderdeel van het weerstandsvermogen.
- Tijdens de behandeling van de begroting voor 2015 heeft uw raad het belang van een herziening van de indeling van reserves en voorzieningen en een mogelijke herijking van doelstelling en omvang van reserves en voorzieningen onderstreept door een tweetal moties aan te nemen over de jaarlijkse beoordeling van de ontwikkeling van reserves en voorzieningen en over een onderzoek naar de aanwending daarvan. Beide moties zijn uitgewerkt in de Kadernota voor 2016: Enerzijds heeft een heroverweging van de bestaande reserve-indeling plaatsgevonden zodat deze beter aansluit bij het (risico)profiel van de gemeente. Anderzijds zijn suggesties gedaan om het vrij besteedbare deel van de algemene reserve duurzaam in te zetten ten behoeve van de gemeente Wassenaar en haar inwoners.

Voorgenomen doelstelling bij Invoering vennootschapsbelasting(vpb) voor decentrale overheden per 2016

De invoering van de Vennootschapsbelasting had nog geen gevolgen voor de jaarrekening 2015. Met ingang van de begroting voor 2016 is inzichtelijk wat de gevolgen van de invoering van de vennootschapsbelastingplicht zijn. De gemeentelijke administratie is hierop met ingang van 2016 ingericht.

Maatregelen

Met de raadsinformatiebrief "Stand van zaken vpb na impactanalyse" d.d. 26-11-2015 is de raad geïnformeerd wat tot dan toe de bevindingen waren.

Er zijn nog enkele uitzoekpunten, maar voorlopig lijkt het dat de vpb-druk voor de gemeente Wassenaar zeer beperkt of zelfs nihil zal zijn. Van het incidentele budget voor het project vpb van € 60.000, dat met de voorjaarsnota 2015 is verkregen, resteert nog € 38.665. Dit komt omdat de strategie-, besluitvormings- en implementatiefase naar 2016 is verschoven. In de resultaatbestemming wordt voorgesteld dit over te hevelen naar 2016.

Voorgenomen doelstelling bij Treasury

De financieringsfunctie van de gemeente is geoptimaliseerd. Daardoor is sprake van minimale financieringslasten en optimale beleggingsresultaten bij prudente uitzetting van kasoverschotten. Wij zijn zo verzekerd van toegang tot de geld- en kapitaalmarkt tegen marktconforme condities.

Maatregelen

Met zo actueel mogelijke liquiditeitsprognoses en het volgen van de geld- en kapitaalmarkt worden looptijden van aangetrokken en uitgezette gelden en gelden in rekening-courant optimaal op elkaar afgestemd.

Met de invoering van het schatkistbankieren kunnen lagere overheden hun overtollige kasmiddelen alleen nog uitzetten bij het rijk of bij andere overheden. Deze rentevergoeding is laag. Zo rond de nul %. Hierdoor is het liquiditeitsbeleid er op gericht voldoende middelen beschikbaar te hebben om grotere uitgaven te kunnen doen.

Wat heeft het gekost?

Tabel 5.3.2

Productgroep: Treasury, saldi en deelnemingen ("-"= nadeel / "+"= voordeel)	Begroting primair 2015	Begroting actueel 2015	Rekening 2015	Vershil (begroting act/rekening)
Lasten	142.018	303.881	486.313	182.432
Baten	3.227.347	3.180.847	3.205.176	24.329
Saldo van baten en lasten	3.369.365	3.484.728	3.691.489	206.761
Onttrekking reserves	101.336	44.244.731	44.244.729	-2
Toevoeging reserves	0	-44.148.731	-44.148.731	0
Mutaties reserves	101.336	96.000	95.998	-2
Resultaat	3.470.701	3.580.728	3.787.487	206.759

Toelichting /analyse verschillen

Geldleningen

Per saldo wordt op geldleningen een voordeel gerealiseerd van € 103.000. Dit komt door een aantal voor- en nadelige afwijkingen (niet limitatief):

Voordelig

- lagere rentelasten (o.a. door een onterechte raming voor een reeds afgeloste geldlening) € 175.000
- per saldo hogere overige rentebaten € 11.000

Nadelig

- een te hoog geraamde renteopbrengst voor de hypotheke € 51.000
- een hogere rentetoekening aan investeringen € 40.000

Deelnemingen

Het dividend van € 97.000 over de uitgestelde levering van de laatste verkooptranche van Nuon Energy was bij het opstellen van de Najaarsnota nog niet verwerkt in de administratie. De vergoeding is wel ontvangen waardoor er ten opzichte van de raming sprake is van een voordeel.

Algemene baten en lasten

Op algemene baten en lasten wordt een nadeel van afgerond € 86.000 gerealiseerd.

Hiervan wordt € 115.000 veroorzaakt door de noodzakelijke dotatie aan de voorziening dubieuze debiteuren.

In het zgn. 'collegepotje' voor éénmalige subsidies van € 49.951 resteert € 15.000 en van de post voor onvoorziene uitgaven resteert op dit programma nog € 10.000.

Saldo kostenplaatsen

Op saldo kostenplaatsen wordt per saldo een voordeel gerealiseerd van € 92.000. De afrekening met de werkorganisatie Duivenvoorde over 2015 valt € 170.000 voordeliger uit. De doorbelastingen vanuit de kostenplaatsen huisvesting en tractie laten juist verslechtingen zien van resp. € 46.000 en € 36.000.

Verplichte paragrafen

Paragraaf lokale heffingen

1.1 Inleiding

Deze paragraaf geeft inzicht in de door de gemeente Wassenaar geheven belastingen, bestemmingsheffingen en rechten. De heffingsbevoegdheid ontleent de gemeente aan een wettelijke grondslag, zoals de Gemeentewet en de Wet milieubeheer. Het invoeren, wijzigen en afschaffen van lokale heffingen is een bevoegdheid van de gemeenteraad.

Onder de belastingen vallen de onroerende-zaakbelastingen, de toeristenbelasting, de hondenbelasting, de reclamebelasting (ondernemersheffing) en de precariobelasting. De opbrengst van de belastingen gaat naar de algemene middelen en is vrij besteedbaar.

Onder de bestemmingsheffingen vallen de rioolheffing, de reinigingsheffingen en de baatbelastingen. Heffingen zijn vergoedingen voor een specifieke taak die de gemeente uitvoert.

De rechten omvatten een zeer grote groep. De belangrijkste hiervan zijn de marktgelden, de begrafenisrechten en de leges inzake omgevingsvergunningen, reisdocumenten, burgerlijke stand en de gemeentelijke basisadministratie.

Voor zowel bestemmingsheffingen als de rechten geldt dat de tarieven maximaal kostendekkend mogen zijn en dat de opbrengst gebruikt wordt voor de dekking van de gemaakte kosten.

1.2 Beleid lokale heffingen

Het uitgangspunt voor de lokale lasten voor de gemeente Wassenaar is dat een lastenverzwaring voor de inwoners van Wassenaar alleen mag als er geen duurzame alternatieven beschikbaar zijn. Daarnaast geldt dat onder het motto "de gebruiker betaalt" heffingen zoveel mogelijk kostendekkend zijn.

1.3 Aanpassingen tarieven belastingen en rechten

Conform de uitgangspunten in de Kaderbrief 2015 – 2018 zijn de belastingen, leges en rechten voor 2015 met het inflatiepercentage van 1,5% verhoogd.

Afvalstoffenheffing

Bij de behandeling van de begroting 2015 is besloten een aantal posten voor nieuw beleid te schrappen ter hoogte van een bedrag van € 126.000 en te gebruiken om de tarieven voor de afvalstoffenheffing te verlagen. Hierdoor zijn deze tarieven met 1,1% gedaald in plaats van gestegen met 1,5%.

Leges omgevingsvergunningen

Voor de leges omgevingsvergunningen is in 2013 een onderzoek naar de kostendekkendheid uitgevoerd. Hieruit bleek dat de legestarieven slechts voor 60% kostendekkend waren. Om toe te groeien naar 100% kostendekkendheid zijn voor de jaren 2014 en 2015 de tarieven met

respectievelijk 10% en 20% verhoogd en is een reserve gevormd om tekorten in de komende jaren te kunnen dekken. Vervolgens is in 2014 en 2015 een verdiepingsonderzoek naar de kostendekkendheid uitgevoerd. Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek en de besluitvorming daarover in de gemeenteraad van 6 juli 2015 wordt voor 2016 en 2017 een verhoging van 10% van de tarieven voor leges omgevingsvergunningen doorgevoerd. Het college heeft tevens de opdracht gekregen om in de jaren 2016-2017 een besparing op de uitvoeringskosten te realiseren van € 181.000.

1.4 Kostendekkendheid van de tarieven

Door de VNG zijn voor de afvalstoffenheffing, rioolheffing, leges en lijkbezorgingsrechten richtlijnen opgesteld om meer uniformiteit en kosteninzicht te bereiken in de tarieven. Deze richtlijnen verbeteren het inzicht in de kostencalculaties die de basis vormen voor de tarieven. Binnen de gehanteerde uitgangspunten zijn de afvalstoffenheffing en de rioolheffing op begrotingsbasis in principe volledig kostendekkend.

De tarieven voor de afvalstoffenheffing zijn voor 2015 uiteindelijk niet 100% kostendekkend vastgesteld. De verwachting was namelijk dat door een lagere bijdrage aan Avalex in 2016 de totale kosten in 2016 zouden dalen tot het niveau van de geraamde opbrengsten van 2015. Het kostendekkend vaststellen van de tarieven in 2015 en 2016 zou leiden tot sterk schommelende tarieven.

1.5 Overzicht tarieven

De belangrijkste tarieven voor belastingjaar 2015 zijn:

Tabel 6.1.1

Belastingen	Tarief 2015
Onroerende zaakbelasting voor woningen - Tarief eigenaar (% van de WOZ-waarde)	0,1200%
Onroerende zaakbelasting voor niet-woningen - Tarief eigenaar (% van de WOZ-waarde) - Tarief gebruiker (% van de WOZ-waarde)	0,2437% 0,1951%
Afvalstoffenheffing - Eenpersoonshuishouden - Meerpersoonshuishouden	€ 300,60 € 432,84
Rioolheffing - Vastrecht tot 80 m ³ - Variabel boven 80 m ³ , per m ³	€ 118,92 € 1,50
Hondenbelasting - Eerste hond	€ 80,52
Toeristenbelasting - per overnachting (camping) - per overnachting (hotel/pension)	€ 0,94 € 2,35

Belastingen	Tarief 2015
Precario op kabels en leidingen (per strekkende meter)	€ 2,50
Ondernemersheffing - vast bedrag - vermeerderd met € 1,65 voor elke € 1.000 aan WOZ-waarde boven € 153.000 (maximum heffingsbedrag € 900)	€ 200,00

Voor een volledig overzicht van de tarieven wordt verwezen naar de in december 2014 vastgestelde belastingverordeningen voor 2015.

1.6 De opbrengsten van de gemeentelijke belastingen en heffingen

Onderstaand overzicht vermeldt de geraamde en werkelijke baten voor 2015 voor wat betreft de belangrijkste belastingen en heffingen.

Tabel 6.1.2

bedragen x € 1.000

	Belastingen	Raming 2015	Werkelijk 2015
1	OZB woningen (E)	6.563	6.476
2	OZB niet-woningen (E+G)	2.333	2.197
3	Hondenbelasting	145	150
4	Precariobelasting	1.847	1.757
5	Toeristenbelasting	851	937
6	Baatbelasting	16	15
7	Ondernemersheffing	91	90
	Heffingen		
8	Reinigingsheffingen	4.733	4.636
9	Rioolheffing	2.788	2.414
10	Marktgeden	43	35
11	Begrafenisrechten	48	45
12	Leges bouwvergunningen	1.212	725
13	Secretarieleges	601	570
14	Retributies	46	21
15	Overige leges en rechten	6	7

Voor een toelichting op de belangrijkste afwijkingen wordt verwezen naar de cijfermatige toelichting c.q. analyse per productgroep.

1.7 Kwijtschelding

In de raadsvergadering van 7 april 2015 is de Regeling kwijtschelding gemeentelijke belastingen Wassenaar 2015 vastgesteld. Hiermee is het kwijtscheldingsbeleid geactualiseerd. Kwijtschelding is in Wassenaar mogelijk voor de onroerende-zaakbelastingen, de hondenbelasting (alleen eerste

hond), afvalstoffenheffing en rioolheffing. Ook voor ZZP'ers is het mogelijk om onder dezelfde voorwaarden als privé-personen voor kwijtschelding in aanmerking te komen.

In 2015 zijn de volgende bedragen uitgegeven voor kwijtschelding.

Tabel 6.1.3

bedragen x € 1.000

Belastingen	Raming 2015	Werkelijk 2015
OZB	3	2
Hondenbelasting	6	5
Afvalstoffenheffing	202	205
Rioolheffing	84	90
Totaal	295	301

1.8 Ontwikkeling woonlasten

Door de totale woonlasten voor meerpersoonshuishoudens in jaar t te vergelijken met het landelijk gemiddelde in jaar t-1 (zoals gepubliceerd door het Coelo) en uit te drukken in een percentage kan de ontwikkeling van de woonlasten ten opzichte van het landelijk gemiddelde worden geschetst.

Tabel 6.1.4

	Rekening2014	Begroting 2015	Rekening 2015
totale woonlasten gezin Wassenaar in jaar t	€ 1.183,00	€ 1.190,00	€ 1.179,00
woonlasten gemiddeld gezin in t-1 (cijfers Coelo)	€ 697,00	€ 704,00	€ 704,00
woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde jaar ervoor (x100%)	169,8%	169,1%	167,5%

Bovenstaande vergelijking laat zien dat de woonlasten in Wassenaar weliswaar hoger liggen dan het landelijk gemiddelde, maar ook dat de ontwikkeling van de woonlasten ten opzichte van 2014 lager ligt dan gemiddeld en op basis van deze cijfers in 2015 zelfs gedaald is.

1.9 Precariobelasting kabels en leidingen

De precariobelasting wordt geheven op basis van artikel 228 van de Gemeentewet. Het is een algemene belasting voor 'het hebben van voorwerpen, onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond'. De opbrengsten gaan naar de algemene middelen. Al sinds 2006 bestaat onduidelijkheid over de vraag of netwerken van nutsbedrijven worden vrijgesteld van precariobelasting. Eind 2015 heeft de Tweede kamer (opnieuw) een motie aangenomen waarin de Minister van BZK wordt verzocht zo snel als mogelijk een wetsvoorstel bij de Kamer in te dienen dat de precariobelasting op netwerken van nutsbedrijven afschaft. Daarbij is tevens gevraagd om een ruime overgangperiode, zodat de inkomsten voor de gemeenten die de heffing al invoerden niet te abrupt wegvallen.

1.10 Samenwerking verschillende gemeenten en het Hoogheemraadschap Rijnland

Wassenaar werkt op het gebied van belastingheffing samen met de gemeenten Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Katwijk, Leiden, Oegstgeest, Voorschoten en Zoeterwoude en het Hoogheemraadschap van Rijnland. Hiervoor is onder de naam Belastingssamenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR) een zelfstandige belastingorganisatie opgericht met Leiden als vestigingsplaats. De organisatie heeft de vorm van een gemeenschappelijke regeling met een openbaar lichaam.

De gemeente Wassenaar heeft de volledige heffing en invordering, inclusief de waardering in het kader van de Wet WOZ, overgedragen aan de BSGR. Vanaf 2011 ontvangen de belastingbetalers een gecombineerd aanslagbiljet voor waterschapslasten en gemeentelijke lasten (in plaats van één van de gemeente en één van het Hoogheemraadschap van Rijnland). Dit heeft als bijkomend voordeel dat het aanvragen van kwijtschelding in één keer kan gebeuren. Daarnaast is de online-dienstverlening verbeterd.

De accountant van de BSGR heeft in het kader van de interim-controle 2015 geconstateerd dat de BSGR de in de afgelopen jaren aangebrachte verbeteringen heeft gecontinueerd. De verbeteringen hebben er ook toe geleid dat de BSGR in 2015 het ISAE3402 certificaat type 2 (ISAE: International Standard on Assurance Engagements) heeft verkregen. Dat is een kwaliteitskeurmerk voor de validiteit en betrouwbaarheid van de processen. Tot op heden is de BSGR de enige belastingorganisatie in Nederland die deze certificering heeft.

Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Op 2 maart 2015 is de nota "Risicomanagement en Weerstandsvermogen" vastgesteld door de raad van Wassenaar. Deze nota formuleert de kaders voor succesvol risicomanagement waarvan de uitwerking onder andere terug te lezen is in de paragraaf. Op basis van de kaders in de nota "risicomanagement en weerstandsvermogen" heeft het college op 23 juni 2015 het implementatieplan vastgesteld om risicomanagement in te voeren. Uit ervaringen bij andere gemeenten blijkt dat de inbedding van risicomanagement in het 'werken en denken' van organisatie en bestuur tijd nodig heeft. De eerste resultaten van methode en uitwerking, een beter onderbouwde paragraaf risicomanagement en vermogensvermogen, zijn verwerkt in deze paragraaf.

Uit deze paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing blijkt dat het weerstandsvermogen van de gemeente Wassenaar op dit moment uitstekend is. De vergelijking tussen het benodigde weerstandsvermogen en de beschikbare weerstandscapaciteit levert immers een ratio weerstandsvermogen op van 11,6.

1. Risico's

Een risico is een mogelijke gebeurtenis met een negatief gevolg voor de organisatie. Met behulp van een risicomanagementinformatiesysteem prioriteert, analyseert en beoordeelt de gemeentelijke organisatie risico's op systematische wijze. Door een goed systeem van risicomanagement kunnen bestuurders en managers vervolgens in voor risico's, die het behalen van de doelstellingen van de organisatie bedreigen, passende beheersmaatregelen nemen. Op basis van de inventarisatie is een risicoprofiel opgesteld. Conform de nota "risicomanagement en weerstandsvermogen" toont het onderstaande overzicht de tien grootste risico's met de hoogste bijdrage aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit aangevuld met de getroffen beheersmaatregel. Bij de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit gaat het college uit van deze 'top 10'. Deze top 10 behelst circa 90% van de totale financiële omvang van de risico's. Om voldoende dekking hebben voor deze kleinere risico's, wordt daarnaast een buffer van 10% (van de benodigde weerstandscapaciteit) van de 10 grootste risico's gehanteerd.

Indien sprake is van risico's die samenhangen met de grondexploitatie wordt jaarlijks een separate risicoanalyse (bij de jaarrekening) uitgevoerd. Deze risicoanalyse dient als basis voor de vorming van adequate financiële voorzieningen. Deze risico's vallen buiten de berekening van het benodigd weerstandsvermogen.

Tabel 6.2.1 de belangrijkste financiële risico's
(Bedragen x € 1)

Prog.	Risico	Gevolgen	Maatregelen	Kans	Maximale impact	Netto maximaal risico
4	Grote afwijkingen bij actualisatie van beheer- en onderhoudskosten van kapitaalgoederen.	Effect op de doelstellingen is dat niet alle voorzieningen op het gewenst onderhoudsniveau kunnen of worden onderhouden. Financieel is het gevolg dat er budgetoverschrijding plaatsvindt of de budgetten verhoogd moeten worden. Daarnaast is er is kans op imagoschade doordat er geen goed en actueel overzicht beschikbaar is.	Opstellen van beheer- en onderhoudsplannen voor kapitaalgoederen.	95%	€ 2.000.000	€ 1.060.833
2	De gemeente is verantwoordelijk voor het sociaal domein. Door open einde regelingen, afnemende rijksbudgetten en een toenemende doelgroep is het risico dat er niet binnen het geraamde budget de afgesproken kwaliteit in het sociaal domein gerealiseerd kan worden. Onder deze tabel hebben wij nog enkele specifieke risico's voor 2015 toegelicht.	De afgesproken kwaliteit in het sociaal domein niet kunnen realiseren binnen de gestelde budgetten.	De egalisatiereserve sociaal domein inzetten.	70%	€ 2.300.000	€ 805.000
2	Door intensief gebruik van (verouderde) schoolgebouwen, wordt er niet voldaan aan eisen van deze tijd.	Er moet mogelijk geïnvesteerd worden in schoolgebouwen.	Door middel van een op te stellen Integraal Huisvestingsplan (IHP) kan in beeld gebracht worden de lange termijn keuzes m.b.t. het in stand houden van schoolgebouwen met de daaraan gekoppelde bedragen.	10%	€ 4.800.000	€ 260.000
4	Door de gekozen heffingssystematiek van de rioolheffing is het risico aanwezig dat het werkelijk waterverbruik lager is dan geraamd bij het vaststellen van de tarieven rioolheffing.	De opbrengst rioolheffing blijft achter bij de raming.	Aanpassen van de heffingssystematiek.	50%	€ 300.000	€ 150.000

Prog.	Risico	Gevolgen	Maatregelen	Kans	Maximale impact	Netto maximaal risico
4	Bij realisatie of aanschaf van kapitaalgoederen is er geen of onvoldoende aandacht voor de beheerskosten die dit met zich mee brengt.	Financieel is het gevolg dat er geen middelen gereserveerd zijn voor beheer en onderhoud. Het effect op doelstellingen is dat het onderhoudsniveau wordt niet gehaald omdat het onderhoud beperkt of niet uitgevoerd wordt dan wel ten koste van andere objecten gaat. Het imago risico is dat er wel geld is om aan te leggen maar niet om te onderhouden.	Bij realisatie of aanschaf van kapitaalgoederen in kaart brengen wat de beheerskosten zijn en deze opnemen in de begroting.	90%	€ 400.000	€ 145.500
2	Onvoldoende zicht op contractuele/- onderhoudsverplichtingen van (sport) accommodaties.	De gemeente kan geconfronteerd worden met onvoorziene kosten op basis van deze verplichtingen.	Invoering contractenregister en het opstellen van meerjaren-onderhoudsplannen.	70%	€ 400.000	€ 140.000
2	Door economische ontwikkelingen vindt er een groter beroep plaats op uitkeringsregelingen. De gemeente loopt het risico dat de lokale ontwikkeling van het bijstandsvolume in negatieve zin afwijkt van de landelijke ontwikkeling waardoor de rijksbijdrage te kort schiet.	Effect op de doelstellingen is dat niet iedereen voldoende ondersteund kan worden in het participeren in de samenleving. Financieel is het gevolg dat de gemeente wordt geconfronteerd met budgetoverschrijding.	Voor de jaren 2015 - 2018 is de risicoreserve BUIG ingesteld. Hierdoor is geld beschikbaar om de uitstroom te bevorderen en de budgetoverschrijdingen te dekken.	90%	€ 227.000	€ 136.200
5	Als gevolg van onderuitputting op de Rijksbegroting, aanpassingen van de verdeelsystematiek of verschillen in de mate waarin de landelijke en gemeentelijke uitkeringsbasis zich ontwikkelen bestaat de kans dat de algemene uitkering uit het gemeentefonds achterblijft bij de raming.	Effect op de doelstellingen is dat de bezuinigingen een dusdanige omvang kunnen aannemen dat voorgenomen beleids(intensivering) niet (volledig) en misschien wel alleen getemporeerd uitgevoerd kan worden. Financieel is het gevolg dat er een negatief budgettair effect kan zijn dat ombuigingen / bezuinigingen met zich mee kan brengen.	Het is een autonome ontwikkeling. De ontwikkelingen worden gevolgd en verwerkt in de gemeentelijke begroting.	50%	€ 500.000	€ 125.000
1	Minder opbrengsten leges omgevingsvergunningen door tegenvallende	De begrote opbrengst leges omgevingsvergunningen wordt niet behaald.	Er ligt een bezuinigingsopdracht om deze tegenvallende opbrengsten te	50%	€ 250.000	€ 125.000

Prog.	Risico	Gevolgen	Maatregelen	Kans	Maximale impact	Netto maximaal risico
	aanvragen.		compenseren.			
4	Het niet voldoen aan wet- en regelgeving zoals asbest, legionella, werken op hoogte, gevaarlijke stoffen, brandveiligheid e.d. waardoor calamiteiten kunnen optreden.	Het financiële risico is dat er budgetoverschrijding kan plaatsvinden omdat er geen of in onvoldoende mate rekening is gehouden met calamiteit, Effect op doelstellingen is dat er veel aandacht in tijd en geld is om calamiteit het hoofd te bieden, aandacht voor reguliere (beheer)taken is er minder. De gemeente kan imagoschade oplopen als er sprake is van eventuele aansprakelijkheid.	Medewerkers mogelijkheden bieden om zich periodiek te laten informeren en voorlichten over huidige en veranderende wet- en regelgeving; ze te laten trainen op het toepassen en nazien van deze regels en hoe eventuele calamiteiten voorkomen kunnen worden dan wel hoe daar mee om te gaan als ze optreden.	70%	€ 400.000	€ 124.833
Totaal top 10 risico's (90%)						€ 3.072.366
Buffer voor kleinere risico's (10%)						€ 341.374
Totaal benodigd weerstandsvermogen (100%)						€ 3.413.740

Specifieke risico's voor het sociaal domein voor 2015.

Bepaling van de lasten over 2015

Over de verantwoording over de uitvoering van de nieuwe taken in het sociaal domein over 2015 is op landelijk niveau het nodige te doen. Zoals eerder gemeld vroeg de invoering veel van de betrokken zorgaanbieders, het inkoopbureau H10 en de gemeenten. Verder speelde, met name in de jeugdzorg, de onduidelijkheid in de wetgeving over de vraag welke gegevens door zorgaanbieders aan gemeenten mocht worden geleverd, een zeer vertragende rol bij de uitwisseling van gegevens. Overigens loopt deze discussie nog omdat de zogenaamde veegwet, die onder meer dit vraagstuk moet oplossen, nog niet door het parlement is.

Een en ander heeft er toe geleid dat in de regio H10 voor de jeugdhulpaanbieders in het controleprotocol voor de zorgaanbieders afspraken zijn vastgelegd voor de verantwoording. Voor de grote zorgaanbieders hebben hun accountants een verklaring afgegeven over de geleverde zorg in de eerste negen maanden van 2015. Onder de kleine zorgaanbieders is een steekproef gedaan. Op basis van deze verklaringen, de beschikbare informatie over de ingediende declaraties en overige gegevens is een prognose van de totale kosten per gemeente over het hele jaar gemaakt. De accountantsverklaringen en de methode van prognosticeren is beoordeeld door de accountant van het Inkoopbureau H10, in overleg met de gemeentelijke accountants. De schatting is dat het aantal nog in dienen declaraties circa 2% bedraagt. Wij zijn van mening dat het resultaat een getrouw beeld van de lasten over 2015 oplevert.

Onzekerheid die voortvloeit uit uitvoering van Persoonsgebonden budgetten (PGB's) door Sociale Verzekeringsbank

In de jaarrekening zijn de werkelijke lasten van PGB-verstrekingen verantwoord met betrekking tot jeugdhulp en wmo-voorzieningen. Deze PGB-verstrekingen worden landelijk door de Sociale Verzekeringsbank als uitvoeringsorganisatie gedaan en gemeenten ontvangen jaarlijks een totaaloverzicht van deze PGB-verstrekingen via een eindverantwoording. De Sociale Verzekeringsbank dient daarbij tevens een controleverklaring van de accountant aan te leveren waaruit blijkt dat deze PGB-verstrekingen juist, volledig en rechtmatig zijn gedaan. Voor 2015 is sprake van een situatie waarbij de Sociale Verzekeringsbank deze juistheid, volledigheid en rechtmatigheid van PGB-verstrekingen niet in voldoende mate kan aantonen. Dit resulteert in een onzekerheid voor de gemeente. De lasten voor PGB-verstrekingen die nu op basis van de opgave van de Sociale Verzekeringsbank in de jaarrekening zijn verwerkt.

Onzekerheid die voortvloeit uit baten eigen bijdrage via het CAK

In de jaarrekening zijn de baten van eigen bijdragen van cliënten verantwoord met betrekking tot begeleiding, huishoudelijke hulp, hulp- en vervoersmiddelen en beschermd wonen (voor de Wmo). De eigen bijdragen worden door het CAK berekend, opgelegd en geïnd en vervolgens afgedragen aan de gemeente op basis van aangeleverde informatie over geleverde zorg door zorgaanbieders. Er bestaat in de jaarrekening 2015 een onzekerheid ten aanzien van de juistheid, volledigheid en rechtmatigheid van de verantwoorde eigen bijdragen. Dat lichten we hieronder toe.

Zorgaanbieders zijn contractueel verplicht om de zorgtrajecten aan te melden bij het CAK. Het CAK verstrekt vervolgens een totaaloverzicht van de eigen bijdragen die zijn berekend, opgelegd, geïnd en afgedragen. Probleempunt hierbij is dat de gemeente geen volledig inzicht heeft in de individueel door het CAK berekende eigen bijdrage van de cliënt en dat gemeenten de eigen bijdragen, niet direct kunnen berekenen en controleren. Om privacy-redenen staan de inkomensgegevens niet op de overzichten van het CAK, terwijl deze wel nodig zijn om definitief de juistheid en de volledigheid van de eigen bijdragen te kunnen bepalen.

In de afdrachten aan de gemeenten zit daarnaast een vertragend effect, mede omdat zorgaanbieders niet altijd tijdig de hiervoor bedoelde meldingen aan het CAK hebben gedaan. Hierdoor hebben wij voor de jaarrekening 2015 een inschatting gemaakt van de nog te ontvangen eigen bijdragen Wmo gemaakt en deze verantwoord.

2. Weerstandscapaciteit

In theorie beschikt een gemeente over incidentele en structurele weerstandscapaciteit. De incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit de algemene reserve, de bestemmingsreserves, de langlopende voorzieningen, de begrotingspost onvoorzien en aanwezige stille reserves. De structurele weerstandscapaciteit wordt bepaald door de omvang van toekomstige bezuinigingsmogelijkheden en het onbenutte deel van de belastingcapaciteit. Het is een politieke afweging om te bepalen welke delen van de incidentele en structurele componenten men tot de weerstandscapaciteit wil rekenen.

De raad heeft in de nota "Risicomanagement en Weerstandsvermogen" de algemene reserve en de begrotingspost onvoorzien aangemerkt als de beschikbare weerstandscapaciteit. De beschikbare weerstandscapaciteit per 31-12-2015 is als volgt (in €1.000):

Saldo algemene reserve (vrij besteedbare deel) per 31-12-2015	31.626.243
Reserve weerstandsvermogen	8.000.000
Begrotingspost onvoorzien	<u>50.000</u>
Beschikbare weerstandscapaciteit	39.676.243

3. Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is de relatie tussen de weerstandscapaciteit (de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken) en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een ratio weerstandsvermogen en afgezet tegen de algemeen geldende weerstandsnorm. Die ratio geeft de verhouding weer tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij horende benodigde weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide componenten is in onderstaande figuur weergegeven.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{\text{€ 39.676.243}}{\text{€ 3.413.740}} = 11,6$$

De raad heeft besloten om minimaal een ratio van 2,0 te hanteren, dit staat voor een uitstekend weerstandsvermogen. Hierbij wordt de normeringssystematiek voor weerstandsvermogen gehanteerd, die ontwikkeld is door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement in samenwerking met de universiteit Twente. Zij hanteren de volgende waarderingstabel ratio weerstandsvermogen.

Tabel 6.2.2 Kwalificatie ratio weerstandsvermogen

Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	$2,0 < x$	Uitstekend
B	$1,4 < x < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < x < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < x < 1,0$	Matig
E	$0,6 < x < 0,8$	Onvoldoende
F	$x < 0,6$	Ruim onvoldoende

De ratio weerstandsvermogen van de gemeente Wassenaar is 11,6: Conclusie is dat de weerstandscapaciteit uitstekend is.

4. Kengetallen

Per 2015 is het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) gewijzigd. In de begroting en jaarrekening dienen een zestal kengetallen opgenomen te worden. De kengetallen maken het de leden van provinciale staten en de gemeenteraad gemakkelijker om inzicht te krijgen

in de financiële positieve van hun provincie of gemeente. Eerst wordt de samenvatting van de kengetallen weergegeven gevolgd door een toelichting.

Tabel 6.2.3 Kengetallen

Jaarrekening 2015	Verloop van de kengetallen		
	Verslag 2014	Begroting 2015	Verslag 2015
Kengetallen:			
Netto schuldquote	-57,6%	-45,2%	-64,9%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-65,0%	-53,4%	-71,7%
Solvabiliteitsrisico	77,4%	76,9%	77,6%
Structurele exploitatieruimte	-6,7%	-10,1%	-5,2%
Grondexploitatie	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Belastingcapaciteit	169,8%	169,1%	167,5%

Netto schuldquote & de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. Omdat bij leningen onzekerheid kan bestaan of terugbetaling van doorgeleende gelden (volledig) plaatsvindt wordt bij de berekening van de netto schuldquote onderscheid gemaakt door het kengetal te berekenen, zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. Op die manier wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en ook wat dat betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook verstrekte leningen als bijv. aan SVN (bijv. startersleningen) en aan ambtenaren (hypotheeken) worden opgenomen.

Bij een netto schuldquote hoger dan 130 springt het licht voor een gemeente bij wijze van spreken op rood. De gemeente heeft dan een zeer hoge schuld. Dit plafond is vergelijkbaar met het Europese schuldplafond van 60% BBP dat geldt voor landen. Bij een netto schuldquote hoger dan 130 moet de schuld worden afgebouwd. Al bij een lager percentage tussen de 100 en 130 is voorzichtigheid geboden en staat het licht voor de gemeente op oranje.

Dit geldt niet voor Wassenaar. Wassenaar heeft een verwaarloosbare schuldpositie en heeft per saldo een positief financieringssaldo. Hierom heeft de reeks met de netto schuldquote een minteken. Dit is in dit geval gunstig (weinig tot geen schuld ten opzichte van de inkomsten).

Solvabiliteitsrisico

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de activiteiten van de gemeente uit eigen middelen worden gefinancierd en daarmee in welke mate men in staat is aan de financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

Bij een solvabiliteitsratio kleiner dan 20% heeft een gemeente zijn bezit zeer zwaar belast met schuld. Het licht staat dan op rood. Bij een solvabiliteitsratio tussen de 20% en 30% springt het licht voor een gemeente op oranje. Normaal bevindt de solvabiliteitsratio van een gemeente zich tussen de 30% en 80%. Bij een solvabiliteitsratio hoger dan 80% is in de meeste gevallen sprake van een gemeente die per saldo geen schulden heeft.

Wassenaar heeft een verwaarloosbare schuldpositie.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten en uitgedrukt in een percentage.

Ten opzichte van de jaarrekening over 2014 is sprake van een 22% verbetering van het kengetal en ten opzichte van de begroting voor 2015 is zelfs sprake van een halvering. Dit betekent dat het structurele tekort weliswaar afneemt maar dat er nog altijd sprake is van indicatie die aangeeft dat de exploitatie structureel verbeterd dient te worden. In de begroting voor 2016 neemt de indicatie verder af (er is sprake van een halvering) door de inzet van de reservepositie voor het dekken van de kapitaallasten van het zwembad.

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. Voor de berekening van dit kengetal worden de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting of jaarstukken en uitgedrukt in een percentage. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen.

Omdat geen grondposities zijn ingenomen en derhalve geen sprake is van enig verkoopsrisico, is dit kengetal voor Wassenaar eigenlijk niet relevant.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde.

De definitie van het kengetal belastingcapaciteit is: Woonlasten meerpersoonshuishouden in het begrotingsjaar ten opzichte van het landelijk gemiddelde in het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar, uitgedrukt in een percentage. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen, wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten.

Het Coelo publiceert ieder jaar deze lasten in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB, de rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde

waarde in die gemeente. Deze cijfers worden voortaan ook in de jaarlijkse meicirculaire bekendgemaakt.

Het feit dat Wassenaar waardes laat zien boven de 100% komt onder andere door het feit dat de gemiddelde woningwaarde in Wassenaar hoger ligt dan de landelijk gemiddelde waarde. Wat eigenlijk vergeleken moet worden is de ontwikkeling van het kengetal in de loop van de tijd. Ten opzichte van de jaarrekening over 2014 is het kengetal in de jaarrekening over 2015 met 1,4% afgenomen. Dit is op zich positief maar zegt nog weinig en geeft weinig handvatten voor eventuele beleidsruimte: het betekent namelijk dat óf de Wassenaarse belastingdruk is afgenomen óf de landelijke belastingdruk is toegenomen ten opzichte van het voorgaande jaar. Het blijft een relatief cijfer.

Conclusie voor de financiële positie

De ontwikkeling van de kengetallen geeft aan dat Wassenaar een uitstekende vermogenspositie heeft, een verwaarloosbare schuld (vreemd vermogens)positie en geen risico loopt op (niet ingenomen) grondposities. Daar tegenover wordt geconcludeerd dat de lastendruk landelijk vergeleken aan de hoge kant ligt en dat de exploitatie structureel versterkt dient te worden.

Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Beheer van kapitaalgoederen is het regulier en periodiek onderhoud en de vervanging van investeringen in de openbare ruimte. Een doelmatig beheer van kapitaalgoederen is van groot maatschappelijk belang. Als een weg of een verlichtingsinstallatie slecht wordt onderhouden, levert dit een negatief beeld op van de woonomgeving, kan de veiligheid in het geding komen, kan schade ontstaan of kunnen inwoners beperkt worden in het uitvoeren van hun dagelijkse activiteiten. Naast het maatschappelijk belang is er een financieel belang. Door planmatig beheer kunnen de financiële middelen doelmatiger ingezet doordat er een duidelijk afwegingskader is.

Bij alle kapitaalgoederen is regulier onderhoud uitgevoerd en zijn waar nodig reparaties uitgevoerd. Dit gebeurt onder andere op basis van inspecties of vanwege klachten en/of meldingen.

Groen

Het beheerplan Groen 2013-2017 vormde het afgelopen jaar de leidraad voor het beheer van het openbaar Groen. In het beheerplan staat beschreven hoe het beheer en onderhoud op het gewenste basisniveau wordt uitgevoerd. Tot het beheer van het openbaar groen behoren diverse beheerelementen waaronder ook terreinmeubilair en halfverharding.

Het jaarlijks onderhoud, voor een bedrag van ruim € 1,5 miljoen, is uitgevoerd op basis van de operationele jaarplannen die weer zijn gedestilleerd uit de beheerplannen. Groot onderhoud is uitgevoerd door groenstroken op te knappen langs onder andere de Oostdorperweg, Vorenbroekstraat, Van Polanenpark, Burchtplein, Prinsenweg, Windlustweg, Dokter Wederlaan, Van Brienenlaan, Storm van 's Gravensandeweg en Dokter Duetzlaan. Ook zijn ruim 200 bomen op verschillende locaties binnen de gemeente vervangen.

De kwaliteit van het openbare groen zakt langzaam maar zeker naar het lagere en afgesproken onderhoudsniveau C. Dit wordt enerzijds veroorzaakt doordat er sinds enige jaren onderhoud op dit niveau wordt gepleegd. Anderzijds is het vervangingsbudget binnen het openbare groen te laag. Noodzakelijke structurele vervangingen worden hierdoor maar deels uitgevoerd. Dit resulteert in een steeds groter wordende vervangingsachterstand. De achterstanden in vervangingen zijn met name merkbaar bij de beheerelementen bomen, gazons en halfverhardingen. Om deze achterstanden in het beheer in te lopen is bij de najaarsnota van 2014 € 322.500 beschikbaar gesteld om een deel van het achterstallig onderhoud weg te werken. In 2015 zijn de volgende maatregelen in het kader van wegwerken achterstallig onderhoud uitgevoerd.

- Onderhoudssnoei van alle bomen langs onder andere de Backershagenlaan, Raaphorstlaan, Groot Hoefijzerlaan en Prinsenweg;
- Vervangen van bomen in heel Wassenaar, maar met name de wijken in Wassenaar-noord;
- Herstellen gazons aan onder andere Vijverweg, Burchtplein, Koninginneweg en Hofcampweg;
- Groot onderhoud aan ruim 5 kilometer ruitpad;
- Digitalisatie en optimalisatie beheerareaal.

Ook zijn het afgelopen jaar hekwerken vervangen nabij de strandopgang De Wassenaarse Slag en langs de Rijksweg ter hoogte van Rust en Vreugd.

Spelen

Het is wettelijk verplicht een veilige speelomgeving aan te bieden. Om dit te garanderen zijn de jaarlijkse inspecties uitgevoerd en zijn logboeken bijgehouden. Het beheer houdt naast het uitvoeren van jaarlijks onderhoud verder in dat speeltoestellen en valdempende ondergronden aan het einde van hun levensduur worden vervangen. In het jaar 2015 is uitvoering gegeven aan:

- Jaarlijks onderhoud
  - Het jaarlijkse onderhoud is uitgevoerd op basis van de opgestelde jaarplannen.
- Structurele vervangingen
  - De speelplek op het schoolplein van de Kievietsschool en speelplek Havenplein zijn heringericht. De speelplek Van Duivenvoordelaan is in voorbereiding. Op verschillende speelplekken is tevens de ondergrond van valdempend zand vervangen.

Verkeersregelininstallaties

Naast de vervanging van de verkeersregelininstallaties op de Rijksweg zijn de reguliere onderhoudsmaatregelen uitgevoerd bij de andere verkeersregelininstallaties. De werking van de automaten is gecontroleerd door de respectievelijke leveranciers. Daarbij is ook de werking van detectielussen, drukknoppen en kabels gecheckt en hersteld indien nodig. Dit jaar waren er enige storingen aan de automatische toegangsregeling op de Buurtweg. Na onderzoek bleek dat de afwatering niet optimaal werkte, dit is inmiddels aangepast.

Wegen

Wegbeheerders hebben vanuit de Wegenwet de zorgplicht voor de wegverhardingen en zijn bij schade juridisch aansprakelijk volgens Art. 6:174 van het Burgerlijk Wetboek. Daarom wordt er jaarlijks klein en groot onderhoud uitgevoerd op het wegareaal. Zo is er asfaltonderhoud uitgevoerd op circa 16.000 m² (ca. 3,1 %) van het areaal van ca. 510.000 m². Dat waren onder andere de Groot Haesebroekseweg, Van der Oudermeulenlaan, Strandwal/Duivenvoordelaan, Ter Weerlaan en het voetpad naar parkeerterrein de Kuil bij de Wassenaarse Slag. Aan elementenverharding, tegels en stenen, is circa 1% van het totale areaal van circa 900.000 m² herstraat. Onder andere op de Windlustweg, Ter Weerlaan en van Wijnbergenlaan. Verder is er voor circa € 100.000 aan klein onderhoud uitgevoerd op diverse locaties binnen de gemeente.

Een aantal geplande werken voor 2015 is doorgeschoven naar 2016 in verband met een integrale aanpak, werkzaamheden derden/nutsbedrijven, inspraak of vergunningenprocedures. Het gaat dan om de Oostdorperweg (tussen de Van Cranenburglaan en Kokshornlaan). Groot onderhoud van de Lange Kerkdam is opgenomen in het project "Centrum Verkeersplan". Daarin wordt ook de herinrichting van de Johan de Wittstraat, Gravestraat en groot onderhoud van de Molenweg en Korenlaan meegenomen. De voorbereiding is gestart en de uitvoering start in 2016.

Dit geldt ook voor de Van Zuylen van Nijeveltlaan (Middelweg -Van Oldebarneveltweg) en het project groot onderhoud Buurtweg en Waalsdorperlaan. Groot onderhoud aan de Papegaaielaan is gepland in 2016.

Kunstwerken

De gemeente Wassenaar is juridisch aansprakelijk volgens Art. 6:174 van het Burgerlijk Wetboek voor de bruggen. In 2015 is er een vervolg gemaakt met het onderzoek naar constructieve veiligheid van 20 verkeersbruggen. Als voorbereiding op het nieuwe beheerplan 2016-2021 zijn alle kunstwerken geïnspecteerd. Hieruit volgde een aantal noodreparaties zoals het vervangen van twee houten vlonders. In 2016 komt er een vervolgonderzoek naar schade in beton en metselwerk bij twee bruggen. Er zijn twee houten bruggen vervangen (Katwijksweg en ruitbrug bij Storm van 's Gravesandeweg).

Openbare verlichting

Bij de openbare verlichting zijn er noodzakelijke vervangingen uitgevoerd en is er regulier onderhoud gepleegd aan armaturen en bedradingen. Op dit moment lopen het werkelijke elektragebruik en de afrekening van het energiebedrijf nog niet helemaal in de pas. Gedurende het jaar rekenen we met een voorschot dat pas later verrekend wordt op basis van werkelijk gebruik. Om dit in de toekomst te verbeteren vervangen we in 2016 alle energiemeters door slimme meters. Hiermee kan dan direct aan het einde van het boekjaar – en tussendoor – in één oogopslag het verbruik en de daarbij behorende kosten worden geanalyseerd.

Eind 2015 vonden er, waarschijnlijk door een hogere grondwaterstand als gevolg van de vele neerslag, veel storingen in het kabelnetwerk plaats. Het waren er zoveel dat vervanging noodzakelijk was om de lichtvoorziening in de gemeente te kunnen garanderen. De oorzaak van deze onverwachte voortijdige vervanging van de oudere leidingnetten zijn de zogenaamde aftakmoffen (verbinding tussen meerdere kabels). Deze kunststof aftakmoffen van de eerste generatie, tussen 1965 en 1975, blijken niet meer waterdicht. In 2016 wordt nog een analyse gemaakt van de overige netdelen waar zich nog dergelijke kunststof aftakmoffen bevinden.

Riolering

Door samenvoegen en anders aansluiten konden viertien elektra aansluitingen opgezegd worden. Dit levert een jaarlijkse besparing op van circa € 2.500.

In 2015 is gestart met de update van het telemetrie systeem. De sensoren van zo'n dertig meetpunten in riooloverstorten en grondwaterpeilbuizen geven steeds minder betrouwbare data. In afwachting van afstemming met andere gemeenten en het Hoogheemraadschap van Rijnland zijn de meetpunten in deze overstorten en grondwaterpeilbuizen nog niet vervangen. Dat zal in 2016 in regionaal verband gebeuren.

Over een lengte van 9 kilometer is het riool gereinigd en geïnspecteerd. Doordat sommige delen aan het einde waren van hun technische levensduur, en door teveel grove materialen in het riool (doekjes, luiers e.d.) was het nodig om twintig pompen/installaties te vervangen. In de ramingen gaan we uit van gemiddeld vijf vervangingen per jaar.

Zie voor de verantwoording van de geplande rioolprojecten programma 5.

Klachten zijn voor 95% afgehandeld. De overige 5% hebben een langere periode nodig en worden zoveel mogelijk opgenomen in (grotere) projecten/activiteiten. Samenwerking met Leidschendam-Voorburg op gemalenbeheer is gecontinueerd. De samenwerking heeft overigens nog niet geleid tot een gezamenlijke operationele invulling van gemalenbeheer. Intensieve samenwerking met het Hoogheemraadschap van Rijnland in het afvalwatersysteem is voortgezet.

Water

De slibdikte in de watergangen is met een quickscan in beeld gebracht. Op basis van die informatie zal in 2016 nader onderzocht worden welke te ondiepe watergangen gebaggerd zullen worden. In 2015 is geen baggerwerk uitgevoerd. Wel is er over de totale lengte van 40.000 m van watergangen het water van kroost ontdaan en zijn de bermgen gemaaid. Verder is de beschoeiing in de Groeneveldlaan (500 m) vervangen, zo ook de gording (stabiliteitsbalk bij de damwand) in de Haven (240 m). Intensieve samenwerking met het Hoogheemraadschap van Rijnland op het gebied van waterbeheer is gecontinueerd.

Vastgoed

Ten einde tot een professionalisering van het integraal management van het Wassenaarse vastgoed te komen is medio 2015 de Taskforce Vastgoed in het leven geroepen. Naast de afhandeling van de reguliere vastgoedzaken, als het storings- en planmatig onderhoud, en de afhandeling van mutaties in het gebruik van het vastgoed is de opdracht aan de Taskforce tweeledig. Hiertoe zijn de medewerkers in verschillende afdelingen die zich functioneel met vastgoedzaken bezig hielden samengevoegd.

De eerste opdracht voor de Taskforce betreft de organisatorische doorontwikkeling van het vastgoed management zodat een effectief en efficiënt beheer en exploitatie van de gemeentelijke vastgoed portefeuille gerealiseerd wordt. Het volgend jaar zal deze nieuwe organisatie van het vastgoed in zijn definitieve vorm gerealiseerd moeten worden.

Daarnaast is de Taskforce verantwoordelijk voor een diverse politiek geprioriteerde vastgoedprojecten waaronder de renovatie en restauratie van de Paauw en buurtcentrum Oostdorp. De herhuisvesting van het CJG (Centrum voor Jeugd en Gezin) samen met de SAD (School Advies Dienst) en de voorgenomen renovatie en upgrading van cultureel centrum de Warenar wordt door de Taskforce in samenhang met enkele andere locaties gezien ten einde tot een meer integrale afweging van functie, gebruik en efficiënte inzet voor deze gebouwen te komen. De besluitvorming door de raad hierover wordt in 2016 verwacht te kunnen plaatsvinden.

Tractie

Bij de inventarisatie voor tractiebeheerplan is gebleken dat het budget voor verzekeringen en belastingen te laag is geraamd. Dit is in de najaarsnota aangepast.

Het strandreinigingsvoertuig, de "Gator" had in 2015 vervangen moeten worden. Vanwege de ontwikkelingen op het gebied van dergelijke reinigingsvoertuigen is het mogelijk om een combinatie voertuig aan te schaffen. Daarmee kan het in de herfst- en winterperiode als bladzuiger ingezet worden en in de zomerperiode voor het strand gebruikt worden. De aanschaf kon niet meer in 2015 plaatsvinden. We stellen voor het budget over te hevelen naar 2016 om dan een multifunctioneel voertuig aan te schaffen.

Paragraaf financiering

Inleiding

Het beleid van de gemeente Wassenaar voor de financieringsfunctie is vastgelegd in het door burgemeester en wethouders in december 2011 vastgestelde treasury statuut 2012. Het statuut geeft de kaders aan voor de invulling van de financieringsfunctie en sluit aan bij de aanscherping van de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo) en de Uitvoeringsregeling Financiering decentrale overheden.

De financieringsfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's en omvat alle activiteiten die te maken hebben met het verwerven en beheren van financiële middelen door de gemeente. Het gaat dan bijvoorbeeld om de financiering van beleid en het uitzetten van geldmiddelen die niet direct nodig zijn.

Schatkistbankieren en Emu-saldo

Schatkistbankieren

Onder het schatkistbankieren moeten decentrale overheden met ingang van 16 december 2013 hun overtollige kasmiddelen boven een drempelbedrag van 0,75% van het begrotingstotaal bij het Agentschap van het Ministerie van Financiën uit te zetten. Het drempelbedrag was in 2015 € 431.000. Onderstaande tabel geeft aan in welke mate Wassenaar het drempelbedrag heeft benut. In heel 2015 is de drempelwaarde niet overschreden. Dit is niet verwonderlijk want met de huisbankier is de afspraak gemaakt om het surplus boven een bepaalde omvang van het rekening-courantstelsel automatisch af te romen naar de bankrekening bij het Ministerie van Financiën.

Tabel 6.4.1

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
Verslagjaar					
(1)	Drempelbedrag	431			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	185	246	176	198
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	245	185	255	233
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
Verslagjaar					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	57.440			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	57.440			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat		-		
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag		431		

Het bij het Rijk verplicht aangehouden saldo bedroeg gemiddeld € 12,1 mln. De hierover ontvangen rentevergoeding was met € 90,22 verwaarloosbaar. Ter vergelijking: de BNG-vergoeding voor een deposito van 1 jaar bedroeg eveneens gemiddeld 0,00%.

Emu-saldo

Ook moeten gemeenten het kastekort van hun exploitatie beperken tot de overeengekomen percentages van hun totale begroting. Via dit zgn. EMU-saldo wordt gecontroleerd of de decentrale overheden een gelijkwaardige inspanning leveren bij het streven te voldoen aan de Europese begrotingsdoelstellingen. De VNG adviseert gemeenten overigens om niet heel strak te sturen op het maximaal toegestane kastekort. Dat verhindert een uitruil van plussen en minnen tussen gemeenten en leidt mogelijk tot een onnodig uitstel van investeringen. In plaats daarvan kunnen gemeenten beter sturen op de ontwikkeling van de hoogte van de schuld.

Financieringspositie

Bij de begrotingsopstelling is ervan uitgegaan dat het begin- en eindsaldo van uitzettingen en liquide middelen saldi van respectievelijk + € 22,9 mln. en + € 33,5 mln. te zien zouden geven. Onder andere door de niet in de oorspronkelijke begroting opgenomen aanleg van 3 kunstgrasvelden en vervangingen van toplagen is het saldo in 2015 in werkelijkheid toegenomen van een overschot van afgerond € 23,7 mln. tot een overschot van afgerond € 31,7 mln.

In deze cijfers is het totaal van € 4,7 mln.

Eind 2015 bestaat de beleggings- en financieringsportefeuille ad € 31,7mln. uit:

Tabel 6.4.2

Uitgezette / aangetrokken middelen	Looptijd	Bedrag 31 december 2015 (x €1.000)	Gemiddeld rentepercentage	Expiratie
<u>Uitgezette gelden</u>				
Rabobank lening	10 jaar	15.000	4,70	09-07-19
Rek.cour. Schatkistbankieren	dag. opvraagb.	16.366	0,00	n.v.t.
BNG		350	0,00	n.v.t.
Saldo		31.716		

Tabel Overzicht uitgezette en aangetrokken middelen

Het gewogen gemiddelde renteniveau van de portefeuille bedroeg 2,2 %.

Ontwikkeling liquiditeit

Het jaar 2015 laat een toename van het liquiditeitssaldo zien van een overschot van € 8,7 mln. tot een overschot aan het eind van het jaar van € 16,7 mln. Onder het regime van het schatkistbankieren wordt deze overliquiditeit nagenoeg geheel bij het Rijk aangehouden. De stijging van de liquiditeiten komt voornamelijk voor rekening van de ontvangst van € 9,9 mln. voor de laatste tranche van de verkoopopbrengst van het belang in Nuon Energy.

Risicobeheer

Alle treasury-activiteiten vonden plaats binnen de kaders, richtlijnen en limieten als vastgesteld in het Treasury- en financieringsstatuut en overige wetgeving (voorzover deze niet in het Treasury- en financieringsstatuut is verwerkt). In dit kader vermelden we dat het geldende treasurystatuut op korte termijn in overeenstemming zal worden gebracht met de Wet Verplicht schatkistbankieren.

Toezichtnormen

De kasgeldlimiet stelt een bovengrens aan de netto-vlottende schuld en beperkt daarmee het renterisico op de korte schuld. De limiet wordt bepaald voor korte financiering met een looptijd van maximaal 1 jaar en wordt gerelateerd aan het begrotingstotaal. Uitgaande van een aangepast begrotingstotaal van ca. € 57,4 mln. bedroeg de kasgeldlimiet voor 2014 € 4.882.000. Deze limiet is niet overschreden, zoals uit navolgende overzicht blijkt.

Tabel 6.4.3

bedragen x € 1.000

Ontwikkeling kasgeldlimiet 2014	1^e kwartaal	2^e kwartaal	3^e kwartaal	4^e kwartaal
Liquiditeitsaldo (netto)	8.639	2.179	19.269	19.376
Kasgeldlimiet	4.882	4.882	4.882	4.882
Ruimte onder de kasgeldlimiet	13.521	7.061	24.151	24.258
Overschrijding van de kasgeldlimiet				

Tabel Overzicht ontwikkeling kasgeldlimiet 2014

Het renterisico op de lange financiering (langer dan een jaar) wordt beperkt door de renterisiconorm. Die geeft aan in hoeverre er sprake is van een verantwoord geachte spreiding van aflossing en herfinanciering in de leningenportefeuille. Sinds eind 2013 heeft Wassenaar geen lang vreemd vermogen in portefeuille: Wij zijn schuldenvrij. Herfinanciering was dan ook niet aan de orde.

De renterisiconorm is in 2015 niet overschreden en zal op basis van de huidige verwachtingen in het meerjarenperspectief ook niet overschreden worden.

Tabel 6.4.4

bedragen x € 1.000

Renterisico vaste schuld (x € 1.000)					
	2014	2015	2016	2017	2018
1 Renteherzieningen	0	0	0	0	0
2 Aflossingen			0	0	0
3 Renterisico (1 + 2)			0	0	0
4 Renterisiconorm	11.385	11.488	11.580	11.347	11.227
5a Ruimte onder renterisiconorm	11.385	11.488	11.580	11.347	11.227
5b Overschrijding renterisiconorm					
4a Begrotingstotaal	56.923	57.440	57.904	56.736	56.135
4b percentage regeling	20%	20%	20%	20%	20%
4 Renterisiconorm	11.385	11.488	11.580	11.347	11.227

Tabel Overzicht renterisico vaste schuld 2014-2018

Renteontwikkeling

Sinds begin september 2014 staat de herfinancieringsrente onveranderd op een niveau van 0,05%. Dit niveau wordt door de Europese Centrale Bank nog altijd laag genoeg geacht om de kredietcrisis te bezweren en de economie voldoende te stimuleren.

Op basis van de door BNG uitgesproken verwachtingen werd voor 2015 een gemiddelde korte rente (3 maanden) van ca. 0,3 % voor kasgeld verwacht. In werkelijkheid werd hiervoor een gemiddelde waarde van - 0,03% gerealiseerd. De geldmarktrente bevond zich bij het begin van 2015 op een niveau van 0,07 % (3-maands Euribor). Het jaar werd afgesloten op een niveau van - 0,13 %. Dit betekent dat over de uitstaande gelden zo goed als geen renteopbrengst wordt behaald.

De oorspronkelijke rentevisie voor de kapitaalmarkt voor 2015 bedroeg 2,5 % (gemiddeld). Gedurende het jaar nam deze rente eerst af om vervolgens weer toe te nemen van 1,31 % naar 1,48 % voor fixe geldleningen (10-jaar) met een gemiddelde van 1,26 %. 10-jarige geldleningen met gelijke aflossing deden gemiddeld 0,88 %; soortgelijke 25-jarige geldleningen gemiddeld 1,57 %.

Rente- en beleggingsresultaat 2015

Op basis van de in de Voor- en Najaarsnota geschetste ontwikkelingen raamden we voor 2015 in de actuele begroting per saldo een positief rente- en beleggingsresultaat van in totaal € 852.000.

Op basis van de ontwikkeling van het liquiditeitssaldo en door de 0% rentevergoeding over de bij het Rijk aangehouden middelen, geeft het treasuryresultaat over 2015 een bate van € 805.000 te zien. Het nadelige verschil is onder andere het gevolg van nog ten onrechte in de ramingen opgenomen rentelasten voor een reeds afgeloste lening. Daarnaast waren rentelasten en baten incidenteel niet tegen marktconform geraamd of stond er een te hoge raming voor de rentebaten op de hypothecaire leningen. Ter vergelijking: Het treasuryresultaat over 2014 bedroeg € 812.000. In het resultaat is een bate van € 705.000 opgenomen voor de € 15,0 mln. uitzetting bij de Rabobank uit hoofde van de eerste tranche verkoopopbrengst van het gemeentelijk belang in Nuon Energy. Halverwege 2019 wordt deze lening afgelost waarvan bij de huidige tarieven een fors negatief effect van uit zal gaan op de exploitatie. Dit is verwerkt in het meerjarenbeeld.

Paragraaf bedrijfsvoering

De interne focus verschuift steeds meer naar een externe focus. De burger stelt meer eisen aan zijn gemeente en verwacht terecht dat wij hierop inspelen. Onze gemeente dient professioneel te functioneren. Ter ondersteuning hiervan heeft de Rijksoverheid de Nederlandse code voor goed openbaar bestuur gepubliceerd, zijnde: openheid en integriteit, participatie, behoorlijke contacten met de burger, doelgerichtheid en doelmatigheid, legitimiteit, lerend en zelfreinigend vermogen en verantwoording. Het Rijk roept de gemeenten op de hierin opgenomen beginselen van goed openbaar bestuur toe te passen. Deze beginselen raken de bedrijfsvoering van de gemeente Wassenaar in al haar facetten. Wij hebben de paragraaf bedrijfsvoering analoog aan deze beginselen ingericht. Deze paragraaf bedrijfsvoering is daarmee van een geheel andere opzet dan voorheen. De oude indeling is nu terug te vinden in de begroting van de werkorganisatie Duivenvoorde.

Door de werkorganisatie zijn de kernwaarden ambitieus, professioneel, sterk en dienstverlenend geformuleerd, als leidraad voor de dienstverlening aan de deelnemende gemeenten.

Wat willen we bereiken?

- A. Openheid en integriteit: Wij zijn open en integer en maken duidelijk wat we daaronder verstaan. We geven in ons gedrag het goede voorbeeld, zowel binnen de organisatie als daarbuiten.
- B. Participatie: Wij weten wat er leeft in de maatschappij en laten zien wat we ermee doen.
- C. Behoorlijke contacten met de burger: Wij zorgen ervoor dat wij en de organisatie ons behoorlijk gedragen in contacten met burgers.
- D. Doelgerichtheid en doelmatigheid: Wij maken de doelen van de organisatie bekend en nemen de beslissingen en maatregelen die nodig zijn om de gestelde doelen te behalen.
- E. Legitimiteit: Wij nemen de beslissingen en maatregelen die we mogen nemen en die in overeenstemming zijn met geldende wet- en regelgeving. De beslissingen zijn te rechtvaardigen.
- F. Lerend en zelfreinigend vermogen: Wij verbeteren onze prestaties en die van de organisatie en richten de organisatie hier op in.
- G. Verantwoording: Wij zijn bereid ons regelmatig en ruimhartig jegens de omgeving te verantwoorden.

Wat doen we daarvoor?

- A. Openheid en integriteit

Raadsinformatiesysteem

De gemeente werkt met een raadsinformatiesysteem dat te samen met andere informatie over en rondom de gemeenteraad een geheel vormt. Om papierloos vergaderen te bevorderen wordt dit systeem gevuld met agenda's, vergaderstukken, besluitenlijsten, verslagen en geluidsopnamen van commissievergaderingen en raadsvergaderingen. Het bijhouden is een continu proces.

Publicatie decentrale regelgeving

Per 1 januari 2014 treedt de wet elektronische bekendmakingen in werking. Alle regelgeving moet

gepubliceerd worden op www.officielebekendmakingen.nl. Daarnaast is er de website www.overheid.nl. Dit is de toegang tot alle informatie en diensten van de Nederlandse overheid op internet. Alle actuele verordeningen zijn inmiddels geplaatst op deze website en dit wordt waar nodig ook ververst. De gemeentelijke bekendmakingen staan al op www.overheid.nl. Alle bekendmakingen voor Het Gemeentenieuws worden ook op de eigen website van de gemeente geplaatst en vandaar direct doorgezet naar www.overheid.nl.

Gedragsregels

Met betrekking tot het onderdeel integriteit zijn normen en waarden uitgewerkt voor de wijze waarop leden van de gemeenteraad en het college van B&W inhoud geven aan hun taken. Deze integriteitregels zijn vastgelegd in de gedragscode voor politieke ambtsdragers. Vanwege de nauwe betrokkenheid van ambtenaren bij het vorm geven aan de gemeentelijke taken, zijn ook voor hen gedragsregels opgesteld.

B. Participatie

Wij betrekken burgers en belangrijke partijen nadrukkelijk bij het vormen of bijstellen van ons beleid.

Voorbeelden hiervan zijn:

- De commissievergaderingen, waar burgers via het spreekrecht het woord wordt gegeven.
- Het spreekuur van de portefeuillehouder, waar inwoners de mogelijkheid geboden wordt ideeën onder de aandacht te brengen.
- Interactieve beleidsvorming, bij investeringen in de openbare ruimte wordt zoveel als mogelijk rekening gehouden met wensen en ideeën van bewoners. Om dit proces goed vorm te geven wordt bij investeringsaanvragen rekening gehouden in het budget met deze interactie.
- de wijkwandelingen, hierbij gaat het college met ondersteuning van ambtenaren de wijk in om de contacten tussen de gemeente en de wijkbewoners verzorgen. Tijdens deze ontmoetingen raken zij goed op de hoogte van wat er in de wijken speelt en leeft.

C. Behoorlijke contacten met burgers

De gemeente heeft sinds 2013 haar organisatie vorm gegeven binnen de gemeenschappelijke regeling Duivenvoorde. Daarbij is rekening gehouden met de eigenheid van de gemeente. Zo kan de burger zich nog steeds melden bij het eigen gemeentekantoor. Behoorlijke contacten met burgers en de kwaliteit van de gemeentelijke dienstverlening zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Sinds een aantal jaren wordt structureel gewerkt aan verbetering van de contacten. In dit verband willen wij ook wijzen op het rapport "Allemaal Burgers" van 17 juni 2013 dat door de werkgroep Betrokken Burger is uitgebracht aan de gemeenteraad.

D. Doelgerichtheid en doelmatigheid

Onze organisatie is blijvend in beweging. Wij veranderen mee met de samenleving. Als we dat niet doen dan plaatsen we ons snel buiten de werkelijkheid. De komende tijd worden wij geconfronteerd met diverse ontwikkelingen die vragen om een passend antwoord. Wij denken

hierbij aan:

- Intergemeentelijke samenwerking.

De samenwerking met de gemeente Voorschoten heeft zijn beslag gekregen in de werkorganisatie Duivenvoorde. Ingezet wordt op verdere gemeentelijke samenwerking. Zo is de afdeling werk en inkomen op een succesvolle wijze ondergebracht bij de gemeente Leidschendam-Voorburg. Ook bij samenwerking op het gebied van de drie decentralisaties wordt nadrukkelijk gekeken naar deze buurgemeente.

Op het gebied van belastingen werken we samen in de Belasting Samenwerking Gouwe Rijnland (BSGR). Door deze regionale samenwerking zijn wij in staat om met een robuuste partner de taken op het gebied van de WOZ uit te voeren.

- Regionale Uitvoeringsdiensten.

De gemeente neemt voor wat betreft de milieutaken deel in de Omgevingsdienst Haaglanden (ODH). Per 1 januari 2013 is een aantal medewerkers daadwerkelijk in de dienst van de ODH over gegaan.

E. Legitimiteit

Adequaat besluitvormingsproces

Het vastleggen van de besluitvormingsacties en het op tijd en op maat rapporteren over de voortgang aan de gemeenteraad en college is een tijdskritisch proces. Om ten aanzien van het besluitvormingsproces beter in control te zijn, wordt gewerkt met een zogenaamde politiek/ bestuurlijke actielijst waarin de moties, toezeggingen, reglement van orde vragen, maar ook de actiepunten naar aanleiding van de B&W-vergadering worden verzameld en bewaakt op voortgang en afdoening.

Daarnaast heeft ook de onderbouwing/argumentering van de advisering onze voortdurende aandacht om daarmee tot een inhoudelijk correcte besluitvorming te komen.

Bezwaarschriften, klachten en WOB-verzoeken

Bezwaarschriften

Burgers, bedrijven en andere belanghebbenden kunnen bezwaar maken tegen gemeentelijke besluiten. Bij de bezwaarafhandeling laat het college zich, vanaf medio 2013, adviseren door een onafhankelijke commissie van advies voor de bezwaarschriften. Na advisering door de commissie neemt het college een beslissing op bezwaar. De wettelijke termijn voor het afhandelen van een bezwaarschrift is 12 weken, met de mogelijkheid van verdaging met extra 6 weken. Met ingang van 2013 is de procedure aangepast en erop ingericht om deze termijnen zoveel mogelijk te halen.

Klachten

'Een ieder heeft het recht om over de wijze waarop een bestuursorgaan zich in een bepaalde aangelegenheid jegens hem of haar heeft gedragen, een klacht in te dienen bij dat bestuursorgaan'. Zo luidt de tekst van artikel 9.1 van de Algemene wet bestuursrecht. Er wordt altijd geprobeerd om de klacht informeel op te lossen. Een van de instrumenten die we daarvoor inzetten is mediation.

WOB-verzoeken

WOB-verzoeken worden in de regel afgehandeld binnen 4 weken (met mogelijkheid van verdaging met 4 weken) nadat het verzoek is ontvangen. De termijn is erg afhankelijk van de gegevens waarom wordt verzocht.

Wet dwangsom

Op 1 oktober 2009 is de 'Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen' in werking getreden. Wanneer de gemeente niet tijdig op een aanvraag of bezwaar beslist dan kan de aanvrager de gemeente "in gebreke stellen". De gemeente heeft dan twee weken de tijd om alsnog een beslissing te nemen. Gebeurt dat niet, dan verbindt de nieuwe wet daaraan twee gevolgen:

1. De dwangsom begint automatisch te lopen. De aanvrager heeft recht op een dwangsom voor elke dag dat de beslistermijn overschreden wordt. De dwangsom loopt ten hoogste 42 dagen (en bedraagt maximaal € 1.260).
2. De aanvrager kan direct beroep instellen. Verklaart de rechtbank het beroep gegrond, dan is de gemeente verplicht om alsnog binnen twee weken te beslissen. Bovendien kan de rechtbank ook nog eens een dwangsom opleggen.

In 2015 was, net als in voorgaande jaren, alles erop gericht zijn om te voorkomen dat de gemeente in gebreke wordt gesteld. Bij aanvragen ligt het primaat bij de vakafdelingen, maar vooral bij bezwaren zal vanuit het team Juridische Zaken de vinger aan de pols worden gehouden. Wanneer de gemeente desondanks toch in gebreke wordt gesteld, dan zal er in ieder geval alles aan worden gedaan om binnen twee weken toch een beslissing op bezwaar te nemen.

F. Lerend en zelfreinigend vermogen

Rekenkamercommissie, accountant.

Voor zowel het bestuur als de ambtelijke organisatie geldt dat zij hun prestaties kunnen verbeteren door te leren van eventuele gemaakte fouten en andere ervaringen. Beide laten zich controleren op hun functioneren en zijn daar op aanspreekbaar. Ontvankelijkheid voor signalen uit de omgeving draagt bij aan het zelfreinigend en lerend vermogen. Zo ontstaat de nodige "hygiëne" in de organisatie. Voornoemde signalen worden onder andere afgegeven door de rekenkamercommissie en de accountant. De rekenkamercommissie heeft als taak onderzoek te doen naar de doelmatigheid, de doeltreffendheid en de rechtmatigheid van het gevoerde bestuur.

De aanbevelingen van de rekenkamercommissie worden als input gebruikt voor het doorvoeren van verbeteringen. Dit geldt uiteraard ook voor het door de accountant jaarlijks op te stellen rapport van bevindingen inzake de interim controle en de jaarrekening.

Onderzoek artikel 213a gemeentewet

De gemeentewet schrijft voor dat ons college verplicht is om periodiek onderzoek te verrichten naar de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het door haar gevoerde bestuur. Anders dan de onderzoeken door de Rekenkamer, gaat het hierbij om zelfonderzoek. Het college onderzoekt het eigen gevoerde bestuur, zoals uitgevoerd door de ambtelijke organisatie. Jaarlijks wordt door de

afdeling SSeC een onderzoeksplan uitgewerkt op welke thema's het onderzoek zich richt. Het onderzoek is uitgevoerd door een extern bureau . Het rapport had onvoldoende kwaliteit om aan de raad te presenteren. Daarom is het college genoodzaakt om dit onderzoek opnieuw te doen.

G. Verantwoording

Jaarrekening, najaarsnota, tussentijdse rapportages, projectrapportages en IC-plan

Het afleggen van verantwoording is essentieel voor het functioneren van de gemeente. Dit vindt plaats in twee collectieve documenten, te weten de jaarrekening en de najaarsnota. Tevens wordt verantwoording afgelegd via een aantal tussentijdse rapportages en project rapportages. Jaarlijks wordt een intern controleplan (IC-plan) opgesteld waarin gericht wordt gekeken naar de juistheid, volledigheid, tijdigheid en/of rechtmatigheid van de (financiële) administratie. Dit IC-plan wordt door de accountant gebruikt als input voor de door hen te verrichten werkzaamheden.

Paragraaf verbonden partijen

Inleiding

Deze paragraaf geeft een overzicht van de verbonden partijen, een omschrijving van hun publieke taak en eventuele ontwikkelingen in 2015.

Er is sprake van een verbonden partij als het gaat om een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een *bestuurlijk* en een *financieel* belang heeft.

Van een *bestuurlijk belang* is sprake als de gemeente zeggenschap heeft, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht. Dit betekent concreet dat er sprake is van een *bestuurlijk belang* als de wethouder, het raadslid of de ambtenaar van de gemeente namens de gemeente in het bestuur van de partij plaatsneemt, of namens de gemeente stemt. Bij alléén een benoemingsrecht of een voordrachtsrecht - de gemeente mag een bestuurder of commissaris in de organisatie benoemen of voordragen - is er strikt genomen géén sprake van een verbonden partij.

Van een *financieel belang* is sprake als:

- een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat;
- de gemeente voor bedragen aansprakelijk kan worden gesteld indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Bij leningen en garantstellingen is dus geen sprake van een verbonden partij: de gemeente houdt juridisch verhaal als de partij failliet gaat. Ook bij exploitatiesubsidies is er geen sprake van een verbonden partij: het gaat om overdrachten (subsidiës).

In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de betreffende verbonden partijen onder vermelding van het financieel belang van de gemeente Wassenaar daarin. De gemeente Wassenaar heeft, volgens onderstaand overzicht, bestuurlijke en financiële belangen in negen gemeenschappelijke regelingen en vier naamloze vennootschappen.

Tabel 6.6.1

Overzicht van de verbonden partijen

Naam	Werkorganisatie Duivenvoorde
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Wassenaar
Algemene informatie	De werkorganisatie is het gezamenlijk ambtelijk apparaat van Voorschoten en Wassenaar en vervult een rol in het voorbereiden en uitvoeren van besluiten van de gemeenteraad.
Programma	Komt tot uiting in de gehele begroting.

Zeggenschap	Het bestuur van de werkorganisatie bestaat uit een Algemeen Bestuur (AB) en een Dagelijks bestuur (DB). Het AB wordt gevormd door de voltallige colleges van Voorschoten en Wassenaar. Het DB bestaat uit beide burgemeesters en twee wethouders van beide gemeentes. De voorzitter van het AB is de voorzitter van de werkorganisatie Duivenvoorde. Werkorganisatie Duivenvoorde wordt aangestuurd door de concerndirectie. De concerndirectie bestaat uit de gemeentesecretarissen van Wassenaar en Voorschoten. De werkorganisatie is via het AB, Db en de concerndirectie verbonden met de colleges. Via de concerndirectie vloeien de opdrachten de werkorganisatie in en uit richting beide colleges.		
Eigenaarsrol	Wassenaar en Voorschoten zijn samen deelnemer aan de Gemeenschappelijke Regeling.		
Opdrachtgeversrol	De werkorganisatie is het gezamenlijk ambtelijk apparaat van Wassenaar en Voorschoten en vervult een rol in het voorbereiden en uitvoeren van besluiten van de gemeenteraad.		
Financiële gegevens		Bijdrage deelnemers	Aandeel Wassenaar
	Financieel belang	€ 27.967 miljoen	€ 14,431 miljoen
		Beginstand per 1/1/2015	Eindstand per 31/12/2015
	Eigen vermogen	0	0
	Vreemd vermogen	4.747.000	2.515.000
	Balanstotaal	4.747.000	2.515.000
	Resultaat		€ 328.128
<i>Recente activiteiten en ontwikkelingen</i>			
De koers van de organisatie wordt afgestemd op de uitgangspunten die in de visie van de Werkorganisatie Duivenvoorde zijn opgenomen:			
- Sterker, beter en goedkoper dan twee afzonderlijke organisaties.			
- Ambitieuw, professioneel, dienstverlenend en sterk zijn de kernwaarden.			
- Organisatieprincipes:			
<ul style="list-style-type: none"> ○ Modern, eenvoudig, transparant ○ Platte structuur en verantwoordelijkheden laag in de organisatie ○ Gericht op samenwerking en integraliteit ○ Beleid en uitvoering bij elkaar en bedrijfsvoering 'centraal tenzij' ○ Toekomstbestendig 			
Het werken voor drie besturen is een complexe opgave die ook de komende jaren veel aandacht zal vragen van het management en de medewerkers. Hoe meer de (bestuurlijke) processen op elkaar lijken, hoe eenvoudiger en efficiënter dat is. Harmonisatie van uitvoering en, waar mogelijk, beleid is dan ook een speerpunt voor de komende periode.			
<i>Financiële aspecten</i>			
De jaarrekening 2015 van de Werkorganisatie Duivenvoorde is afgesloten met een positief resultaat van € 328.128. De bijdrage van de gemeente Wassenaar op 31-12-2015 bedroeg			

€ 14.600.149.

De gemeente deelt op basis van de gerealiseerde bijdrage over 2015 in dit overschot. Dit betekent een terugbetaling van € 169.074 aan de gemeente Wassenaar.

Naam	Veiligheidsregio Haaglanden (VRH)
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Den Haag
Algemene informatie	<p>De VRH is het orgaan voor fysieke veiligheid, rampenbestrijding en crisisbeheersing in de regio Haaglanden. De organisatie omvat brandweezorg, geneeskundige hulpverlening en de gemeenschappelijke meldkamer.</p> <p>De VRH behartigt de belangen van de gemeenten op het gebied van brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening.</p> <p>In art.10 van de Veiligheidsregio's staan de volgende taken:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. het inventariseren van risico's van branden, rampen en crises; b. het adviseren van het bevoegd gezag over risico's van branden, rampen en crises in de bij of krachtens de wet aangewezen gevallen alsmede die in het beleidsplan zijn bepaald; c. het adviseren van het college van burgemeester en wethouders over de taak bedoeld in art.3 eerste lid (brandweezorg); d. het voorbereiden op de bestrijding van branden en het organiseren van de rampenbestrijding en crisisbeheersing; e. het instellen en in standhouden van de brandweer; f. het instellen en in standhouden van de GHOR g. het voorzien in de meldkamerfunctie h. het aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel i. het inrichten en in standhouden van de informatievoorziening binnen de diensten van de veiligheidsregio en tussen deze diensten en de andere diensten en organisaties die betrokken zijn bij de onder d,e,f en g genoemde taken.
Programma	4. Wassenaar Leefbaar
Zeggenschap	<p>Het Bestuur van de VRH wordt gevormd door een Algemeen Bestuur en een Dagelijks Bestuur.</p> <p>De burgemeesters van de deelnemende gemeenten vormen het Algemeen Bestuur onder voorzitterschap van de voorzitter van de Veiligheidsregio (de burgemeester van Den Haag). Het Dagelijks Bestuur bestaat uit een vertegenwoordiging van het Algemeen Bestuur en de voorzitter van de Veiligheidsregio.</p> <p>De stemverhouding binnen het AB en de bijdrage van de 9 deelnemende gemeenten geschiedt, rekening houdend met respectievelijk naar rato van het aantal inwoners.</p> <p>Burgemeester J.Th. Hoekema is namens Wassenaar lid van het Algemeen Bestuur.</p>

Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Openbare orde en veiligheid		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Openbare orde en veiligheid		
Financiële gegevens		Bijdrage deelnemers	Aandeel Wassenaar
	Financieel belang		1.782.000
		Beginstand per 1/1/2015	Eindstand per 31/12/2015
	Eigen vermogen	9.773.000	7.808.000
	Vreemd vermogen	63.945.000	62.354.000
	Balanstotaal	90.070.000	91.398.000
	Resultaat	2.032.000 (2015)	
<i>Recente activiteiten en ontwikkelingen</i>			
<p>In 2015 heeft de VRH de financiële taakstellingen kunnen realiseren, zonder dat de veiligheid hiermee in het geding kwam. Sinds 2015 werkt de brandweer met 1 uniform rooster voor de gehele regio. Daarnaast zorgt een efficiënte spreiding van personeel en voertuigen voor een optimale dekking en blijft de slagkracht bij incidenten.</p> <p>Er een intensievere samenwerking gekomen met de Veiligheidsregio Holland Midden, vanwege de samenwerking met de politieregio (tegenwoordig 10 politieregio's in Nederland). Met ingang van 2015 is de hulpverlening van politie, brandweer en ambulance in de Veiligheidsregio's Haaglanden en Midden Holland gecoördineerd en aangestuurd vanaf de Gemeenschappelijke Meldkamer (GMK) "de YP".</p> <p>Ontwikkelingen en activiteiten bij de Veiligheidsregio Haaglanden zijn naast de reguliere taken met name gericht op het Regionaal Risicoprofiel Haaglanden. In dit risicoprofiel zijn voor de Regio Haaglanden een vijftal scenario's als prioritair risico voor de regio aangemerkt, vanwege hun hoge score qua impact en waarschijnlijkheid. De karakteristiek van de Regio Haaglanden vergroot de impact bij rampen en crisis, met name ten aanzien van vitale belangen, fysieke veiligheid; economische veiligheid en de sociaal-politieke stabiliteit.</p>			
<i>Financiële aspecten</i>			
<p>In de begroting van de VRH wordt de deelnemersbijdrage aangegeven. De bijdrage voor 2015 is € 1.782.000.</p>			

Naam	Stadsgewest Haaglanden (in liquidatie)		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Algemene informatie	<p>Het doel is de afbouw van het Stadsgewest Haaglanden op een zorgvuldige manier te laten verlopen waarbij de resterende directe kosten en risico's voor de gemeenten zo laag mogelijk gehouden worden.</p> <p>Besluitvorming over de vervulling van de taken van het Stadsgewest Haaglanden (wettelijke taken en andere taken) die niet door de MRDH worden overgenomen: vervulling door andere vrijwillige samenwerking, vervulling door de gemeente zelf of vervulling laten vervallen.</p>		
Programma	P1 Goed bestuur en goede dienstverlening		
Zeggenschap	<p>Het bestuur van het Stadsgewest Haaglanden in liquidatie bestaat uit drie bestuursorganen: het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter.</p> <p>Wassenaar is in 2015 met de voorzitter van de gemeenteraad vertegenwoordigd in het Dagelijks Bestuur en in het Algemeen Bestuur van het Stadsgewest Haaglanden in liquidatie. Algemeen bestuur en dagelijks bestuur zijn afgeslankt voor de afronding van de lopende verplichtingen van het Stadsgewest in liquidatie. Commissies VVEZ, RGVM en Jeugd komen niet meer bijeen.</p>		
Eigenaarsrol	De 9 Haaglandengemeenten		
Opdrachtgeversrol	n.vt.		
Financiële gegevens		Bijdrage deelnemers	Aandeel Wassenaar
	Financieel belang		
		Beginstand per 1/1/2015	Eindstand per 31/12/2015
	Eigen vermogen	€ 17,0 mln.	€ 12,4 mln.
	Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
	Balanstotaal		
	Solvabiliteit	(bij het ontbreken van vreemd vermogen)100 %	
	Resultaat	n.n.b.	
<i>Recente activiteiten en ontwikkelingen</i>			
<p>De raad van Wassenaar heeft in december 2014 ingestemd met de opheffing van het Stadsgewest en met het liquidatieplan. Ook het college van B&W en de burgemeester hebben, als aan de Regeling Stadsgewest Haaglanden verbonden bestuursorganen, ingestemd met de opheffing. Op 1 januari 2015 is het Stadsgewest Haaglanden beëindigd en in liquidatie gegaan.</p> <p>Samenwerking is geen doel op zich, maar een middel om de strategische belangen van Wassenaar goed te kunnen behartigen. Uitgangspunt is daarbij de netwerkorganisatie: samenwerking zoeken met die partners waarmee duidelijk een gemeenschappelijk belang gedeeld wordt.</p> <p>De Haaglanden-taken Verkeer en Vervoer en Economie zijn door de MRDH overgenomen. Voor Jeugdzorg vindt samenwerking plaats in H-10-gemeentenverband.</p>			

Voor Wonen is een Bestuurlijke tafel ingesteld waaraan alle (ex)Haaglandengemeenten deelnemen. De regionale afstemming op het gebied van ruimte en groen vindt plaats in de provinciale Bestuurlijke Tafel Ruimte en de Landschapstafel Duin Horst & Weide.
Voor Water en Milieu wordt op ad hoc basis samengewerkt.

Financiële aspecten

Stadsgewest Haaglanden in liquidatie heeft op 12 maart 2015 een bedrag van € 111.434 overgemaakt naar Wassenaar uit het liquidatiesaldo van het Stadsgewest Haaglanden. De jaarrekening 2015 Stadsgewest Haaglanden in liquidatie is nog niet beschikbaar. De eventuele gevolgen van de overdracht van taken en de afbouw van het Stadsgewest zijn nog niet duidelijk. De totale kosten van liquidatie waren geraamd op € 6,2 mln. Deze kosten kunnen uit de reserves betaald worden. De MRDH rekent een inwonersbijdrage van € 2,45. De resterende € 2,95 (€ 5,40 oorspronkelijke Haaglanden-inwonerbijdrage minus € 2,45) per inwoner is als budget voor weestaken aangehouden. Deze middelen zijn benut voor het niet door de MRDH overgenomen beleidsveld (Bestuurlijke Tafel) Wonen à € 0,25 per inwoner. Ook zijn de middelen aangehouden voor een eventueel tekort op de begroting van Haaglanden in liquidatie. Dit is een beperkt risico dat zich in 2015 niet heeft voorgedaan. De gemeentelijke aansprakelijkheid voor een eventuele tekort vloeit voort uit de WGR+-regeling en is niet te beïnvloeden.

Naam	GR Metropoolregio (MRDH)		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Algemene informatie	Het optimaal positioneren van de gemeente Wassenaar als groene woongemeente binnen de MRDH op het terrein van bereikbaarheid, duurzaamheid en economie.		
Programma	P1 Goed bestuur en goede dienstverlening		
Zeggenschap	AB: 1 Wassenaars lid (burgemeester) DB: geen Wassenaars lid. Vervoersautoriteit: 1 Wassenaars lid (wethouder). Bestuurscommissie Economische Vestigingsklimaat: 1 Wassenaars lid (wethouder). Adviescommissie Vervoersautoriteit: 2 Wassenaarse leden (raadsleden) Adviescommissie Economisch Vestigingsklimaat: 2 Wassenaarse leden (raadsleden, 1 raadslid is tevens voorzitter) Rekeningcommissie: 1 Wassenaars lid (raadslid)		
Eigenaarsrol	De 23 MRDH Gemeenten		
Opdrachtgeversrol	n.v.t.		
Financiële gegevens		Bijdrage deelnemers	Aandeel Wassenaar
	Financieel belang		€ 2,45 per inwoner, totale bijdrage Wassenaar € 62.713,--. Mobiliteitsfonds Haaglanden € 9,13 per inwoner, totale bijdrage Wassenaar € 233.701.
		Beginstand per	Eindstand per

		1/1/2015	31/12/2015
	Eigen vermogen	n.n.b.	n.n.b.
	Vreemd vermogen	n.n.b.	n.n.b.
	Balanstotaal	n.n.b.	n.n.b.
	Resultaat		n.n.b.

Recente activiteiten en ontwikkelingen

In 2015 is het adviesrapport 'Van, voor en door de 23 gemeenten' opgesteld. Het gaat om het bredere vraagstuk van hoe de Metropoolregio wil zijn en functioneren. Het rapport geeft inzichten en aandachtspunten aan die om aandacht of actie vragen. Het eindigt met aanbevelingen voor de MRDH als geheel, een regio van 23 gemeenten met een gemeenschappelijke organisatie. Naar aanleiding van het rapport heeft Wassenaar een reactie gezonden waarin gevraagd is om één éénduidige visie; het instellen van een werkgroep voor het oprichten van een meer informele netwerkorganisatie; het bieden van een goed inzicht in de balans qua inzet van geld, energie en tijd door de MRDH en meer gelegenheid voor betrokkenheid van de raden.

De Gemeenschappelijke Regeling MRDH kent twee pijlers: Vervoersautoriteit en Economisch Vestigingsklimaat. In de Strategische Bereikbaarheidsagenda staan de doelen, opgaven, rollen en taakvelden beschreven; in de Agenda Economisch Vestigingsklimaat staan de doelstellingen, ambities en de contouren werkprogramma beschreven. In 2015 zijn beide strategische agenda's verder uitgewerkt.

Voor het opstellen van een Regionale Investeringsstrategie is een flink aantal stappen gezet op basis van urgente, 'no regret' investeringen. De investeringen richten zich op de volgende vier kernopgaven:

1. Metropolitane verbindingen: verbetering interne- en internationale verbindingen
2. Economische vernieuwing
3. Transitie naar toonaangevende duurzaamheid
4. Attractiviteit van de regio

Deze kernopgaven zijn leidend in het identificeren van de benodigde investeringen.

Voor de Investeringsstrategie is een investeringskaart opgesteld met 180 projecten, 'rijp en groen' door elkaar.

Vervoersautoriteit

Workshops zijn gehouden voor de uitwerking van de Strategische Bereikbaarheidsagenda naar een Uitvoeringsagenda Bereikbaarheid. De Uitvoeringsagenda zal de basis vormen voor de uit te voeren projecten.

Economisch Vestigingsklimaat

Besloten is om een Roadmap Next Economy (RNE) voor de MRDH te ontwikkelen. De economische groei en werkgelegenheid van de MRDH blijft achter ten opzichte van andere regio's in Nederland en Europa. Het doel van de RNE is aan te geven hoe beter ingespeeld kan worden op trends als klimaatverandering, grondstoffenschaarste, digitalisering, robotisering en de vervanging van menselijke arbeid, reshoring, 3D-printing, zelfsturende voertuigen, enz. De RNE zal concreet in kaart brengen wat er voor de regio noodzakelijk is aan acties en investeringen om op middellange

en lange termijn in te spelen op de mondiale economische (en sociale) ontwikkelingen.

Financiële aspecten

De jaarrekening 2015 MRDH is nog niet beschikbaar, waardoor financiële risico's nog niet benoemd kunnen worden.

Naam	GGD Haaglanden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Algemene informatie	Primaire doelstelling is preventie van gezondheidsproblemen.		
Programma	P2 Programma Meedoen.		
Zeggenschap	<p>De toezichhoudende taak ligt bij het algemeen bestuur (AB) en het dagelijks bestuur (DB). Het algemeen bestuur bestaat uit negen leden, per deelnemende gemeente 1, inclusief de voorzitter.</p> <p>Het dagelijks bestuur bestaat uit tenminste drie leden, waaronder de voorzitter, aan te wijzen door en uit de leden van het algemeen bestuur, met dien verstande dat het lid van het algemeen bestuur dat door burgemeester en wethouders van de gemeente Den Haag is aangewezen, in ieder geval deel uit maakt van het dagelijks bestuur.</p> <p>De deelnemende gemeenten zijn Delft, Den Haag, Leidschendam-Voorburg, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Wassenaar, Westland, Zoetermeer.</p> <p>Elke deelnemende gemeente levert een deelnemer voor het AB. 4 van de 8 gemeenten leveren een deelnemer voor het DB. Wassenaar heeft een wethouder die deelneemt aan het AB.</p>		
Eigenaarsrol	De deelnemende gemeenten zijn Delft, Den Haag, Leidschendam-Voorburg, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Wassenaar, Westland, Zoetermeer.		
Opdrachtgeversrol	Elke deelnemende gemeente levert een deelnemer voor het AB. 4 van de 8 gemeenten leveren een deelnemer voor het DB. Wassenaar heeft een wethouder die deelneemt aan het AB.		
Financiële gegevens		Bijdrage deelnemers	Aandeel Wassenaar
	Financieel belang		Voor 2015 is begroot € 294.000 Jaarrekening 2015 GGD ontvangen gemeenten in april 2016. De werkelijke uitgaven 2015 aan GGD zullen ongeveer uitkomen op €261.000.
		Beginstand per 1/1/2015	Eindstand per 31/12/2015
	Eigen vermogen		0

	Vreemd vermogen		€637.724
	Balanstotaal		€ 676.724
	Solvabiliteit		0%
	Resultaat		Verlies €10.287
GGD Haaglanden kent nog geen jaarbalans en daarmee zijn er geen gegevens over eigen/vreemd vermogen solvabiliteit.			
<i>Recente activiteiten en ontwikkelingen</i>			
Aanpassen van de GGD-taken die de decentralisaties (sociaal domein) betreffen. Mogelijkheid dat Veilig Thuis Haaglanden wordt ondergebracht bij GGD Haaglanden. Toezicht Wmo bij GGD Haaglanden.			
<i>Financiële aspecten</i> Geen onvoorziene risico's.			
Onvoorziene tegenvallers in de uitvoering van taken van de GGD ZHW. Aangezien de GR GGD ZHW per 31 december 2013 is opgeheven en de taken in het kader van de OGZ zijn overgedragen aan de GGD Haaglanden, bestaan er geen risico op onverwachte tegenvallers. Met de overdracht van de taken aan de GGD Haaglanden zijn ook de risico's in de uitvoering ervan overgedragen.			

Naam	Werkvoorzieningsschap Kust-, Duinen Bollenstreek (GR KDB)		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling		
Vestigingsplaats	Katwijk		
Algemene informatie	Door samenwerking en coördinatie en adequate uitvoering te geven aan de Wet sociale werkvoorzieningen en de Wet inschakeling werkzoekenden in de Kust-, Duin- en Bollenstreek.		
Programma	P2 Programma Meedoen		
Zeggenschap	De GR KDB heeft een voorzitter, een algemeen bestuur (AB) en een dagelijks bestuur (DB). Het AB telt 8 leden (elke gemeente een wethouder) inclusief voorzitter. Het DB bestaat uit een voorzitter en verder tenminste 3 en ten hoogste 5 leden door en vanuit de AB aan te wijzen.		
Eigenaarsrol	De deelnemende gemeenten zijn Hillegom, Katwijk, Lisse, Noordwijk, Noordwijkerhout, Oegstgeest, Teylingen en Wassenaar.		
Opdrachtgeversrol	Door samenwerking en coördinatie adequate uitvoering geven aan de Wet sociale werkvoorzieningen en de Wet inschakeling werkzoekenden in de Kust-, Duin- en Bollenstreek.		
Financiële gegevens		Bijdrage deelnemers	Aandeel Wassenaar
	Financieel belang	0	0
	Voorlopige cijfers 2015	Beginstand per 1/1/2015	Eindstand per 31/12/2015
	Eigen vermogen	€ 2.943.000	€ 2.736.000

	Vreemd vermogen	€ 5.404.000	€ 3.614.000
	Balanstotaal	€ 8.347.000	
	Resultaat	€ 807.000 na bestemming	
<i>Recente activiteiten en ontwikkelingen</i>			
<p>In 2015 worden geen Wsw-indicaties meer afgegeven. Nieuwe instroom valt onder de Participatiewet, net als andere groepen mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. De GR heeft daardoor nu meer taken, die echter voor Wassenaar en Oegstgeest in een ander samenwerkingsverband worden ingevuld. Het belang van Wassenaar en Oegstgeest neemt daardoor de komende 30 jaar af, maar blijft wel aanwezig in de vorm van het zittend bestand. Voor deze mensen heeft de Maregroep immers een arbeidsovereenkomst gesloten uit naam van de gemeenten en zij behouden hun rechtspositie. De nieuwe taken voorkomen trage leegstroom. Tegelijkertijd is er behoefte aan een modulaire inrichting van de begroting, zodat de verantwoordelijkheden gescheiden blijven. Daartoe volgt een voorstel tot wijziging van de GR in 2016.</p> <p>De kosten voor de Maregroep nemen toe in verband met de bezuiniging op de rijksbijdrage per fte, die stapsgewijs tot 2020 plaatsvindt.</p>			
<i>Financiële aspecten:</i> Zie bij Ontwikkelingen			

Naam	AVALEX		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Algemene informatie	De afvalverwijdering zo doelmatig mogelijk, meerjarig, tegen een scherpe prijs, te realiseren.		
Programma	4 Wassenaar Leefbaar		
Zeggenschap	Avalex heeft een Dagelijks Bestuur en Algemeen Bestuur. In het Algemeen Bestuur worden de deelnemende gemeenten door twee leden vertegenwoordigd.		
Eigenaarsrol	De gemeenschappelijke regeling behartigt de belangen van de deelnemende gemeenten en heeft tot taak een financieel gezonde bedrijfsvoering te realiseren.		
Opdrachtgeversrol	De gemeenten hebben een toezichtvoerende rol op het functioneren van de GR zowel beleidsinhoudelijk als ook financieel.		
Financiële gegevens		Bijdrage deelnemers	Aandeel Wassenaar
	Financieel belang		€ 3.739.000 (dit is de DVO bijdrage exclusief de inzet voor extra minicontainers en de dekking van het exploitatietekort)
		Beginstand per	Eindstand per

		1/1/2015	31/12/2015
	Eigen vermogen	-302.000	4.205.000
	Vreemd vermogen	43.170.000	43.462.000
	Balanstotaal	42.868.000	47.667.000
	Resultaat	4.507.000	

Recente activiteiten en ontwikkelingen

Avalex heeft de inzameling van bedrijfsafval aan Remondis verkocht. De overname is officieel met terugwerkende kracht per 31 december 2015 en zal de komende periode in gang worden gezet. Naar verwachting zullen binnen een periode van een half jaar de activiteiten volledig zijn overgedragen aan Remondis. De aangescherpte mededingingsregels in de Wet Markt en Overheid en de nieuwe vennootschapsbelasting waren directe redenen om de poot bedrijfsafval te verkopen.

Financiële aspecten

In de begroting van Avalex zijn de verwerkingskosten van het afval meegenomen. Als de te verwachten hoeveelheden afval (GFT, Restafval en Grofvuil) in de begroting sterk afwijken van de werkelijke hoeveelheden aangeleverd afval dan kan dit een risico meebrengen. Dit geldt voor afwijkingen die hoger zijn dan begroot.

In de begroting 2015 is alleen een doorrekening gemaakt aan de hand van de gewijzigde begroting 2014 van de DVO bijdragen. In deze bijdrage per gemeente is geen rekening gehouden met de inzet van extra minicontainers en het exploitatietekort. In de kadernota is rekening gehouden met een toename in de bijdrage van € 75.000.

Naam	GEVULEI		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling		
Vestigingsplaats	Leiden		
Algemene informatie	De afvalverwijdering zo doelmatig mogelijk, meerjarig, tegen een scherpe prijs, te realiseren.		
Programma	P4 Wassenaar leefbaar		
Zeggenschap	Gevulei heeft een Dagelijks Bestuur en een Algemeen Bestuur. In het Algemeen Bestuur worden de deelnemende gemeenten door twee leden vertegenwoordigd, waarvan in ieder geval één lid uit het college van B&W.		
Eigenaarsrol	De gemeenschappelijke regeling behartigt de belangen van de deelnemende gemeenten en heeft tot taak een financieel gezonde bedrijfsvoering te realiseren.		
Opdrachtgeversrol	De gemeenten hebben een toezichtvoerende rol op het functioneren van de GR zowel beleidsinhoudelijk als ook financieel.		
Financiële gegevens		Bijdrage deelnemers	Aandeel Wassenaar
	Financieel belang		€ 1.032.000 Begroting 2015; Jaarrekening €1.063.996

	Beginstand per 1/1/2015	Eindstand per 31/12/2015
Eigen vermogen	206.488	778.479
Vreemd vermogen	2.304.515	2.834.416
Balanstotaal	2.703.569	3.410.816
Resultaat		-369.912

Recente activiteiten en ontwikkelingen:

De deelnemende gemeenten van Gevulei hebben besloten om per 1 januari 2016 de gemeenschappelijke regeling op te heffen.

Financiële aspecten:

De kosten voor het verwerken van het restafval en grofvuil zijn verdisconteerd in de gemeentelijke bijdrage aan Avalex.

Als de te verwachten hoeveelheden afval (Restafval en Grofvuil) in de begroting sterk afwijken van de werkelijke hoeveelheden aangeleverd afval dan kan dit een risico meebrengen, namelijk als de afwijking is dat de hoeveelheden veel hoger zijn dan in de begroting opgenomen.

Naam	Omgevingsdienst Haaglanden (ODH)
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
Vestigingsplaats	Den Haag
Algemene informatie	Een efficiënte, effectieve en kwalitatieve uitvoering van milieutaken (vergunningverlening, toezicht en handhaving) voor de negen Haaglandengemeenten en de provincie Zuid-Holland.
Programma	P4 Wassenaar leefbaar
Zeggenschap	Er is een algemeen bestuur (AB), een dagelijks bestuur (DB) en een voorzitter. Het AB bestaat uit 12 leden, afkomstig uit het dagelijks bestuur van de deelnemers. De provincie Zuid-Holland en de gemeente Den Haag zijn met twee leden vertegenwoordigd, de overige gemeenten met één lid. De stemverdeling is een afspiegeling van de financiële bijdragen van deelnemers. Het DB wordt gevormd door maximaal 5 leden, de voorzitter inbegrepen, door de leden van het AB en uit haar midden gekozen. De provincie en de gemeenten Den Haag en Westland leveren een lid, de overige 7 deelnemers leveren samen maximaal twee leden. De gemeente Midden-Delfland levert de voorzitter. Wassenaar levert geen lid voor het DB en één lid voor het AB (4 stemmen, 2%).
Eigenaarsrol	De gemeenschappelijke regeling behartigt de belangen van de deelnemende gemeenten en heeft tot taak een financieel gezonde bedrijfsvoering te realiseren.
Opdrachtgeversrol	De gemeenten hebben een toezichtvoerende rol op het functioneren van de GR zowel beleidsinhoudelijk als ook financieel.

Financiële gegevens		Bijdrage deelnemers	Aandeel Wassenaar
	Financieel belang		<i>Begroting 2015:</i> Voor 2015 is begroot € 294.000. Jaarrekening 2015 ODH is ontvangen in april 2016. De werkelijke uitgaven 2015 aan ODH zullen ongeveer uitkomen op €261.000.
		Beginstand per 1/1/2015	Eindstand per 31/12/2015
	Eigen vermogen	3.137.148	3.610.192
	Vreemd vermogen	13.300.751	13.889.290
	Balanstotaal	16.437.899	17.499.482
	Resultaat		781.471
	Cijfers betreffen de conceptjaarrekening 2015		

Recente activiteiten en ontwikkelingen

Om de taakstelling (structureel 10% lagere exploitatie vanaf 2017) te realiseren wordt de formatie primair proces met 1,5% en de formatie overhead met 2 fte gereduceerd.

In 2015 zijn voorbereidingen getroffen voor de invoering van het outputmodel in 2016 (afrekening op kostprijs per eenheid geleverd product). In 2015 was de deelnemersbijdrage nog gebaseerd op het inputmodel (afrekening naar rato van de personele inbreng).

Financiële aspecten

n.v.t.

Naam	Belastingsamenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR)		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Vestigingsplaats	Leiden		
Algemene informatie	De BSGR verzorgt de (WOZ-)waardering, heffing en invordering van waterschaps- en gemeentelijke belastingen voor haar deelnemers		
Programma	Programma 5 Financiering en algemene middelen		
Zeggenschap	Met ingang van 2016 is het percentage van de totale deelnemersbijdrage op 1 januari van het kalenderjaar gelijk aan het stemrecht.		
Eigenaarsrol	portefeuillehouder Financiën		
Opdrachtgeversrol	portefeuillehouder Financiën		
Financiële gegevens		Bijdrage deelnemers	Aandeel Wassenaar
	Financieel belang	€ 9.609.050	€ 495.510

		Beginstand per 1/1/2015	Eindstand per 31/12/2015
	Eigen vermogen	€ 3.082.000	€ 2.698.000
	Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
	Balanstotaal	€ 8.587.000	€ 8.166.000
	Solvabiliteit		33,0%
	Resultaat		€ 1.714.000

Recente activiteiten en ontwikkelingen

LV-WOZ

In 2016 moeten alle gemeenten / belastingsamenwerkingsverbanden zijn aangesloten op de Landelijke Voorziening WOZ (LV-WOZ). Hiermee wordt onder meer de openbaarheid van de WOZ-waarde geregeld. Om de aansluiting tot stand te brengen zijn in 2015 diverse grote projecten die in 2016 afgerond, zodat de BSGR eind 2016 kan worden aangesloten op de LV-WOZ.

Kostprijs

Mede om inzicht te geven in de prijs-kwaliteitsverhouding van de te leveren diensten is een kostprijsmethodiek vastgesteld. Deze wordt gebruikt voor het verkrijgen van inzicht in de kostenstructuur, als sturingselement van de BSGR en als berekeningssystematiek voor potentiële nieuwe deelnemers. Naar verwachting zal in de loop van 2016 besluitvorming plaatsvinden om de uitkomsten van het kostprijscalculatiemodel in de toekomst ook te gaan gebruiken voor het bepalen van de deelnemersbijdragen.

Personeel en organisatie

In de afgelopen jaren is de weg ingeslagen naar een meer zakelijke, resultaatgerichte organisatie, waar de focus ligt op productiviteit, flexibiliteit en inzetbaarheid. Mede als gevolg hiervan is in 2015 een nieuwe organisatiestructuur ingevoerd. De medewerkers van de afdeling Bezwaar en Beroep zijn overgegaan naar de afdelingen WOZ en Heffen en de afdelingen Frontoffice en Invorderen zijn samengevoegd.

Onderdeel van de organisatie- en cultuuromslag is het optimaliseren en digitaliseren van werkprocessen. Voor de groep medewerkers die moeite heeft deze ontwikkelen bij te benen wordt flankerend beleid ingezet.

Gelet op de toenemende automatisering zullen voor de overblijvende taken andere competenties nodig zijn, zoals analytisch vermogen en een hoger werk- en denkniveau. Om de continuïteit en de groei van de organisatie te kunnen waarborgen is het voor de BSGR van belang is om hier extra aandacht aan te besteden in haar personeelsbeleid.

Nieuwe deelnemer

In 2015 heeft de gemeente Waddinxveen besloten om de uitvoering van de belastingtaken vanaf 2016 bij de BSGR onder te brengen. Per 1 januari 2016 zijn zij toegetreden tot de gemeenschappelijke regeling BSGR.

Financiële aspecten

In 2015 is van het jaarrekeningresultaat 2014 ad. € 2.003.000 een bedrag van € 1.522.000 uitgekeerd aan de deelnemers. (Wassenaar: € 84.698) Het restant is aangewend voor de bestemmingsreserve Flankerend beleid en voor de noodzakelijk uit te voeren projecten in het kader van de LV-WOZ.

De deelnemersbijdrage voor 2016 is ten opzichte van 2015 niet gestegen.

Naam	Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)		
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Algemene informatie	BNG behartigt het maatschappelijk belang met gespecialiseerde financiële dienstverlening aan overheden en maatschappelijke instellingen. De gemeente ziet het aandelenbezit als een duurzame belegging.		
Programma	Financiering en algemene middelen		
Zeggenschap	BNG kent een Algemene Vergadering van Aandeelhouders, Raad van Commissarissen, Raad van Bestuur en Ondernemingsraad. Wassenaar oefent de aan het aandeelhouderschap verbonden zeggenschapsrechten uit in de aandeelhoudersvergadering. De gemeente heeft zeggenschap in BNG via het stemrecht op de in haar bezit zijnde aandelen (106.392 aandelen op een totaal van 55.690.720 = 0,19%).		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Financiën		
Financiële gegevens		Bijdrage deelnemers	Aandeel Wassenaar
	Financieel belang	n.v.t.	106.392 à € 2,50 nom. = € 265.980
		Beginstand per 1/1/2014	Eindstand per 31/12/2014
	Eigen vermogen	€ 3,4 mld.	€ 3,6 mld.
	Vreemd vermogen	€ 127,8 mld.	€ 149,9 mld.
	Balanstotaal	€ 131,2 mld.	€ 153,5 mld.
	Solvabiliteit	2,0%	
	Resultaat	€ 226 mln. (netto winst; 2014 € 126 mln.)	
<i>Recente activiteiten en ontwikkelingen</i>			
<p>Onder invloed van de crisis is de financiële regelgeving sterk toegenomen. Dit leidt tot een grotere administratieve lastendruk voor de bank. Zo legden de balans en stresstest van de Europese toezichthouders het afgelopen jaar een zware druk op de organisatie. Nadat BNG Bank ruimschoots was geslaagd voor deze testen, behoort de bank sinds 4 november 2014 tot de groep van 130 grootste Europese banken die rechtstreeks onder toezicht staan van de Europese Centrale Bank.</p> <p>Zoals vorig jaar al in dit verslag werd aangegeven, is de volatiliteit van het jaarresultaat onder invloed van het IFRS-voorschrift 'Fair Value Measurement' sterk toegenomen. Deze volatiliteit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt doordat bepaalde activa en passiva, om accounting technische redenen, zijn opgenomen in portefeuilles die gewaardeerd worden tegen reële waarde. De waardeveranderingen van deze posten dienen direct in de winst-en-verliesrekening te worden opgenomen. Mede naar aanleiding van de uitkomsten van de eerder genoemde balanstest heeft de bank eind 2014 besloten de parameters ten behoeve van de modelmatige waardering van een beperkt aantal gestructureerde activa conservatiever te bepalen. Dit heeft geleid tot een neerwaartse bijstelling van de waardering van deze posten die gewaardeerd worden tegen reële waarde. Dit bepaalde, samen met de aanhoudend lage rente, voor het grootste deel de terugval van de nettowinst.</p> <p>De activa in kwestie betreffen gestructureerde leningen en rentedragende waardepapieren, waarvan de kredietkwaliteit goed is, die worden aangehouden tot het einde van de looptijd. De verliezen betreffen dan ook ongerealiseerde marktwaardeveranderingen.</p>			

De zogenaamde Basel III-regelgeving is nu ondergebracht in de Europese CRD IV-richtlijn en wordt tussen nu en 2019 gefaseerd ingevoerd. Een belangrijk element hierin voor BNG Bank is de voorgestelde ondergrens voor de solvabiliteitsratio van 3% in Europees verband. De definitieve norm wordt begin 2016 vastgesteld. Het beleid van BNG Bank is erop gericht door winstinhouding en een emissie van hybride kapitaal uiterlijk eind 2017 te voldoen aan deze eis.

Financiële aspecten: n.v.t.

In 2016 zal van de netto winst over 2015 van € 226 mln. een bedrag van € 57 mln. uitgekeerd worden aan de aandeelhouders. (Wassenaar naar verwachting € 108.000) Het restant wordt toegevoegd aan de reserves. De netto winst over 2014 bedroeg € 126 mln (Wassenaar € 60.643).

Naam	Dunea (voorheen Duinwaterbedrijf Zuid-Holland)		
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Algemene informatie	Dunea levert betrouwbaar drinkwater tegen een voor de sector gemiddeld tarief en beheert de duinen tussen Monster en Katwijk.		
Programma	Financiering en algemene middelen		
Zeggenschap	Dunea kent een Algemene Vergadering van Aandeelhouders, Raad van Commissarissen, Directie en Ondernemingsraad. Wassenaar oefent de aan het aandeelhouderschap verbonden zeggenschapsrechten uit in de aandeelhouders-vergadering. De gemeente heeft zeggenschap in Dunea via het stemrecht op de in haar bezit zijnde aandelen (81.830 aandelen op een totaal van 4.000.000 = 2,0%).		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Financiën		
Financiële gegevens		Bijdrage deelnemers	Aandeel Wassenaar
	Financieel belang	n.v.t.	81.830 à € 5,= nom. = € 409.150
		Beginstand per 1/1/2014	Eindstand per 31/12/2014
	Eigen vermogen	€ 165,3 mln.	€ 175,2 mln.
	Vreemd vermogen	€ 224,8 mln.	€ 180,8 mln.
	Balanstotaal	€ 515 mln.	€ 502 mln.
	Solvabiliteit	34,9%	
	Resultaat	€ 9,9 mln. (netto winst)	
<i>Recente activiteiten en ontwikkelingen</i>			
Het leveren van drinkwater tegen een tarief dat het gemiddelde van de benchmark is. Het verder verhogen van de solvabiliteit om daarmee een verlaging van de financieringsstarieven te bewerkstelligen.			
<i>Financiële aspecten</i>			
Dunea kent een statutaire beperking op winstuitkering .			

In 2015 is van de netto winst over 2014 van € 9,9 mln. dan ook toegevoegd aan de algemene reserve.
De netto winst over 2013 bedroeg € 6,5 mln.

Naam	Alliander		
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap		
Vestigingsplaats	Amsterdam		
Algemene informatie	<p>Het belang in Alliander vloeit voort uit het gemeentelijk belang in Nuon, hetgeen weer voortvloeide uit het belang in EWR waarin het gemeentelijk nutsbedrijf ooit is ingebracht.</p> <p>Voortdurend beter presteren op dienstverlening, leveringszekerheid en kosten; verbeteren van beheersing van energiestromen en inzicht in energieverbruik; klanten helpen energie te besparen en over te schakelen naar duurzame energiebronnen.</p>		
Programma	Financiering en algemene middelen		
Zeggenschap	Alliander kent een Algemene Vergadering van Aandeelhouders, Raad van Commissarissen en Raad van Bestuur. Wassenaar oefent de aan het aandeelhouderschap verbonden zeggenschapsrechten uit in de aandeelhouders-vergadering en indirect via de gemeente Leiden in het grootaandeelhouders-overleg. De gemeente heeft zeggenschap in Alliander via het stemrecht op de in haar bezit zijnde aandelen (644.926 aandelen op een totaal van 136.794.964 = 0,5%).		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Financiën		
Financiële gegevens		Bijdrage deelnemers	Aandeel Wassenaar
	Financieel belang	n.v.t.	644.926 à € 5,= nom. = € 3.224.630
		Beginstand per 1/1/2015	Eindstand per 31/12/2015
	Eigen vermogen	€ 3,6 mld.	€ 3,7 mld.
	Vreemd vermogen	€ 3,4 mld.	€ 3,0 mld.
	Balanstotaal	€ 7,7 mld.	€ 7,7 mld.
	Solvabiliteit	55,7%	
	Resultaat	€ 235 mln. (resultaat na belastingen; 2014: € 323 mln.)	
<i>Recente activiteiten en ontwikkelingen</i>			
<p>Onder de huidige wetgeving dient ten minste 51% van het aandeelhouderschap in de netwerkbedrijven in publieke handen te zijn. Daarmee wordt beoogd het onderhoud van het netwerk en daarmee de leveringszekerheid van energie op een verantwoord niveau te kunnen houden.</p>			

Financiële aspecten

Met het schommelen van het resultaat na belastingen fluctueert ook de jaarlijkse dividenduitkering. Ten gevolge van een investeringsprogramma staan de bedrijfsresultaten in vergelijking met voorgaande jaren onder druk maar zijn tot nu toe volgens verwachting.

Alliander keert 45% van het resultaat na belastingen uit aan de aandeelhouders.

In 2015 is van de netto winst over 2014 van € 323 mln. een bedrag van € 124,6 mln. Uitgekeerd aan de aandeelhouders, de rest is toegevoegd aan de reserves.

Het resultaat na belastingen over 2014 bedroeg € 323 mln.

Naam	Nuon Energy		
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap		
Vestigingsplaats	Amsterdam		
Algemene informatie	Het belang in Alliander vloeit voort uit het gemeentelijk belang in Nuon, hetgeen weer voortvloeide uit het belang in EWR waarin het gemeentelijk nutsbedrijf ooit is ingebracht. Met de overdracht van de laatste tranche aandelen per 1 juli 2015 aan Vattenfall is het gemeentelijk belang in Nuon Energy gestopt.		
Programma	Financiering en algemene middelen		
Zeggenschap	Met de verkoop in 2009 van Nuon Energy kenden de verkopende aandeelhouders eigenlijk geen echte zeggenschap meer in Nuon Energy.		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Financiën		
Financiële gegevens		Bijdrage deelnemers	Aandeel Wassenaar
	Financieel belang	n.v.t.	0 à € 5,= nom. = € 0
		Beginstand per 1/1/2014	Eindstand per 31/12/2014
	Eigen vermogen	€ 2,920 mld.	€ 2,655 mld.
	Vreemd vermogen	€ 3,435 mld.	€ 3,767 mld.
	Balanstotaal	€ 6,355 mld.	€ 6,422 mld.
	Solvabiliteit		41,3%
	Resultaat		- € 191 mln. (resultaat na belastingen)

Recente activiteiten en ontwikkelingen

Per 1 juli 2015 is de laatste tranche aandelen geleverd aan Vattenfall. Hiermee komt ook een einde aan het economische eigendom van Nuon Energy.

Financiële aspecten

Sinds het besluit het gemeentelijk belang in Nuon Energy te verkopen in 2009 bestond het dividend van Nuon Energy eigenlijk uit een rentevergoeding voor de nog uitstaande aandelen. In 2015 is € 292.961 aan 'dividend' / rentevergoeding uitgekeerd aan Wassenaar.

Met het werkelijke bedrijfsresultaat Van Nuon Energy bestond geen enkel verband meer.

Naam	GR Inkoopbureau H-10		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Vestigingsplaats	Pijnacker Nootdorp		
Algemene informatie	<p>De regeling behartigt de belangen van de gemeenten op het terrein van uitvoering van inkooptaken op taakonderdelen binnen het sociaal domein. Ter behartiging van de genoemde belangen is het Inkoopbureau H-10 belast met de volgende taken:</p> <p>a. uitvoering van de gezamenlijke inkoop en contractering – dat wil zeggen het bepalen van de wijze van inkoop, de inkoopprocedure en het contract- en leveranciersmanagement;</p> <p>b. het op verzoek namens gemeenten optreden richting leveranciers om de voorwaarden en eisen, waaronder de overeenkomsten worden afgesloten te harmoniseren (gecombineerde inkoop);</p> <p>c. het op verzoek van een individuele (of cluster van) gemeente(n) contracteren met leveranciers (individuele inkoop en contractering).</p>		
Programma	Programma 2 Meedoen in Wassenaar		
Zeggenschap	<p>Het algemeen bestuur bestaat uit drie leden inclusief de voorzitter. Burgemeester en Wethouders van de gemeenten Leidschendam-Voorburg, Pijnacker-Nootdorp, Voorschoten, Wassenaar en Zoetermeer wijzen tezamen uit hun midden één lid en één plaatsvervangend lid van het algemeen bestuur aan. Namens deze gemeenten is de wethouder Financiën, Cultuur, Evenementen, Communicatie, Citymarketing, Informatiebeleid, Groen en Duurzaam van de gemeente Zoetermeer lid van het bestuur.</p>		
Eigenaarsrol	Het betreft een bedrijfsorganisatie met een ongeleed bestuur		
Opdrachtgeversrol	Het betreft een bedrijfsorganisatie met een ongeleed bestuur		
Financiële gegevens		Bijdrage deelnemers	Aandeel Wassenaar
	Financieel belang	1.528.561	36.442
		Beginstand per 1/1/2015	Eindstand per 31/12/2015
	Eigen vermogen	0	123.244
	Vreemd vermogen	0	13.283
	Balanstotaal	0	250.043
	Solvabiliteit		49%
	Resultaat		123.244
<i>Recente activiteiten en ontwikkelingen</i>			
<p>Voor de uitvoering van de nieuwe taken op het gebied van jeugd hebben 10 gemeenten zich verenigd in deze gemeenschappelijke regeling om de inkoop, de administratieve verwerking van declaraties van jeugdhulpaanbieders, het verzamelen en genereren van informatie en voor een belangrijk deel het verwerken van de administratieve verantwoording van de zorgaanbieders De GR Inkoopbureau bestaat sinds 2015 en maakt een ontwikkeling door van stabilisering, professionalisering en afstemming van de werkzaamheden op de vraag van de gemeenten.</p>			
<i>Financiële aspecten</i>			
In de jaarrekening wordt het resultaat over 2015 toe te voegen aan de algemene reserve.			

Naam	Inkoop Netwerkorganisatie (Inkoopkracht Zuid Holland West)
Rechtsvorm	Geen, het betreft een netwerk "organisatie"
Vestigingsplaats	Zoetermeer

Algemene informatie	Samenwerking tussen de gemeenten met als specifiek aandachtsgebied een vergaande samenwerking op het gebied van inkoop en aanbesteding.		
Programma	Goed bestuur programma 1		
Zeggenschap	Colleges van B&W van Voorschoten en Wassenaar		
Eigenaarsrol	Beide gemeentesecretarissen		
Opdrachtgeversrol	Beide gemeentesecretarissen		
Financiële gegevens		Bijdrage deelnemers	Aandeel Wassenaar
	Financieel belang		
		Beginstand per 1/1/2015	Eindstand per 31/12/2015
	Eigen vermogen	Geen	Geen
	Vreemd vermogen	Geen	Geen
	Balanstotaal	Geen	Geen
	Resultaat	Geen	
<i>Recente activiteiten en ontwikkelingen:</i> Uitvoeren van (Europese) aanbestedingen			
<i>Financiële aspecten:</i> n.v.t.			

Naam	Gezamenlijke afdeling werk en Inkomen		
Rechtsvorm	Samenwerking op basis van een overeenkomst		
Vestigingsplaats	Leidschendam -Voorburg		
Algemene informatie	Per 1 januari 2012 zijn de gemeenten Voorschoten, Leidschendam-Voorburg en Wassenaar een samenwerkingsovereenkomst aangegaan om bepaalde werkzaamheden en dienstverlening op het gebied van Werk en Inkomen door de gemeente Leidschendam-Voorburg te laten verzorgen.		
Programma	Programma 2: Meedoen in Wassenaar		
Zeggenschap	T.a.v. het samenwerkingsverband de drie gemeenten gezamenlijk T.a.v. het beleid en de uitvoering blijft de zeggenschap bij de drie afzonderlijke gemeenten		
Eigenaarsrol	De drie afzonderlijke gemeenten blijven zelf eigenaar van de in de samenwerkingsovereenkomst opgenomen werkzaamheden en dienstverlening op het gebied van Werk en Inkomen.		
Opdrachtgeversrol	De drie afzonderlijke gemeenten blijven zelf opdrachtgever ten aanzien van de samenwerkingsovereenkomst opgenomen werkzaamheden en dienstverlening op het gebied van Werk en Inkomen.		
Financiële gegevens		Bijdrage deelnemers	Aandeel Wassenaar
	Financieel belang		
		Beginstand per 1/1/2015	Eindstand per 31/12/2015
	Eigen vermogen	geen	geen
	Vreemd vermogen	geen	geen
	Balanstotaal	geen	geen
	Resultaat	geen	
<i>Recente activiteiten en ontwikkelingen :</i> n.v.t.			

Paragraaf grondbeleid

Inleiding

Deze paragraaf beschrijft de visie van de gemeente op het grondbeleid en de manier waarop we het grondbeleid uitvoeren. In november 2015 is de nieuwe Nota grondbeleid 2015-2019 vastgesteld. De gemeente Wassenaar zal per ontwikkeling bepalen in welke mate zij de regie in handen wil hebben. Gewenste initiatieven vanuit de markt worden gestimuleerd. Wanneer de markt geen initiatieven ontplooit om te komen tot een door de gemeente gewenste ontwikkeling dan zal de gemeente deze taak op zich nemen. Dus faciliterend grondbeleid waar het kan en actief grondbeleid waar nodig.

Beleidsstukken

Voorheen voerde de gemeente het grondbeleid uit aan de hand van een drietal beleidsstukken; namelijk de Nota Grondbeleid 2008, de wijzer voor ontwikkelingen en de Notitie Snippergroen. De laatste twee beleidsstukken zijn ingetrokken en integraal opgenomen in de nieuwe Nota Grondbeleid.

De Nota Grondbeleid 2015-2019 schetst de uitgangspunten van het te voeren grondbeleid van de gemeente Wassenaar. De Nota beschrijft onder meer de grondbeleidsinstrumenten die de gemeente tot haar beschikking heeft. Ook staan de concrete grondbeleidskeuzes erin. Doel is het voeren van een transparant en eenduidig grondbeleid.

Het college van burgemeester en wethouders heeft ook dit jaar de grondprijnsbrief vastgesteld waarin, voor zover mogelijk, de concrete (minimum) grondprijzen worden benoemd. De in de Nota Grondbeleid genoemde grondprijsmethodieken zullen dan als uitgangspunt gelden voor de concreet te benoemen grondprijzen. Er zijn verschillende tarieven voor verschillende functies. Zo is in het algemeen de grondprijs voor sociale woningbouw lager dan maatschappelijke/commerciële functies.

Wettelijke/landelijke grondslagen

- Wet ruimtelijke ordening (Wro)
- Besluit ruimtelijke ordening (Bro)
- Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)
- Wet voorkeursrecht Gemeenten (Wvg)
- Gemeentewet (Gemw)
- Wet Markt en Overheid (Wet WenO)

Grondexploitaties

Uitgangspunt van de gemeente Wassenaar is dat het saldo van de grondexploitatie terugvloeit naar de algemene reserve (via het jaarrekeningresultaat) en dat het saldo van alle grondexploitaties minimaal nul moet zijn, maar het streven is een positief saldo. Exploitaties worden in principe niet aan elkaar gekoppeld.

Jaarrekening 2015

Balans per 31 december 2015

ACTIVA <i>Bedragen * € 1.000</i>	31 december 2015	31 december 2014
<u>Vaste activa</u>		
Materiële vaste activa	38.431	40.516
- Investerings met een economisch nut	35.189	36.976
- Investerings met een economisch nut heffingen	3.242	3.540
- Investerings met een maatschappelijk nut		
Financiële vaste activa	19.329	29.896
- Kapitaalverstrekkingen aan:		
- Deelnemingen	455	455
- Overige langlopende leningen u/g	3.874	4.676
- Overige langlopende uitzettingen	15.000	24.765
Totaal vaste activa	<u>57.760</u>	<u>70.412</u>
<u>Vlottende activa</u>		
Uitzettingen met een looptijd < 1 jaar	22.863	17.045
- Vorderingen op openbare lichamen	3.698	3.161
- R/C verhouding met het rijk	16.366	9.384
- R/C verhouding niet financiële instellingen	93	184
- Overige vorderingen	2.706	4.316
Liquide middelen	352	40
- Kas	2	4
- Bank	350	36
Overlopende activa	4.328	2.458
- Nog te ontvangen / vooruitbetaald overheid	384	609
- Overige nog te ontvangen / vooruitbetaald	3.944	1.849
Totaal vlottende activa	<u>27.543</u>	<u>19.543</u>
TOTAAL ACTIVA	<u><u>85.303</u></u>	<u><u>89.955</u></u>

PASSIVA <i>Bedragen * € 1.000</i>	31 december 2015	31 december 2014
<u>Vaste passiva</u>		
Eigen vermogen	66.176	69.594
Algemene reserve	39.626	50.340
Bestemmingsreserves	25.791	10.191
Resultaat jaarrekening (na bestemming)	759	9.063
Voorzieningen	13.338	12.694
Voorzieningen	13.338	12.694
Vaste schulden met een looptijd > 1 jaar	471	571
- Door derden belegde gelden	471	569
- Waarborgsommen	2	2
Totaal vaste passiva	<u>79.987</u>	<u>82.859</u>
<u>Vlottende passiva</u>		
Kortlopende schulden met een looptijd < 1 jaar	2.523	4.267
- Banksaldi		744
- Overige schulden	2.523	3.523
Overlopende passiva	2.793	2.829
- Nog te betalen bedragen	1.811	1.828
- Vooruitontvangen voorschotbedragen overheid	656	590
- Overige vooruitontvangen bedragen	326	411
Totaal vlottende passiva	<u>5.316</u>	<u>7.096</u>
TOTAAL PASSIVA	<u>85.303</u>	<u>89.955</u>
Waarborgen en garanties	90.396	102.519

Toelichtingen

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft, zoals o.a. verwoord in de "Verordening financieel beleid, beheer en financiële organisatie gemeente Wassenaar 2007".

Grondslagen voor waardering en resultatenbepaling

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij anders vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

Investerings die tot 2003 hebben plaatsgevonden zijn inclusief BTW geactiveerd. De investeringen die vanaf 2003 hebben plaatsgevonden zijn, mits deze compensabel zijn in het kader van de Wet op het BTW- compensatiefonds, exclusief BTW geactiveerd.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. Dividendopbrengst van deelnemingen worden, met uitzondering van de dividenduitkering BNG, als baat genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt. De verwachte dividenduitkering van de BNG wordt als bate verantwoord in het jaar waarover deze wordt uitgekeerd.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming te weten vier jaar.

Activa en passiva

Vaste activa

Materiële vaste activa

Investerings met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.

Slijtende investeringen worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven. Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is.

In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering overigens niet plaatsgevonden.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen bedragen in jaren:

Gronden en terreinen

n.v.t.

Nieuwbouw woonruimten, schoolgebouwen, zwembad en bedrijfsgebouwen	40
Rioleringen, renovatie en ingrijpend onderhoud, restauratie en aankoop woonruimten, bedrijfsgebouwen en schoolgebouwen	25
Nieuwe technische installaties in het zwembad, bedrijfsgebouwen, zware transportmiddelen van de brandweer	15
Veiligheidsvoorzieningen bedrijfsgebouwen, telefooninstallaties, kantoormeubilair, aanleg tijdelijke terreinwerken, nieuwbouw tijdelijke woonruimten en bedrijfsgebouwen en groot onderhoud woonruimten en bedrijfsgebouwen	10
Zware transportmiddelen, aanhangwagens, schuiten, personen auto's en lichte motorvoertuigen	7
Automatiseringsapparatuur (maximaal)	5

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Onder activa in de openbare ruimte met een meerjarig maatschappelijk nut, zoals bedoeld in artikel 35 van het BBV worden verstaan investeringen in aanleg en onderhoud van: (inrichting) wegen, waterwegen, civiele kunstwerken, groen en kunstwerken. Deze worden onder aftrek van bijdragen van derden en bestemmingsreserves ten laste van de exploitatie gebracht. Hiervan kan bij raadsbesluit worden afgeweken. In geval van activering bij raadsbesluit wordt het actief lineair afgeschreven over de verwachte levensduur van het actief of een kortere, door de raad aan te geven, tijdsduur.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingprijs, zal afwaardering plaatsvinden.

Vlottende activa

Vorraden

De nog niet in exploitatie genomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingprijs, dan wel lagere marktwaarde. Er wordt rente bijgeschreven op de boekwaarde van deze voorraden.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening is bepaald op basis van de geschatte individuele inningkansen.

Liquide middelen en overlopende posten.

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De backservice verplichting ten behoeve van de wethouders is gewaardeerd op de berekening van de verzekeraar. De wachtgeldverplichting ten behoeve van wethouders is gewaardeerd op een interne berekening.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van een jaar of langer

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

Toelichting op de balans per 31 december

Alle genoemde bedragen zijn, tenzij anders vermeld, x € 1.000.

ACTIVA

Vaste activa

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

	31-12-2014	31-12-2015
Investerings met een economisch nut	36.976	35.189
Investerings met economisch nut waarvan ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	3.540	3.242
Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut	0	0
Totaal	40.516	38.431

De investeringen met economisch nut kunnen als volgt worden onderverdeeld:

	31-12-2014	31-12-2015
Gronden en terreinen	16	15
Bedrijfsgebouwen	35.469	33.826
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	345	372
Vervoersmiddelen	701	675
Machines, apparaten en installaties	1	0
Overige materiële vaste activa	444	301
Totaal	36.976	35.189

De specificatie per balansdatum alsmede het verloop van de boekwaarde van de genoemde activagroepen is weergegeven in de volgende tabel:

Materiële vaste activa met economisch nut

	31-12-2014	Vermeerdering	Vermindering	Afschrijving	31-12-2015
Gronden en terreinen	16			1	15
Bedrijfsgebouwen	35.469	37		1.680	33.826
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	345	47		20	372
Vervoersmiddelen	701	171		197	675
Machines, apparaten, installaties	1	9		10	0
Overige materiële activa	444	254		397	301
Totaal materiële activa	36.976	518	0	2.305	35.189

De investeringen met economisch nut waarvan ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven kunnen als volgt worden onderverdeeld:

	31-12-2014	31-12-2015
Gronden en terreinen	46	39
Bedrijfsgebouwen	0	0
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	3.488	3.203
Vervoersmiddelen	0	0
Machines, apparaten en installaties	4	0
Overige materiële vaste activa	2	0
Totaal	3.540	3.242

De specificatie per balansdatum alsmede het verloop van de boekwaarde van de genoemde activagroepen is weergegeven in de volgende tabel:

Materiële vaste activa met economisch nut heffing

	31-12-2014	Vermeerdering	Vermindering	Afschrijving	31-12-2015
Gronden en terreinen	46			7	39
Bedrijfsgebouwen					0
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	3.488			285	3.203
Vervoermiddelen					0
Machines, apparaten, installaties	4			4	0
Overige materiële activa	2			2	0
Totaal materiële activa	3.540	0	0	298	3.242

Materiële vaste activa met maatschappelijk nut

De investeringen met maatschappelijk nut kunnen als volgt worden onderverdeeld:

	31-12-2014	Vermeerdering	Vermindering	Afschrijving	31-12-2015
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	0	2.507	1.111	1.396	0
Machines, apparaten, installaties	0				0
Overige materiële vaste activa	0	1.564		1.564	0
Totaal materiële activa	0	4.071	1.111	2.960	0

Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2015 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

	31-12-2014	Vermeerdering	Vermindering	Aflossing / afschrijving	31-12-2015
Kapitaalverstrekkingen aan:					
Deelnemingen	455				455
Overige langlopende leningen	4.676	90	892		3.874
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	24.765		9.765		15.000
Totaal	29.896	90	10.657	0	19.329

De post kapitaalverstrekking aan deelnemingen bestaat uit:

	31-12-2014	31-12-2015	Aantal aandelen 31-12-2014	Nominale waarde / Aandeel
Deelnemingen borginstellingen	1	1		
Aandelen Alliander	213	213	644.926	5
Aandelen BNG	241	241	106.392	2,5
Totaal	455	455		

De post overige langlopende leningen bestaat uit:

	31-12-2014	Vermeerdering	Vermindering	Aflossing / afschrijving	31-12-2015
Geldlening SVN	1.759	90		89	1.760
Hypothecaire geldleningen personeel	2.917			803	2.114
Totaal	4.676	90	0	892	3.874

De post overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer bestaat uit:

	31-12-2014	31-12-2015
Vordering op Vattenfall AB	9.765	0
Deposito Rabobank	15.000	15.000
Totaal	24.765	15.000

In 2015 is het laatste deel van de vordering op Vattenfall AB voor de levering van aandelen Nuon-Energy ad € 9.765.000 ontvangen.
Het deposito bij de Rabobank is afgesloten voor een periode van 10 jaar en vervalt medio 2019. De rentevergoeding op het deposito bedraagt 4,7 %.

Viottende activa

Uitzettingen korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	31-12-2014	31-12-2015
Vorderingen op openbare lichamen	3.161	3.698
R/C verhouding met het rijk	9.384	16.366
R/C verhouding niet financiële instellingen	184	93
Overige vorderingen	4.316	2.706
Totaal	17.045	22.863

De vorderingen op openbare lichamen betreffen de aangifte Omzetbelasting december 2015 alsmede de aangifte compensabele BTW over 2015.

Sinds eind 2013 is de gemeente verplicht overtollige middelen in de schatkist aan te houden. Eind 2015 stond een bedrag van € 16,3 miljoen in rekening-courant bij het ministerie van Financiën. Met de gemeente Voorschoten en de Werkorganisatie Duivenvoorde wordt een rekening-courantverhouding aangehouden.

De post overige vorderingen bestaat uit de volgende onderdelen:

	31-12-2014	31-12-2015
Belastingdebiteuren	2.488	1.431
BSGR	276	0
Debiteuren	528	357
Voorziening dubieuze debiteuren	-691	-742
Debiteuren sociale zaken	1.453	1.517
Overig	262	143
	4.316	2.706

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

	31-12-2014	31-12-2015
Kassaldi	4	2
Banksaldi	36	350
Totaal	40	352

Overlopende activa:

De post overlopende activa kan als volgt onderscheiden worden:

	31-12-2014	31-12-2015
Nog te ontvangen/ vooruitbetaald overheid - met een specifiek bestedingsdoel	609	384
Overige nog te ontvangen/ vooruitbetaald	1.849	3.944
Totaal	2.458	4.328

De in de balans opgenomen van EU, Rijk en provincies nog te ontvangen voorschotbedragen die zijn ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	31-12-2014	Toevoeging	Ontv bedragen	31-12-2015
VRI Den Deijl/A44	70			70
Duivenvoordse Polderpad	12		12	0
Veilige schoolzones Violierenweg	2			2
Violierenweg-Ter Weerlaan	77			77
Rotonde Hofcampweg	121		121	0
Kruising Hofcampweg-Starrenburglaan	92		92	0
IAU wet BUIG 2014	235			235
Totaal	609	0	225	384

Onder overige nog te ontvangen/vooruitbetaalde bedragen worden bedragen opgenomen die in het verslagjaar betaald zijn maar betrekking hebben op 2016. Daarnaast worden bedragen opgenomen die in het verslagjaar als opbrengst zijn verantwoord, maar in 2016 daadwerkelijk worden ontvangen.

Onderstaand overzicht geeft een nadere specificatie van deze post.

	31-12-2014	31-12-2015
BSGR	591	640
Stadsgewest Haaglanden/MRDH	265	954
Stadsgewest Haaglanden liquidatiesaldo		153
Rabobank, rente spaardeposito	338	338
Zorglokaal		626
GR Duivenvoorde afrekening 2015		169
Gemeente Leidschendam		209
Bijdrage MAU/IAU wet BUIG 2014	408	
VNG contributie 2016		35
Vangnetregeling 2015		411
Rijk algemene uitkering	128	53
Diverse posten < € 100.000	119	356
Totaal	1.849	3.944

PASSIVA

Vaste passiva

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

	31-12-2014	31-12-2015
Algemene reserve	50.340	39.626
Bestemmingsreserve	10.190	25.791
Resultaat na bestemming	9.063	759
	69.594	66.176

Het verloop in 2015 wordt in onderstaand overzicht per reserve weergegeven.

	31-12-2014	Vermeerdering	Vermindering	Bestemming resultaat 2014	31-12-2015
Algemene reserves					
Algemene reserve (vrij besteedb.)	4.974	38.690	12.001	-37	31.626
Algemene reserve (opbrengst Nuon)	39.366		39.366		0
Algemene reserve (buffer)	6.000	2.000			8.000
totaal algemene reserves	50.340	40.690	51.367	-37	39.626

Bestemmingsreserves

Milieufonds:

	31-12-2014	Vermeerdering	Vermindering	Bestemming resultaat 2014	31-12-2015
Milieufonds bodemsanering	96		96		0
Risicoreserves:					
Reserve Escrow-Nuon energy	1.885		1.885		0
Onderwijsreserves:					
Reserve lagere kapitaallasten RLW	1.550		50		1.500
Apparaatskosten reserves:					
Spaarverlof	80		47		33
Beëindiging FLO brandweer	38		38		0
Onderhoudsreserves:					
Rehabilitatiekosten openbare ruimte	783		783		0
Infrastructurele reserves:					
Kapitaallasten parkeergarage	1.911		68		1.843
Bommenregeling veelgebruikers	201		201		0
Reserves maatschappelijke zaken:					
Stimuleringsfonds volkshuisvesting	1.257				1.257
Kunstopdrachten	44				44
Schommelfonds WMO	741		741		0
Liquidatie-uitkering IZA	101			-101	0
Stimulering Lokale Klimaatiniciatieven	20		20		0
Re-integratie	204		204		0
Hervorming sociaal beleid	256		783	527	0
Groene buffer	223				223
Vorming GGD Haaglanden	102		102		0
Kostendekkendheid omgevingsvergunningen	700	763		-648	815
Onderhoud openbare ruimte		782	1.317	9.324	8.789
Implementatie sociaal domein		968	15		953
Uitvoering sociaal domein		945	82		863
Lagere kapitaallasten zwembad		9.472			9.472
Totaal bestemmingsreserves	10.192	12.930	6.432	9.102	25.792
Totaal algemene en bestemmingsreserves	60.532	53.620	57.799	9.065	65.418

Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen in 2015 wordt in onderstaand overzicht weergegeven.

	31-12-2014	Vermeerdering	Vermindering	Vrijval	31-12-2015
<i>Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's</i>					
Wachtgeldverplichtingen wethouders	221	19	49	191	0
Vm. Secretaris	98	37	97		38
Bijdrage faunapassage Ommedijk		500			500
Bijdrage Kloosterland		96			96
Bijdrage Rijnlandroute	750				750
	1.069	652	146	191	1.384
<i>Onderhoudsvoorzieningen</i>					
Onderhoud gemeentelijke accommodaties	0	770	700	70	0
Onderhoud buitenzijde schoolgebouwen	56		1		55
Onderhoud restobjecten monumenten	0	36	102	-66	0
Onderhoud parkeergarage Langstraat	0	30	10	20	0
Onderhoud wegen	0		14	-14	0
Onderhoud bruggen	0	71	79	-8	0
Onderhoud straatmeubilair (verkeer)	0	109	12	97	0
Vervanging riolering	9.587	1.118	168	312	10.225
Onderhoud openbare verlichting	0	327	327		0
Onderhoud verkeer	788	173	216		745
Onderhoud waterwegen	830	115	187		758
Onderhoud sportvelden	0	51	15	36	0
Onderhoud kunstobjecten in de openbare ruimte	0				0
Onderhoud speeltoestellen	111	122	88		145
Onderhoud wegmeubilair (groen)	0	40	29	11	0
Achterstallig onderhoud groen	253		227		26
	11.625	2.962	2.175	458	11.954
Totaal voorzieningen	12.694	3.614	2.321	649	13.338

Voor een toelichting op de belangrijkste mutaties in de reserves en voorzieningen wordt verwezen naar onderstaand overzicht:

Algemene reserves

Naam	Vrij besteedbaar deel van de algemene reserve
Doel	Algemene bufferfunctie waarmee onvoorziene negatieve rekeningresultaten opgevangen kunnen worden en in dekking kan worden voorzien van incidentele exploitatielasten.
Saldo per 01-01-2015	€ 4.973.537
Saldo per 31-12-2015	€ 31.626.243
Dotaties	Storting op basis van raadsbesluit 6 juli 2015 Instellen, ophogen en opheffen reserves € 38.690.808 Bestemming jaarrekening 2014: € 256.802
Onttrekkingen	Bestemming jaarrekening 2014: € 293.538 Budgetoverhevelingen jaarrekening 2014 € 159.049 Instellen voorziening faunapassage Maaldrift € 500.000 Instellen reserve kapitaallasten zwembad € 9.472.000 Aanleg kunstgrasvelden € 1.521.718 Programma huisvesting onderwijs € 245.378 Vorbereidingskrediet Huize Den Deyl € 41.391 Resterende werkzaamheden Den Deyl € 31.691 Overige onttrekkingen € 30.139
Bijzonderheden	

Naam	Opbrengst verkoop Nuon Energy
Doel	Dekking van algemene lasten
Saldo per 01-01-2015	€ 39.366.000
Saldo per 31-12-2015	€ 0
Dotaties	geen
Onttrekkingen	Overheveling naar vrij besteedbaar deel van de algemene reserve € 39.366.000
Bijzonderheden	Reserve is opgeheven

Naam	IJzeren voorraad/ " minimale buffer"
Doel	Financiële buffer voor algemene en onbenoemde risico's
Saldo per 01-01-2015	€ 6.000.000

Saldo per 31-12-2015	€ 8.000.000
Dotaties	Stortingen op basis van raadsbesluit 6 juli 2015 Instellen, ophogen en opheffen reserves: Verhoging minimaal weerstandsdeel € 2.000.000
Onttrekkingen	-
Bijzonderheden	Geen

Bestemmingsreserves

Naam	Milieufonds bodemsanering
Doel	Dekking van lasten van bodemsaneringen en baggerwerkzaamheden
Saldo per 01-01-2015	€ 96.000
Saldo per 31-12-2015	€ -
Dotaties	-
Onttrekkingen	€ 96.000
Bijzonderheden	Op basis van raadsbesluit 6 juli 2015 Instellen, ophogen en opheffen reserves is deze bestemmingsreserve overgeheveld naar voorziening bijdrage sanering Kloosterland. Reserve is opgeheven

Naam	Escrow Nuon Energy
Doel	Dekking van lasten van eventuele uit de verkoop van het gemeentelijk belang in Nuon Energy nog voortvloeiende aanspraken die ten tijde van de verkoop nog niet bekend waren
Saldo per 01-01-2015	€ 1.884.910
Saldo per 31-12-2015	€ 0
Dotaties	-
Onttrekkingen	€ 1.884.910
Bijzonderheden	Op basis van raadsbesluit 6 juli 2015 Instellen, ophogen en opheffen reserves is deze bestemmingsreserve overgeheveld naar de algemene reserve. Reserve is opgeheven

Naam	Kapitaallasten Rijnlands Lyceum Wassenaar (RLW)
Doel	Dekking van een deel van de (hogere) kapitaallasten van het RLW
Saldo per 01-01-2015	€ 1.550.000

Saldo per 31-12-2015	€ 1.500.000
Dotaties	-
Onttrekkingen	Jaarlijkse onttrekking tgv exploitatie: € 50.000
Bijzonderheden	Geen

Naam	Spaarverlof
Doel	Deze reserve is gevormd om vervanging van medewerkers die eerder met vervroegd pensioen gaan door inzet van opgespaarde verlofdagen mogelijk te maken
Saldo per 01-01-2015	€ 79.500
Saldo per 31-12-2015	€ 33.000
Dotaties	-
Onttrekkingen	€ 46.500
Bijzonderheden	Op basis van raadsbesluit 6 juli 2015 Instellen, ophogen en opheffen reserves is een deel van deze bestemmingsreserve overgeheveld naar de algemene reserve.

Naam	Beëindiging Functioneel leeftijdsontslag (FLO) brandweer
Doel	Afdekking van overgangsrechten voortkomend uit de beëindiging van de voormalige FLO-regeling brandweerpersoneel.
Saldo per 01-01-2015	€ 37.615
Saldo per 31-12-2015	€ 0
Dotaties	-
Onttrekkingen	€ 37.615
Bijzonderheden	Op basis van raadsbesluit 6 juli 2015 Instellen, ophogen en opheffen reserves is deze bestemmingsreserve overgeheveld naar de algemene reserve.

Naam	Rehabilitatie openbare ruimte
Doel	Dekking van de lasten verbonden aan de uitvoering van noodzakelijke rehabilitaties openbare ruimte
Saldo per 01-01-2015	€ 782.545
Saldo per 31-12-2015	€ 0
Dotaties	-

Onttrekkingen	€ 782.545
Bijzonderheden	Op basis van raadsbesluit 6 juli 2015 Instellen, ophogen en opheffen reserves is deze bestemmingsreserve overgeheveld naar de bestemmingsreserve onderhoud openbare ruimte.

Naam	Kapitaallasten parkeerkelder Langstraat
Doel	Dekking van de overnamekosten van de parkeergarage Langstraat
Saldo per 01-01-2015	€ 1.911.217
Saldo per 31-12-2015	€ 1.842.823
Dotaties	-
Onttrekkingen	Jaarlijkse onttrekking tgv exploitatie: € 68.394
Bijzonderheden	Met ingang van 2012 wordt jaarlijks een bedrag uit de reserve gehaald ter dekking van de kapitaallasten van de parkeergarage.

Naam	Bommenregeling veelgebruikers
Doel	Dekking van de lasten ter bescherming van de openbare orde en veiligheid in het kader van de ruiming van niet gesprongen explosieven (bij gemeentelijke projecten), onderzoek en het opstellen van een risicokaart ten aanzien van de mogelijke aanwezigheid van niet gesprongen explosieven voor het grondgebied van Wassenaar
Saldo per 01-01-2015	€ 201.008
Saldo per 31-12-2015	€ 0
Dotaties	-
Onttrekkingen	€ 201.008
Bijzonderheden	Op basis van raadsbesluit 6 juli 2015 Instellen, ophogen en opheffen reserves is deze bestemmingsreserve overgeheveld naar de algemene reserve.

Naam	Stimuleringsfonds volkshuisvesting
Doel	Dekking van stimuleringsinitiatieven inzake het volkshuisvestingsbeleid
Saldo per 01-01-2015	€ 1.256.467
Saldo per 31-12-2015	€ 1.256.467
Dotaties	-
Onttrekkingen	Geen

Bijzonderheden	Geen
----------------	------

Naam	Kunstopdrachten
Doel	Dekking van de aankoop van gemeentelijk kunstbezit
Saldo per 01-01-2015	€ 43.712
Saldo per 31-12-2015	€ 43.712
Dotaties	-
Onttrekkingen	-
Bijzonderheden	Geen

Naam	Schommelfonds Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)
Doel	Egalisering van lasten en baten op het programmaonderdeel WMO
Saldo per 01-01-2015	€ 741.082
Saldo per 31-12-2015	€ 0
Dotaties	-
Onttrekkingen	€ 741.082
Bijzonderheden	Op basis van raadsbesluit 6 juli 2015 Instellen, ophogen en opheffen reserves is deze bestemmingsreserve overgeheveld naar de bestemmingsreserve uitvoering sociaal domein.

Naam	Liquidatie-uitkering IZA
Doel	In afwachting van een nog in te vullen bestemming zijn deze middelen geparkeerd op deze reserve
Saldo per 01-01-2015	€ 101.336
Saldo per 31-12-2015	€ -
Dotaties	-
Onttrekkingen	Bestemming jaarresultaat 2014 € 101.336
Bijzonderheden	Op basis van raadsbesluit 6 juli 2015 Instellen, ophogen en opheffen reserves is deze bestemmingsreserve overgeheveld naar de algemene reserve.

Naam	Stimulering lokale klimaatinitiatieven (SLOK)
Doel	Dekking van de onder de specifieke SLOK-regeling vallende lasten

Saldo per 01-01-2015	€ 20.000
Saldo per 31-12-2015	€ 0
Dotaties	-
Onttrekkingen	Voorjaarsnota 2015 3.5 uitvoering energieakkoord € 20.000
Bijzonderheden	

Naam	Re-integratie
Doel	Dekking van éénmalige re-integratie projecten
Saldo per 01-01-2015	€ 203.605
Saldo per 31-12-2015	€ 0
Dotaties	-
Onttrekkingen	€ 203.605
Bijzonderheden	Op basis van raadsbesluit 6 juli 2015 Instellen, ophogen en opheffen reserves is deze bestemmingsreserve overgeheveld naar de bestemmingsreserve uitvoering sociaal domein.

Naam	Hervormingen sociaal beleid
Doel	Dekking voor de effecten van een 3-tal decentralisaties, waardoor de gemeenten straks verantwoordelijk zijn voor bijna de gehele ondersteuning van de inwoners
Saldo per 01-01-2015	€ 256.191
Saldo per 31-12-2015	€ 0
Dotaties	Bestemming jaarrekening 2014: € 527.275
Onttrekkingen	€ 783.466
Bijzonderheden	Op basis van raadsbesluit 6 juli 2015 Instellen, ophogen en opheffen reserves is deze bestemmingsreserve overgeheveld naar de bestemmingsreserve implementatie sociaal domein.

Naam	Groene Buffer
Doel	Dekking voor toekomstige investeringen in de groene buffer Valkenburg
Saldo per 01-01-2015	€ 222.800

Saldo per 31-12-2015	€ 222.800
Dotaties	-
Onttrekkingen	-
Bijzonderheden	-

Naam	Vorming GGD Haaglanden
Doel	Dekking voor aanloop- en frictiekosten in het kader van de vorming van de GGD Haaglanden
Saldo per 01-01-2015	€ 102.000
Saldo per 31-12-2015	€ 0
Dotaties	
Onttrekkingen	€102.000
Bijzonderheden	Op basis van raadsbesluit 6 juli 2015 Instellen, ophogen en opheffen reserves is deze bestemmingsreserve overgeheveld naar de algemene reserve.

Naam	Omgevingsvergunningen
Doel	Dekking voor te verwachten tekorten op de kostendekkendheid van leges omgevingsvergunningen
Saldo per 01-01-2015	€ 700.000
Saldo per 31-12-2015	€ 815.000
Dotaties	Op basis van raadsbesluit 6 juli 2015 Instellen, ophogen en opheffen reserves € 763.000
Onttrekkingen	Bestemming jaarresultaat 2014 € 648.000
Bijzonderheden	-

Naam	Onderhoud openbare ruimte
Doel	
Saldo per 01-01-2015	€ 0
Saldo per 31-12-2015	€ 8.789.464
Dotaties	Opheffing reserve rehabilitatiekosten openbare ruimte € 782.545 Bestemming jaarresultaat 2014 € 9.323.728
Onttrekkingen	Wegenbeheer 2015 € 733.200 Vrijval waterwegen € 334.600

	Onderhoud Wetravelden € 45.000 Onderhoud BC Oostdorp € 88.800 Asfaltonderhoud van der Oudermeulenlaan € 50.000 Vervanging brug/vlonders € 20.000 Constructieve veiligheid bruggen € 20.000 Dilataties brug van Duivenvoordelaan € 16.800 Overig € 8.409
Bijzonderheden	-

Naam	Implementatie Sociaal domein
Doel	Het opvangen van (incidentele) tekorten die ontstaan bij de implementatie van de nieuwe en oude taken Wet Maatschappelijke Ondersteuning, de Jeugdwet en de Participatiewet.
Saldo per 01-01-2015	€ 0
Saldo per 31-12-2015	€ 952.691
Dotaties	Dotatie op basis van Raadsbesluit Instellen, ophogen en opheffen reserves € 967.691
Onttrekkingen	Actieplan Jeugdwerkloosheid € 15.000
Bijzonderheden	-

Naam	Uitvoering Sociaal domein
Doel	Het opvangen van tekorten die ontstaan bij de uitvoering van de nieuwe en oude taken Wet Maatschappelijke Ondersteuning, de Jeugdwet en de Participatiewet door uitgaven voor zorg en ondersteuning aan inwoners.
Saldo per 01-01-2015	€ 0
Saldo per 31-12-2015	€ 862.820
Dotaties	Dotatie op basis van Raadsbesluit Instellen, ophogen en opheffen reserves € 944.687
Onttrekkingen	Voorjaarsnota 2015 Aanvullende subsidie Kwadraad € 38.603 Idem Jeugdinterventieteam € 43.264
Bijzonderheden	-

Naam	Kapitaallasten zwembad
Doel	Dekking van de kapitaallasten van de resterende boekwaarde van zwembad Sterrenbad

Saldo per 01-01-2015	€ 0
Saldo per 31-12-2015	€ 9.472.000
Dotaties	Programmabegroting € 9.472.000
Onttrekkingen	-
Bijzonderheden	-

Voorzieningen

Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's

Naam	Wachtgeldverplichtingen wethouders
Doel	Bekostigen van wachtgelduitkeringen aan voormalig wethouders
Saldo per 01-01-2015	€ 220.507
Saldo per 31-12-2015	€ 0
Dotaties	Jaarlijkse storting o.b.v. begroting: € 19.000
Onttrekkingen	Uitkeringen 2014: € 48.962 Vrijval voorziening € 190.545
Bijzonderheden	Geen

Naam	Uitkering voormalig secretaris
Doel	Bekostiging van de uit de overeenkomst met de vm. secretaris voortvloeiende aanspraken tot het moment van zijn pensioengerechtigde leeftijd
Saldo per 01-01-2015	€ 97.988
Saldo per 31-12-2015	€ 37.647
Dotaties	€ 36.921
Onttrekkingen	Uitkeringen 2015: € 97.262
Bijzonderheden	Geen

Naam	Bijdrage faunapassage Ommedijk
Doel	Bekostiging van een bijdrage in de kosten van een onderlangse faunapassage van het door de provincie Zuid-Holland en Rijkswaterstaat te realiseren knooppunt Ommedijk
Saldo per 01-01-2015	€ 0

Saldo per 31-12-2015	€ 500.000
Dotaties	€ 500.000
Onttrekkingen	Geen
Bijzonderheden	Raadsbesluit 15 december 2014

Naam	Bijdrage Kloosterland
Doel	Bekostiging van de kosten van de sanering bodem Kloosterland
Saldo per 01-01-2015	€ 0
Saldo per 31-12-2015	€ 96.000
Dotaties	€ 96.000
Onttrekkingen	
Bijzonderheden	Instelling van deze voorziening op basis van raadsbesluit 6 juli 2015 Instellen, ophogen en opheffen reserves

Naam	Bijdrage Rijnlandroute
Doel	Bekostiging van een bijdrage in de kosten aan de inpassing van de Rijnlandroute bij Maaldrift
Saldo per 01-01-2015	€ 750.000
Saldo per 31-12-2015	€ 750.000
Dotaties	-
Onttrekkingen	
Bijzonderheden	Geen

Voorzieningen ter gelijkmatige verdeling van lasten

Naam	Onderhoud gemeentelijke accommodaties
Doel	Het egaliseren van onderhoudslasten over een periode van 10 jaar
Saldo per 01-01-2015	€ 0
Saldo per 31-12-2015	€ 0
Dotaties	Storting o.b.v. geraamde dotatie begroting : € 769.765
Onttrekkingen	Onderhoud raadhuis De Paauw € 91.476 Onderhoud gemeentekantoor € 44.485 Restauratie raadhuis De Paauw € 258.480 Onderhoud cultureel centrum Warenar € 83.499

	Onderhoud gemeentewoningen in beheer bij derden € 38.260 Overig onderhoud € 183.535
Bijzonderheden	Vrijval voorziening i.v.m. ontbreken onderbouwing: € 70.030

Naam	Voorziening onderhoud buitenzijdeschoolgebouwen
Doel	Dekking van de onderhoudslasten van de buitenzijde van de schoolgebouwen van het primair onderwijs
Saldo per 01-01-2015	€ 55.681
Saldo per 31-12-2015	€ 55.058
Dotaties	-
Onttrekkingen	Onderhoud 2015: € 623
Bijzonderheden	

Naam	Voorziening onderhoud restobjecten monumenten
Doel	Dekking van de onderhoudslasten
Saldo per 01-01-2015	€ 0
Saldo per 31-12-2015	€ 0
Dotaties	Storting o.b.v. geraamde dotatie begroting € 35.880
Onttrekkingen	Onderhoud 2015: Raadhuislaan 22 prieel € 76.200 Overig onderhoud € 25.979
Bijzonderheden	Ten laste van programma € 66.299

Naam	Onderhoud parkeerkelder Langstraat
Doel	Het egaliseren van onderhoudslasten van de parkeerkelder Langstraat over een periode van 10 jaar.
Saldo per 01-01-2015	€ 0
Saldo per 31-12-2015	€ 0
Dotaties	Jaarlijkse storting tlv exploitatie: € 30.000
Onttrekkingen	Onderhoud 2015: € 9.745
Bijzonderheden	Vrijval voorziening i.v.m. ontbreken onderbouwing: € 20.255

Naam	Diverse voorzieningen onderhoud openbare ruimte
Doel	Dekking van de onderhoudskosten van de openbare ruimte (exclusief rehabilitatie / algehele vervanging)
Saldo per 01-01-2015	€ 1.982.347
Saldo per 31-12-2015	€ 1.673.601
Dotaties	Storting t.l.v. exploitatie: € 1.007.703
Onttrekkingen	Onderhoud wegen: € 14.837 Onderhoud bruggen: € 79.114 Onderhoud straatmeubilair: € 12.038 Onderhoud openbare verlichting: € 327.045 Onderhoud verkeer: € 215.845 Onderhoud waterwegen: € 187.463 Onderhoud sportvelden € 14.676 Onderhoud speeltoestellen: € 87.316 Onderhoud wegmeubilair (groen): € 28.800 Achterstallig onderhoud groen: € 227.262
Bijzonderheden	Vrijval voorziening i.v.m. ontbreken onderbouwing: € 122.050

Naam	Vervanging rioleringen
Doel	Dekking van de kosten van onderhoud en vervanging (ineens) van rioleringen
Saldo per 01-01-2015	€ 9.587.381
Saldo per 31-12-2015	€ 10.225.369
Dotaties	Jaarlijkse storting tlv exploitatie: € 1.118.210
Onttrekkingen	Diverse uitgaven rioleringsplan: € 168.417
Bijzonderheden	Vrijval voorziening conform Najaarsnota €311.805

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

De onderverdeling van de in de balans opgenomen langlopende schulden is als volgt:

	31-12-2014	31-12-2015
Door derden belegde gelden	569	471
Waarborgsommen	2	2
Totaal	571	473

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden over het jaar 2015.

	31-12-2014	Vermeerdering	Vermindering	Afschrijving	31-12-2015
Door derden belegde gelden	569		98		471
Waarborgsommen	2				2
Totaal	571	0	98	0	473

De door derden belegde gelden betreft de spaarpremies spaarhypotheken ten behoeve van gemeentepersoneel.

Vlottende passiva

Onder de vlottende passiva zijn opgenomen:

	31-12-2014	31-12-2015
Banksaldi	744	0
Schulden < 1 jaar	3.523	2.523
Overlopende passiva	2.829	2.793
Totaal	7.096	5.316

Kortlopende schulden

De in de balans opgenomen kortlopende schulden kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	31-12-2014	31-12-2015
Crediteuren	2.577	2.400
Salarissen c.a. waaronder afdracht loonheffing december	65	112
Rekening courant Leidschendam-Voorburg	250	0
Betalingen onderweg	623	0
Tussenrekening Soza	8	4
Overig	0	7
Totaal	3.523	2.523

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

	31-12-2014	31-12-2015
Nog te betalen bedragen	1.828	1.811
Vooruit ontvangen voorschotbedragen overheid	590	656
Overige vooruit ontvangen bedragen	411	326
Totaal	2.829	2.793

De post nog te betalen bedragen bestaat uit:

	31-12-2015
GR Duivenvoorde	63
Sociale dienst	427
Leidschendam-Voorburg	344
H10 inkoopbureau	210
Afrekening Zin	168
Aandeel ACT team	131
Diverse posten < € 100.000	468
Totaal	1.811

Onder de post vooruit ontvangen bedragen zijn de volgende posten opgenomen:

	31-12-2014	31-12-2015
<i>Uitkeringen van overheidslichamen met een specifiek bestedingsdeel:</i>		
Re-integratie	173	173
ISV geluidssanering	297	297
Geluidsscherm N44	120	
Herinrichting ventweg RSW		168
Overig		18
	590	656

Onder de post overige vooruit ontvangen bedragen zijn de volgende posten opgenomen:

<i>Overige vooruitontvangen bedragen</i>		
Groencompensatieplan	326	326
Overig	85	0
	411	326

Waarborgen en garanties

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke- en rechtspersonen kan als volgt naar de aard van de geldlening gespecificeerd worden:

	Oorspronkelijk bedrag	Percentage borgstelling	Restant 1-1-2015	Restant 31-12-2015
Verenigingen op terreinen sport, cultuur en recreatie	1.280	div.	814	763
Instellingen ziekenzorg en ouderenzorg	24.958	div.	2.870	2.545
Woningbouwcorporaties (WSW)	115.606	div.	98.168	86.708
Gemeentegaranties woningen particulieren	1.611	div.	667	380
			102.519	90.396

In de paragraaf weerstandvermogen hebben wij aangegeven dat bij de uitvoering van de nieuwe taken in het sociaal domein enkele specifieke risico's gelden. Daarin hebben wij aangegeven dat de onzekerheden rond de bepaling van de lasten groter zijn als gevolg van het feit dat deze taken in 2015 voor het eerst tot de verantwoordelijkheid van de gemeente behoren. Wij hebben deze onzekerheden zo veel mogelijk getracht te beperken. Voor een deel, met name bij de Sociale Verzekeringsbank en het CAK, liggen deze onzekerheden buiten de invloedssfeer van de gemeente. In die gevallen hebben een inschatting gemaakt. Tenslotte vermelden wij dat het zorgaanbieders rechtens is toegestaan om declaraties nog tot vijf jaar na de levering van de zorg in te dienen.

Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Bedragen x € 1.000

Programma/product		Primitief 2015			Actueel 2015			Rekening 2015		
		Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
bedragen x € 1.000,- ("-"=nadeel / "+"=voordeel)										
P1 Goed bestuur en goede dienstverlening										
1011	Raad	0	-793	-793	21	-758	-738	0	-679	-679
1021	College van burgemeester en wethouders	47	-4.576	-4.530	47	-4.588	-4.542	290	-4.696	-4.406
1022	Bestuurlijke samenwerking	0	-215	-215	0	-318	-318	0	-228	-228
1023	Externe communicatie en voorlichting	0	-736	-736	0	-717	-717	0	-619	-619
1025	Planning en control instrumenten	0	-206	-206	0	-266	-266	0	-235	-235
1031	Publiekszaken	652	-1.461	-809	582	-1.461	-879	586	-1.497	-911
1034	Basisregistraties	2	-545	-542	2	-558	-555	37	-553	-516
	Sub-totaal programma	701	-8.533	-7.832	651	-8.667	-8.015	913	-8.509	-7.595
P2 Meedoen in Wassenaar										
1181	Inkomen	4.618	-5.580	-962	4.592	-5.370	-778	5.177	-6.081	-903
1182	Minima	14	-654	-640	14	-757	-743	133	-733	-600
1183	Participatiebudget	42	-942	-900	42	-1.118	-1.076	37	-1.106	-1.069
1184	Sociale werkvoorziening	0	-1.382	-1.382	0	-1.348	-1.348	8	-1.296	-1.288
1191	Jeugd (Wmo 2)	120	-626	-506	112	-632	-520	95	-604	-509
1192	Informatie, advies&clientonderst.(Wmo 3)	0	-256	-256	0	-256	-256	0	-250	-250
1193	Mantelzorgers en vrijwilligers (Wmo 4)	0	-287	-287	0	-284	-284	0	-258	-258
1194	Ouderen (Wmo 5)	0	-217	-217	0	-211	-211	0	-211	-211
1196	Individuele voorzieningen (Wmo 6)	700	-3.468	-2.768	700	-3.427	-2.727	457	-2.688	-2.231
1197	Maatschappelijke opvang (Wmo 7-9)	0	-30	-30	0	-30	-30	0	-30	-30
1199	Specialistische WMO zorg	0	-2.805	-2.805	118	-2.564	-2.445	99	-1.351	-1.252
1201	Openbare gezondheidszorg	0	-661	-661	0	-648	-648	0	-613	-613
1202	Jeugdgezondheidszorg	0	-1.070	-1.070	0	-1.068	-1.068	21	-1.113	-1.092
1207	Specialistische jeugdzorg	0	-3.003	-3.003	0	-3.060	-3.060	6	-2.708	-2.702
1208	Project Programma 3D (2015/2016)	0	0	0	0	-584	-584	0	-388	-388
1211	Openbaar bibliotheekwerk	199	-723	-524	199	-723	-524	203	-722	-519
1212	Kunst en cultuur	0	-548	-548	0	-564	-564	-59	-536	-596
1216	Culturele accommodaties	0	-18	-18	0	-18	-18	13	-46	-33
1221	Lokale onderwijsvoorzieningen	50	-1.129	-1.079	93	-1.227	-1.134	104	-1.244	-1.139
1232	Onderwijshuisvesting	20	-1.807	-1.788	20	-2.183	-2.163	1	-2.058	-2.057
1241	Sportdeelname	0	-343	-343	0	-410	-410	0	-369	-369
1242	Buitensportaccommodaties	66	-154	-88	66	-1.785	-1.719	106	-1.745	-1.639
1243	Binnensportaccommodaties	24	-166	-142	24	-166	-142	20	-165	-146
1244	Zwembad	79	-961	-882	79	-960	-882	45	-947	-902
1251	Wijkaanpak (Wmo 1)	168	-493	-324	168	-1.107	-938	114	-552	-438
1252	Kinderopvang	48	-186	-138	48	-186	-138	4	-185	-182
	Sub-totaal programma	6.147	-27.508	-21.361	6.275	-30.686	-24.410	6.585	-27.998	-21.414
P3 Wassenaar ontwikkelt										
1061	Bedrijvigheid	0	-248	-248	0	-245	-245	0	-253	-253
1062	Ambulante handel	43	-44	-1	43	-44	-1	35	-44	-9
1073	Wonen	27	-154	-127	27	-154	-127	38	-164	-126
1081	Bestemmingsplannen	0	-525	-525	0	-566	-566	0	-511	-511
1082	Structuurplannen en ruimtelijke visies	0	-391	-391	0	-406	-406	6	-407	-401
1091	Planontwikkeling incl. grondexploitaties	0	-342	-342	0	-557	-557	13	-441	-428
1101	Openbaar vervoer	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1102	Verkeersveiligheid	0	-335	-335	0	-335	-335	0	-331	-331
1103	Parkeren	166	-326	-160	166	-1.788	-1.622	153	-371	-218
1104	Verkeer en mobiliteit	0	-685	-685	-110	-1.752	-1.863	265	-945	-680
1163	Recreatievoorzieningen en evenementen	97	-132	-35	97	-173	-76	92	-131	-39
1171	Milieuprogramma	0	-884	-884	74	-1.050	-976	90	-969	-879
1172	Natuur en landschap	0	-193	-193	0	-838	-838	20	-695	-675
1215	Cultureel erfgoed	29	-256	-226	29	-276	-246	51	-224	-173
	Sub-totaal programma	361	-4.514	-4.153	325	-8.184	-7.859	763	-5.486	-4.723

Programma/product	Primitief 2015			Actueel 2015			Rekening 2015		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo

bedragen x € 1.000,-
("-"=nadeel / "+"=voordeel)

P4 Wassenaar leefbaar

1041	Vergunningverlening	1.216	-1.187	29	1.216	-1.217	-1	760	-1.192	-432
1042	Toezicht en handhaving	51	-920	-869	51	-920	-869	2	-879	-878
1051	Brandweer	0	-1.900	-1.900	0	-1.774	-1.774	0	-1.746	-1.746
1052	Rampenbestrijding	0	-272	-272	0	-262	-262	2	-258	-256
1053	Integrale veiligheid	0	-322	-322	0	-331	-331	-2	-342	-344
1111	Wegen en verhardingen	59	-1.442	-1.383	114	-4.077	-3.963	177	-2.407	-2.230
1112	Kunstwerken	0	-92	-92	0	-162	-162	-8	-137	-145
1113	Openbare verlichting	9	-530	-521	9	-575	-566	73	-870	-797
1114	Straatmeubilair	0	-139	-139	0	-139	-139	0	-144	-144
1121	Afvalstromen	90	-4.216	-4.126	90	-4.243	-4.153	65	-4.186	-4.120
1122	Ongediertebestrijding	0	-1	-1	0	-1	-1	0	-1	-1
1123	Afvalstoffenheffing	4.859	0	4.859	4.733	0	4.733	4.636	0	4.636
1131	Riolering	18	-2.163	-2.144	330	-2.163	-1.833	319	-2.255	-1.935
1132	Rioolheffing	2.789	0	2.789	2.789	0	2.789	2.414	0	2.414
1141	Watergangen en partijen	14	-247	-233	14	-247	-233	14	-250	-237
1151	Openbaar groen	19	-2.173	-2.154	19	-2.335	-2.316	61	-2.420	-2.359
1152	Speelvoorzieningen	0	-117	-117	90	-300	-210	48	-154	-106
1206	Begraafplaatsen en lijkbezorging	48	-73	-25	48	-73	-25	46	-63	-17
1261	Gebouwen en opstallen	442	-372	70	442	-402	40	235	-456	-220
	Sub-totaal programma	9.614	-16.166	-6.551	9.945	-19.223	-9.278	8.842	-17.759	-8.918

P5 Financiering en algemene middelen

1026	Gemeentelijke belastingen	12.007	-861	11.146	11.853	-872	10.980	11.633	-875	10.758
1900	Geldleningen	2.418	-378	2.040	2.338	-309	2.028	2.250	-118	2.131
1901	Deelnemingen	810	-14	796	843	-14	829	941	-14	927
1902	Algemene uitkering	25.165	0	25.165	24.573	0	24.573	24.782	0	24.782
1903	Algemene baten en lasten _ onvoorzien	0	-167	-167	0	-74	-74	0	-160	-160
1904	Saldo kostenplaatsen	0	701	701	0	701	701	15	779	793
	Sub-totaal programma	40.399	-719	39.680	39.606	-568	39.038	39.620	-389	39.232

Gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten

Gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten	57.222	-57.440	-218	56.803	-67.327	-10.525	56.723	-60.141	-3.418
---	--------	---------	------	--------	---------	---------	--------	---------	--------

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

P1 Goed bestuur en goede dienstverlening	0	0	0	74	0	74	44	0	44
P2 Meedoen in Wassenaar	50	0	50	13.022	-9.472	3.550	11.578	-9.472	2.106
P3 Wassenaar ontwikkelt	68	0	68	3.416	0	3.416	750	0	750
P4 Wassenaar leefbaar	0	0	0	3.020	0	3.020	1.181	0	1.181
P5 Financiering en algemene middelen	101	0	101	44.245	-44.149	96	44.245	-44.149	96
Totaal mutaties reserves	220	0	220	63.777	-53.621	10.156	57.798	-53.621	4.177

Gerealiseerde resultaat			2			-369			759
--------------------------------	--	--	----------	--	--	-------------	--	--	------------

Toelichting op de verschillen Versillen ten opzichte van de begroting 2015

In het overzicht hieronder geven wij u een overzicht van de verschillen ten opzichte van de begroting 2015 (na begrotingswijzigingen). Hiermee krijgt u inzicht in de onderwerpen waarvan de realisatie in belangrijke mate afwijkt van de begroting. Daarbij is aangegeven of de afwijking incidenteel of structureel van aard is.

Analyse verschil begroting - rekening	I/S	Afwijking 2015	Incidenteel	Structureel
Programma 1 - Goed bestuur en goede dienstverlening				
Kosten raad en commissies	I	38	38	
Representatie Raad	I	31	31	
College van burgemeester en wethouders	I	74	74	
Storting voorziening voorm. Secretaris	I	-38	-38	
Vrijval voorziening wachtgeld wethouders	I	191	191	
Werving gemeentesecretaris	I	-24	-24	
Storting pensioen wethouders	I	-222	-222	
Vrijval voorziening onderhoud de Paauw	I	69	69	
Juridische advieskosten	I	60	60	
Modern personeelsbeleid	I	25	25	
Dienstverlening	I	47	47	
Saldo kosten en leges rijbewijzen	I	-18	-18	
Rijksleges en Leges rijbewijzen	I	-6	-6	
Leges huwelijken	I	11	11	
Secretarieleges	I	12	12	
Verkiezingen	I	18	18	
Gemeentelijke basisadministratie (GBA)	I	38	38	
Bestuurlijke samenwerking Stadsgewest en Metropoolregio	I	99	99	
Overige kleine verschillen		-14	-14	
totaal programma 1		391	391	0
Programma 2 - Meedoen in Wassenaar				
Inkomen	I	-126	-126	
Minima	I	52	52	
Participatie	I	7	7	
Wet sociale werkvoorziening	I	60	60	
Dienstverlening in het sociaal domein	I	6	6	
Mantelzorg en vrijwilligers	I	26	26	
Individuele voorzieningen	I/S	495	245	250
Specialistische WMO zorg	I	1193	1193	
Openbare gezondheidszorg	I	35	35	
Wijkaanpak	I	-62	-62	
Project programma sociaal domein	I	-407	-407	
Jeugd	I	11	11	
Jeugdgezondheidszorg	I	-23	-23	
Specialistische jeugdzorg	I	428	428	
Kunst en cultuur	I	-50	-50	
Culturele accommodaties	I	-15	-15	
Kinderopvang	I	-44	-44	
Sportdeelname	I	42	42	
Buitensportaccommodaties	I	16	16	
Zwembad	I	-21	-21	
Overige kleine verschillen	I	-70	-70	
totaal programma 2		1.553	1.303	250

Analyse verschil begroting - rekening	I/S	Afwijking 2015	Incidenteel	Structureel
Programma 3 - Wassenaar ontwikkelt				
Bestemmingsplannen	I	15	15	
Grondexploitatie	I	-40	-40	
Niet gemaakt te kosten bommenkaart (explosieven)	I	45	45	
Advieskosten natuur & landschap	I	15	15	
Project locatie Valkenburg	I	20	20	
Huuropbrengsten tuincentrum	S	20		20
Milieubeheer	I	80	80	
Monumenten	I	71	71	
Lagere onderhoudskosten strand	I	30	30	
Verkeer en mobiliteit	I	193	193	
Overige kleine verschillen	I	20	20	
totaal programma 3		469	449	20
Programma 4 - Wassenaar leefbaar				
Inhuurbudget casemanager	I	30	30	
lagere advieskosten t.b.v. het afgeven van vergunningen	I	36	36	
Niet kostendekkende leges	I	-362	-362	
Tegenvallende legesaanvragen bij grote projecten	I	-125	-125	
Achterblijvende kapitaallasten	I	1704	1704	
Onttrekking reserve onderhoudsprojecten	I	-1706	-1706	
Voorschotbedragen elektraverbruik op OVL	I	-86	-86	
Onderhoudskosten openbare verlichting	I	-235	-235	
Opbrengst van degeneratiekosten	I	66	66	
Verrekening elektragebruik voorjaar	I	50	50	
Krediet voetbalkooi Ter Weer	I	-49	-49	
Onttrekking reserve Landschapsspeelbos Backershagen	I	-54	-54	
Natuurspeelplek nog niet uitgevoerd	I	90	90	
Lager uitgevallen rioolheffing	I	-375	-375	
Reinigingsheffingen: afnemend aantal bedrijfsaansluitingen	I	-105	-105	
Opbrengsten verkopen woningen, gronden, landerijen	I	-240	-240	
Bijdrage inrichtingskosten openbare ruimte Aldi	I	-50	-50	
Overige kleine verschillen		-68	-68	
totaal programma 4		-1.479	-1.479	0

Analyse verschil begroting - rekening	I/S	Afwijking 2015	Incidenteel	Structureel
Financiering en Algemene dekkingsmiddelen				
Kwijtschelding belastingen	S	-7		-7
Opbrengst onroerende zaakbelastingen	I	-223	-223	
Toeristenbelasting	I	86	86	
Precariobelasting	I	-90	-90	
Algemene uitkering uit gemeentefonds	I	196	196	
Algemene uitkering uit gemeentefonds 2013+2014	I	14	14	
Rente geldleningen	I/S	103	-42	145
Dividenden	I	98	98	
Subsidiepotje college	I	15	15	
Toevoeging voorziening dubieuze debiteuren	I	-106	-106	
Doorbelasting kostenplaatsen	I	92	92	
Overige kleine verschillen	I	16	16	
totaal financiering en algemene dekkingsmiddelen		194	56	138
Totaal Incidenteel/ Structureel		1.128	720	408
Verwerking resultaten				
Resultaat primitieve begroting 2015 (incl. amendementen)		2		
Voorjaarsnota 2015		-134		
Najaarsnota 2015		-237		
Saldo begroting 2015 na wijziging		-369		
Jaarrekeningresultaat 2015 (na bestemming)		759		
Totale verschil				1.128

Gebruik post onvoorziene uitgaven

Onderstaand overzicht geeft weer voor welke bedragen de budgetten voor onvoorziene uitgaven zijn gebruikt.

Gebruik onvoorzien	Realisatie	Raming na wijziging	Raming voor wijziging
Programma 1	0	0	10.000
Programma 3	6.100	3.900	10.000
Programma 4	0	0	10.000
Programma 5	0	10.000	20.000
Totaal onvoorzien	6.100	13.900	50.000

Van het oorspronkelijk in de begroting beschikbare budget voor 'onvoorzien' was eind 2015 nog € 13.900 beschikbaar. Van de oorspronkelijk geraamde € 50.000 is uiteindelijk € 6.100 aangewend voor aanpassing van de parkeergarage in de Langstraat.

Afwikkeling oude kredieten en (investerings)budgetten

In de afgelopen jaren is een groot aantal kredieten en (investerings)budgetten beschikbaar gesteld voor de realisering van (vervangings)investeringen met resp. economisch en maatschappelijk nut. In de jaarrekening 2012 zijn de kredieten voor (vervangings)investeringen, budgetten en projecten van vóór 2011 grotendeels afgewikkeld.

Om te voorkomen dat:

- resterende en niet gebruikte (vervangings)kredieten via hun te ramen kapitaallasten niet in de jaarrekening tot uitdrukking zullen komen, de aanwending van de schaarse beschikbare middelen verstoren of
  - resterende en niet gebruikte investeringsbudgetten een niet actuele stand van de vrije ruimte van de algemene reserve en bestemmingsreserves voorspiegelen,
- blijven kredieten en budgetten met ingang van 2009 maximaal twee jaar beschikbaar tenzij het projecten betreft die een langere looptijd hebben en waarbij bij de kredietaanvraag is aangegeven dat de looptijd langer is.

In 2015 is een 42-tal investeringen tot afronding gekomen. Voor deze investeringen was in 2015 nog een restantkrediet beschikbaar van € 3,9 miljoen. De werkelijke uitvoering van deze investeringen heeft in totaal € 2,9 miljoen gekost, waardoor een bedrag van € 1,0 miljoen kon worden afgeraamd.

Voor het totale investeringsprogramma kan het volgende overzicht worden gemaakt.

Investeringsprogramma	Begroot	Werkelijk	Restant	Overhevelen
Goed bestuur en goede dienstverlening	556.578	85.414	471.165	440.241
Meedoen in Wassenaar	2.763.939	1.771.331	992.608	989.730
Wasse naar ontwikkelt	6.666.172	1.433.678	5.232.494	4.450.801
Wasse naar leefbaar	6.097.339	1.550.173	4.547.167	4.429.312
Financiën	287.819	191.392	96.427	-
TOTAAL Investerings	16.371.847	5.031.987	11.339.860	10.310.084

Naar verwachting zullen de nog niet in 2015 afgeronde investeringen grotendeels in 2016 tot afronding komen. Het betreft 55 investeringskredieten, waaronder een groot aantal verkeersprojecten/ verkeersvoorzieningen (€ 5,7 miljoen), onderhoud buurtcentrum Oostdorp en raadhuis De Paauw (€ 0,8 miljoen), herinrichting tuincentrum Bloemendaal (€ 0,5 miljoen) en vervangingsinvesteringen wagenpark (€ 0,3 miljoen).

Voorgesteld wordt de beschikbaarstelling van in totaal € 10.329.949 restantkrediet voor investeringen (€ 7.935.571) en interne orders (€ 2.394.378) met één jaar te verlengen en daarmee voor € 1.009.911 aan oude kredieten en budgetten af te boeken. Voor een overzicht van de over te boeken restantkredieten wordt verwezen naar bijlage 5.

Van de opschoning van kredieten gaat een licht positief voordeel uit. Hiervan heeft een gedeelte betrekking op éénmalig gedekte kredieten (t.l.v. reserves, bijdragen derden e.d.) en een gedeelte lagere vervangingsinvesteringen die in structureel lagere kapitaallasten in de exploitatie zullen resulteren. Van de verlenging van de beschikbaarstelling van investeringen gaat daarnaast het voordeel uit dat er sprake is van lagere kapitaallasten zolang de investeringen nog niet volledig gerealiseerd zijn. Het effect van het doorschuiven en de (beperkte) afboeking zullen in de najaarsnota 2016 worden verwerkt.

Incidentele baten en lasten

Incidentele lasten en baten per programma (+ = nadelig; - = voordelig)	lasten			Omschrijving	baten		
	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening		Begroting	Begroting na wijziging	Rekening
Goed bestuur en goede dienstverlening	-239	-70	-507	Goed bestuur en goede dienstverlening	0	21	280
Meedoen in Wassenaar	0	-10.763	-10.048	Meedoen in Wassenaar	0	10.276	9.695
Wassenaar ontwikkelt	-540	-345	-698	Wassenaar ontwikkelt	500	-36	574
Wassenaar leefbaar	0	-3.202	-1.390	Wassenaar leefbaar	0	3.314	1.493
Financiën	0	-14	-13	Financiën	0	0	0
Algemene dekkingsmiddelen	-101	0	0	Algemene dekkingsmiddelen	101	140	177
Mutaties reserves	0	-44.149	-44.149	Mutaties reserves	0	44.245	44.245
Totaal	-881	-58.543	-56.804	Totaal	601	57.958	56.463
Saldo	-279	-585		Saldo			341

In de rekening is sprake van een positief saldo op de incidentele lasten en baten; dit betekent dat er per saldo meer incidentele lasten dan baten zijn verantwoord in de jaarrekening. De voornaamste reden daarvoor is binnen programma 1 frictiekosten Duivenvoorde rond € 147.000 en binnen programma 2 achtergebleven kosten voor het sociale domein rond €230.000. Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar bijlage 6.

Materiële sluitendheid jaarrekening 2015

(+ = voordelig; - nadelig)	2015
Begrotingsresultaat na reservemutaties	759.416
Saldo incidentele lasten en baten	-341.179
Materieel resultaat	1.100.592

Het jaar wordt afgesloten met een positief resultaat van € 759.413. Uit het overzicht incidentele baten en lasten is te zien dat er per saldo meer incidentele lasten dan incidentele baten in de jaarrekening 2015 zijn verwerkt. Omdat er in de resultaten dus per saldo meer incidentele lasten zijn opgenomen, dient dit incidentele saldo uit het resultaat gehaald te worden. Hierdoor wordt duidelijk dat ook het materieel resultaat positief is.

Overzicht van de structurele toevoegingen en de onttrekkingen aan de reserves

Mutaties reserves

In het navolgende overzicht zijn de stortingen en onttrekkingen aan de algemene reserves en de bestemmingsreserves opgenomen.

Mutaties op algemene en bestemmingsreserves							
Programma	Mutatie	Reserve	Begroting 2015 na wijziging	waarvan structureel	Rekening 2015	waarvan structureel	
Goed bestuur en goede dienstverlening	Onttrekking	Algemene reserve (resultaat 2014)	-74		-44		
		per saldo onttrekking (-)/storting (+)	-74	0	-44	0	
Meedoen in Wassenaar	Storting	Reserve kapitaallasten zwembad	9.472		9.472		
		Onttrekking	Algemene reserve	-1.935		-1.767	
		Algemene reserve (resultaat 2014)	-143		-52		
		Bestemmingsreserve onderh openbare ruimte	-722		-141		
		Reserve implementatie sociaal domein	-618		-15		
		Reserve uitvoering sociaal domein	-82		-82		
		Reserve kapitaallasten zwembad	-9.472		-9.472		
		Reserve lagere kapitaallasten RLW	-50	-50	-50	-50	
	per saldo onttrekking (-)/storting (+)	-3.550	-50	-2.106	-50		
Wassenaar ontwikkelt	Onttrekking	Algemene reserve	-3.251		-603		
		Algemene reserve (resultaat 2014)	-77		-58		
		Reserve onderhoud parkeerkelder	-68	-68	-68	-68	
		Reserve Stimulering Lokale Klimaatinitiatieven	-20		-20		
		per saldo onttrekking (-)/storting (+)	-3.416	-68	-750	-68	
Wassenaar leefbaar	Onttrekking	Algemene reserve	-79		0		
		Algemene reserve (resultaat 2014)	-29		-5		
		Bestemmingsreserve onderh openbare ruimte	-2.912		-1.176		
		per saldo onttrekking (-)/storting (+)	-3.020	0	-1.181	0	
Algemene dekkingsmiddelen	Storting	RES Omgevingsvergunningen	763		763		
		RES Onderhoud openbare ruimte	783		783		
		RES Uitvoering Sociaal Domein	945		945		
		RES Implementatie Sociaal Domein	968		968		
		Algemene reserve (buffer)	2.000		2.000		
		Opheffen div reserves	38.691		38.691		
		RES Beëindiging FLO brandweer	-38		-38		
		RES Spaarverlof	-47		-47		
		RES Milieufonds	-96		-96		
		RES Vorming GGD Haaglanden	-102		-102		
		RES Bommenregeling	-201		-201		
		RES Re-integratie	-204		-204		
		RES Schommelfonds WMO	-741		-741		
		RES Rehabilitatie openbare ruimte	-783		-783		
		RES Hervormingen sociaal beleid	-783		-783		
		RES Escrow NUON Energy	-1.885		-1.885		
	Onttrekking	RES Opbrengst NUON Energy	-39.366		-39.366		
		per saldo onttrekking (-)/storting (+)	-96	0	-96	0	
	Mutatie totale reservepositie: onttrekking (-) / storting (+)			-10.156	-118	-4.177	-118

Ten opzichte van de geraamde stortingen en onttrekkingen is het saldo van de reserves per 31 december 2015 in totaal €6,0 miljoen hoger dan verwacht. Een groot aantal investeringen in de

openbare ruimte is nog niet tot uitvoering gekomen, waardoor de geraamde onttrekkingen € 1,7 miljoen lager zijn dan verwacht. Ook voor buurtcentrum Oostdorp moeten de onttrekkingen nog plaats vinden €0,6 miljoen. Daarnaast is de onttrekking reserve sociaal domein €0,6 miljoen lager dan verwacht. Ten slotte een aantal verkeersprojecten die pas later tot uitvoering zullen komen leiden tot een lagere onttrekking van €2,6 miljoen.

Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid

										bedragen x€1.000		
Omschrijving programma	Begroting na wijziging			Realisatie 2015			Begrotingsafwijking			waarvan toe te lichten		
	lasten	batens	saldo	lasten	batens	saldo	lasten	batens	saldo	lasten	batens	saldo
Goed bestuur en goede dienstverlening	-8.667	651	-8.015	-8.509	913	-7.595	158	262	420			-
Meedoen in Wassenaar	-30.686	6.275	-24.411	-27.998	6.585	-21.413	2.688	310	2.998			-
Wassenaar ontwikkeld	-8.184	325	-7.859	-5.486	763	-4.723	2.698	438	3.136			-
Wassenaar leefbaar	-19.223	9.945	-9.278	-17.759	8.842	-8.917	1.464	-1.103	361			-
Algemene dekkingsmiddelen	-568	39.606	39.038	-389	39.620	39.231	179	14	193	-115		-115
Resultaat voor mutatie reserves	-67.328	56.802	-10.525	-60.141	56.723	-3.418	7.187	-80	7.108	-115	-	-115
Mutatie reserves :												
Goed bestuur en goede dienstverlening	0	74	74	0	44	44	-	-30	-30			-
Meedoen in Wassenaar	-9.472	13.022	3.550	-9.472	11.578	2.106	-	-1.444	-1.444			-
Wassenaar ontwikkeld	0	3.416	3.416	0	750	750	-	-2.666	-2.666			-
Wassenaar leefbaar	-	3.020	3.020	-	1.181	1.181	-	-1.839	-1.839			-
Algemene dekkingsmiddelen	-44.149	44.245	96	-44.149	44.245	96	-	-	-			-
Subtotaal mutatie reserves	-53.621	63.777	10.156	-53.621	57.798	4.177	-	-5.979	-5.979	-	-	-
Resultaat na bestemming	-120.949	120.579	-369	-113.762	114.521	759	7.187	-6.059	1.129	-115	-	-115

Op het programma Algemene dekkingsmiddelen was de toevoeging aan de voorziening Dubieuze debiteuren van € 115.000 niet geraamd.

Analyse begrotingsafwijkingen

In de jaarrekening is toelichting gegeven op de programma's en de algemene dekkingsmiddelen.

Verantwoording en goedkeuringstolerantie

De goedkeuringstolerantie speelt een belangrijke rol bij het verkrijgen van een goedkeurende accountantsverklaring. Als de goedkeuringstolerantie niet wordt overschreden dan wordt in beginsel een goedkeurende controleverklaring afgegeven. Wordt de goedkeuringstolerantie wel overschreden dan kan dit gevolgen hebben.

Voor de financiële of begrotingsrechtmatigheid (getrouwheid en rechtmatigheid van de wetsuitvoering) is de goedkeuringstolerantie gesteld op 1% van de som van de lasten van de gemeentelijke jaarrekening. Het bedrag van onzekerheden mag niet meer zijn dan 3% van de som van de lasten van de gemeentelijke jaarrekening. Uitgaande van een lastentotaal in de jaarrekening van €113,8 mln., betekenen deze percentages dat een totaalbedrag aan fouten in de jaarrekening van € 1,1 mln. en een totaal van onzekerheden van ongeveer € 3,4mln. de goedkeurende strekking van de controleverklaring niet zullen aantasten.

Analyse begrotingsrechtmatigheid

Op grond van BBV-artikel 28, lid a moet in de toelichting op de programmarekening een analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en programmarekening worden gemaakt. Deze verplichte analyse is ook bruikbaar om een analyse inzake de begrotingsrechtmatigheid te vervaardigen. Op grond van artikel 189, lid 3 Gemeentewet (GW) zijn alle begrotingsoverschrijdingen op de lasten (en daarmee overeenstemmende balansmutaties)

onrechtmatig. Bij de afweging van de relevantie van deze onrechtmatige lasten is het criterium "passend binnen het door de raad uitgezette beleid" van belang.

Omdat het budgetrecht van de gemeenteraad formeel van toepassing is op het niveau van programma's wordt onderstaand per programma een toelichting gegeven op de onrechtmatige begrotingsafwijkingen.

Op programmaniveau zijn in 2015 geen onrechtmatige overschrijdingen op de lasten.

Controleverklaring van de accountant

Hier komt de accountantsverklaring

Bijlagen

Bijlage 1: Samenstelling gemeenteraad en college van burgemeester en wethouders

Gemeenteraad per 31 december 2015:

Voorzitter

drs. J. Th. Hoekema

Raadsgriffier

mw. drs. G. de Schipper-Tinga

Leden

VVD

mw. drs. A.J. van Eekelen (fractievoorzitter)

P.P.G. Deneer

Mw. C. Klaver-Bouman

Ir. J.J. Bakker

CDA

Mw. drs. D. Dekker-Mulder (fractievoorzitter)

mw. G.M.A. den Hartog-Fast

T.P.M. Overdevest

Ir. M.K. Knevel

Wat Wassenaar Wil (WWW)

ir B.Boon (fractievoorzitter)

mr. S.W.M. Derks

mw. D.A.A. Nieuwzwaag

D66

mw. E.C. Kernkamp (fractievoorzitter)

R. Bloemendaal

Mr. M.J. Schik

Passie voor Wassenaar

Dr. E.C.M. Ooms

Jhr. J.F.M. van der Does de Willebois

GroenLinks

A.J.L. van Sloten (fractievoorzitter)

P.C. Kolff

Democratische Liberalen Wassenaar

B.G. Paulides (fractievoorzitter)

Hart voor Wassenaar

H.J.M. Hendrickx (fractievoorzitter)

PvdA

J.G.C. van Noort (fractievoorzitter)

Samenstelling college:

Burgemeester Jan Hoekema

- Openbare orde & veiligheid
- Toezicht & handhaving
- Bestuurlijke zaken
- Burgerzaken
- Representatie
- Kunst & cultuur
- Personeel & organisatie
- Vergunningverlening (APV en evenementen)
- Dieren(welzijn)
- Lid dagelijks en algemeen bestuur GR Werkorganisatie Duivenvoorde
- Lid van het dagelijks en algemeen bestuur Veiligheidsregio
- Lid Bestuurlijke Adviescommissie GHOR Nederland
- Lid van het Regionaal Bestuurlijk Overleg van de Eenheid Den Haag van de Nationale Politie
- Lid districtscollege Politie
- Lid dagelijks en algemeen bestuur Stadsgewest Haaglanden in liquidatie
- Lid algemeen bestuur Metropoolregio Rotterdam Den Haag
- Lid dagelijks en algemeen bestuur GR Avalex
- Lid Raad van Toezicht Burgernet
- Voorzitter Stichting Ad Gloriam Pavonis Wassenaar
- Voorzitter Stichting Vrienden van het Brandweermuseum Wassenaar
- Lid Comité van Aanbevelingen Stichting Vleermuisbunker Wassenaar
- Ere-voorzitter Muziekvereniging Excelsior Wassenaar
- Ere-voorzitter Wassenaaarse Oranjevereniging Koningin Wilhelmina
- Ere-voorzitter Wassenaaarse Reddings Brigade

Wethouder Bert Doorn

Portefeuillehouder Zorg, wonen en verkeer

1e loco-burgemeester

- WMO, langdurige zorg en welzijn
- Volksgezondheid
- Verkeer en vervoer/ RijnlandRoute
- Wonen
- Beheer openbare ruimte, omgevingsbeheer
- Buurtverenigingen
- Religieuze zaken

Wethouder Sabine Verschoor

Portefeuillehouder Financiën en economie

2e loco-burgemeester

- Financiën/ grondexploitatie
- Economische zaken (toerisme, recreatie, horeca, evenementenbeleid, agrarische zaken, strand, evenementen)
- Dienstverlening
- Communicatie (inclusief het referendum)
- Aanbestedingen
- Accommodatiebeleid (inclusief sportvoorzieningen)

Wethouder Inge Zweerts de Jong

Portefeuillehouder Sociale zaken, jeugd en onderwijs

3e loco-burgemeester

- Jeugdzorg
- Onderwijs
- Participatie/ sociale zaken
- Sportbeleid
- Bibliotheek
- Emancipatiebeleid
- Cultureel erfgoed, monumentenbeleid, beschermd stads- en dorpsgezicht

Wethouder Leo Maat

Portefeuillehouder Ruimte en duurzaamheid

4e loco-burgemeester

- Ruimtelijke ordening
- RO projecten (Maaldrift, Den Deijl, de haven, Duindigt en Valkenburg)
- Vergunningverlening RO (WABO)
- Water
- Milieu & duurzaamheid
- Groenbeleid, Pact van Duivenvoorde
- Vrijwilligersbeleid
- Subsidiebeleid
- Archeologie

Bijlage 2: Kerngegevens per 31 december 2014 en 2015

		Gegevens op 31-12- 2014	Gegevens op 31-12- 2015
C.	Financiële gegevens		
	Baten		
	OZB - opbrengst (woningen en niet - woningen)	8.805.308	8.672.874
	idem, per inwoner	342	335
	Algemene uitkering gemeentefonds	19.637.400	17.337.483
	idem, per inwoner	763	669
	Balans /activa		
	Materiële vaste activa	40.515.000	38.431.000
	idem, per inwoner	1.575	1.483
	Financiële vaste activa	29.897.000	19.329.000
	idem, per inwoner	1.162	746
	Voorraden	0	0
	idem, per inwoner	0	0
	Balans / passiva		
	Eigen vermogen	60.529.000	65.417.000
	idem, per inwoner	2.352	2.525
	Voorzieningen	12.694.000	13.338.000
	idem, per inwoner	493	515
	Vaste schuld	571.000	473.000
	idem, per inwoner	22	18

Bijlage 3: Specifieke uitkeringen; Single information, Single audit (SiSa)

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
OCW	D9	Onderwijsachterstanden beleid 2011-2015 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voerschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie		
		Gemeenten	Aard controle R Indicatornummer: er.D9/01	Aard controle R Indicatornummer: er.D9/02	Aard controle R Indicatornummer: er.D9/03	€ 0	€ 25.454	€ 0	Aard controle R Indicatornummer: er.D9/04
SZW	G1A	Wet sociale werkvoorziening (Wsw), totaal 2014	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-4) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Het totaal aantal gerealiseerde arbeidsplaatsen voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-4), uitgedrukt in arbeidsjaren;	Het totaal aantal gerealiseerde begeleid verkenplekken voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-4), uitgedrukt in arbeidsjaren;				
		Wet sociale werkvoorziening (Wsw)		inclusief deel openbaar lichaam	inclusief deel openbaar lichaam				
		Alle gemeenten verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G1B + deel gemeente uit (jaar T-1) na controle door de gemeente.							
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: er.G1A/01	Aard controle R Indicatornummer: er.G1A/02	Aard controle R Indicatornummer: er.G1A/03	48,95	3,15		
			1 60629 Wassenaar						
			2						
			100						

Departement	Nummer	Soort tekent	Aardrijksdag	Ontnager	In dia for	Indioator	Indioator	Indioator	Indioator	In dia for	In dia for
SZW	03	Be sluit b ljd s nd v e f en i n g z e l f s t a n d i g e n 2004 j e s o l u s i e f j e v e n s o n d e r h o u d b e g i n n e n d e z e l f s t a n d i g e n L g e m e e n t e d e e l 2016	Be s l u t b i j s t a n d o r i e n t i n g z e l f s t a n d i g e n (B o z) 2004	A l l e g e m e e n t e n v e r n o o r d e n h i e r i n d g e m e e n t e d e e l o v e r (j a a r T), o n g e b o r t o f d e g e m e e n t e i n (j a a r T) g e e n, e n k e l e o f a l l e t a k e n h e e t u t t o e s t e e d a a n e e n O p e n b a a r l i c h a a m o p g e r i c h t o p g r o n d v a n d e W v r.	Be s t e d i n g (j a a r T) l e v e n s o n d e r h o u d v e r s t a p t e z e l f s t a n d i g e n (e x c l u s i e f B o z)	Be s t e d i n g (j a a r T) K a p i t a l v e r s t r e k k i n g (e x c l u s i e f B o z)	Be z e n (j a a r T) B e z e n (j a a r T) K a p i t a l v e r s t r e k k i n g (e x c l u s i e f B o z) (e x c l u s i e f R i j k)	Be z e n (j a a r T) l e v e n s o n d e r h o u d v e r s t a p t e z e l f s t a n d i g e n (e x c l u s i e f B o z) (e x c l u s i e f R i j k)	Be z e n (j a a r T) K a p i t a l v e r s t r e k k i n g (e x c l u s i e f B o z) (e x c l u s i e f R i j k)	Be s t e d i n g (j a a r T) a a n O n d e r z o e k a a s b e d o e l i n a r t i k e l 56 B o z 2004 (e x c l u s i e f B o z)	Be s t e d i n g (j a a r T) B o z
					Be s t e d i n g (j a a r T) a a n u t v o e r i n g s k o s t e n B o z a a s b e d o e l i n a r t i k e l 56 B o z 2004	Be s t e d i n g (j a a r T) a a n u t v o e r i n g s k o s t e n B o z a a s b e d o e l i n a r t i k e l 56 B o z 2004	V o l l e d i g z e l f s t a n d i g e u t v o e r i n g J a n N e e t	A a r d c o n t r o l e R I n d i c a t o r n u m m e r: 03/07	A a r d c o n t r o l e R I n d i c a t o r n u m m e r: 03/07	A a r d c o n t r o l e R I n d i c a t o r n u m m e r: 03/05	A a r d c o n t r o l e R I n d i c a t o r n u m m e r: 03/04
					Be s t e d i n g (j a a r T) K a p i t a l v e r s t r e k k i n g (e x c l u s i e f B o z)	Be s t e d i n g (j a a r T) K a p i t a l v e r s t r e k k i n g (e x c l u s i e f B o z)	Be z e n (j a a r T) B e z e n (j a a r T) K a p i t a l v e r s t r e k k i n g (e x c l u s i e f B o z) (e x c l u s i e f R i j k)	Be z e n (j a a r T) l e v e n s o n d e r h o u d v e r s t a p t e z e l f s t a n d i g e n (e x c l u s i e f B o z) (e x c l u s i e f R i j k)	Be z e n (j a a r T) K a p i t a l v e r s t r e k k i n g (e x c l u s i e f B o z) (e x c l u s i e f R i j k)	Be s t e d i n g (j a a r T) a a n O n d e r z o e k a a s b e d o e l i n a r t i k e l 56 B o z 2004 (e x c l u s i e f B o z)	Be s t e d i n g (j a a r T) B o z

Bijlage 4: Bestuursovereenkomst: structuur Staat van de gemeente

Financiën	Groen/ Oranje/ Rood	TOELICHTING
Er is structureel en reëel begrotingsevenwicht	Oranje	De begroting voor 2016 geeft zowel een reëel als structureel overschot te zien. Het meerjarenperspectief laat voor alle jaren een reëel en structureel tekort zien. Op basis van de uitkomsten van de september- en decembercirculaire van het gemeentefonds verbetert het meerjarenperspectief aanmerkelijk doch voor 2018 en 2019 blijft sprake van tekorten. De gemeenteraad heeft burgemeester en wethouders opgedragen in de meerjarenbegroting 2017-2020 voor zowel het begrotingsjaar als het meerjarenperspectief een sluitende begroting aan te bieden.
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>		
Ruimtelijke ordening		TOELICHTING
De gemeente voldoet aan de in de Wet ruimtelijke ordening opgenomen verplichtingen inzake bestemmingsplannen, beheersverordeningen en structuurvisies	Groen	<ol style="list-style-type: none"> 1. De gemeente heeft voor het gehele grondgebied een structuurvisie vastgesteld, waarin de hoofdzaken van het door de gemeente te voeren ruimtelijk beleid is vastgelegd; 2. De gemeente heeft voor het gehele grondgebied meer bestemmingsplannen vastgesteld; 3. Deze bestemmingsplannen zijn actueel, dat wil zeggen minder dan tien jaar oud.
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>		
Omgevingsrecht (Toezicht, handhaving en vergunningverlening milieu, bouwen en wonen)		TOELICHTING
De gemeente beschikt over een vastgestelde Verordening VTH	Oranje	De Verordening VTH wordt door de raad in Wassenaar vastgesteld op 17 mei 2016.
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>		
Monumentenzorg		TOELICHTING
De gemeente beschikt over een deskundige adviescommissie m.b.t. de (rijks)monumenten	Groen	Wassenaar werkt met de commissie Welstand en Cultureel Erfgoed. De leden zijn benoemd door de raad op grond van de bouwverordening die is vastgesteld op 9 juli 2013. Hoofdstuk 9, art 9.2b. geeft aan dat er op het gebied van cultureel erfgoed ten minste 3 leden moeten zijn met deskundigheid op het gebied van restauratie architectuur, bouwhistorie / architectuur historie/ cultuurhistorie en historische geografie / stedenbouw. Met toepassing van dit artikel zijn op dit moment benoemd: Ing. Enderman, (restauratiearchitect), dr. H. Tromp (tuinhistoricus), dr. G. Andela (kunsthistoricus). (Bouw)veiligheid wordt in de verordening niet specifiek benoemd. Deze kennis is aanwezig bij de restauratiearchitect.
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>		

Financiën	Groen/ Oranje/ Rood	TOELICHTING	
Archief- en informatiebeheer		TOELICHTING	
Het archief- en informatiebeheer zijn op orde	Oranje	Informatie- en archiefbeheer: is 'oranje met een groen randje'. Het archief- en informatiebeheer is voor de niet-overgebrachte archieven nog niet geheel op orde, maar hier zijn inmiddels goede stappen gezet. De gemeente heeft een groot deel van de aanbevelingen van de gemeentearchivaris opgevolgd. Het beheer van het oud-archief is op orde. Verwezen wordt naar het verslag over het archief- en informatiebeheer 2015.	
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>			
Huisvesting Verblijfgerechtigden/ Vergunninghouders		TOELICHTING	
Er is volledig en tijdig voldaan aan de halfjaartaakstelling en er is geen achterstand	Groen	Gevraagde informatie	Stand van zaken
		Voorsprong/achterstand per 1 januari van het verantwoordingsjaar	-4
		Fase interventieladder op 1 januari	taakstelling gehaald
		Taakstelling eerste halfjaar van het verantwoordingsjaar	21
		In het eerste halfjaar gehuisveste vergunninghouders	16
		Voorsprong/achterstand per 1 juli van het verantwoordingsjaar	1
		Fase interventieladder op 1 juli	signaleren
		Taakstelling tweede halfjaar van het verantwoordingsjaar	23
		In het tweede halfjaar gehuisveste vergunninghouders	33
		Voorsprong (-)/achterstand (+) per 31 december van het verantwoordingsjaar	-9
		Fase interventieladder op 31 december	taakstelling gehaald
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>			

Bijlage 5: Overzicht over te hevelen en af te sluiten kredieten

NUMMER JAAR	OMSCHRIJVING Investering	BEGROOT	WERKELIJK t/m 2014	WERKELIJK 2015	SALDO	TOELICHTING/OPMERKINGEN/PLANNING AFRONDING	BENODIGD BEDRAG
7101004	2007 Meubilair raadszaal	74.280,00	26.257,21	281,50	47.741	Het meubilair voor de raadszaal wordt in 2016 aangeschaft.	47.741
7101085	2010 Portaalkraan begraafplaats	2.200,00	0,00	0,00	2.200	Afsluiten	0
7101087	2010 Aanschaf voedings/besturingskasten	750.000,00	379.900,45	47.039,14	323.060	Door voortschrijdende ontwikkelingen in het besturingssysteem heeft de afronding van de vernieuwing dan wel de vervanging vertraging opgelopen. Het is immers een volledig nieuw ontwikkeld systeem dat nog niet eerder is voorgekomen. De verwachting is nu dat de totale vervanging in 2016 zal worden afgerond. Het is daarom nodig dat het daarvoor nog beschikbare budget gehandhaafd blijft.	323.060
7101141	2012 Espressomachine RH De Paauw	12.000,00	0,00	0,00	12.000	Afsluiten	0
7101151	2012 Materiaal glasheldsbestrijding (-/- € 19.778)	20.222,00	7.222,00	13.160,58	-161	Afsluiten	0
7101160	2011 Stroolers	15.000,00	0,00	13.160,58	1.839	Afsluiten	0
7101166	2013 Bestelwagens	35.000,00	0,00	0,00	35.000	Afsluiten	0
7101167	2013 Stroolers	60.000,00	2.181,00	44.022,25	13.797	Afsluiten	0
7101170	2011 Fietsvoorzieningen Centrum	100.000,00	0,00	0,00	100.000	Medio 2015 heeft de raad het herziene centrumverkeersplan Wassenaar vastgesteld. Eind 2015 hebben informatieleerkrachten plaatsgevonden met bewoners en ondernemers over de herinrichting van het centrum. Project is expliciet opgenomen in begroting 2016 en daarnaast ook opgenomen in het coalitieakkoord.	100.000
7101173	2011 Kruising Storm v.s-Gravesandeweg-Jagerslaan	300.000,00	0,00	0,00	300.000	Medio 2016 wordt de verkeersvisie voor Wassenaar inclusief maatregelenpakket vastgesteld. Inspraakperiode loopt nu. In dit kader bekijken of project nog wordt uitgevoerd.	300.000
7101175	2012 Kruising Hofcampweg-Starrenburglaan	400.000,00	191.971,36	127.475,26	80.553	Afsluiten	0
7101176	2012 Maatregelen 60 km/uur wegen	100.000,00	0,00	0,00	100.000	Medio 2016 wordt de verkeersvisie voor Wassenaar inclusief maatregelenpakket vastgesteld. Inspraakperiode loopt nu. In dit kader bekijken of project nog wordt uitgevoerd. In het IPV's MRDH is opgenomen dat de subsidie € 116.000,- bedraagt uitgaande van een investering van € 232.000,-.	100.000
7101177	2012 Vergroten fietsveiligheid Wassenaarse Slag	350.000,00	19.075,86	256.611,74	64.312	Het project is afgerond maar de financiële afrekening naar de Provincie moet nog plaats vinden.	64.312
7101178	2012 Kruising Groot Haesebroekseweg-Jagerslaan	300.000,00	0,00	0,00	300.000	Medio 2016 wordt de verkeersvisie voor Wassenaar inclusief maatregelenpakket vastgesteld. Inspraakperiode loopt nu. In dit kader bekijken of project nog wordt uitgevoerd. In het IPV's MRDH is opgenomen dat de subsidie € 225.000,- bedraagt uitgaande van een investering van € 300.000,-.	300.000
7101179	2012 VRI Den Deijl/A44	800.000,00	70.381,50	691.825,54	37.793	Project is technisch klaar (kosten €990 K). Er moeten echter nog camera's worden geplaatst (ca. 20K) en er komt nog een eindsafrekening.	37.793
7101181	2012 Landschaps Ontwikkelings Plan uitwerking	80.000,00	0,00	0,00	80.000	MOP Duin Horst & Weide is op 15 januari 2016 geaccordeerd. Nu kan tot uitvoering projecten worden overgegaan. De verwachting is dat het volledige bedrag in 2016 tot besteding komt.	80.000
7101182	2014 Opstellen structuurvisie	72.500,00	31.309,00	1.162,80	40.028	De toekomstvisie en het koersdocument zijn volledig intern opgesteld en in juni 2015 vastgesteld. Het restbudget zal in 2016 nodig zijn voor een sterke positioneringsstrategie (€15.000) en de doorvertaling naar de uitwerkingsgebieden (€25.000 voor onderzoek, teksten- en layoutwerk).	40.028
7101183	2013 Aanpassen Deijlweg-De Lus van Zuylen	490.000,00	0,00	25.769,55	464.230	Het project zit in de voorbereidingsfase. Informatieavond omwonenden heeft plaatsgevonden. Aanbesteding loopt. De uitvoering van het project vindt plaats tussen februari en juli 2016. Het project is aangemeld voor subsidie bij MRDH voor €354.430 (75 % van €490.000).	464.230

NUMMER JAAR	OMSCHRIJVING Investing	BEGROOT	WERKELIJK t/m 2014	WERKELIJK 2015	SALDO	TOELICHTING/OPMERKINGEN/PLANNING AFRONDING	BENODIGD BEDRAG
7101184	2013 Fietsoversteek Hoogbeemseweg-Jaagpad	50.000,00	0,00	0,00	50.000	In begroting 2016 is expliciet aangegeven dat project in 2016 wordt uitgevoerd. Daarnaast is project ook opgenomen in het coalitieakkoord. In het IPVa MRDH is opgenomen dat de subsidie € 25.000,- bedraagt uitgaande van een investering van € 50.000,-.	50.000
7101185	2013 Maatregelen tegen sluijverkeer Kokshoornlaan	400.000,00	0,00	0,00	400.000	Medio 2016 wordt de verkeersvisie voor Wassenaar inclusief maatregelenpakket vastgesteld. Inspiratieperiode loopt nu. In dit kader bekijken of project nog wordt uitgevoerd. In het IPVa MRDH is opgenomen dat de subsidie € 200.000,- bedraagt uitgaande van een investering van € 400.000,-.	400.000
7101187	2013 Fietstraat en parkeerplaatsen ASH	666.000,00	472.479,44	32.933,20	160.587	Afsluiten	0
7101188	2014 Aanleg hangplekjongeren ASH (2014)	70.000,00		0,00	70.000	Definitieve locatie is eind 2015 bekend geworden. Realisatie vindt in 2016 plaats.	70.000
7101189	2013 Groot onderhoud Waalsdorperlaan	900.000,00	0,00	32.647,17	867.353	Project wordt in 2016 gestart en duurt tot begin 2018. In het IPVa MRDH is opgenomen dat de subsidie € 675.000,- bedraagt uitgaande van een investering van € 900.000.	867.353
7101190	2014 Onderhoud raadhuis De Paauw	370.000,00		0,00	370.000	Inmiddels is gebleken dat beschikbare kredieten niet toereikend zijn. Conform financieel beleid krediet afsluiten en nieuwe kredietaanvraag aan raad voorleggen.	370.000
7101193	2014 Parket raadhuis De Paauw	10.000,00		0,00	10.000	Het parket voor het raadhuis De Paauw wordt in 2016 besteed.	10.000
7101194	2014 Luchtfoto's 2014	37.000,00	11.597,00	9.195,00	16.208	Doorschrijven naar 2016; De luchtfoto's worden in het voorjaar 'gevolgen' omdat er dan geen blad aan de bomen zit en dus de ondergrond vanuit de lucht goed zichtbaar is. De opdracht zal dan ook in het eerste kwartaal van 2016 uitgaan.	16.208
7101195	2014 Landmeetsapparatuur	10.000,00	0,00	9.065,74	934	Afsluiten	0
7101196	2014 Containers reiniging	24.000,00	0,00	0,00	24.000	Uitvoering in 2016. Voor de vervanging van de afzetcontainers die op de gemeentewerf aan de Johan de Wittstraat staan. Containers staan daar om de afvalstromen van o.a. puin, glas en papier goed te kunnen scheiden en zijn aan vervanging toe.	24.000
7101197	2014 Buurtweg en Zijdweg	250.000,00	2.300,00	0,00	247.700	Project is onderdeel van Waalsdorper Laan; Start werkzaamheden in 2016 gestart. Project loopt door tot begin 2018.	247.700
7101198	2014 Hofcampweg duurzaam veilig	300.000,00	161.914,33	14.700,00	123.386	Afsluiten	0
7101199	2014 Zuidelijke ontsluitingsweg Kerkehout	25.000,00	300,00	0,00	24.700	Samenwerkingsovereenkomst met gemeente is afgesloten. Project is in voorbereidingsfase.	24.700
7101200	2014 John Deere Gator	25.000,00	0,00	0,00	25.000	Afsluiten	0
7101201	2014 Gereedschappen OGB	20.000,00		0,00	20.000	Afsluiten	0
7101202	2014 Verb.maatregelen brandveilig gebruik BC Oostdorp	113.637,00		0,00	113.637	De uitvoering is in december 2015 gestart; de werkzaamheden worden in 2016 afgerond.	113.637
7101203	2014 Energ.verb.maatregelen BC Oostdorp	287.133,00	0	3.611,85	283.521	De uitvoering is in december 2015 gestart; de werkzaamheden worden in 2016 afgerond.	283.521
7101204	2014 Pantry-receptie De Paauw	50.000,00	7.182,97	33.835,06	8.982	Afsluiten	0
7101206	2015 Aanleg 3 kunstgrasvelden & verv. Toelaag	1.586.000,00	0,00	1.521.718,74	64.281	De afwikkeling moet in 2016 plaatsvinden.	64.281
7101207	2015 Voorbereiding krediet Huize Den Deijl	64.000,00	0	41.391,21	22.609	De afwikkeling moet in 2016 plaatsvinden. In de NJN 2015 is extra budget beschikbaar gesteld.	22.609
7101208	2015 Aanpass. Sportparkeerterr. Mansveldkaade	1.370.000,00	0	657,20	1.369.343	Het was de bestuurlijke wiens om de scope van het project aan te passen. Hiervoor is een nieuw raadsbesluit in de planning. De verwachting is dat het project eind 2016 wordt afgesloten.	1.369.343

NUMMER JAAR	OMSCHRIJVING Investering	BEGROOT	WERKELIJK t/m 2014	WERKELIJK 2015	SALDO	TOELICHTING/OPMERKINGEN/PLANNING AFRONDING	BENODIGD BEDRAG
7101209	2015 Bloemkampschool int. Uitbreiding	370.000,00	0,00	0,00	370.000	De uitbreiding moet nog plaatsvinden.	370.000
7101210	2015 Asfaltonderhoud Ter Weerlaan	100.000,00	0,00	100.722,26	-722	Afsluiten	0
7101211	2015 Asfaltonderhoud Groot Haesebroekseweg	300.000,00	0	271.934,19	28.066	Het werk is nog niet gereed. In de onderhoudstermijn worden nog enkele werkzaamheden uitgevoerd.	28.066
7101212	2015 Asfaltonderhoud Vd Oudermeulenlaan	255.000,00	0	186.078,91	68.921	Resterende werkzaamheden Oudermeulenlaan in 2016; onderhoud Leen van Hoogwilde (vgs. NJN 2015) wordt in het 2e kwartaal 2016 uitgevoerd.	68.921
7101213	2015 Asfaltonderhoud strandwal/Duivenvoordelaan	115.000,00	0,00	101.833,46	13.167	Afsluiten	0
7101214	2015 Wegonderhoud Windlustweg	170.000,00	0	126.804,19	43.196	Het project is afgerond maar de financiële afrekening naar de Provincie moet nog plaats vinden.	43.196
7101215	2015 Herstraten Buurtweg(onderdeel Waalsdorperlaan)	95.000,00	0,00	0,00	95.000	Project wordt in 2016 gestart en duurt tot begin 2018.	95.000
7101216	2015 Wegonderhoud Waalsdorperlaan	0,00	0,00	0,00	0	Vervallen	0
7101217	2015 Wegonderhoud Buurtweg(Zijdeweg-Sophialaan)	380.000,00	0,00	0,00	380.000	Project wordt in 2016 gestart en duurt tot begin 2018.	380.000
7101218	2015 Wegonderhoud Fiets-voetpad Buurtweg	235.000,00	0,00	0,00	235.000	Project wordt in 2016 gestart en duurt tot begin 2018.	235.000
7101219	2015 Wegonderhoud van Zuylen van Nijvelstraat	0,00	0,00	0,00	0	Vervallen	0
7101220	2015 Wegonderhoud Zijlaan/Middelweg	130.000,00	0	2.783,90	127.217	Doorschrijven naar 2016. Aanbesteding loopt. Uitvoering tussen februari en juli 2016.	127.217
7101221	2015 Wegonderhoud voetpad p-kuil naar strand	17.000,00	0,00	15.346,69	1.653	Afsluiten	0
7101222	2015 Wegonderhoud herinrichten ventweg RSW	439.748,00	0	32.538,25	407.210	Doorschrijven naar 2016 ; Voorbereidingswerkzaamheden gestart. De uitvoering begint in het voorjaar 2016. Afsluiting in 2016 verwacht.	407.210
7101223	2015 Wegonderhoud Dr. Mansveltkade parkeerterrein	30.000,00	0,00	32.331,04	-2.331	Afsluiten	0
7101224	2015 Wegonderhoud Oostdorperweg	240.000,00	0,00	4.805,06	235.195	Uitvoering in het laatste kwartaal van 2016	235.195
7101225	2015 Wegonderhoud Wijnbergenlaan	60.000,00	0,00	38.435,50	21.565	Werk is gereed maar er moet nog een eindafrekening komen.	21.565
7101226	2015 Wegonderhoud Violierenweg	308.000,00	0,00	316.920,55	-8.921	Afsluiten. Negatief bedrag ten lasten van de exploitatie 2015.	0
7101227	2015 Wegonderhoud fietspad Wassenaarseweg	0,00	0,00	0,00	0	Vervallen	0
7101228	2015 Wegonderhoud Schout bij nacht Doornlaan	100.000,00	0,00	105.626,65	-5.627	Afsluiten. Negatief bedrag ten lasten van de exploitatie 2015.	0
7101229	2015 van polanenpark243	38.000,00		8.206,22	29.794	De verwachting is dat de werkzaamheden in 2016 plaats vinden.	29.794
7101230	2013 Bestelwagen Volkswagen 145	18.000,00	0,00	18.080,98	-81	Afsluiten	0
7101231	2013 Bestelwagen Volkswagen 146	19.000,00	0,00	18.832,56	167	Afsluiten	0
7101232	2013 Bestelwagen Nissan Navarra 147	22.000,00	0,00	20.637,06	1.363	Afsluiten	0
7101233	2013 Bestelwagen Nissan Navarra 148	21.000,00	0,00	22.464,89	-1.465	Afsluiten	0
7101234	2013 Bestelwagen Goupil G5 hyb 149	32.000,00	0,00	31.966,99	33	Afsluiten	0
7101235	2015 Progr. En voorz. Huisvesting onderwijs 2015 OBO	181.323,00		117.329	63.994	Betreft diverse aanpassingen en onderhoud schoolgebouwen zullen naar verwachting in 2016 plaats vinden.	63.994
7101236	2015 Progr. En voorz. Huisvesting onderwijs 2015 BBO	167.946,00		128.049	39.897	Betreft diverse aanpassingen en onderhoud schoolgebouwen die naar verwachting in 2016 zullen plaats vinden.	39.897
	Totaal Investerings	14.432.989	1.384.072	4.631.991	8.416.926		7.935.571

NUMM	JAV	OMSCHRIJVING	BEGROOT	WERKELIJK	SALDO	Dekking	Toelichting/opmerking/Planning afgronding	Benodigd bedrag
7105113	2011	INV/ Aankoop tuincentrum Bloemendaal (6155012)	667.000,00	662.388,15	14.611,85	Bijdrage derden €567.000	De aankoop van het tuincentrum is afgerond. Bijdrage derden €388.800 is ontvangen.	-
7105114	2011	INV/ Herinrichting tuincentrum Bloemendaal (6155012)	276.000,00	-12.486,45	-18.736,36	Bijdrage derden €276.000	Herinrichting is afhankelijk van boerderij huur- en pachtcontracten. Daarvoor loopt een juridisch traject. Uiterlijk 2022 zal de herinrichting plaatsvinden.	306.223
7105115	2011	INV/ Kwaliteitsverbetering Walsdorperlaan (6155012)	300.000,00	99.847,75	200.152,25	Bijdrage derden €200.000	Aantal uit te voeren maatregelen is uitgevoerd. De overige maatregelen zijn nog uit te voeren en is afhankelijk van de bouw van de Amerikaanse ambassade. Verwachting is dat in 2016 de werkzaamheden worden opgepakt.	200.152
7105032	2014	Project/ Voller enweg	407.020,00	411.708,61	-4.688,61	Bijdrage derden €157.800	Project is technisch afgerond. In afwachting van de financiële afrekening wordt het krediet doorgezet boven naar 2016.	-
7105236	2014	Project/ Voller enweg - onderhoud wegen	543.950,00	235.953,17	307.996,83	Afgerond	Afgerond	-
7105237	2014	Project/ Voller enweg - verrijding Anemoneweg	143.750,00	57.184,09	86.565,91	Voorziening riolering	Afgerond	-
7105249	2015	Project/ Windmolweg (w. eigen)					Afgerond	-
7105250	2015	Project/ Windmolweg (riolering)	31.000,00	30.757,06	242,94	Bijdrage derden	Afgerond	-
7105106	2012	INV/ Geluidsscherm langs de N44 (6172310)	100.000,00	97.787,77	-2.212,23	Bijdrage derden	Afgerond	-
7105241	2014	Asfalteren Hofcampweg	90.000,00	80.413,11	9.586,89	Bijdrage derden	Afgerond	-
7105240	2014	Herinrichten parkeerterrein Polanenpark 332	90.000,00	80.413,11	9.586,89	Bijdrage derden	Afgerond	-
7105213	2013	Resteertende werkzaamheden Den Deyl (6121120)	163.000,00	118.840,52	44.159,48	Algemene reserve €143.000	Afgerond	-
7105242	2014	Invoering BST	80.910,00	7.171,50	73.738,50	22.441,50	Ten behoeve van de laatste activiteiten voor BGT worden in 2016 €12.500 benodigd	12.500
7105214	2013	VGRP Fageltstraat en Goudstraat	114.950,00	84.120,00	30.830,00	Voorziening riolering	Afgerond	-
7105215	2013	VGRP Schout bij Nacht Doornelaan	393.250,00	191.352,75	191.897,25	Voorziening riolering	Afgerond	-
7105217	2013	VGRP Anemoneweg		1.875,00	-1.875,00	Voorziening riolering	Afgerond	-
7105218	2013	VGRP Wijk Oostdorp	355.000,00	16.687,10	338.312,90	Voorziening riolering	Project is niet gestart en wordt naar verwachting in 2016 gerealiseerd.	337.875,40
7105219	2013	VGRP Oranjestadweg/ Zomewebweg		6.450	-6.450	Voorziening riolering	Afgerond	-
7105220	2013	VGRP Van Zuylen deel 3	55.000,00	19.324,70	35.675,30	Voorziening riolering	De verwachting is dat dit eind 2016 wordt afgerond.	35.675,30
7105221	2013	VGRP Raadhuislaan en omgeving		1.295,00	-1.295,00	Voorziening riolering	Afgerond	-
7105222	2013	VGRP Berthorstaan en omgeving		728,00	-728,00	Voorziening riolering	Afgerond	-
7105251	2015	Riolering Kerkebos - Teylinghorst - Berthorstaan	800.000,00	728,00	799.272,00	Voorziening riolering	Uitvoering is 20.16.2017.	799.274,00
7105252	2015	Riolering Raadhuis - Victorie - Prinses Marianne	300.000,00	1.295,00	298.705,00	Voorziening riolering	Uitvoering is 20.16.2017.	298.705,00

NUMM	JAV	OMSCHRIJVING	BEGROOT	WERKELIJK	WERKELIJK1	SALDO	Dekking	Toelichting /opmerking/Planning afronding	Benodigd bedrag
7106263	2015	Riolering huis - en kok aansluitingen in Medelweg 60	60.000,00			60.000,00	Voorziening riolering	Uitvoering 1e kwartaal 2016.	60.000,00
7106264	2016	Riolering huis - en kok aansluitingen J de Wittstraat 60	42.000,00			42.000,00	Voorziening riolering	Uitvoering in 2016.	42.000,00
7106121	2011	INV/ Verkeers maatregelen bij s cholera (6121101)	196.193,00	6.533,67	43.432,46	146.226,87	Bijrags derden €148.193; Algemene reserve €50.000	Hierover is contact geweest met de Was senaars e onderw ijs raad. In 2015 is deel 1 van het project 'Inrichten v eilige s chootzones' afgerond. Deel 2 en 3 worden afgerond in 2016.	146.227
7106207	2013	Aanp. ventilatie roosters Bonfacciusschool	3.600,00		622,76	2.877,24	Voorz. onderhoud buitenzijde scholen	Afsluiten	-
7106236	2014	Vern. dsbedekking platte daken J.Baptistschool	54.400,00			54.400,00	Voorz. onderhoud buitenzijde scholen	Vervanging dsbedekking wordt in 2016 gerealiseerd.	54.400
7106007	2008	INV/ 30km zones 2e fase Waals dorperlaan (6121060)	133.902,00	8.517,80	8.770,00	39.814,20	Algemene reserve	Uitvoering centrumverkeers plan vanaf 2e helft 2016.	39.814
7106130	2012	INV/ Zijpaweg/Wittenburgweg kruising Isw (6121110)	220.000,00	41.157,62	136.975,34	41.867,14	Bijrags derden €133.600; Algemene reserve €75.000	De werkzaamheden zijn afgerond. De kosten zijn lager waardoor ook het resterende bedrag omhoog gaat (€133.600). In afwachting van de financiële afronding wordt het project doorgeschoven.	41.867
		Totaal interne orders	5.429.825,00	2.106.894,62	399.996,34	2.922.934,04			2.374.512,96

Bijlage 6: Overzicht incidentele baten en lasten

Incidentele lasten		Incidentele baten	
Omschrijving	Begroting	Omschrijving	Begroting
	Begroting na wijziging	Begroting na wijziging	Rekening
Wassenaar ontwikkelt		Wassenaar ontwikkelt	
Oneigenlijk gebruik gemeentegrond	-15.000		
Bijdrage aan PZH inzake verkeersonderzoek Rozenplein	-66.000	Aanpassing Deijlenweg fase II Bijdrage PZH onderzoek kruising A44- N44-Rozenweg	-143.400
Aanpassingen parkeergarage	-6.100		33.000
Onderzoek explosieven	-45.000	Reserve faunapassage Maaldrift	0
Actualisering groenstructuurvisie	-20.000	ISV III; liquidatie SGH	500.000
Faunapassage Maaldrift	-500.000		74.100
Uitvoering CO2-neutraal	-20.000		
Windenergie op zee	-10.000		
Uitvoering energieakkoord (SLOK gelden)	-20.000		
VZ Bijdrage sanering Kloosterland	-96.000		
Renovatie zuil kunstwerk nabij Paauwvijver	-20.000		
Strandnota	-16.500		
Windenergie op zee	-25.000		
Onderzoek detailhandel	-25.091		
Wassenaar leefbaar		Wassenaar leefbaar	
Inhuur extra medewerker	-30.000		
Wegenonderhoud 2015	-3.020.000		
Constructieve veiligheid bruggen en vervangingsbrug en vlonders	-40.000	Subsidie landschapsspeelbos Backershagen	90.000
Plaatsen klassieke lantaarnpalen	-28.000	Vrijval voorziening ivm VGRP	311.805
Netkabel Van Hallstraat	-17.000	RES Beheer openbare ruimte	2.507.500
Aanleg Duivenvoordse Polderpad	15.701	RES Beheer openbare ruimte	334.620
Motie speelnatuur	-104.000	RES Beheer openbare ruimte	70.000
Gevule jaarrekening 2014	21.408		40.000
Financiën			
Onderzoek BTW terugvordering	0		
	-14.000		

Bijlage 7: Verantwoording subsidietoekenningen uitvoeringsbesluit

Op grond van het Uitvoeringsbesluit Subsiëring 2015 is een bedrag van € 2.808.824 uitgegeven aan jaarlijkse subsidies en € 35.000 aan eenmalige subsidies in 2015. Samen: € 2.843.824.

Op programmaniveau:

Jaarlijkse subsidies

Programma 1. Goed bestuur en goede dienstverlening: € 15.729.

Programma 2. Meedoen in Wassenaar: € 2.705.729.

Programma 3. Wassenaar Ontwikkelt: € 17.330

Programma 4. Wassenaar Leefbaar: € 70.036.

Eenmalige subsidies

Programma 2. Meedoen in Wassenaar: € 35.000.

Daarnaast is € 1.041.378 besteed aan subsidies op grond van andere voorzieningen, regelingen, convenanten of overeenkomsten, zoals: € 615.095 voor de jeugdgezondheidszorg, € 177.629 voor de exploitatie van het Sterrenbad, € 153.200 voor Talentum/brede-schoolarrangement, € 60.000 aanvullende subsidie voor de Warenar, € 25.454 voor Voor- en Vroegschoolse educatie (VVE), €10.000 voor cultuureducatie.

Daarnaast is nog conform besluit in de voorjaarsnota 2015 €43.264 ten laste van het Schommelfonds WMO uitgegeven. Tegenover sommige van deze uitgaven staan geormerkte rijksbijdragen, bijvoorbeeld in het geval van Talentum en VVE.

Alle bovengenoemde subsidieverleningen bij elkaar opgeteld komen we op een totaaluitgave van € 3.928.466 in 2015.

Subsidieontvangers hebben na afloop van het subsidiejaar (bij jaarlijkse subsidies) of na afloop van de gesubsidieerde activiteit (bij eenmalige subsidies) drie tot zes maanden de tijd om hun financiële en inhoudelijke verantwoording in te dienen. Subsidies van meer dan € 5.000 worden pas definitief vastgesteld nadat zij verantwoording hebben afgelegd. Dit kan nooit tot extra uitgaven leiden, maar wel tot terugvordering van onjuist of niet bestede middelen.

Registratie aanvragen eenmalige subsidies ('college-potje')

College-potje 2015: € 45.938			OA	A	B	
Aanvrager	Activiteit waarvoor subsidie wordt aangevraagd	Raming	Aangevraagd bedrag €	Goedgekeurd €	Opmerking	
		€ 45.938,00				
		€ 45.938,00				
1 St. International Chamber Music Festival	project "Samenspeel Orkest"		€ 1.000,00	€ 1.000,00	B&W d.d. 3 januari 2015, Z-17605-WS/BW 2492	
2 St. Florence	Wiltu even voor mij buigen?		€ 5.000,00	€ 2.500,00	B&W d.d. 6 mei 2015, Z-18040-WS/BW 2658	
3 St. Smaakvol Wassenaar	Dundu poppenspel		€ 4.900,00	€ 2.500,00	B&W d.d. 12 mei 2015, Z-18307-WS/BW 2670	
4 St. Duidig	De Dag van het Paard		€ 4.900,00	€ 2.500,00	B&W d.d. 2 juni 2015, Z-18600-WS/BW 2704	
5 Stichting Duivenvoorde	Crowd-fundingactie voor verwerving van schilderij		€ 1.000,00	€ 1.000,00	B&W d.d. 23 juni 2015, Z-19651-WS/BW 2753	
6 Stichting Poëzieroute Wassenaar	Aanbrengen en onderhouden van gedichten in de Openb.r.		€ 4.500,00	€ 2.500,00	B&W d.d. 14 juli 2015, Z-19800-WS/BW 2806	
7 All Art Professionals	Kiesjedoent.nl		?		Helene: 27 augustus 2015	
8 W-Boxing	opstarten boksschool in SIW gebouw		€ 4.845,50	€ 2.500,00	B&W d.d. 6 oktober 2015, Z-20766-WS/BW 2914	
9 Agrarische Natuurvereniging Santvoorde	Kunst- en educatieproject: (stro)Balenkunst in de Wei		€ 1.000,00	€ 1.000,00	B&W d.d. 27 oktober 2015, Z-20895-WS/BW 2963	
10 Vereniging Kunstgroep Wassenaar	Activiteiten in de molen tijdens Open Monumentendag '15		€ 1.000,00	€ 500,00	B&W d.d. 20 oktober 2015, Z-20064-WS/BW 2966	
11 Voltige Vereniging Wassaense Manège	Verhuizing naar accommodatie Westkustruiters		€ 1.100,00	€ 1.100,00	B&W d.d. 6 december 2015, Z-19631-WS/BW 3087	
12 Historische Vereniging Oud Wassenaar	Symposium 100 jaar Wiltzang		€ 4.000,00	€ 2.000,00	B&W d.d. 27 oktober 2015, Z-19690-WS/BW 3018	
13 Stichting Nederlands Bakkerij Centrum	Het Nationaal Schoolontbijt (ofwel Burgemeestersontbijt)		naar keuze	€ 1.200,00	B&W d.d. 10 november 2015, Z-21604/BW 3036	
14 Stichting Noerki	project Dichter bij het schilderij		€ 1.275,00	€ 1.000,00	B&W d.d. 24 november 2015, Z-21746/BW 3084	
15 Haasnoot en Verhaar via SMOW	Activiteiten voor vluchtelingen Duinrell		€ 1.500,00	€ 1.500,00	B&W d.d. 22 november 2015	
16 Van Gasteren	Film		€ 2.500,00	€ 2.500,00	B&W d.d. 22 november 2015	
17 Raad van Kerken	Activiteiten voor vluchtelingen Duinrell		€ 4.700,00	€ 4.700,00	B&W d.d. 22 november 2015	
18 SMOW	Activiteiten voor vluchtelingen Duinrell		€ 5.000,00	€ 5.000,00	B&W d.d. 22 november 2015	
	JAAR 2015	€ 45.938,00	€ 48.220,50	€ 35.000,00		10.938
		Begroting	Aangevraagd	Goedgekeurd	Restant	

**Bijlage 8: Wet normering topinkomens
Bezoldiging (leidinggevende) topfunctionarissen**

bedragen x € 1	G. de Schipper	W.A. Atsma	H.I.P. Opatja
Functie(s)	Griffier	Gemeentesecretaris	Gemeentesecretaris
Duur dienstverband in 2015	1/1 - 31/12	1/1 - 31/7	1/11 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0	1,0
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	Ja	nee	nee
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?			
Bezoldiging			
Beloning	€ 78.508		
Belastbare onkostenvergoedingen	€ 106		
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 11.101		
Totaal bezoldiging	€ 89.715		
Toepasselijk WNT-maximum	€ 178.000	€ 103.386	€ 29.748
Motivering indien overschrijding: zie	nvt	nvt	nvt

bedragen x € 1	G. de Schipper	W.A. Atsma
Functie(s)	Griffier	Gemeentesecretaris
Duur dienstverband in 2014	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	ja	nee
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?		
Bezoldiging		
Beloning	€ 77.798	
Belastbare onkostenvergoedingen	0	
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 12.428	
Totaal bezoldiging	€ 90.226	
Toepasselijk WNT-maximum	€ 230.474	€ 230.474
Motivering indien overschrijding: zie	nvt	nvt

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2015 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen, of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de WOPT of de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden. Er zijn in 2015 geen ontslaguitkeringen aan overige functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd.